Erhardi Ratdolt foelicia conſpice ſigna.
Teſtata artificem qua valet ipſe manum.

ſine errore ſſaluabitur iſta diuerſitas. Reſpondi breuiter in tractatu predicto: ſed hic reſponſionem clarius explicabo per diſtinctionem de duplici anno ſeu modo duplici quotationis annoꝝ. Annorum enim vnus dicitur vſualis: alius emergens. Uſualis dicitur ſpacium tꝑis quo ſol complet vnam reuolutionem motu ꝓprio: ꝛ hoc inchoando a kal' ianuarij more romano. Annus vero emergens dicitur ſpacium tꝑis indifferenter a quolibet momento inchoatis donec ſol circulū ſuum motu ꝓprio compleuerit. Dico igitur ꝙ ytalici ꝛ alemani vtunt annis vſualibus in computatione annoꝝ mundi. Gallici vero ꝛ anglici emergentibus incipientes a die ānunciationis dñice. Ex quo ſtatim patet ꝙ circūciſio dñi facta fuit anno natiuitatis ipſius ſcdo loquendo de annis vſualibus: licet eius anno primo emergenti. Unde etiam patet ꝙ xp̄s de primo anno ſue natiuitatis ſcꝫ vſuali non habuit niſi ſeptē dies etat[is]. Ex quibus ſequitur ꝙ in ytalia ꝛ alemania quāuis annos natiuitatis computent non debent tñ in inſtrumentis publicis aut literis annos natiuitatis dñi renouare ipſo die natiuitat[is] dñi: ſed in prima ianuarij. Ratio eſt quia ibidem annos dñi vſuales quibus vtuntur incipiunt ꝛ terminant excluſiue. Nam de primo anno dñi ipſo die natiuitatis ſue fluxerūt .358. dies ꝛ reſtabant pro cōplemento ipſius ſolū ſeptem dies: ꝛ per conſequens ille annus primus dñi non incepit a die natiuitatis: ſed ante a prima die ianuarij precedente diem natiuitatis xp̄i.

Capitulum .39.

ADhuc autem quia in tractatu de vero ciclo lunari: ꝛ in tractatu de correctiōe kalendarij plura ſcripſi de anno lunari ꝛ eius menſibꝰ hic addam vtilem diſtinctionem de multiplici menſis lunaris acceptione. Sciendum itaqꝫ ꝙ quadruplex eſt diſtinctio menſis lunaris: quia vnus dicitur menſis medie cōiunctionis videlicet ſol' ꝛ lune de quo ꝛ eius quantitate ſatis in dictis tractatibꝰ dictum eſt. Alius dicitur menſis peragrationis qui habet .27. dies ꝛ .8. horas ſicut tetigi in primo cap̄. tractatus de imagine mundi. Alius eſt menſis manifeſte apparitionis ꝛ hic ſcdm Galienum tercio de creticis diebꝰ habet .26. cum dimidio. Alꝰ dicitur menſis medicinalis qui componitur ex menſe manifeſte apparitiōis ꝛ medietate exceſſus quo menſis peragrationis excedit menſem manifeſte apparitionis: ꝛ iſtud trahitur ab Auicēna in quarto canonis fen ſcda tractatu ſcdo cap̄. ſcdo. ꝛ a Galieno vbi ſupra: vnde relinquitur ꝙ menſis medicinalis ſit .26 dierum ꝛ .22. horarum: ꝛ diuiditur per quatuor ſeptimanas quarū quelibet nō cōtinet .7. dies completos ſed ſolum .6. dies ꝛ .17. horas cum dimidia. Quod ſic patet quia medientur .26. dies ꝛ .22. hore ꝛ erūt .13. dies ꝛ .11. hore pro duabꝰ ſeptimanis illius menſis ꝛ totidem pro alijs duabꝰ: qui dies ꝛ hore ſi diuidant erunt .6. dies ꝛ .17. hore cum dimidia pro qualibet ſeptimana. Et ad hanc cōputationem debet conſinuare medicus in indicando de creticis diebus: vnde

patet ꝙ in hoc ſicut ⁊ in pluribuſ alijs medicus hr̄e debet aſtronomice ſcientie aliquam noticiam ſicut ⁊ quilibet phūs. Hec igitur de elucidatione tractatuū noſtrorum dicta ſufficiant. Capitulum. 40.

Huic aūt operi finem imponenteſ: deo gratias agimus quia tres tractatꝰ de ꝯcordia vere aſtronomie cum theologia ⁊ hyſtorica veritate ſatis vtiles ex ſapientuꝫ dictis ipſo donante collegimus Scimus aūt quoſdam nobis obieciſſe ꝙ profeſſionem noſtram et ſilr̄ etatē magis decuiſſet circa theologica q̄ꝫ circa illa mathematica ſtudia occupari. Quibꝰ pro nr̄a excuſatione rn̄demus ꝙ illī nō ſic intꝑate vacauimꝰ quin etiā plura de materia pn̄tis ſciſmatꝭ ⁊ vnionis ac reformationis eccleſie multoſqꝫ tractatus vtiliores theologicos ſcriberemꝰ Nec illa tamen a theologico ſtudio prorſus credimꝰ aliena: ſed potius ſi abſqꝫ varia curioſitate aut curioſa oſtentatione ſciantur ad fidei ⁊ theologie decorē ac vtilitatem eccleſie ꝑtinere. Nec decens eſtimamꝰ eſſe vel vtile policie xp̄iane theologice ſcientie profeſſoreꝫ ea que in dictis tractatibus ſcripta ſunt penitus ignorare. Hec itaqꝫ ad dei laudē ⁊ gloriam finiant̄ qui ſine fine viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum Amen.

Opus concordantie aſtronomie cum theologia necnon hyſtorice veritatꝭ narratione explicit feliciter. Magiſtri Joannis angeli viri peritiſſimi diligēti correctione. Erhardiqꝫ Ratdolt mira imprimendi arte: qua nuper Venetiis nūc Auguſte vindelicorum excellit nominatiſſimus. 4. nonas Januarij. 1490.

Et ad oſtendendū in hoc diſcrepantiam tabularum harum cum antiquis obſeruatoribus declarant iſti per differentiā eoꝝ cū alijs de introitu ſolis in ſigna que magna reperitur. Similiter in tp̄e noſtro differentia ab aliquibus inuenta eſt de introitu ſolis in arietem. Nam anno dñi. 1290. die. 13. menſis marcij inuentus eſt ſol intrare arietē poſt. 16. horas qđ multū diſcrepat ab his tabulis ⁊ anno. 1346. inuent⁹ eſt ingredi arietē non in hora que inuenitur per tabulas Alfonſi: ⁊ ideo concludunt periti aſtronomi ꝙ quantitas anni ſolaris non eſt ꝯſtituenda ſemper equalis ſed variabilis de maiori in minus ⁊ ecōuerſo: ſicut etiam motus ſtellarum fixarum nunc velocior nunc tardior eſſe comperitur vt ſupra patet: vnde ſicut dicit Johānes de muris neceſſarium eſt propter motū octaui circuli ⁊ varium motū augis ſolis mutationem eq̄tionis annos ponere ſingulos inequales. Et ſicut ipſe probat anni quantitas quam ponunt tabule Alfonſi nō eſt preciſa videlicet. 365. dies. 5. hore. 49. minuta. 15. ſc̄da. 59. tercia 34. quarta. 3. quinta: ſed debet eſſe. 58. tercia. 49. quarta. 48. quinta. Nec tamē quantitas iſta ſemper manet equalis propter cauſas predictas. Cap. 38.

Conſtat igitur ex p̄dictis ꝙ̄ diuerſa ⁊ q̄ſi aduerſa diuerſi ſenſerūt de quantitate anni ſolaris vt p̄allegatis tractatibus ſatis exp̄ſſi ſed hic clarius explicaui. Veruntñ de huius anni inicio vſuali ⁊ de eius q̄ntitate varie gentes ⁊ nationes non min⁹ diuerſimode ſenſerunt ſicut in ſuperioribus declaratū eſt. Hic tñ mihi ſufficit de inicio anni ſm̄ catholicos loqui id eſt ſm̄ romanos ⁊ grecos vnde licet antiquitus aliq̄n annorum ſuorum greci ab alexandro ſumpſerunt inicium vt dicit Campanus: tñ vt dicit Beda aliq̄n greci temporum ordinem a dyocleciani principis annis obſeruabant. Tñ poſt fidem ſuſceptam catholicā annos computare inceperunt ab anno domini iheſu chriſti: ⁊ vt recitat Beda computationez ab incarnatione xp̄i Dyoniſius abbas romane vrbis inſtituit A quo principio gallicana ⁊ anglicana eccleſia alijqꝫ plures nō abſurde ānos ſuos cōputant: licet gens ytalica multiqꝫ alij antiqui romanoꝝ morem ſequentes a prima die ianuarij quē menſem romani fecerunt āni principium incipiāt Unde hic oritur dubitatio quam incidenter ⁊ breuiter tetigi in. iiij. ca. tractat⁹ de correctione kalendarij videlicet cum eccleſia gallicana quo ad inceptionez annoꝝ dñi preueniat eccleſiam ytalicam ⁊ alemanicam eo ꝙ gallici inchoant annos chriſti ab incarnatione ſeu ānunciatione dñica. Ytalici vero ⁊ alemani a precedente natiuitate chriſti annos domini incipiunt. Econuerſo tñ ytalici ⁊ alemani gallicos preueniunt in maioratione annorū id eſt in maioris numeri computatione eo ꝙ ſingulis annis ſaltem inter feſtum circumciſionis ⁊ annunciationis excedunt gallicos de vno anno in computatione annoꝝ chriſti verbi gratia. Cum ytalici hoc anno in feſto circumciſionis numerabant annos xp̄i 14 14. adhuc gallici cōputabant. 14 13. vno anno min⁹ ꝙ̄ ytalici. Qualiter ergo

libre ſeptentrionale: in quo ſitu eſt motus eoꝝ ad occidentē Cauſa aūt erroris
eius non fuit propter debilitateʒ ſcientie: ſed fuit paruitas tpis predeceſſorum
ↄſiderantium loca ſtellarum fixarum in ſuis tꝑibus: ⁊ ea per ſcripturam ſuam
cōmendantium: vnde non fuit ei poſſibile vt cognoſceret iſtū motū propter eiꝰ
tarditateʒ ⁊ predicti tpis paruitatē: ⁊ iſtum errorem Ptolomei et motū octaue
ſpere quē ponit Thebith: ⁊ formā eius: ⁊ ea q̄ accidūt ex eo diffuſius ꝓſequitur
Campanꝰ ꝗꝛ huius tractatus breuitas explicare ſufficiat quē motū vt ipſe dicit
ſequunť oēs ſpere inferiores que ſunt. 7. planetaꝝ ⁊ auges earū ſicut Thebith
poſuit: vnde finalr̄ ↄcludit ꝙ orbis ſignoꝝ fixus non eſt circulus quē deſcribit
ſol motu proprio quemadmodū ſcripſit in computo ſuo Robertꝰ linconienſis
ſed eſt vnus circulus maior in nona ſpera declinās ab equatore ad duas ptes
ſeptentrionis ⁊ meridiei quantitate. 23. gra. 33. mi. ⁊. 30. ſecundoꝝ. Circa huiꝰ
interſectionē cum equatore mouenť capita arietis ⁊ libre: ⁊ in eius differentia
mouentur capita cancri ⁊ capricorni qn̄qꝫ cooperiens circulum ſolis qui eſt ſꝑ
in ſuꝑficie vnacum orbe ſignoꝝ mobili: qn̄qꝫ ſecans ipſuʒ. Ad quoꝝ omnium
intelligentiā fecit Campanus figuram ſenſibilē rebus predictis conuenientē.

Capitulum. 37.

SCiendum eſt autem ꝙ predictum motum ſtellarū fixarum ⁊ ſm
eandeʒ predictam quantitatē anni ſolaris ſicut dicit Campanꝰ
Aſtronomi ſui tpis ſupponebant eo ꝙ magis ↄueniant cum his
que de ſuperiorum motibus apparent ꝗꝛ ea que a prioribꝰ dicta
ſunt. Et hoc quoqꝫ diuine ſcripture magis conſonum inuenitur
que xp̄m natum aſſerit cum dies incipiunt creſcere: nam ſm iſtū
motum ſtellarū fixarum ⁊ predictam anni quantitatem inuenies diem annun
ciationis ſeu conceptionis xp̄i fuiſſe proximū qui ſecutus eſt inſtans equinoxij
vernalis: ⁊ diem natiuitatis eius fuiſſe proximū qui ſecutus eſt inſtans ſolſticij
hyemalis: ſed his nō obſtantibꝰ Alfonſius queʒ cōmuniter aſtronomi ſequunť
non ponit predictam anni quantitatē quam ponit Thebith: ſed minorem vide
licet. 365. dies. 5. horas. 49. minuta. 16. ſecunda. Quidam tn̄ tabulas Alfonſi
redarguunt ⁊ licet in multis alijs: tamen in hoc ſpecialiter ꝙ ſupponunt annū
ſolarem eſſe tempus ſemper equale ⁊ ipſum inuariabile permanere: ⁊ allegant
ꝙ in hoc ſunt contrarie illis que ab obſeruatoribus diuerſorum tempoꝝ ſenſi
biliter ſunt percepta. Et primo quideʒ ꝙ antiquiſſimi obſeruatores babilonici
poſuerunt quantitatem anni. 365. dies cum quarta die et vna. 76. deinde alij
illam quartam preciſe poſuerunt ſicut Abrachis quem in hoc ſequitur eccleſia
⁊ ſimiliter inuenit quidam Abraham fere: ſed modicū minus: ſed Ptolomeus
⁊ Abbategni ſuis temporibus poſuerunt vt ſupra dictum eſt ⁊ in alijs ſuperio
ribus tractatibus recitatum: ⁊ tabule Alfonſi ponunt vt ſtatim tetigi: et in hoc
rationabiliter reprehenduntur ſi illam quantitatem conſtituant inuariabilem

Hanc autem poſitionē Thebith de qua tetigi in fine tractatus de legibus ꝛ ſectis: ꝛ alibi pulcre explanauit Campan⁹ vbi ſupra: et dixit ꝙ ſm illā duplex eſt orbis ſignoꝝ: vnus fixus: ꝛ alius mobil' ꝛ fixus quidē intelligitur eſſe deſcriptus in ſpera nona: mobilis vero in octaua: ꝛ vterqꝫ ipſoꝝ diuiditur in. 12. ſigna: ſed imobilis continet iſta denoīatiue tm̄: mobilis vero illa ſigna continet ſm veritatem: vnde ipſe ē diſtinctoꝛ imaginū ſignoꝝ predictoꝝ zodyacum componendum: ꝛ capita arietis ꝛ libre mobilis ſemꝑ diſtant equal'r a capitib⁹ arietis ꝛ libre fixi deſcribentia in ſuꝑficie ſpere none duos paruos circulos circa ipſa quoꝝ capita arietis ꝛ libre imobilis ſunt poli ꝛ q̄ſi centra ꝛ arcus orbis magni ab ipſis polis in eoꝝ circūferentias deſcendens qui quaſi ſemidyameter eorū eſt. 4. gradus. 18. minuta ꝛ. 43. ſcd'a: formam aūt ꝛ modū huius motus diffuſe proſequitur Campan⁹ final'r cōcludens ꝙ ex eorum motu accidit vt ſtelle fixe videant̄ moueri verſus orientē aut occidentem: qn̄qꝫ motu tardo: qn̄qꝫ motu veloci. Cum enim caput arietis mobilis fuerit diſtās ab eq̄tore ī circulo paruo predicto per quartā ipſius parui circuli aut prope hoc qđ erit in duobus circuli parui ſitibus oppoſitis tunc videbunt̄ ſtelle moueri ad eam partem ad quam mouent̄ motu tardo: in vno quidē eoꝝ ad partem orientis: ꝛ in eius oppoſito ad partē occidentis. Cum vero caput arietis mobilis fuerit in alterutra duarū ſectionū equatoris ꝛ circuli parui aut prope eas videbunt̄ tunc moueri ad eā partē ad quam mouent̄ motu veloci: vna quidē earum ad partē orientis: ꝛ in eius oppoſito ad partē occidentis. Quaꝓpter inuenta eſt diuerſitas manifeſta in motu eoꝝ. Ptolomeus autē qn̄ ipſa comparauit loca eorum inuenta in t̄pe ſuo ad loca eoꝝ inuenta ab abrachis ꝛ ab alijs antiquis ph'is inuenit eas moueri motu tardo videlicet in. 100. ānis vno gradu: nā tunc caput arietis mobil' erat meridionale ſeparatū a puncto q̄rte meridional' ꝛ accedens ad equatorē Poſteriores aūt capite arietis adhuc magis accedente ad equatorē inuenert̄ ſtellas fixas moueri in. 66. annis vno gradu: ꝛ hoc fuit propter acceſſū capitis arietis ad equatorē propter quē motus ſtellarū fixarū fuit velocioꝛ. T̄pe vero Campani factū erat caput arietis ſeptētrionale diſtans a cōmuni ſectione parui circuli ꝛ equatoris de partib⁹ ipſius parui circuli verſus ſeptentrionē. 58. gra. ꝛ. 57. minutis fere: ꝛ propter hoc caput ariet' diſtabat a cōmuni ſectione orbis ſignorum mobilis ꝛ equatoris verſus ſeptentrionem de partibus ipſius orbis ſignoꝝ. 9. grad. 11. min. ꝛ. 45. ſc'dis fere. Erat ergo t̄pe illo locus interſectionis predicti orbis ſignoꝝ mobilis ꝛ equatoris ſuper. 20. gra. 48. mi. ꝛ. 15. ſecundis ſigni piſcium: ꝛ alia ſectio oppoſita ſuper conſilem partem virgis. Poſtea vero multipl'r variatus eſt motus iſte ſicut Campanus diffuſe declarat. Ex his cōcludendo ꝙ ſtelle fixe in t̄pe Ptolomei ꝛ ſuoꝝ predeceſſoꝝ quoꝝ cōſiderationes ipſe aſſumit mouebantur ad occidentē ꝛ non ad orientem quemadmodū ipſe putauit. Tunc enim erat caput arietis mobilis meridionale ab eq̄tore: ꝛ caput

ſolſticium fuit anno natiuitatis xpi. 17. die decembris ſed ſm predictam anni diffinitionez neceſſe eſt vt ſm predictas poſitiones Ptolomei τ Albategni ſp idem punctus circuli ſolis ſit in loco ſolſticij: et ſemper idem in loco equinoxij. Sic ergo circulus ſolis non mutat ſitum reſpectu punctorum ſolſticialium vel equinoxialium: ſed ſemper manet reſpectu eorum tam in auge ꝙ̄ in omnibus alijs punctis ſuis ſm habitudinem vnam. Quia ergo ſtelle fixe mouenẗ ab occidente in orientem continue. 100. annis vno gradu ſicut poſuit Ptolomeus: maius erit tp̄s quo ſol mouetur ab aliqua ſtella fixa quouſqꝫ redeat ad eandē ꝙ̄ ſit ille annus ſolaris ſm poſitiones predictas. Uerum eſt tamen ꝙ ſi aux ſolis τ cetera puncta ſui circuli eſſent fixa ſemper comparata ad puncta ſolſticialia τ equinoxialia verū eſſet illud in quo ꝯueniunt dicti philoſophi videlicet ꝙ annus ſolaris eſſet reditus a ſolſticio ad idem ſolſticium: ſic etiam reditus a ſolſticio ad idem ſolſticiū eſſet equalis reditui eius a quolibet pūcto ſui circuli ad eundem punctū τ ſimiliter etiam de equinoxio: ſed poſteriores philoſophi non inuenerunt ita eſſe: imo augem ſolis τ cetera puncta ſui circuli inuenerunt moueri ſm motum ſtellarum fixarum τ adherere eis ſemper ſm habitudinez vnam. Ita ꝙ aux ſolis ſtelle fixe cui nunc coniunguntur ſi qua ſit vel puncto firmamenti ſi fixa non ſit ibi ſemper fuerit coniuncta τ ſemper erit. Nec habet aliquem motū ſibi proprium niſi ratione firmamenti Et ſimiliter eſt de augibꝰ reliquoꝝ planetarum τ eorum circulis. Quia ergo annus ſolis eſt reditus eius in ſuo circulo ab aliquo quolibet pūcto ipſius circuli ad eundez: neceſſe eſt ſm iſtam poſitionez ꝙ annus ſolis ſit reditus eius a qualibet ſtella fixa ad eandē ſiue ab aliquo puncto firmamenti ad eundem: τ ſit iſte reditus ſm eos in. 365 diebus τ. 6. horis τ. 9. minutis τ. 24. ſecundis vnius hore equalis que valēt. 23 ſecunda. 30. tercia vnius diei. Et in hoc excedit ānus ſolaris ſm iſtā poſitionē tempus. 365. dierum τ. 6. horaruz quo tempore vtitur eccleſia romana τ greca Ideoqꝫ vt probat Campanus ſi ſingulis. 153. annis romanorum τ grecorum adderemus diem vnum eſſet vere verificatus annorum vſualium circulꝰ ipſoꝝ ſed per hoc non erit firmata habitudo ſolſticiorum et equinoxiorū: imo ſi vera ſit opinio Ptolomei de motu ſtellarum fixarum ſolſticia et equinoxia ſemper ꝑuenirent habitudines ſuas. et accideret vt annus ſic verificatus deflueret per ſingulas habitudines temporis: τ ꝙ inciperet in ſolſticijs τ equinoxijs τ in quibuſdam diſtantius ab eis: poſteriores autem modum iſtum motus ſtellarum fixarum non inuenerunt: ſed eas inuenerunt moueri ab occidente ad orientez vſqꝫ ad aliquid deinde non procedere vltra ſed redire iterū ad occidentez vſqꝫ ad aliquid: τ ideo dixerunt eas moueri motu acceſſionis τ receſſionis: τ iſtum motum affirmauit Thebith τ poſuit principia per que motum predictū faceret eſſe circularem: τ ſaluaret ea que apparent τ accidunt motui ſtellarū fixarum.

Capitulum. 36.

capricornū frigida ꝛ ſicca autūnalis ꝛ eſt quarta ſenectutiſ. Quarta a capricor
no ad arietē frigida ꝛ humida hyemalis ꝛ eſt quarta ſenij ꝛ decrepite etatis.
Ex p̄miſſis ergo ↄcludūt iſti ꝙ ſicut ſpaciū celeſtis circuli qđ eſt ab ariete ad li
brā eſt medietas illius circuli equalis altius medietati a libra vſqꝫ ad arietem
ſic quātū eſt ſpaciū temporis lapſi ab adam ſiue a pͥcipio mūdi vſqꝫ ad xp̄m
tm̄ naturaliter debet eē a xp̄o vſqꝫ ad finē mūdi. Sicut aūt ꝑ ſaturnū ꝛ martē
ſeneſcit homo quia ipſi ſunt corruptiui caloris ꝛ humoris naturalis ꝛ vitalis.
Sic ꝑ illos planetas ſeneſcit hic mūdus corruptibilis ꝛ vltimo finiet̄ ꝑ modū
circuli apud ſignū arietꝭ qđ eſt ſignū igneū. Jn quo due planete ignei videlicꝫ
ſol ꝛ mars habēt ſuas ꝑtātes ut dictū eſt. Et ideo nutu dei finiet̄ ꝑ ignē putre-
dines ſeculi cōſumētē ſicut teſtat̄ ſcriptura. Ulterius attēdēdū eſt ꝙ inter qua
tuor tempora ꝛ ſigna p̄dicta tempus ꝛ ſignū natiuitatis xp̄i atteſtat̄ diſcretioni
ꝛ ſpūalitati legis ſue. Nā libra eſt ſignū humanū videlꝫ liberatoris hominis vt
pote hoīs diſcreti ꝛ iuſti ac ſpūalis. Temp⁹ etiā ꝛ etas ſenectutꝭ eſt temp⁹ ꝛ etas
diſcretionis ꝛ ſpūalitatis: reliqua vͦ ſigna ſūt irrationabiliū ſeu brutoꝝ aīaliū
quaſi ſigna indiſcretionis ꝛ brutalitatis cuiuſmodi etiā ſunt reliqua tria tp̄a ꝛ
etates mūdi. Signū quoqꝫ arietꝭ quod opponit̄ libre ꝛ temp⁹ qđ p̄ceſſit añ tem
pus legis perfecte maxime corporalia fuerūt ſed ſignū libre ꝛ tempus gratie
potius ſunt ſpiritualia de his ergo iſta dicta ſint nō certitudinaliter affirmādo
ſed probabiliter cōiecturādo.

Cap. 35.

Licet aūt hic poſſem huic tractatui finē imponere qꝛ tñ nō ſolū
in his trib⁹ vltimis tractatib⁹ ſed etiā in alijs qbuſdā priorib⁹ ali
qua ſcripſi de motib⁹ corpoꝝ celeſtiū iō ad eoꝝ maiorē elucida
tionē hic aliqua ſupplere ꝓpoſui. Et primo qꝛ ĩ tractatu de ima
gine mūdi cap̄lo tercio dixi de curſu ſolis ꝛ ei⁹ anno ꝛ diebus ꝛ
ſpeciali⁹ in tractatu de legibus ꝛ ſectis cap̄lo vltimo de quātita
te anni ſolaris ꝛ de equinoxijs ꝛ de his etiā ĩ tractatu de correctione kalēdarij
hic ad illoꝝ ſupplemētū. Notandū eſt ſm̄ campanū capitulo primo ſui cōputi
ꝙ annus ſolaris uere loquēdo eſt ſpaciū tp̄is quo ſol mouet̄ ab aliquo quoli-
bet pūcto ſui circuli quouſqꝫ ꝓprio motu p̄ciſe redeat ad eundē: hoc aūt ſpaciū
ſm̄ ꝙ poſuit Ptholome⁹ eſt temp⁹ quo ſol mouet̄ ab alterutro duoꝝ ſolſticio-
rū quouſqꝫ redeat ad idem ſolſticium vel ab alterutro duorum equinoxiorum
quouſqꝫ redeat ad idem equinoxium. Et continet ſm̄ ipſum .365. dies et .6.
horas minus triceſima parte vnius diei. Et ſcđm hanc opinionem ſolſticium
preceſſit diem natiuitatis chriſti .6. diebus ꝛ fuit .19. decembris: ſed Albate-
gni licet cum Ptholomeo in predicta diffinitione anni ſolaris conueniat: ta-
men ab ipſo diſcrepat in temporis quantitate: quia ponit illud tempus eſſe
365. dies ꝛ ſex horas minus centeſima parte vnius diei. Et ſm̄ hāc opinionē

⁊ quaſi cardinalia quoꝝ duo ſunt equinoxialia videlꝫ aries ⁊ libra: ⁊ duo ſolſticialia cancer ⁊ capricornus. Et in his quatuor ſūt magni ſignatores ſeu planete .4. regales habentes dignitates que dicunt̄ exaltationes. Sol enim exaltat̄ in .19. gra. arietis. Jupiter in .15. cancri. Saturnus in .27. libre. Mars in 28. capricorni. Et ſub his attendūt quatuor mūdi tēpora vel etates ⁊ ꝙ adam primus homo factus fuit aſcendente ariete in gloria ſolis in domo martis. Unde quia ſol eſt origo virtutis vitalis fuit adam naturaliter longeuus ⁊ quidam alij ſui propinqui ſucceſſores. Et ꝓpter domū martis remāſit naturaliter ſuper primū hominē ⁊ ſuam progeniē voluntas peccandi ducens ad mortem quia mars dicitur quaſi mors. Unde primus homo habuit duos filios vnum ſub ſole natum ſcilicet Abel iuſtum. Aliū ſub marte ſcilicet Caym. ¶ Moyſes aūt natus fuit aſcendente cancro in gloria iouis ⁊ domo lune. Jupiter autem naturaliter preeſt pōtificibus ⁊ prelatis ſicut fuit moyſes. Et quia cancer ſignū eſt aquaticum ⁊ eſt manſio lune que habet ſignificationē ſuper aquas ipſe per tempus miraculoſe manſit in aqua vnde ⁊ nomē ex hoc accepit a moys quod eſt aqua quia vero cancer retrocedens eſt ⁊ lex moyſaica iam retroceſſit.

Dn̄s aūt iheſus xp̄s natus fuit aſcendente libra in gloria ſaturni ⁊ domo veneris. Saturnus uero vt ait Meſſahali ſignationem habet ſuper gentem iudaicam ſeu fidem eius ⁊ ipſius eſt gloria ſuper regnū. Unde dn̄s iheſus inquantū homo ex fortitudine ſue natiuitatis dictus eſt rex iudeorum ⁊ ſibi tāquā ſummo liberatori ⁊ iudici datum eſt omne iudicium. Ex libra vero inquantum eſt domus veneris nihil videt̄ xp̄s participare inquātum homo niſi ꝙ in laudem eius extollunt̄ cantica muſicalia: ipſa nāqꝫ ſuper muſice organa ſignificationē habet: hec aūt dicta ſunt de chriſto quantum ad eius humanitatē quia verus ⁊ naturalis homo fuit ſed ſuper eius diuinitate eſt extra ⁊ ſupra propoſitum preſens aliquid commemorari. ¶ Antixp̄s vero naſcetur aſcendente capricorno in gloria martis ⁊ domo ſaturni hoꝝ nāqꝫ naturas peſſimas cōiunctim poſſidebit ⁊ proprietates a marte in malicijs gloriabit̄ in diſcordia inuidia ⁊ falſitate ⁊ in elatione maxima. A ſaturno autem ⁊ māſione eius habebit auariciam odium ⁊ detractionē ſeditionē ⁊ omnia occulta mala ſicut a marte manifeſta mala vt teſtat̄ Albumaſar in floribus ſuis his autem correſpondebunt quatuor tempora. Primū tempus ante legem ab inicio mūdi vſqꝫ ad moyſen Secundū tempus legis a moyſe vſqꝫ ad xp̄m. Terciuꝫ temp⁹ gratie a xp̄o vſqꝫ ad antixp̄m. Quartū tempus perfidie ⁊ malicie ab antixp̄o oīno vel fere vſqꝫ ad finē mūdi. Et his quatuor tp̄ibus vel etatibus mūdi correſpōdēt quatuor etates hoīs ⁊ quatuor quarte celeſtis circuli. Nā prima q̄ eſt ab ariete ad cancrū ⁊ eſt calida ⁊ humida vernalis ⁊ eſt q̄rta adoleſcentie. Secūda a cācro ad libram calida ⁊ ſicca eſtiualis eſt quarta iuuentutis. Tercia eſt a libra vſqꝫ ad

tūc futuro. 1365. die. 30. octobris in. 8. gra. ſcorpionis fuit vna de maioribꝰ cō-
iunctionibꝰ planetarū ſaturni videlꝫ ⁊ iouis cū ꝑmutatione triplicitatis aeree ī
aquaticā mars etiā in eodē anno ⁊ ī eodē ſigno cōiūctionalit̄ applicauit fuitqꝫ
ſupradicta cōiūctio prima ab illa ꝯiūctione famoſiſſima q̄ ſm̄ autores ⁊ phōs
ſignauit legē ſarracenoꝝ ⁊ ſublimationē ſeu legē ꝑfidi machometi fuit enī illa
ī ſigno ſcorpionis mutata triplicitate ſicut ⁊ iſta ꝑ annos. 52. añ apparitionē
legiſ ꝑdicte. Nec a tꝑe illo vſqꝫ tūc reuerſa fuit aliqua ꝯiūctio oīno ſilis niſi iſta
vnde merito ſm̄ phōs iſta ſignauit maximas tribulationes ⁊ mutationes in ſe-
cta illa: fuitqꝫ anno. 1357. die. 8. iunij ꝯiūctio magna ſaturni ⁊ martis ī ſigno
cancri qđ eſt caſus vniꝰ eoꝝ ⁊ detrimētū alteriꝰ fuitqꝫ ipſa cōiunctio in terminis
iouis videlꝫ in. 21. gra. cancri in quo iupiter ſuā exaltationē habet vnde cū ve-
raciter ſit cōpertū ꝙ ſaturnꝰ in anglia: mars in alemania ⁊ iupiter in frācia do-
minant̄: cōcludit̄ ꝙ inter maximas guerras ⁊ deſtructiones ac trāſlationes re-
gnoꝝ ꝓſupponēdū erat ꝙ rex ⁊ regnū frācie erant in magno periculo pericli-
tationis ⁊ ſubuerſionis. Nā iupiter nō aſpicit cōiūctionē ideo nō pōt repellere
maliciā cōiunctoꝝ imo ꝑ motū retrogradū recedit a domo ſua piſciū fugiens
a cōſpectu eoꝝ in aquariū domū ſaturni qđ fugā regis francie innuit ꝑſertim
quia id ſignū cancer illud regnū ſignificat hec ille.

Nota ꝙ cōiūctiones hic notate ſignate ſunt ſm̄ veros motus

Anno xp̄i. 1404. die. 57. fuit cōiūctio triplicitatis aquee in. 20. gra. piſciū.
Anno xp̄i. 1642. die. 172. erit cōiūctio triplicitatis ignee in. 8. gra. arietis.
Anno xp̄i. 1880. die. 287. erit cōiūctio triplicitatis terree in. 13. gra. tauri.
Anno xp̄i. 2129. die. 37. erit cōiūctio triplicitatis aeree in. 19. gra. geminoꝝ
Anno xp̄i. 1357. die. 152. erit cōiūctio triplicitatis aquee in. 24. gra. cancri.
Anno xp̄i. 2595. die. 267. erit cōiūctio triplicitatis ignee. 30. gra. leonis.
Anno xp̄i. 2834. die. 17. erit cōiunctio triplicitatis terree in. 5. gra. virginis.
Anno xp̄i. 3072. die. 132. erit cōiūctio triplicitatis aeree in. 11. gra. libre.

Cap. 34.

Quia vero circa finē tractatus de cōcordia aſtrono-
mie ⁊ hiſtorice veritatis aliqua ſcripſi de antixp̄o ⁊ ſignis ac pre-
ambulis aduētus eius hic etiā notare volui quādā ꝓnoſticatio-
nē ex imaginaria cōiectura magis q̄ꝫ ex rōne certa ab aliquibus
poſita. Quidā enī dixerūt ꝙ in cognitione etatis ⁊ finis huiꝰ mū-
di tꝑalis q̄ macrocoſmꝰ dicit̄ deueniēdū eſt ꝑ etatē microcoſmi
id eſt hoīs qui eſt minor mūdus ⁊ in ſe gerit imaginē maioris mūdi tēporalis
ex parte corporalis ⁊ mortalis nature ſicut ex ꝑte aīe imortalis gerit imaginē
mūdi architipi id eſt imortalis ſapie dei ideo ſicut etas humana quadriptita
eſt in adoleſcētiā iuuētutē ſenectutē ⁊ ſeniū ſilr̄ ⁊ etas macrocoſmi ⁊ de dura-
tione. 4. etatū mūdi dicūt ꝙ de numero. 12. ſignoꝝ ſunt. 4. ceteris mobiliora

duodecimã illarũ per.20.annos fere. Ita ſecunda precederet decimãterciã ⁊ tercia decimãquartã per.20.annos vel circiter. Et hec intellige ſm medios motus.

Anno.2736.die.189.fuit cõiunctio in triplicitate aquea in.3.gra. ſcorpionis.

Anno.2974.die.305.fuit cõiũctio in triplicitate ignea in.9.gra.ſagittarij.

Anno.3213.die.54.fuit cõiunctio in triplicitate terrea in.15.gra. capricorni.

Anno.3451.die.169.fuit coniunctio in triplicitate aerea in.20.gra. aquarij.

Anno.3689.die.284.fuit cõiunctio in triplicitate aquea in.26.gradu piſcium poſt quam ſequitur triplicitas ignea.

Anno.3928.die.34.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.2.gra.tauri.

Anno.4166.die.149.fuit cõiũctio in triplicitate aerea in.7.gradu geminorũ.

Anno.4404.die.264.fuit cõiũctio in triplicitate aquea in.13.gra cancri.

Anno.4643.die.13.fuit cõiũctio in triplicitate ignea in.19.gra.leonis.

Anno.4881.die.129.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.24.virginis.

Anno.5119.die.243.fuit cõiunctio in triplicitate aerea in.30.gra.libre. Poſt hanc imediate facta eſt mutatio triplicitatis hui⁹in aqueã.

Anno.5357.die.359.fuit cõiũctio in triplicitate ignea in.6.gra.ſagittarij. Et fuit iſta cõiũctio vltima anno xp̃i.14.die.359. Et ante iſtã in eadẽ triplicitate fuit prima media cõiũctio ante xp̃m ꝑ.5.annos ⁊.320.dies videlꝫ.14.die februarij in.3.gra.⁊.11.minuto arietis. Et in eadẽ triplicitate fuit tercia coniunctio media anno poſt xp̃m.53.die.12.ſeptembris in.11.gra.et.6.minuto anteq̃ꝫ preceſſit cõiũctio vera eidem correſpondẽs eodem anno completo.91 diebus videlꝫ ſecũda die mẽſis aprilis ⁊ fuit in capite arietis videlꝫ pertrãſitis 1 gradu ⁊.17.minutis de qua ſupra.12.capitulo. Et iſte cõiũctiones in triplicitate ignea ante ⁊ poſt xp̃i natiuitatẽ ſunt valde notande.

Anno xp̃i.213.die.212.fuit cõiũctio in triplicitate terrea in.5.gra. virginis.

Anno xp̃i.451.die.327.fuit cõiũctio triplicitatis aeree in.11.gra.libre.

Anno xp̃i.690.die.77.fuit cõiũctio triplicitatis aquee in.16.gra.ſcorpionis. Nota ꝙ hec cõiũctio eſt tercia in ſigno ſcorpionis ⁊ prima in eodẽ ſigno fuit illa que ſignificauit ſectã machometi que anno ab incarnatione dñi fuit:570.ꝑ mutationẽ triplicitatis in principio ſcorpionis.

Anno xp̃i.928.die.192.fuit cõiũctio triplicitatis ignee in.21.gra.ſagittarij.

Anno xp̃i.1032.in ſigno virginis fuit mutatio triplicitatis ignee in terreã.

Anno xp̃i.1166.die.307.fuit cõiũctio triplicitatis terree in.27.gra.capricorni.

Hic ſequit̃ triplicitas aerea.

Nota ꝙ anno ab incarnatione dñi.1225.in eius mẽſe vltimo fuit cõiũctio iouis cum ſaturno per mutationẽ triplicitatis in.20.gradu aquarij vt dicit Henricus de machlinia.

Item nota ſm Johãnem de muris in epiſtola ad clementem.vj.ꝙ anno xp̃i

in prima tabula ſignant̄ hm̄oi cōiūctiones ꝑ annos a creatione mūdi vſq; ad xp̄m in ſecūda vero ꝑ annos a natiuitate xp̄i vſq; deinceps. Et ſunt iſte cōiunctiones p̄ſciſi⁹ calculate quā ille. 8. cōiūctiones maxime de quibus ſuperi⁹ dictū eſt ſupponēdo mūdū incepiſſe ꝑ. 7343. annos cōpletos ante xp̄m ſm tabularū Alfonſi ꝛ Meridiani pꝛiensi calculationē. Prima minoꝛ cōiūctio ſaturni ꝛ iouis fuiſſet anno. 15. die. 300. incompletis ꝛ fuiſſet in. 15. gra. tauri. 29. mi. 34. ſecūda cōpletis: verū eadē cōiunctio ſaturni ꝛ iouis ſm calculationem que ſupra calculata eſt fuiſſet in. 14. gra. 57. mi. cōpletis ipſius tauri per. 228. dies ante tempus cōiūctionis pꝛeſcripte. 8. anno die. 12. incōpletis. Sed quia iſta cōiūctio nō fuit pꝛima iſtius triplicitat̄ ſm illos qui mūdū ante p̄dictū temp⁹ dixerūt incepiſſe iō nō cepi illā p pꝛima maioꝛe ſed pꝛimā que ſequit̄ poſt illam ꝑ mutationē triplicitatis que hic pꝛima ponit̄. Nota ꝙ iſte cōiūctiones calculate ſunt ſm medios motus ſupponēdo radicē hic notatā ꝛ ſequēdo cōmunē regulā ꝙ inter duas cōiūctiones tales ſint. 240. anni vel circiter ſed pauce ſunt ī pꝛincipio triplicitatū ideo pꝛopꝛie nō debēt dici cōiūctiones maioꝛes.

Anno a pꝛincipio mundi. 115. die. 41. fuit cōiunctio ī triplicitate aerea in. 22. minuto libꝛe.

Anno. 353. die. 155. fuit coniunctio ſaturni ꝛ iouis in triplicitate aquea in. 7. gradu ſcoꝛpionis.

Anno. 591. die. 271. fuit cōiūctio ī triplicitate ignea ī. 12. gradu ſagittarij.

Anno. 830. die. 20. fuit cōiūctio in triplicitate terrea in. 18. gradu capꝛicoꝛni.

Anno. 1068. die. 135. fuit cōiūctio in triplicitate aerea in. 24. gradu aquarij.

Anno. 1036. die. 250. fuit cōiunctio in triplicitate aquea in. 29. gradu piſcium poſt hanc ſequit̄ triplicitas ignea.

Anno. 1546. die. 0. fuit cōiūctio in triplicitate terrea in. 5. gra. tauri.

Anno. 1783. die. 115. fuit cōiunctio in triplicitate aerea in. 11. gra. geminoꝝ.

Anno. 2021. die. 230. fuit cōiūctio in triplicitate aquea in. 13. gra. cancri.

Anno. 2259. die. 324. fuit cōiūctio in triplicitate ignea in. 22. gra. leonis

Anno. 2498. die. 75. fuit cōiunctio in triplicitate terrea in. 28. gradu virginis poſt hāc ſequitur triplicitas aerea.

Nota ꝙ coniunctio illa ſaturni ꝛ iouis immediate pꝛecedens illam coniunctionem que ponitur infra anno. 2736. fuit illa quam Abꝛaham Auenesre poſuit pꝛimam ſignificantem ſuper regnum ꝛ legem iſrahel de qua ſupra. Et hec fuit. 474. annis. 205. diebus poſt diluuiū. Et ita dicta pꝛima coniunctio quam ſignauit abꝛaham cum. 20. fere annis pꝛeceſſit dictam coniunctionem que hic 12. ponitur inter maioꝛes que a pꝛincipio mundi fuerunt ſecūdum Alfonſum conſonum. Videt̄ vt omnis maioꝛ coniunctio ſequens quā ponit idem Abꝛaham pꝛecederet ſuam per equalem differentiam tempoꝛis ſicut per. 20. annos vel circiter pꝛope illum numerum verbi gratia ſicut pꝛima Abꝛahe pꝛecedit

HEc antē ex abrahe illius dictis breuiter recitaui vt ex his capiat
exēplū applicādi has ꝛ ſimiles cōiūctiones medias ad magnos
ꝛ mirabiles euētus rerū quales multos notaui in ꝑallegato tra-
ctatu de concordia aſtronomie ꝛ hyſtorice veritatis . Et poterit
ſumi radix ad cōſignandū tales cōiunctiones ex illa quā dictus
abrahā notauit primā que ſignauit ſuper regnū iſrl'.ſed quia di-
cit illā fuiſſe.2365.anno a creatione mūdi ſciēdū eſt ꝙ in hoc ſequit̄ computa-
tionē hebraicā ſed ſequēdo cōputationē alfonſi multo plures annos ponim⁹
vt ſupra oſtenſum eſt ideo dicim⁹ ꝙ illa cōiunctio fuit.474.annis ꝛ.205.dieb⁹
poſt diluuiū. Et inde ante ꝛ poſt poſſent alie hmōi cōiūctiones cōputari. Uerū
tamē pro maiori cōcordātia harū cōiunctionū mediarū que fiunt in triplicita-
tib⁹ cū illis.8.maximis ſupradictis expedit ab eadē radice ſumere cōputatio-
nis exordiū videlʒ ab illa coniunctione que fuit circiter ꝑ.5.annos ante xp̄m ꝛ
fuit ſecūda cōiūctio in triplicitate illa ignea ſicut aliqui probāt ex hoc ꝙ ꝑ.25.
annoſ ꝛ.268.dies ante natiuitatē xp̄i fuit vna media cōiunctio ſaturni ꝛ iouis
in.30.gra.cācri vel primo leonis. Et ſm eos hec fuit illa cōiūctio quā bachon
doctor anglicus notare voluit que ſignauit ſuꝑ lege xp̄i vt recitaui in tractatu
de legibus ꝛ ſectis quarto capitulo ſed ipſe doctor vel eius ſcriptor defecit i nu
meratione annoꝝ ꝛ etiā quia illa nō potuit eſſe in tauro ſed debuit ſcribere in
cancro et numerando.42.annos inter xp̄um et ceſarem debuit ſcribere ꝙ illa
coniunctio fuit in.16.anno a ceſare ꝛ in.26.anno ante chriſtuʒ. Et ſic patet ꝙ
cū illa cōiūctio fuerit in fine cancri erit attribuenda principio leonis vbi ince-
pit triplicitas ignea. Et per cōſequēs illa cōiunctio ſequēs fuit ſecunda in illa
triplicitate ignea. Et licet iſta ſecūda fuerit cōiunctio maxima tamē precedēs
merito notāda fuit tāq̄ʒ vna de maiorib⁹ quia in ea incepit illa triplicitaſ vnde
cōcludo ꝙ a qualibet iſtarū cōiunctionū pōt capi radix cōputationis aliarum
cōiunctionū precedentiū ꝛ ſequentiū tamen ꝑciſius ab illa prima in qua ince-
pit triplicitas ignea. Hoc igit̄ ꝑſuppoſito ꝛ computādo annos a creatione mū
di prout ſupra dico ꝙ huiuſmodi coniunctiones maiores que procedunt per
triplicitates poſſumus conſignare hoc modo inferius in tabulis deſcriptas.

Capitulū.33.

SCiendū eſt igit̄ ꝙ prima cōiūctio maior fuit ſm aliq̄s anno a crea
tione mūdi.134.die.353.eiuſdē anni incōpleti ꝛ fuit in triplicita
te aerea i.30.gra.geminoꝝ Uñ ex hoc pʒ cuilibet legittime calcu
lāti ꝙ prima ɔiūctio minor fuit āno a creatiōe mūdi.15.die.300
eiuſdē anni incōpleti. Poſt quā aliquib⁹ cōiunctionib⁹ minorib⁹
interpoſitis ſequebat̄ predicta cōiunctio maior vel preciſius cal-
culando. Hec fuit minor coniunctio ſequens illam que inferius prima ponit̄.
Et poſt eā alie cōſequentes prout ſubſcripta tabula docet. Et notanduʒ eſt ꝙ

legis ꝛ defectū regni iſrl̄. Et tūc euenit captiuitas per manū Titi poſt.20.an/
nos ab hac cōiunctione. Et hoc apparet ꝙ xp̄s fuit ſub cōiunctione p̄cedente
quia eius natiuitas p̄ceſſit pluribꝰ annis Titū ꝛ illaꝫ captiuitatē iudeoꝝ. Et in
hoc fuerūt ꝑfecti anni a natiuitate Moyſi. 1440. Poſt illaꝫ ſequit̄ coniunctio
magna in triplicitate aerea ſed illā vt credo induſtrioſe omiſit ille abꝛahā iu/
deus nec ante iſtā vel poſt aliud ſpecialiter loquit̄ de xp̄o aut lege ipſiꝰ ſed pꝛo/
ſequit̄ de cōiunctione magna que incepit in triplicitate aquea in ſcoꝛpione que
ſignauit nouā ſectā ꝛ falſum ꝛ mendacem pꝛophetā naſciturū de vilibus genti
bus videlicet machometū de quo ꝛ eius regno ac lege diffuſe loquit̄. Hec con
iunctio fuit poſt incarnationē xp̄i anno.570.vel circiter. Et dicit ꝙ regnum il/
larū gentiū duraret tot annis quot ſunt maximi anni veneris videlicet.1051.
Et finaliter concludit ꝙ ille vilis pꝛopheta ſurrexit in.4.menſe arabū ꝛ nō re/
gnauit donec peruenit ad etateꝫ.51.anni ꝛ regnauit.11.annis ꝛ obijt viliter.
Alia cōiunctio ſequens incepit in triplicitate ignea ꝛ fuit in ſagittario ꝛ ſigna/
uit ſuper regnū ſaracenoꝝ ita ꝙ maxima pars eoꝝ fugit in hiſpaniam. Ultima
cōiunctio quā iſte ponit in ſuo tempoꝛe in triplicitate terrea que incepit in ca/
pꝛicoꝛno. Et hec ſignauit bella ꝛ tribulationes magnas ex parte occidētis. Et
in hac cōiunctione cepit debilitari regnū ſarracenoꝝ ꝛ in cōiunctione.6. illius
triplicitatis ſurrexerūt gentes xp̄ianoꝝ ad recuperandū regnum hieruſaleꝫ de
ſaracenis. Et fuerunt pꝛelia in hiſpania in omnibꝰ regionibus in quibus ſagit/
tarius habet poteſtatē per xp̄ianos qui tunc fecerūt paſſagiū vltra marinū ver
ſus hieruſalē ad expugnandū ſarracenos. Et quia iſta coniunctio redibat ad
virginē ꝛ fuerunt iupiter ꝛ ſaturnus cōiuncti in fine virginis vbi fuit aſcendēs
reuolutionis anni ideo ſignauit ꝙ bella ꝛ tribulationes deberent venire in ter
rā hieruſalē quia cōiunctio redibat ad virginē quia hec eſt cōſuetudo eius ꝙ
ſemper eueniunt pꝛelia in hac triplicitate ꝛ concludit ꝙ in hac cōiunctione de/
bet incipere redemptio iſrahel. Et ita ibunt leuando ꝛ cadendo donec veniat
coniunctio ad aquariū ad locum vbi fuit pꝛimitus ſed in hac redemptione iſrl̄
deceptus fuit iſte ſicut ꝛ ceteri iudei in eius expectatione ꝛ ſic ceca obſtinatione
fallunt̄ verūtamen vt ipſe dicit.8.coniunctio illius triplicitatis terree oſtendit
multas tribulationes in terra babylonie ꝛ iſrahel. Et.12. cōiunctio eiuſdē tri/
plicitatis que erat a capꝛicoꝛno oſtendit multas tribulationes ꝛ pꝛelia ī terris
chꝛiſtianoꝛū ꝛ ſarracenoꝛū per totum tempus iſtius cōiunctionis abſqꝫ quiete
Sed poſt hanc venit coniunctio ad virgineꝫ in anno.4946. ꝛ hec ſignificat ma
la ꝛ guerras per totum munduꝫ. Et dicit ꝙ hec ſignificat iniciū deſtructionis
ſarracenoꝝ ꝛ eoꝝ ſcete nec poſſent narrari mala futura in hac cōiunctione ſed
quicquid ſit de alijs malis de bona ꝛ vtili deſtructione illius ſecte nondum ap
paruit.

Cap.32.

datã quãdo preuenit ſol in puncto augis ſui in geminis ⁊ ad prelia ⁊ victorias filioꝝ iſrl' ⁊ ad morte moyſi. Et ad ingreſſum Joſue in terrã promiſſionis. Et ad morte ſenioꝝ qui vixerũt poſt Joſue ⁊ cõcludit ꝙ quotieſcũqꝫ cadit cõiunctio in piſcibus vbi fuit in illa prima cõiũctione renouat̃ ſemꝑ ſuper iſrl' aliqua tribulatio: ⁊ hec de illa cõiunctione ſufficiant. Cap. 31.

Poſt illã proſequit̃ aliã ſequentẽ cõiũctionẽ magnã in triplicitate ignea q̃ ſm mediũ curſuꝫ fuit in ariete que teſtificabat̃ ſuper regnũ iſrl' tribulationes ⁊ mala quoꝝ maxima pars debebat venire ex parte orientis. Et in diebus illis incepit regnũ ethiopie. Et ſurrexerũt multi reges cõtra iſrl' ⁊ reges iſrahel qui fuerũt tpe illius cõiũctionis parũ durauerũt. Poſt illã ſequit̃ alia cõiũctio in triplicitate terrea que incepit in tauro ⁊ in hac detecta fuit prophetia i iſrahel ⁊ regnũ eius habuit principiũ. Et ſub hac natus fuit rex Dauid in anno. 13. a cõiũctione ⁊ tunc palam apparuit ſamuel ꝓpheta in iſrahel. Et hec ſignauit ꝙ rex ſaul qui tunc regnabat debuit parũ viuere ⁊ ſuper fortitudine ⁊ ſtabilitate regni dauid ſignauit ſed tamẽ ſuper diuiſione regni ⁊ ꝙ in eo ſurgerent proditores cõtra regnũ ſalomonis. Et durauit poſtea regnũ iſrl' tot annis quot ſũt maximi anni martis qui ſunt. 264. Seques cõiũctio triplicitatis aeree incepit in geminis ⁊ ſignauit abſciſionẽ regni iſrahel ⁊ in anno hoc illius cõiunctionis quãdo peruenit reuolutio ad arietẽ quod eſt ſignũ martis ſalmanaſar rex aſſirioꝝ captiuauit iudeos. Alia coniũctio de triplicitate aquea incepit in cancro. Et hec ſignificauit damnũ ſuper iſrahel ⁊ euaſionẽ a captiuitate in breui. Et nabuchodonoſor rex babilonie captiuauit ieconiã regem iuda. Et in hac cõiũctione cepit rex babylonie totã terrã egypti ⁊ fuit deſerta iſrl'. 40. annos poſtea euaſerũt iudei a captiuitate. Et nõ durauit regnũ nabuchodonoſor ſibi ⁊ filijs ſuis niſi. 70. annis. Et venit regnũ perſarũ ⁊ medoꝝ qui regnauerũt. 54. annis. Et hoc fuit. 20. annis antequã reedificaret̃ hieruſalẽ ⁊ poſtea venit regnũ alexandri macedonis qui regnauit. 12. annis ⁊ poſt diuiſum fuit regnum babylonie in quatuor partes ⁊ alique illarũ partiuꝫ nõ durauerũt niſi parum. Et hoc iterũ euenit qꝛ ſignũ cõiũctionis fuit mobile ſed regnũ iſrahel durauit ⁊ cõfortatũ fuit quia deus dedit eis pluſq̃ ꝑmittebãt planete. Seques cõiunctio de triplicitate ignea incepit in leone ⁊ ſignauit anxietates ⁊ penas ⁊ tribulationes ſuꝑ ſapiẽtes ⁊ ſcribas qui fuerũt tũc in iſrl' ⁊ remanſerũt in illo regno quã diu durauerũt cõiũctiones in hac triplicitate. Poſt quaꝫ ſequit̃ cõiunctio in triplicitate terrea q̃ fuit in virgine ⁊ ſignauit finẽ dierũ regni qꝛ ſignificationes oẽs cões reuolutionis fuerũt ſigna aſpicientia ſe preter hãc. Et nomen ⁊ fama iſrl' erat tũc ſuꝑ terrã ſicut fulgor ſolis quãdo eſt i medio celi vſqꝫ ad hãc cõiũctionẽ. Et in primis cõiũctionibus fuerũt planete ⁊ luminaria ⁊ cõiũctiones ſignificãtes exaltationẽ iſrahel hic ſignauerũt ecõtra videlꝫ occultationeꝫ

Ex premiſſis etiã clare patet ꝙ ſicut vera figura celi ponenda eſt alia ꝙ̃ illa q̃ in dicto tractatu poſita eſt: ſic etiam ille octo medie coniunctiones maxime que in .xxvj. ca. ſuperius cõſignate ſunt multum diſtant a locis ſub quibuſ conſignate fuerant in duobꝰ precedentibus tractatibuſ: ⁊ ideo ꝯiunctiones huiuſmodi aliter applicande ſunt maxime ⁊ alterationes ⁊ mutationes rerum ꝙ̃ notate fuerunt in toto proceſſu de ꝯcordantia aſtronomie ⁊ hyſtorice veritat(. Ueruntamen applicationes notabilium rerum geſtarum ibidẽ conſignate nõ ſunt propter hoc ꝯtemnende: quia multipliciter ſaluari potuerunt. Primo per ꝯſiderationem ad ꝯiunctiones veras non ſolum maximas: ſed etiam ad alias de quibus alique valde notabiles ſuperius recitate ſunt. Secundo potuerunt huiuſmodi applicationes ſaluari per ꝯſiderationem ad reuolutiões magnoꝝ orbium ⁊ ſignoꝝ ac planetarũ eis dñantium de quibus ſupra dictũ eſt. Tercio per ꝯſiderationem ad ꝯiunctiones medias que fiunt in mutationibus de vna triplicitate in aliã in .240. annis vel circiter: ⁊ hanc applicationẽ valde particulariter ⁊ diffuſe pſecutus eſt ille abrahã predictus in ſuo p̄allegato tractatu de quo hic aliqua breuiter notare decreui.

Capitulum .30.

Sciendum eſt igitur ꝙ ille actor incipit a ꝯiunctione magna que teſtificat̄ ſuper regnũ iſrahel: que habuit exordium in triplilitate aquea in medio curſu ſole intrante in primũ minutuꝫ arietis: in tercia pte .8. hore .25. die menſis adar hebrei .2365. anno a creatione mundi hic fuit .474. ãnis .205. diebus poſt diluuium ⁊ fuit vna ꝯiunctio ſaturni ⁊ iouis ĩmediate p̄cedens illã ꝯiunctionem que infra ponitur ſub anno .2736. ⁊ die .189. ⁊ tunc inceperũt ſaturnꝰ ⁊ iupiter coniungi in medio curſu q̃ſi in medio primi gradus piſcium: ſed fuerũt ꝯiuncti in vero curſu eorũ in principio p̄dicti anni in .24. gradu aq̃rij que eſt triplicitas aerea ⁊ fuit .2. gradus leonis aſcendens ſuper clima egipti vbi tũc erat iſrahel: ⁊ aries in medio celi: ⁊ dñs hore erat ſol qui eſt dñs aſcendẽtis: ⁊ erat in decĩa domo ſm gradus ſignorum: ⁊ ſm equationes domoꝝ erat in nona domo: et ſaturno ⁊ ioui apparuit vis ſolis in nona domo que eſt domus gaudij ſolis: et mars dñs domus ſolis erat cum eo in ariete ⁊ reſpiciebat ſaturnuꝫ ⁊ iouem in ſeptima domo cum luna amicabilli aſpectu. Hec ergo coniunctio vt ipſe dicit ſignauit magnum genus orituruꝫ in hoc ſeculo: ⁊ ꝙ renouaretur noua lex que audiretur vſqꝫ ad extremum terre: quia fulgor ſolis in media reuolutione ãni fuit in medio celi: ⁊ quia aſcendens eſt ſignum forte: ⁊ ſimiliter ſignũ in quo eſt ꝯiunctio ſignauit ꝙ illius gentiſ regnum erat ſtabile ⁊ dñabile multũ videlicet tantum quantũ ſunt anni maximi ſolis qui ſunt .1461. deinde applicat iſta ad natiuitatem moyſi ⁊ aaron ⁊ ad ſubiectionem filioꝝ iſrahel per pharaonem et ad miracula in egipto facta: ⁊ ad exitum iudeorũ de egipto: et ad legem moyſi

¶ Scđm ponentes iſtam figuram inceptionis mundi: mundus incepiſſet ante
chriſtū.5492.annis ⁊.223.diebus ⁊ fuiſſet aux ſolis illo tempore in.19.gradu
arietis ita ꝙ verus ſolis ⁊ medius motus fuiſſent idem: ⁊ ſic medius motꝰ au-
gium ⁊ ſtellaruꝫ fixarum ſignatus in tabulis deficeret qualibet die in.37.q̄rtis
51.quint.14.ſextis que deberent cuilibet diei addi: ita ꝙ ſequens eſſet mediꝰ
motus augium ſtellarum fixarum in vna die.0.ſigna.0.gradus.0.minuta.0.
ſecunda.4.tercia.48.quarta.32.quinta.31.ſexta: ſm etiam eoſdem medius
motus lune in vna die ſignatus in tabulis Alfonſi excederet qualibet die in.3
quartis.32.quintis.7.ſextis.7.ſeptimis.35.octauis. Jta ꝙ ſequēs eſſet mediꝰ
motus lune in vna die.0.ſigna.13.gradus.10.minuta.35.ſecūda.1.tercia.11
quarta.38.quinta.37.ſexta.37.ſeptima.25.octaua: ſm etiam eoſdem medius
motus ſolis in vna die ſignatus in tabulis Alfonſi deficeret qualibet die in.58
quinta.34.ſexta.18.ſeptima.21.octaua. Jta ꝙ ſequens medius motus ſolis
eſſet in die.0.ſigna.0.gradus.59.minuta.8.ſecunda.19.tercia.38.quarta.15
quinta.38.ſexta.14.ſeptima.21.octaua: et ſm eoſdem medius motus ſaturni
excederet qualibet die in tabulis Alfonſi.54.quartis.2.quintis.7.ſextis.56.ſe-
ptimis.15.octauis. Jta ꝙ motus ſequens eſſet motꝰ ſaturni in vna die mediꝰ
0.ſigna.0.gradus.2.minuta.0.ſecunda.34.tercia.23.quarta.38.quinta.13.
ſexta.3.ſeptima.45.octaua: et ſm eoſdem medius motus iouis in tabulis Al-
fonſi qualibet die excederet in.2.tercijs.29.quartis.8.quintis.47.ſextis.3.ſe-
ptimis.55.octauis. Jta ꝙ motus ſeq̄ns eſſet medius iouis in vna die.0.ſigna
0.gradus.4.minuta.59.ſecunda.12.tercia.57.quarta.58.quinta.36.ſexta.46
ſeptima.5.octaua: ⁊ ſm eoſdem medius motus martis excederet qualibet die
in tabulis Alfonſi in.2.tercijs.14.quartis.58.quintis.20.ſextis.50.ſeptimis.
53.octauis. Jta ꝙ motus ſequens eſſet medius martis in vna die.0.ſigna.0.
gradus.31.minuta.26.ſecunda.36.tercia.29.quarta.6.quinta.39.ſexta.9.ſe-
ptima.17.octaua: et ſm eoſdem medius motus argumenti veneris excederet
qualibet die in.5.tercijs.59.quartis.30.quintis.1.ſextis.21.ſeptimis.25.octa-
uis. Jta ꝙ motus ſequens eſſet medius argumenti veneris in vna die.0.ſigna
0.gradus.36.minuta.59.ſecūda.21.tercia.24.quarta.29.quinta.29.ſexta.36
ſeptima.45.octaua: ⁊ ſm eoſdē medius motus argumenti mercurij excederet
qualibet die in.1.tercijs.30.quartis.15.quintis.10.ſextis.6.ſeptimis.41.octa-
uis. Jta ꝙ motus ſequens eſſet medius motus argumenti mercurij in vna die
0.ſigna.0.gradus.6.minuta.24.ſecunda.6.tercia.12.quarta.25.quinta.41.
ſexta.53.ſeptima.19.octaua.

Capitulum.29.

mundi in huiuſmodi coniunctione maxima notabili:ſed tñ in hoc non concor
dat cõmunis opinio cum tamen inuenire planetas in locis ſuis aptis vt cõmu
niter omñes pretendunt:licet diuerſimode hinc ⁊ inde eſt multum laborioſum
vnde talem primam figuram celi veraciter deſcribere:et conſequenter ad eam
veras coniunctiones minores magnas maiores ⁊ maximas preciſe calculare
eſſet opus vtile:ſed difficile ⁊ quod ſpecialem requireret tractatum. Hoc autẽ
non eſt preſentis negocij:ſed maiori eget inquiſitiõe ad ſublimitatem aſtrono
mice ſcientie pertinentẽ. Hic tñ ſm aliquos ꝑitos aſtronomos figurã celi ſatꝫ
probabiliter calculatã ſubſcribere vtile iudicaui:in qua omnes planete ſunt in
exaltationibus ſuis preter mercurium qui eſt in termino ſuo ⁊ facie.

Alia figura celi tempore principij mundi.

falſitas oſtenditur. Nam ſequendo in his radices motuū planetarum ſm Alfonſum poſitas licet iam aliquantulū ſuperaddāt: inuenitur ꝙ ante diluuium duobus annis cum.21.diebus fuit ꝯiunctio media iouis cum ſaturno in.19.gradu ſagittarij: ſed vera coniunctio eorum huic medie correſpondens ꝑceſſit predictam mediam in.14.diebus: ita illa vera coniunctio fuit ante diluuium duobus ānis ⁊.35.diebus ⁊ fuit in.15.gradu ſagittarij. Et ſic patet ꝯtra illud dictum ꝙ vtraqꝫ coniunctio tam vera ꝙ̄ media imediate precedens diluuium fuit in ſagittario ⁊ non in ariete: ſed tamē verum eſt ꝙ ante diluuium.21.ānis complet⁊ cum.337.diebus fuit iouis ⁊ ſaturni media coniunctio in.18.gradu arietis: ⁊ vera eorum coniunctio illi medie correſpondens preceſſit eam in.53.diebus fere ⁊ fuit in.6.gradu arietis videlicet ante diluuium.22.ānis cum.25 diebus. Et hec dici poteſt prima in triplicitate ignea ⁊ vna de maioribuſ: quia circa principium arietis: nec alia vera eorū coniunctio in principio ariet⁊ hanc preceſſit vel etiam ſequebatur circa illa tempora: ⁊ ideo illa eſt valde notabilis coniunctio: et quam Arabs aſtronomus notaſſe credendus eſt; vnde in eius allegatione predicta reputo vicium ſcriptoris fuiſſe cum ſcripſit duobuſ annis ante diluuium: quia ſcribere debuiſſet.22.annis ⁊ ſupple.25.diebus. Inſuper verū eſt ꝙ.8.annis fere ante predictam veram ꝯiunctionem dictoꝝ planetarū fuit vna media eorum coniunctio circa principium arietis ſcꝫ in.7.gradu eius ſed vera ꝯiunctio ei correſpondens ſequebaẗ mediam in.170.dieb⁹ fere: ⁊ fuit ipſa vera ꝯiunctio in.28.gradu piſcium. Quantū aūt predicte tres ꝯiunctioneſ ſaťni ⁊ iouis de ꝓpinquo diluuium ꝑcedentes pro eius fortificatione natural'r operate fuerint iudicio aſtronomorū relinquo: ſed ꝙ he ⁊ alie conſtellationes ad hoc iuuerint non reputo theologice veritati contrarium ſicut in predictis tractatibus ſatis notaui.

Capitulum.28.

Sed de figura pro inicio mundi quam ſm opinionem vnā poſui in primo tractatu predicto reſtat dubium: vtrum illa ſtare poſſit in veritate cū ſuperius.xvj.ca.multa contra eam dubia obiecta ſint: hic dico propter dictas obiectiōes ꝙ alia danda eſt non tm̄ multum diſtans ab illa: in qua ſm aliquoſ ponitur cancer aſcendens: ſed iupiter in eodē aſcendente vt in ſua exaltatione: mars etiaꝫ in ſeptima domo: ſed in.28.capricorn⁹ vt in ſua exaltatione: ⁊ in hoc etiā concordat Albumaſar in introductorio tractatu.v.ca.vij. allegans circa hoc antiquitatem: veruntamen idem Albumaſar et Alfonſus ponunt etiam circa inicia mundi ſm certum numerū annoꝝ non multum diſtantium. Et vt videẗ poſſe intelligi ex eorum conſideratione ꝙ ipſi non habuerūt in h⁹modi inicio reſpectum ad ſitus planetarum in ſignis: ſed ad certam magnam ⁊ notabilem coniunctionem ſuperiorum planetarum circa tempora per eos deſcripta ſicut hoc ex calculationibus deprehendi poſſet. Et forte deus voluit habere iniciū

alijs minutis ⁊ fractionibus ſi velimus preciſe computare: his inquam omiſſis propter faciliorem cōputationem: ⁊ cauſa breuitatis dico ꝙ a principio mundi poſſumus octo tales coniunctiones hoc modo conſignare.

Prima anno	538	Secunda anno	1498
Tercia anno	2458	Quarta anno	3418
Quinta anno	4378	Sexta anno	5338
Septima anno chriſti	955	Octaua anno chriſti	1915

¶ Hec autem conſignatio intelligenda eſt fieri circiter prope veritatē: quia vt patet ex dictis iſta cōputatio non eſt preciſa tam propter omiſſionē predictoꝝ dierum ⁊ aliarum fractionum ꝗ etiam propter aliam rationem ſupra tactam videlicet quia quelibet media ɔiunctio ſaturni ⁊ iouis a proxima media imediate ꝓcedente vel ſequente ſemper diſtat per ānos .20. non integros ſed min⁹ 52. diebus fere. Unde ſequitur primo ꝙ quelibet talis minor coniunctio que cōmuniter dicitur fieri in .20. annis completur in .19. annis ⁊ .313. diebus fere Secundo ꝙ magna ſeu media coniunctio dictorum planetarum quā aliqui dicunt fieri in .60. ānis fit in .59. ānis ⁊ .209. diebus fere. Tercio ꝙ maior eorū coniunctio que fit de vna triplicitate in aliam ⁊ cōmuniter dicitur fieri in .240. annis completur in .238. annis ⁊ .215. diebus fere. Quarto maxima cōiunctio que dicitur fieri in .960. ānis completur in .953. annis ⁊ .91. diebus fere: ⁊ ſic in qualibet .8. predictarū eſſet differentia de .7. annis vel circiter qui .7. āni eſſent a qualibet huiuſmodi coniunctione ſubtrahendi. Et forte hanc impreciſionē voluit de⁹ vt ſecreta celi abſconderet ab indignis ne eis ex nimia familiaritate vileſcerent. Ex predictis etiam patet ꝙ ante diluuiū non fuerunt tres maxime ɔiunctiones medie ſicut in ꝑallegatis tractatibus ſm̄ vnam opinionē poſui ex cuius errore dicte .8. cōiunctiones male fuerūt cōſignate: ſed ſolum fuerūt due medie: ⁊ fuerunt tres maxime coniunctiōes vere: quia cum vna fuerit .22. ānis fere ante diluuium vt ſtatim dicetur: veriſimile eſt ꝙ in .2020. ānis ꝓcedentib⁹ fuerunt due medie: quarū prima fuit forte in principio mundi vel prope: ⁊ hec veriſilr eſt illa notabilis cōiunctio ſuperioꝝ planetarum ad quam Albumaſar ⁊ Alfonſus habuerūt reſpectū circa principium mundi ſicut inferius tangitur. Cuius rei verificatio hic ſub dubio ponitur: qa dependet ex verificatiōe prime figure celi que fuit in creatione mundi: que valde nobis dubia eſt ⁊ difficilis vt manifeſte patet ex ſupradictis ⁊ infra dicendis.

Capitulum .27.

Ex predictis patet clare ꝙ duobus annis ante diluuium non fuit aliqua coniunctio maxima in capite arietis: ſed etiam non fuit aliqua coniunctio ſaturni ⁊ iouis tunc in ariete ſicut dictum fuit in principio huius tractatus. Ueruntamen circa finē primi tractatus de concordia aſtronomie et theolgie contrarium etiam allegatur dixiſſe Arabs aſtronomus: ſed huius allegationis

alt. Cōmerguntur de triplicitate in triplicitatem hoc modo ſicut qñ incipiunt coniungi in triplicitate ignea que dicitur aries leo ſagittarius: ita ſcꝫ ꝙ coniungantur in principio arietis. Poſtea in. 20. anno in ſagittario quod eſt nonum ſignum ab ariete ⁊ ibi coniungūtur in medietate tercie partis ſagittarij. poſtea in. 40. anno iunguntur in leone quod eſt. 9. ſignū a ſagittario. deinde in anno 60. iungūtur in ariete: ⁊ hec ꝯiunctio vadit in hunc modū duodecies. Poſtea 13. coniunctio mutatur de predicta triplicitate in ſuccedentem triplicitatem: et aliquando tres huiuſmodi coniunctiones perficiuntur in. 58. ānis cum tribus partibus vnius anni incomplete vt ipſe dicit: ſed moderni aſtronomi ſequētes radices motuum planetarum ſm Alfonſum poſitas dicunt preciſius videlicet ꝙ dicta minor coniunctio ſaturni ⁊ iouis fit in. 20. annis minus. 52. dieb⁹ fere ⁊ hoc nunꝗ̄ fallit in eorum medijs ꝯiunctionibus: ſed in eorum cōiunctionib⁹ veris ſicut ſupra tactum eſt nulla certa dari poteſt regula quantum vna diſtat ab alia: nam aliquando media precedit veram: aliquando vera mediaꝫ: ⁊ hoc valde multipliciter variando: quia aliquando vna ſequitur vel precedit aliam in multo tempore: aliquando in modico. Et aliquando vera cum media concordat in tempore: ſed hoc ꝯtingit rariſſime videlicet quando ipſi planete ſunt in auge vel oppoſito augis ecentrici vel epicicli His itaqꝫ preſuppoſitis dico ꝙ predicta coniunctio maxima que fuit anno. 53. poſt chriſtum non cōcordauit in tempore cum media coniunctione ſibi correſpondēte: nam illa media ſequebatur eam ⁊ fuit. 12. die ſeptembris in. 11. gradu ⁊. 6. minuto arietis: ⁊ ita non fuit maxima coniunctio media: quia licet fuerit in ariete non tamē fuit in principio arietis id eſt infra. 6. gradus illius ſigni: ſed aliam his preſuppoſitis pro radice calculant aliqui quam ponunt illis eſſe propinquiorem ⁊ dicunt ꝙ ante natiuitatem chriſti per. 5. annos ⁊. 320. dies videlicet. 14. die februarij fuit illa media cōiunctio ſaturni ⁊ iouis in. 3. gradu ⁊ in. 11. minuto arietis. Premiſſis igitur pro fundamento ſuppoſitis conſequenter ad illam ꝯiunctionem mediaꝫ ſimpliciter maximaꝫ poſſunt alie tam priores ꝗ̄ poſteriores preciſe ⁊ veraciter calculari.

Capitulum. 26.

SEd hec preciſa calculatio non eſt neceſſaria ad propoſituꝫ: naꝫ hic ſufficit breuitatis gratia coniunctiones maximas cōſignare ſm computationeꝫ veritati propinquam preſupponendo etiam computationem annorum ab origine mundi ſuperius poſitam ca. 23. vbi de magnoꝝ orbium ꝯſignatione dictum eſt videlicet ꝙ mundus inceperit. 5343. annis ante chriſtum. His itaqꝫ ꝑſuppoſitis capiendo pro radice illam coniunctioneꝫ predictam que fuit ante xp̄m 5. annis ⁊. 320. diebus: ⁊ computando inter duas tales. 960. ānos ſicut ponūt Alkabicius ⁊ conſequenter alij: ⁊ numerando illos ānos integros dimittendo dies predictos ⁊ alios qui in huiuſmodi coniunctionibuſ eſſent numerandi cū

ſunt figure ꝛ diſpoſitiones celeſtes planetarū ꝛ ſtellarū in diuerſis climatibus ꝛ regionibus. Conſiderandum eſt etiaꝫ ꝙ teſte Haly parte octaua ca. vj. aliq̄ꝝ oppoſitio quorundam planetarum etiam ſuperiorꝝ deterioris eſt ſignificatiōis q̄ꝫ eorum coniunctio ac magis durabiles ꝛ firmiores effectus ſignificat Conſiderādū inſuꝑ ꝙ effect⁹ magnarū cōiūctionū ſepe multū diu poſtea ſubſequunt̄ ſicut ſupra pꝫ de ꝯiūctione diluuiū ſign̄te ꝛ de ꝯiūctiōe ſignificāte legeꝫ machometi. Cōſiderandū preterea ꝙ alique coniunctiones maxime propter ꝯcurſuꝫ quorundā particularium non ſunt tante ſignificationis ſicut alie quedam coniunctiones que non ſunt de maximis ſicut patet de duabus coniunctionibus predictis ꝛ alijs quibuſdam ſupra notatum. Conſiderandū deniqꝫ ꝙ coniunctiones maxime que ſunt ſm veros motus planetarū regulariter ſunt maioris ſignificationis q̄ꝫ coniunctiones medie vt ſupra dictum eſt. Unde propter hoc dicunt aliqui ꝙ Albumaſar in pluribus errauit ꝙ indicia ſua ſuper motus medios fundauit ſicut ꝛ plurimi antiquorū. Et ex hoc ſequitur ſm eos error ipſi⁹ de fine legis machometi: ꝛ de deſtructione legis chriſti: ꝛ de iudaice legis exaltatione quorum deſcriptiones tempoꝝ preterierunt vt experientia docet. Hec igitur ideo premiſi vt cum loquimur de cōiunctionibus maximis nullus ꝑpter conſiderationem vnius huiuſmodi coniunctionis leuiter preſumat precipitare iudicium de maximis effectibus inde proxime ſecuturis. nam in iudicando de talibus oportet omnia predicta ꝛ alia multa particularia diligenter attendere vnde qui aliter faciunt ſepe venerandam aſtronomie ſcientiaꝫ quantum in eis eſt infamem reddunt contemptibilem ꝛ ſuſpectam.

Capitulum. 25.

Iam vero de maximarum coniunctionum ſm medios motus legittima calculatione loquamur vt ille qui in fine predicti tractatus de concordia theologie ꝛ aſtronomie ꝛ in pluribus ca. alterius tractatus de concordantia aſtronomie ꝛ narrationis hyſtorice ſm falſam quandam opinionem conſignate ſunt veraciter corrigantur. Pro quo ſciendū ꝙ ſicut ſupra dictum eſt poſt xp̄i natiuitatem anno. 53. fuit vna vera ꝯiunctio maxima: ideo ſcita coniunctione media eidem propinquiore que fuit in principio arietꝭ facile erit alias priores ꝛ poſteriores ꝯſignare preſupponādo ꝙ quelibet talis ꝯiunctio media ſaturni ꝛ iouis fiat in. 960. annis vel circiter. Et notanter dixi vel circiter: qꝛ illa coniunctio minor eſt que ſm Alkabicium ꝛ alios cōmuniter dicitur fieri in. 20. annis: ex qua plures replicata fiunt alie ꝯiunctiones ſaturni ꝛ iouis magna maior ꝛ maxima ſicut in alijs tractatibus dictum eſt nō preciſe ꝯtinet illos. 20. annos: nam ſicut dicit quidā Abrahaꝫ iudeus dictus auenesre in quodam tractatu de magnis ꝯiunctionibus dicta cōiunctio ſaturni ꝛ iouis non contingit niſi ſemel in. 20. annis octaua parte vnius anni minus: ꝛ vt ideꝫ

calculatio que verioꝛ reperit̃ excedit computationem Euſebij de annis: 145. Et in hoc coꝛrigenda eſt computatio Euſebij ⁊ Bede quam cõmuniter ſeq̃tur eccleſia ſicut concluſi in dicto tractatu de concoꝛdia theologie ⁊ aſtronomie: ⁊ de his hec ſufficiant.

Capitulum. 24

SEd iam ad coniunctiones maximas redeamus: ⁊ primo aliqua de eoꝝ̃ ſignificatiõe dicamus. Sciendum itaq; ꝙ philoſophi ⁊ oẽs aſtronomi ꝯcoꝛdant ꝙ per tres planetas ſupioꝛes ſaturnũ iouem ⁊ martem ⁊ eoꝛum coniunctiones ⁊ oppoſitiones ⁊ aſpectus ſignificant̃ ⁊ fiunt magni et vniuerſales effectus in mundo Mali quidaꝫ effectus per ſaturnũ ⁊ martem. Boni aũt per iouẽ Per ſaturnũ aũt propter nimiam ſui frigiditatem ⁊ tarditatem motus ſui atq; ſui elongationẽ a nobis effectus mali ⁊ diu valde durabiles. Per martẽ vero propter ſui nimiam ſiccitatem ⁊ velocitateꝫ ſui motus effectus mali ⁊ venenoſi ac pungentes ⁊ cito recedentes. Complexio aũt iouis ex calido ⁊ humido conueniens omni vegetabili effectus bonoſ ⁊ ꝯuenientes medio modo durabiles habet influere. Unde a coniunctionibus magnis iſtoꝝ̃ planetarum ⁊ eoꝛum applicationibus procedendũ eſt ad ſcientiaꝫ magnoꝝ accidentium in mundo ſm ſentenciã Ptolomei in centiloquio verbo. lxiiij. ⁊ hec eſt intentio Haly p̃te octaua ca. j. ⁊ oĩm alioꝝ: ⁊ ibidem dicit Haly ꝙ pro ſciendis rebus generalibꝰ oĩm generũ ⁊ mundo hoc ſcitur ab aſcendentibꝰ cõiunctionũ vel preuentionũ que fiunt ante introitum ſolis in arietem ⁊ ab aſcendente reuolutionis eiuſdẽ ⁊ ab aſcendente propioꝛis coniunctionis planetarum antecedentis ipſaꝫ reuolutionem: ⁊ a loco lune in reuolutione ⁊ in coniunctione planetarum ac etiam in ꝯiunctione ⁊ oppoſitione predictoꝝ: ⁊ a locis oppoſitionis ⁊ coniunctiõis ⁊ ab aſcendentibꝰ ⁊ ãnis ꝯiunctionũ maioꝝ̃. Que ſi oĩa ſalua fuerint ſignificãt ſaluationẽ: ⁊ ſi impedita ſignificant damnationẽ: ⁊ ſm Haly ibidẽ accidentia terremotuũ ⁊ diluuioꝝ̃ habentur a ſignificationibus ſaturni: vt q̃n eius radij fuerint in ſignis aqueis vel terreis ⁊ ipſe habuerit dominiũ in reuolutione ⁊ in radice vel luna infoꝛtunata ab eo: q̃re in talibus iudicijs neceſſe eſt ad radicẽ deuenire: quia teſte Ptholomeo in centiloquio verbo. 64. q̃n quis loquitur de coniunctione minoꝛi radicem ſcire debet a qua procedit videlicet ꝯiunctioneꝫ mediam ⁊ conſequenter maioꝛem ⁊ deinde maximaꝫ. Maioꝛ enim cõiunctio dat ſignificationes coniunctas ⁊ alie minoꝛes diuidunt illas: ⁊ hec eſt intentio Haly vbi ſupra q̃n de radice ſcienda loquitur. Sic ergo primo ſcire opoꝛtet radices et conſequenter ad magis particularia deſcendere. Ex quibus patet ꝙ abſq; ꝯſideratione magnarũ coniunctionũ non debet fieri iudicium magnoꝝ effectuum futuroꝛum mundum vniuerſalem mutantium ⁊ diu dominabilium vnde ſignata reuolutionum ãnualium non ſunt foꝛtia ſed tranſitoꝛia et ãnum ſuum non excedentia nec mundũ vniuerſaleꝫ imutantia: quia in eis alie ⁊ alie

que ſignificauit diluuiū. Et poſt eā. 13. vſqꝫ ad orbem magnū ſub quo ſum⁹ de preſenti. Primus itaqꝫ orbis cōpletus incepit anno a principio mūdi. 148. ſm cōputationē Albumaſar de qua ſupradictū eſt: ſed ſm cōputationē Euſebij q̄ cōmunior eſt ſm quā hic annos vſqꝫ ad diluuiū proſequar incepit anno. 164. quia Euſebius ponit. 16. annos pluſqꝫ Albumaſar a principio mundi vſqꝫ ad diluuiū. Et quia nullus preter Joſephum ponit tot annos ante principiū dicti primi orbis qui poſſent facere vnum orbem completū: ideo ille ponit̄ prim⁹ quia nullus preceſſit qui habuerit principiū in re ſed ſolum in imaginatione ſicut ſupra dictū eſt de anno primo reuolutionis lunaris quē hebrei ponunt ſolum fuiſſe in imaginatione exceptis. 6. diebus vltimis. Similiter ergo aſſignari poſſet vnus magnus orbis qui nō fuiſſet in re ſed ſolum in imaginatione exceptis. 163. annis vltimis: ſed illum nō pono primum quia nō habuit realiter principiū nec integraliter complementū illis tamen annis. 163. predictis prefuit ſignū capricorni: ⁊ de planetis iupiter. Et cōſequenter primo orbe completo prefuit ſignum aquarij ⁊ de planetis mars ⁊ ſic ſucceſſiue diſtribuendo ſigna ⁊ planetas ſm ordinem. Unde ſecundus orbis magnus incepit āno a p̄ncipio mundi. 524. cui prefuit ſignū piſciū ⁊ de planetis ſol. Terci⁹ incepit anno 884. cui prefuit aries ⁊ venus. Quartus anno. 1244. cui prefuit taurus ⁊ mercurius. Quintus anno. 1604. cui gemini ⁊ luna. Sext⁹ anno. 1964. vbi fuit cōiunctio que ſignificauit diluuiū cui orbi prefuit cancer ⁊ ſaturnus: Septimus anno. 2324. cui leo ⁊ iupiter. Octauus anno. 2684. cui virgo ⁊ mars. Nonus anno. 3044. cui libra ⁊ ſol. Decimus anno. 3404. cui ſcorpio ⁊ venus. Undecimus anno. 3764. cui ſagittarius ⁊ mercurius. Duodecimus anno. 4124. cui capricornus ⁊ luna. Decimuſtercius anno. 4434. cui aquarius ⁊ ſaturnus. Decimuſquartus anno. 4844. cui piſces ⁊ iupiter. Decimuſquintus āno. 5204. que fuit. 10. orbis a cōiūctione diluuij ſub quo natus eſt xp̄s anno eiuſdem orbis 141. cui orbi prefuit aries ⁊ mars vt ſupra dictū eſt. Decimuſſextus orbis incepit anno. 5564. cui taurus ⁊ ſol. Decimuſſeptimus anno. 5924. cui gemini ⁊ venus. Decimuſoctau⁹ anno. 5284. cui cancer ⁊ mercurius. Decimuſnonus que nūc currit anno xp̄i. 1414. ⁊ nōdū eſt completus incepit anno. 6644. cui preeſt leo ⁊ luna. Uiceſimus incipiet anno. 7004. cui preerit ſaturnus ⁊ virgo: ⁊ hoc erit anno xp̄i. 1659. vt dictū eſt. Ex predicta magnoꝝ orbiū calculatione manifeſte cōcludit̄ verificatio computationis Euſebij ⁊ ſuoꝝ ſequatium de annis mundi vſqꝫ ad diluuiū ſed non de annis a diluuio vſqꝫ ad chriſtum: ⁊ cum ipſe ponit a principio creationis mundi vſqꝫ ad chriſtum annos. 5199. ſubtractis 2242. quos ponit ante diluuium remanēt ſm eum, a diluuio vſqꝫ ad xp̄m āni 2957. ſed ſm predictam orbium calculationē a principio mundi vſqꝫ ad xp̄m ſunt anni. 5344. A quibus deductis annis. 2242. vſqꝫ ad diluuium remanent a diluuio vſqꝫ ad xp̄m anni. 3102. ſm Alfonſum ut ſupra dictum eſt. Et iſta

iũctione diluuij vſq; ad ipm diluuiũ remanẽt anni.1947.ab adã vſq; ad con/
iũctionẽ p̃dictã. In hoc aũt ãnoꝝ ſpacio nõ fuerũt niſi qnq; magni orbes cuꝫ
aliquibus annis q nõ cõplẽt qntũ orbẽ quod ſic patet. Nã ſi.1947.diuidamꝰ
p.360.erit numerꝰ quotiẽs.5.ꝛ remanẽt anni indiuiſi.147. Ex quibꝰ ſequit̃ ꝙ
ſm illã cõem aſtronomoꝝ opinionẽ in principio mũdi non incepiſſet magnus
orbis ꝙ videt̃ incõueniẽs. Et hoc tñ nõ ſequeret̃ ſm aliaꝫ opinionẽ p̃dictã vñ
pꝫ ꝙ magna eſt in his aſtronomoꝝ opinionibꝰ dubietas ꝛ modica certitudo
Et hoc auget iterũ difficultatẽ in deſcriptione figure celi a principio mũdi. Ex
quo vlteriꝰ ſequit̃ ꝙ valde difficile eſt vel forte impoſſibile ex prima figura celi
ãnos ab origine mũdi p viã a priori veraciter calculare. Nã ſi hoc fieri potuiſ/
ſet nõ ẽ veriſĩle ꝙ periti aſtronomi iſtud facere neglexiſſent. Cap.22.

Remiſſis diebꝰ nõ obſtãtibꝰ expediẽs videt̃ ſequendo cõem opi/
nionẽ aſtronomoꝝ orbẽ magnũ in quo nũc anno xpi.1414.ſu/
mus ingrere. Notandũ ergo ꝙ anno xpi.1345.quo fuit illa ter/
cia planetarũ cõiũctio de qua ſupra dictũ eſt vſq; ad annũ imp/
fectũ adiũctis annis.279.q fuerũt a cõiũctione ſignificãte dilu/
uiũ vſq; ad diluuiũ ꝛ deinde adiunctis annis q fuerũt a diluuio
vſq; ad annũ p̃dictũ pfecti fuerũt in toto ãni.4725. ſicut pꝫ ex ſniã aucap libro
ſuo de magnis reuolutiõibꝰ. Nã ſm eũ ãni a diluuio vſq; ad xpm fuerũt.3102
ꝛ hoc idẽ dicit Odinton. Cũ tñ ſm Alfonſuꝫ fuerũt anni.3102.ꝛ dies.318.vñ
videt̃ ꝙ cõputãdo iſtos dies ꝛ oẽs alias fractiones que reſultãt in illo tpe cõ/
uenient̃ ſupaddi põt vnus integer annꝰ ſup duos annos poſitos ab Alfonſo.
Si ergo illis.3102.annis addant̃.279.anni a cõiunctione diluuij vſq; ad di/
luuiũ ipm ꝛ ſimiliter.1344.anni a xpo vſq; ad predictũ annum.1345.imperfe
ctũ erunt in toto anni predicti.4725. Ex quibus patet ſm Aucap ꝛ Aomar ꝙ
predicto anno xpi.1345.imperfecto peruenit ſignũ magni orbis ad leonem ꝛ
dñs eius orbis de planetis fuit luna. Et gradus aũt ad quẽ puenit directio vl̃
diuiſio fuit.16.tauri ꝛ eiuſdẽ diuiſor fuit ſaturnꝰ ſicut patet deducẽti ſm aſtro
nomoꝝ doctrinã. Et dominabit iſtud ſignũ leonis ꝛ iſte planeta ſcꝫ luna vſq;
ad ãnos dñi pfectos.1679. Et tũc erũt.18.reuolutiones magni orbis pfecte.
Et incipiet.19.reuolutio cui dñabit̃ ſaturnꝰ cũ ſigno virginis ꝛ pportionabilit̃
diuidi poſſunt orbes magni a principio mũdi vt patebit Cap.23.

Uia ergo aſtronomi in ſuis iudicijs multũ conſiderãt ad orbes
magnos: iõ oẽs hic diſtinguere volui qꝛ ad eos aptari poterunt
multi magni ꝛ notabiles effectus ꝛ mirabiles mutationes de q/
bus ſcripſi i tractatu de cõcordia aſtronomie ꝛ narratiõis hiſto
rice. Ex p̃dictꝭ igit̃ colligere poſſumꝰ ꝙ a pricipio mũdi non fue/
rũt niſi.18.orbes magis cõpleti videlꝫ.5.ante illã cõiunctionem

corruptū eſſe iudicauit numerū quē ibi ponit Albumaſar ideo approbādo numerū quē ponit Aomar libro de natiuitatib⁹ dicit ꝙ reſpexit ad annos .3951. ante cōiūctionē ſignificantē ſectā arabū ⁊ inuenit queſitū ⁊ ibi mirabilē modū cōiūctionis ad illud tēporis inuenit de quo ſupra circa primū capitulū. Niſi ꝙ ipſe ponit dictā cōiūctionē preceſſiſſe diluuiū p .287. annos: ſed opinio Aomar eſt cōmunior vt in capitulo primo huius tractatus dictū eſt. Si ergo illi .279. anni ab illa cōiūctione vſq; ad diluuiū addant annis a diluuio vſq; ad xpm q ſunt anni .3101. dies .318. ſm Alfonſum reſultant a dicta cōiūctione ſignificāte diluuiū vſq; ad xpi natiuitatē anni .3380. 9. dies ex predictis. Quos annos ſi diuiſerim⁹ p .360. annos qui ſunt quātitas vnius orbis fit numerus quotiēs 9. ⁊ remanēt anni .140. indiuiſi. Cum ergo in cōiunctione ſignificāte diluuiū inceperit nouus orbis cui pfuit ſaturnus cum ſigno cancri vt dictū eſt. Ex hoc manifeſte ſequit ꝙ orbi in quo xps fuit natus prefuit mars cum ſigno arietis. Et ꝙ annus natiuitatis xpi fuit .141. annus .10. orbis a cōiunctione ſignificāte diluuiū ſicut patet legittime calculāti diſtribuēdo planetas ⁊ ſigna illis .10. orbibus.

Cap. 20.

Ex predictis quidam inferūt ꝙ falſa eſt opinio quam compoſuit Odinton videlicet ꝙ primo orbi a principio mūdi dñabat aries tāq; circuli pricipiū. Et ſol pre alijs planetis eo ꝙ oēs alij planete nitunt motu ſolis hoc fundamēto preſuppoſito dicit vltra ꝙ ad talem reuolutionē ſignoꝝ cuilibet diſtribuēdo annos .360. pro vno orbe magno neceſſario requirunt anni ſolares equati .4320 Et tot eſſe debuerūt vt ipſe ait ad hoc ꝙ incarnatio xpi correſpōdet primi hominis creationi. Si igit diuidam⁹ .4320. p .12. nihil remanebit ⁊ per cōſequēs pficient ſeu dñabunt orbi incarnationis ⁊ ſimiliter paſſionis xpi ſignū arietis ⁊ iupiter fidei prelatus ſi p .7. planetas diſtribuerim⁹. Si aūt his .4320. annis vſq; ad incarnationē addam⁹ .33. annos quibus fuit xps in carne fient .4153. vſq; ad paſſionē quos ſi diuidam⁹ per .19. remanēt .2. ⁊ ſic erit annus paſſionis .29. annus cicli decēnouenalis ſed hec opinio eſt cōtraria cōiori opinioni de annis ab origine mūdi vt patet ex ſupradictis: ſimiliter ei⁹ fundamētū eſt cōtra cōem opinionē aſtronomoꝝ de magnis orbib⁹ de quibus in precedenti capitulo dictū eſt ideo aliqui eam reprobāt dicētes cōi opinioni aſtronomoꝝ eſſe credendum.

Cap. 21.

Sed quātū ad iſtud fundamētū magis occurrit dubietas. Nam huic opinioni cōcordare videt dictū Haly ⁊ etiā Albumaſar vbi ſupra allegatū eſt qr dicūt ꝙ ſignū mūdi eſt aries ⁊ planeta eius ſol ⁊ in aſcēdēte eius eſt cācer ⁊ iupiter in eo. Similiter Albumaſar ponit vt ſupra dictū eſt ꝙ ab Adam vſq; ad diluuiū fuerūt anni integri .2228. A quibus ſi ſubtraham⁹ annos qui fuerūt a cō-

iũctione media ſibi correſpõdēte per tot annos ſicut vni vel alteri illarū duaꝝ
aſſignant̃. Ex quibus patet ꝙ loquendo de cõiũctionibus medijs que dicunt̃
fieri in.960.annis:ille.8.cõiũctiones maxime que ibidē cõſignate ſunt ꝛ etiaꝫ
in tractatu de cõcordia aſtronomie ꝛ narrationis hiſtorice nõ habēt veritatē
vbi aūt huiuſmodi cõiũctiones medie veraciter debeāt cõſignari propono in
ferius declarare ſi deus mihi cõcedere voluerit. Cap. 18.

SEd prius aliqua notare volui ſuper tractatu predicto de cõcor/
dia aſtronomie ꝛ hiſtorice veritatis videlꝫ ſuper primo capitulo
vbi leuiter tetigi de reuolutionibus ſaturnalibus que fiūt in.30.
annis ſm Albumaſar ꝛ de reuolutionibus magni orbis qui ſm
alios aſtronomos fiūt in.360.annis. Et dicaꝫ etiā aliqua ſuper
47.capitulo ꝛ alijs ſequētibus vſqꝫ ad.60. In quibus de dictis
reuolutionibus ſaturnalibꝰ ſatis diffuſe tractaui. Super his igit̃ notādū eſt ꝙ
de predictis reuolutionibꝰ ſaturnalibꝰ pauci aſtronomi preter Albumaſar cõ
ſiderāt aut per eas iudicāt. Et vnde illā cõſiderationē habuit vel vbi has re/
uolutiones computare inceperit cauſam inuenire nõ potui niſi ꝙ ſicut aliqui
dicunt ſi ſciret̃ aliqs magnꝰ effectus ſaturninꝰ ab illo tūc poſſet incipi huiuſmo
di ſaturnina reuolutio ſed iſtud eſt debile fundamētū. Et ideo aſtronomi cõ/
munius ꝛ verius iudicāt ꝑ reuolutiones orbis magni que propinque ſunt ĩ nu
mero annoꝝ ad dictas reuolutiones. Quare de illis hic aliquid dicere expe/
diens iudicaui. Cap. 19.

SCiēdū eſt ergo ꝙ antiqui philoſophi dixerūt ꝛ experiētia docuit
ꝙ ſigna ꝛ planete dominant̃ orbibus ſucceſſiue id eſt vnū ſignuꝫ
ꝛ vnus planeta regūt mūdū vniuerſaliter per.360.annos ꝛ hoc
temporis ſpaciū vocāt orbem magnū vnde Leupoldus tracta/
tu.5.ſūme ſue vbi breuiter enumerat ea ꝑ que ſciunt̃ generales
ꝛ maiores mūdi alteratiões. Inter illa ponit ꝙ ſciunt̃ per duos
orbes cõtinētes.360.annos ꝛ ꝑ ſigna dominātia in cõiũctione diluuiū ſignifi
cante. Oēs aūt aſtronomi cõiter dicūt ꝙ in cõiũctione ſignificāte diluuiū que
ipm preceſſit per.279.annos incipiebat nouus orbis. Et hoc ponit Aomar in
fine libri ſui de natiuitatibus allegās ad hoc Arofaxat. Et dicit ꝙ illi orbi pre
fuit ſaturnus cū ſigno cancri. Et cõcordat in hoc Albumaſar primo de cõiun/
ctionibꝰ magnis differētia prima. Nota ꝙ ibi dicit Henricus de machlinia ꝙ
albumaſar magnā facit vim de ſignis orbium ꝛ dominijs eoꝝ necnõ de conſe
quētibus ad hoc. Et quia huiuſmodi rei fundamentū cõſiſtit in verificatione
numeri annoꝝ cõiũctionis ſignificātis ſuper diluuiū: ideo diligēter cõſiderat
per tabulas ad meridiē mechlinie cõpoſitas quas ipſemet correxerat vtrū eue
nerit illa cõiũctio per.3958.annos ante annū cõiunctionis ſignificātis ſup ſe/
ctā arabū ꝛ reperit in illo anno ſaturnū a ioue diſtare qſi ꝑ.4.ſigna:quapropt̃

ſit in equinoctio vernali illi qui hoc ponūt nō cōcordant in figura celi. Et hoc
patet multipliciter primo qꝛ ſm aliquos aſtronomos aliqui ſunt gradus in ſi-
gnis zodiaci qui dicunt̄ domus planetarū: quia ſub illis planete dicunt̄ fuiſſe
creati. Et ſequēdo hanc opinionē in dicta figura poſiti ſunt planete in domi-
bus ſuis ꝑter ſolem ⁊ lunā. Sed ſm alios videt̄ ꝙ eadē rōne omnes deberēt
poni in domibus ſuis. Cur enim tam uarie ꝙ ſic ponant̄ aliqui ⁊ nō alij. Se-
cūdo qꝛ ibi nō ponit̄ mercurius ſicut planete alij in domo ſua principali vide-
licet in virgine quia nō pōt tantū diſtare a ſole ſed ſm aliquos cōſimili ratio-
ne: nō debet ibi poni in geminis quia mercurius nō poteſt diſtare a ſole vltra
23: gradus. Et ideo deberet ibi poni in tauro vel in piſcibus. Et remanet du-
biū in quo illoꝝ ſignoꝝ ⁊ in quoto gradu Tercio iupiter ponit̄ ibi in ſagittario
vel ſm aliquos debet poni in piſcibus. Sed vt in precedenti capitulo dictum
eſt Haly ponit ꝙ aſcendēs mūdi eſt cancer ⁊ iupiter in eo. Et in hoc Albuma
ſar videt̄ cōcordare ⁊ ideo premiſſa figura nō eſt totaliter ſm eum quantū ad
ſituationē planetarum. Quarto aliqui recitant ⁊ hoc dicit doctor anglicus ꝙ
iſmaelite ⁊ caldei dicunt ſolem in prima parte arietis eſſe creatum: ſaturnū in
prima parte capricorni remotum a ſole. 90. partibus: iouem in prima parte ſa
gittarij remotū a ſole. 120. partibus: martem in prima parte ſcorpionis remo-
tum a ſole. 150. partibus: mercuriū in prima geminoꝝ remotū a ſole. 60. parti
bus. lunā in prima cancri remotam a ſole. 90. partibus. Et ſm hanc opinionē
deſcribenda eſt figura celi longe aliter ꝙ̄ ibi poſui: vnde ex predictis patet
ꝙ in dicto tractatu merito dixi quia valde difficile eſt huiuſmodi figuram cer
titudinaliter deſcribere ⁊ in fine eiuſdem concluſi ꝙ de hoc ⁊ alijs concernen
tibus ſcripſeram ibi non diffinitiue determinando ſed diſputatiue inquirēdo
iſta reſeruans examini peritoꝝ

Cap. 17.

Super verbo. 20. ⁊ vltimo tractatus predicti hic ſignanter notan
dū eſt ꝙ ſicut iam ſupra tetigi falſa eſt opinio quā ibidem recita
ui que ex premiſſa figura celi nitit̄ primam cōiunctionē maximā
a priori concludere ⁊ cōſequenter alias coniūctiones maximas
conſignare. Et hoc patet multipliciter primo quidem quia falſa
eſt deductio qua ibi concludit̄ ꝙ prima coniunctio maxima fuit
anno ab origine mūdi. 320. vel circiter. Nam ſi hoc eſſet verū tunc ſicut ibidē
cōcludit̄ fuiſſet vna maxima cōiunctio ante diluuiū per duos annos vel circi-
ter. Hoc aūt eſſe non potuit ſicut in primo capitulo preſentis tractatus ſufficiē
ter probatum eſt. Similiter vt ex deductione eiuſdem opinionis patet fuiſſet
vna cōiunctio maxima ante xp̄i incarnationē annis circiter. 225. Et vna alia
poſt incarnationē annis. 735. vel prope ſicut ibidē dicit̄ ſed hoc non videt̄ poſ
ſibile quia ſicut in duodecimo capitulo preſentis tractatus dictū eſt poſt incar
nationē anno. 53. fuit vera cōiunctio maxima ⁊ hec nō potuit diſtare a con-

probare nititur Bacon in epiſtola ad clementē papam vbi loquitur de princi-
pio mūdi inducēs textum ſcripture Exodi.23.et.24.capitulo vnde concludit
ꝙ non eſt dubium quin ſm ordinem temporū naturalē principium mūdi fue-
rit in lunatione octobris. Et hoc vt dicūt aſtronomi oriētales egyptij greci ⁊
perſi: ⁊ quaſi omnes conſiderāt qui a patriarchis ⁊ prophetis habuerūt aſtro
nomiā. Et licet moyſes cōſtituerit anni principium in aprili quantum ad initia
ſolēnitatū vt dicit Joſephus tamē in alijs obſeruauit principiū mundi ⁊ anni
in octobri. Alij aūt dicunt principiū mundi fuiſſe in aprili videlicet in equino-
ctio vernali ⁊ hec eſt cōmunior opinio vt ſtatim dicet̄. Cap. 15.

NOtandū ergo ꝙ cōmuniter aſtronomi docent reſoluere annos
ab origine mundi ab introitu ſolis in arietem. Et in hoc concor-
dant antiqui aſtrologi vt Albumaſar vt allegaui verbo. 19. tra
ctatus predicti. Similiter Hali abenragel libro octauo capitu-
lo.35. dicit ꝙ inuētum eſt in libro cronicarum mundi ꝙ ſignum
mundi eſt aries ⁊ planeta eius ſol in aſcendente eius eſt cancer
⁊ iupiter in eo. Et concordat maior pars theologorum ⁊ compotiſtarū ꝙ mū-
dus fuit creatus in vernali equinoctio ⁊ vſus eccleſie tenet principiū ſeculi tūc
fuiſſe. Concordant in hoc Iſidorus ethymologiarum Rabanus magiſter hiſto
riarū Seruius ſuper georgica Uincentius in ſpeculo hiſtoriali: Johannes de
ſacrobuſco linconieñ. ⁊ plures alij. Unde patet quod apud eccleſiam catholi-
cam hec opinio cōmunior eſt ⁊ probabilior eſtimat̄. Si vero querat̄ cur anti-
qui aſtrologi reuoluebant annos mundi ab introitu arietis ⁊ quare iniciū ſi-
gnorum ibi eſſe voluerūt cum in circulo nullum principiū eſſe videat̄. Reſpondet̄
ꝙ ſm ꝙ dicunt Julius firmicus libro tercio in principio ⁊ Macrobius ſuper
ſomnio ſcipionis circa medium vbi agit de principio mūdi ꝙ incipiens die iſto
qui primus omniū luxit. Inuenimus mediū celi in ariete eſſe poſitum quia ſu
per medium celi in omnibus genituris poſſidet principatum. Et quia mediū
celi quaſi vertex eſſe dicit̄. Et quaſi mundi caput in exordio lucis apparuit. Et
quia ex hoc loco totius geniture fūdamēta colligimus oportune ex hoc ſigno
iniciū oībus ſignis datum eſt preſertī cū maxīa pars ſtellarum ⁊ ambo luminaria ra
dios ſuos in hoc ſignū miſerūt. Et ī hoc cōcordat Albumaſar tercio maioris
introductorij differētia quinta ī pricipio. Licet aūt hec opinio alijs probabilior vi
deat̄ tñ nō eſt certa ſed apud multos ſapiētes ſub dubio relinquit̄. Et huic ſnīe
nō diſcordāt ea q̄ dixi verbo. 18. tractatus ſupradicti. Cap. 16.

SUper verbo. 19. eiuſdē tractatus vbi ſm vnam opinionē tem-
ptaui deſcribere figurā ſeu faciē celi in principio mundi hic aliq̄
volo tangere dubia cōſideratione digna. Primū eſt ꝙ ſicut in
eodē tractatu notaui ſm varias opiniones de principio mūdi
varie eſſent deſcribēde huiuſmodi figure. Secūdum dubiū eſt
quia etiam ꝑſuppoſita cōmuniori opinione ꝙ mundus creatus

pro exemplo nō requirit illius exempli verificatio: quia quodcūqꝫ certū temp⁹
ſignatum inter duas tales cōiūctiões medias ſeu duas alias quorūlibet pla
netarū ſufficeret ad propoſitū illius quod ibidē querit. Hic vero notandū eſt
ꝙ cōiunctio triū ſuperiorū vera vel etiā media rariſſime fit ſm eūdē gradum
⁊ ideo non poſuerūt de hoc autores regulam certam ſed tamen in.40.annis
vel circiter in vno ſigno cōiungunt ſaturnus ⁊ iupiter ⁊ in eodez ſigno vel pro/
pe inuenit mars ⁊ hoc large loquendo iſti tres poſſunt dici cōiuncti verbi gra
tia. Anno.1345.fuit vna talis cōiunctio ipſorum triū ⁊ poſtea anno.1385.de/
inde erit alia anno.1425.vlterius ſequitur ex premiſſis ꝙ falſa eſt illa opinio
quā recitaui verbo.20.eiuſdem tractatus. Nec deductio ibi facta vel cōſigna/
tio.8.cōiunctionū maximarū ſuper illa fundamenta cōtinet veritatē: ſed hoc
poſtea manifeſtius declarabo.

Capl'm.14.

SUper.16.⁊ ſuper verbo.17.vbi narraui varias opiniones de prin
cipio anni ⁊ de loco celi ſub quo fuit iniciū mundi. Hic ad illorū
declarationē aliqua notāda ſubiungam. Sciendū eſt igit ꝙ licꝫ
varie gentes aut nationes diuerſimode inceperint annū ſuuꝫ: ta
men nō omnes ideo poſuerūt initiū mundi vbi fecerunt inicium
anni verbi gratia: licet romani inceperint annū ſuum in ſolſtitio
hyemali nō tamē hoc fecerūt quia ponerent ibi fuiſſe iniciū mūdi: ſed quia vt
dicit magiſter hiſtoriarū in principio ianuarij tunc vel pauloante incipit ſol no
bis apparere: licet aūt hebrei incipiant annū in equinoxio vernali: nō tamen
eſt concors hebreorū opinio ꝙ ibi mundi fuerit iniciū. Pro cuius declaratione
notādum eſt ꝙ vt quidam dicūt aliqui doctores hebrei quos cōmuniter mo
derni iudei inſequunt poſuerūt ꝙ anno dñice incarnationis.1204.ſm diony/
ſiū fuit.22.ſeptembris feria quarta fere vltimus dies.266.reuolutionis a prin
cipio mūdi ⁊ illū annū primū reuolutionis prime ponūt ſolum fuiſſe in imagi/
natione exceptis.6.diebus vltimis ideo iſtum annū vocāt annū vanitatis ſeu
imaginatū. Et vltimū diem illius dicūt fuiſſe diem ſexte ferie ⁊ ibi fuiſſe crea/
tum Adam ⁊ in eadem fuiſſe primam cōiunctionē mundi realem poſt horas
14. Ita ꝙ adam in ipſo die creationis ſue in veſpere vidit primā nouam lunā
⁊ ī ſequēti ſabbato ⁊ in craſtino incepit.29.prime reuolutionis, ſiue primi cicli
lunaris. Hoc aūt ꝙ pro ſex diebus vltimis totū vnū annū imaginant notabile
eſt quoniā pro regula habent ꝙ in computando annos quos ſemper a certo
menſe incipiunt pro vno tantū die alterius anni totuꝫ annū ponūt, in numero
vt ſi quis regnauerit die alicuius anni ſequenti anno dicat duobus annis re/
gnaſſe. Iſti ergo ponūt quod luna fuit creata ſoli cōiuncta ⁊ ꝙ prima mundi
creatio fuit in ſeptembri videlꝫ.21.die huius menſis vbi ſcribimus, feſtū ſancti
Mathei: ſed etiam Uincentius in ſpeculo, parte prima in principio dicit ꝙ
arabes ⁊ egyptij incipiunt annum a ſeptembri quia in creatione mūdi legunt
arbores fructū habuiſſe. Alij aūt ponunt mūdum incepiſſe in octobri. Et hoc

dñi. 908. 26. marcij: ꝛ fuit in. 9. gradu arietis: deinde poſt annos xp̄i. 1761. erit iterum vna cõiunctio eorum in. 16. gra. arietis. Et poſtea anno xp̄i. 2616. coniunctio eoꝝ vera in. 25. gradu arietis: ꝛ iſte cõiũctiones nõ ſunt ſimpliciter de maximis quia nõ ſunt in principio arietis ſed vt dicunt poſt has intermedias erit vera maxima circa principiũ arietis circa annos xp̄i. 3469. ꝛ ſic ſm eos int̄ predictas duas cõiunctiones veras ſimpliciter maximas ſunt anni. 3415. vel circiter. Nõ tamē per hoc excludit̄ quin alique fuerunt intermedie coniunctiones vere ſimpliciter maxime.

Cap̄. 13.

SI vero obijciat̄ ꝙ hec ſunt contra illud qḋ in dictis tractatibus de cõcordia ſepe allegatũ eſt in Alkabicio ꝛ alijs videlʒ ꝙ ſaturni ꝛ iouis cõiunctio in principio arietis fit in. 960. annis ſemel reſpondet̄ ꝙ illud ꝛ alia que ibi dicta ſunt de temporibus vniformibus illius cõiunctionis ꝛ aliarũ ſunt intelligenda de coniunctionibus medijs ꝛ nõ de coniunctionibus veris. Nam coniunctionũ verarũ tempora raro ſunt vniformia ſeu equalia. Exemplũ de cõiũctione ſolis ꝛ lune quia ſicut dixi in tractatu de ciclo lunari: licet cõiunctio media ſolis ꝛ lune id eſt reditus lune ad ſolem ſm vtriuſqꝫ curſum mediũ ſemper fiat in equali tempore tamē tempus lunationis vere id eſt temp⁹ reditus lune ad ſolem ſm vtriuſqꝫ curſum verũ raro eſt equale tempori lunationis equalis cũ lunatio vera quãdoqꝫ maior eſt lunatione equali quandoqꝫ minor. Et ita proportionabiliter in alijs cõiunctionibus planetarũ. ¶ Nota ꝙ in veris cõiunctionibus. 5. planetarũ ſpecialē facit varietatē ꝛ difficultatē eoꝝ retrogradatio ꝛ directio. Nam. 3. ſuperiores a ſole retrogradi ſunt. 4. ſignis ꝛ poſtea. 8. ſignis directe vel fere. Et venus poſtꝗ̃ tranſiuerit ſolem. 45. gradibus vſqꝫ ad. 48. vl' circiter incipit eſſe retrograda. Mercurius poſtꝗ̃ ſolem tranſiuerit. 23. gradibus vſqꝫ ad. 25. vel circiter fit retrogradus: ſed tamen aſtronomi iudicant ſm cõiunctiones veras quia autores volũt influẽtias planetarũ magis habere ꝓceſſum in cõiunctionibus veris ꝗ̃ in medijs. Unde ſm Alkindũ in effectibus magnis prouenientibus ex magnis cõiunctionibus ſaturni ꝛ iouis nõ debem⁹ habere reſpectũ ad eoꝝ motus medios ſed ad veros ꝛ ad verã eoꝝ cõiũctionē lʒ Albumaſar ſm medios motus eoꝝ ꝓceſſerit. Nec propterea tantus auctor ĩ hoc oĩno reprobãdus eſt quia vt credo ipſe ꝓceſſit in computationibus mutationũ magnarũ ad propinquũ qḋ fieri ſolet cũ medijs motibus ꝛ nõ veris. Ex predictis manifeſte ſequit̄ ꝙ cũ illa cõiũctio triũ ſuperioꝝ anno. 1345. de qua dictũ eſt fuit cõiũctio vera ꝛ nõ media nõ eſt poſſibile ꝙ cũ ſimilis fiat in oĩbus 224. annis ſicut aliqui dixerũt vt recitaui verbo. 15. tractatus de cõcordia ſed media cõiunctio illi correſpondēs ſequebat̄ eam ꝛ fuit circa. 23. iulij eodē anno in. 25. gradu aquarij uel fere. Utrũ aũt inter duas tales medias cõiunctiones fuerunt. 224. anni vt ibi ponit̄ nõ eſt certum. Et cũ hoc ibi poſitum fuerit

ſignauit ſuper legem mercurialem futuram ſm aliquos aſtronomos: hec autẽ
ſola poſita eſt ſm medios motus dictoꝝ planetarum. Cetere vero hic ãnotate
dicunt a peritis aſtronomis fuiſſe diligenter verificate z adequate ex radicibꝰ
verorum motuum ſm tabulas alfonſi. Alia fuit anno incarnationis xpi. 571.
incompleto z fuit in. 5. gradu ſcorpionis: venere exiſtente in. 1. gradu eiuſdem
ſigni: z hec ſm omnes ſignificauit ſectam machometi que ſequebaẜ poſtea per
50. annos fere videlicet anno xpi. 661. fere vt plenius notaui in dicto tractatu
de concordia aſtronomie z narrationis hyſtorice. Et imediata eorũ cõiunctio
precedens videlicet ſaturni z iouis fuiſſet circa annos xpi. 600. circa principiũ
cancri ſi fuiſſent directi: vel circa finem geminorum ſi fuiſſent retrogradi. Alia
fuit dictorum duorum planetarum etiam notabilis coniunctio poſt annoſ xpi
808. completos adiunctis. 193. diebus cum. 23. horis fere z fuit in. 6. gradu
ſagittarij: z etiam fuit mutatio triplicitatis aquatice in igneam z hec debuiſſet
fuiſſe in principio ſagittarij: ſed propter eorum directionem proceſſit vſq ad. 6
gradum eiuſdez. Sub hoc autem tempore viguit dominium francigenarum z
preſertim karoli magni z ſuorum: z alij effectus notabiles ſunt ſecuti. Alia fuit
eorundem planetarũ coniunctio anno xpi. 1226. incõpleto die quarta marcij
vel aprilis circa principium aquarij videlicet ambobus exiſtentibꝰ in. 3. gradu
aquarij: z fuit ibi mutatio triplicitatis terre in aereaz: in qua triplicitate adhuc
ad preſens ſumus z erimus in eius participatione z ſignificatiõe vſq ad ãnos
1465. vel circa: z ibidem tunc erit coniunctio eoꝝ: z etiam mutatio triplicitatis
aerec in aquaticam: z quia tunc mars fuit in angulo celi in ſcorpione in domo
propria multum fortis illa coniunctio habuit ſignificare ſuper mutationibuſ z
deſtructionibus regnoꝝ z regum pturbationibus legum: z ſub hac ꝯiunctione
inceperunt ordines predicatorum z minorum: et ſub eodem tempore inualuit
dominium tartarorum multaq alia mirabilia ſunt ſecuta.

SEd adhuc de aliquibus maximis cõiunctionibus expedit verã
calculationez ſubiungere. Sciendũ eſt ergo q ſicut aliqui periti
aſtronomi dicunt ſe veraciter calculaſſe z practicaſſe ſm radiceſ
alfonſi poſt xpm. 53. annis ſolaribus completiſ cum. 91. diebus
videlicet ſecunda die menſis aprilis ãni. 54. incompleti fuit vna
coniunctio ſaturni z iouis in capite arietis videlicet pertranſitis
vno gradu z. 17. minuto ſigni arietiſ exiſtente tunc ſole in. 2. gradu z mercurio
in. 6. gradu eiuſdez ſigni: z hec ꝯiunctio ſm eos licet nullum habuit ſignificatũ
ſuper terremotibus ſeu diluuijs magnis propter debilitatem z caſum ſaturni z
martis z remotionem eoꝝ ab angulo terre z a ſignis terreis: tñ alioſ maximos
effectus durabiles z adhuc durantes ſignauit: et adhuc ſumus in partipatiõe
z diuiſione eiuſdem ꝯiunctionis z erimus per multos ãnos. Et poſt predictam
ſaturni z iouis ꝯiunctionem fuit vt dicunt alia eorum ꝯiunctio vera ſub anno

ꝯuenerunt tres planete ſupiores videlicet die. 21. marcij in eadem facie eiuſdē
ſigni videlicet, in. 19. gradu aquarij. Et preter hoc fuit eclipſis lune vniuerſalis
eodem tempore videlicet per. 2. dies ⁊. 9. horas ante coniunctionem magnam
ſaturni ⁊ iouis que tunc apparuit in eodem menſe. Et illa eclipſis cum illis con
iunctionibꝰ magnis ſignificabat magnos effectꝰ ⁊ durabiles ſm aſtronomos
ſicut experientia docuit. Et illa cōiunctio que fuit in aquario ſigno fixo ⁊ hoc
ſignificauit effectꝰ fortiores ⁊ magis vniuerſales: ac plus durabiles ꝙ̄ alie con
iunctiones que fuerunt in eadem triplicitate: ⁊ p̄ſertim magiſ ꝙ̄ ille que fuerūt
in ſignis mobilibꝰ vel cōmunibus de quibus ſtatim dicam. fuit enim vna con-
iunctio predictam īmediate precedens anno xp̄i. 1325. ⁊ fuerunt ſimul ꝯiuncti
ſol iupiter ⁊ ſaturnus in. 19. gradu geminorū. fuit etiam alia ſupradictam īme-
diate ſubſequens in anno domini. 1365. in. 8. gradu ſcorpionis. Et fuit media
eorum ſcʒ ſaturni ⁊ iouis ac ſolis coniunctio in libra: ⁊ ita debuiſſet manſiſſe in
triplicitate aerea in qua ſumus: ſed propter eorum directionem peruenit con-
iunctio eorum ad ſcorpionem. Et quia iſtud ſignum ſemper eſt inimicum reli-
gioni: ideo dixerunt aliqui ꝙ illa coniunctio valde ſignificatiua fuit preſentis
ſciſmatis. Et poſt anno chriſti. 1385. coniunctio eorum īmediata in geminis: ⁊
poſt hanc īmediate ſequens fuit anno. 1405. 12. ianuarij in. 25. ḡ. aquarij. Et
hanc quidam reputant facere per terminationem ſciſmatis et vnione eccleſie
propter coniunctionem duoꝝ ſuperioꝝ in aquario in cuius triplicitate ſumus:
quia fit per hanc coniunctionē reditus ad ſignum triplicitatis aeree: licet īme
diate precedens fuerit in ſcorpione que pretendebat ſciſma: ſed cū difficultate
⁊ tarditate propter ſignū fixum: ⁊ quia verſus occidenteʒ ſunt planete: hec etiā
coniunctio ſignificabat odia principum almanoꝝ: ⁊ hec ſufficiant de illis ma-
gnis cōiunctionibus que illam (que fuit anno chriſti. 1345.) ſecute ſunt.

Cap.. 11.

SEd hic occurrunt alique magne coniunctiones que licet non fu
erint in ariete: tamen merito debent ſpecialiter deſignari: q̄a ſub
eis certe magne mutatiōes facte ſunt ⁊ notabiles effectus quos
predicte coniunctiones diu antea preceſſerunt. Una fuit de qua
in principio huius tractatus dictum eſt que ſignauit diluuium.
Alia fuit tempore magni nabuchodonoſor videlicet. 16. annis
romanis cum. 336. diebus ante ipſum: ⁊ ante xp̄m per. 763. annos ⁊. 281. dies
⁊ hec fuit in principio triplicitatꝭ terree ⁊ per ꝯſequens fuit mutatio ⁊ ꝯiunctio
ſaturni ⁊ iouis in principio tauri marte exiſtente in. 5. gradu arietis: hec p̄ceſſit
tranſmigrationem filiorum iſrahel: ⁊ magnas mutationes indicauit. Alia fuit
circiter per. 26. annos ante natiuitateʒ xp̄i ⁊ fuit in ſigno cancri de qua dixi in
verbo quinto tractatus predicti: videtur tamen ſm aliquos ꝙ magiſ notanda
eſſet illa que fuerit ante chriſtum fere per. 6. annos in principio arietis: et hec

per.4.miliaria diſtat a bethleem que.6.miliarib⁹ fere in auſtrū a iheroſolimis in dorſo ſituata eſt:vnde patet ꝙ ebron non diſtat a iheruſalē per duas dietas Sic ergo prima habitatio hominum cepit circa ebron bethleem ⁊ iheruſalem: ⁊ cōtinue plus ⁊ plus proceſſit verſus ſeptentrionem: ſed ex tabulis azarchelis patet ꝙ latitudo iheruſalem eſt.32.graduum: ⁊ eius longitudo.56.graduum Maxima vero ſolis eleuatio fuit āno xpi.1345.ſicut inuentum eſt.23.graduū 29.minutorū. Ergo latitudo iheruſalem maior eſt maxima ſolis declinatione per.8.gradus ⁊.31.minuta:et per conſequens prima habitatio hominum fuit circa tropicum eſtiuum per tantum ſpacium terre quantum correſpondent.8. gradus in celo videlicet per.453.miliaria: et hoc ſupponendo ꝙ vni gradui in celo correſpondent in terra.56.miliaria et due tercie vnius miliaris ſicut dicit campanus. Ex quibus clare patet falſitas opinionis predicte. Cap.9.

Super verbo.13.⁊.14.dicti tractatus:⁊ ſuper primo cap̄.tractat⁹ de concordantia aſtronomie ⁊ narrationis hyſtorice:⁊ ad confirmandum ea que ibi dixi de coniunctionibus trium ſuperiorum planetarum: hic allegabo quedam notabilia dicta magnorum autoruꝫ. Notandū eſt igitur ꝙ Meſſahala libro ſuo de coniunctionibus cap̄.ix.dicit ꝙ res maxime eueniunt ex coniunctione planetarū altiorum:et hoc fit a tarditate motus eorum. Et cuꝫ fuerint ꝯiuncti omnes tres in vno termino vel facie ⁊ aſpexerit eos ſol ſignificat deſtructionē ſectarum ⁊ regnoꝝ ⁊ eorum mutationē:⁊ res maximas ſc̄m eorum fortitudinē Et hec eſt maxima coniunctio que ſignificat aduentus prophetarum:⁊ deſtructionem quorundam climatum: et precipue ſi adiuuerit aliquis planetarum inferiorum. Et ca.x.dicit ꝙ coniunctio ſaturni ⁊ iouis eſt coniunctio maior:et ſignificat magnos euentus in mundo ⁊ ſectas. Et ca.ij.dicit ꝙ cōiunctio ſatni ⁊ martis eſt coniunctio media:⁊ ſignificat euentus qui fiunt ex guerra ⁊ bellis ⁊ contrarietatibuſ: ⁊ cum eo concordat Albumaſar libro.ij.de coniunctionib⁹ magnis differentia octaua. Cōiunctio vero iouis ⁊ martis vt dicit Meſſahala ca.xij.eſt ꝯiunctio minor ⁊ ſignificat euentus ex pluuijs ⁊ niuib⁹ ⁊ corruptione aeris:⁊ etiam guerram:ſed Ptolomeus ⁊ Haly in centiloquio propoſitiōe.58 ⁊.64.volunt intelligere per coniunctionem maiorem coniunctionem ſaturni ⁊ iouis in ariete:⁊ cōiunctioneꝫ mediam coniunctionē eorum cum mutantur in nouā triplicitatē:⁊ ꝯiunctionē minorē qñ ꝯiunguntˀ in reliquis ſignis. Ca.10.

Occaſione premiſſoꝝ ⁊ ſuper verbo.15.predicti tractatus ⁊ ſuper ca.57.et.59.tractatus de ꝯcordantia aſtronomie ⁊ narrationis hyſtorice vbi aliqua dixi de quadaꝫ trium ſuperiorū ꝯiunctione ⁊ de p̄ſentis ſciſmatis duratione. Hic aliquas magnas coniunctiones illam precedētes ⁊ aliquas ſequentes volui breuiter annotare. Sciendum eſt igitur ꝙ ſicut ibi dixi anno chriſti.1345.

Quintus error quia quidam ꝑtermiſerunt aliquas generationes ⁊ in aliquibꝰ pretermiſerunt plures ãnos: ⁊ in prima etate due generationes caynã: ⁊ in illa ⁊ alijs etatibus plures annos omiſerunt vt oſtendunt quidã autores. Sextus quia ãni in ſacra ſcriptura ab aliquibꝰ magis erant miſtici ⁊ enigmatici q̃ȝ veri anni ſicut de.6000.annorũ Methodij qui potius habent ſignificare.6.etates q̃ȝ numerum annorum. Et ponunt eam aliqui ad exemplum qđ non multum mihi videtur ad propoſitum pertinere videlicet de.7.ebdomadibus Danielis abbreuiatis que ſunt.490.anni lunares computati a ſecundo ãno artarxerſis regis qñ permiſſum eſt templum reedificari vſq; ad paſſionem. Septimꝰ error fuit quia quidam noluerunt credere ꝙ antiqui ante diluuium vixerint per tot annos ſicut in ſacra ſcriptura continet̃: ideo auferebãt.1000.annos de prima etate quos Joſephus poſuit ſicut ſupra tactum eſt. Octauꝰ quia tp̃e diluuij nõ remanſerunt niſi.8.aie de genere humano: vnde illi non multũ tunc aduertert ad annos qui ꝓceſſerunt ab origine mundi: q̃re difficile eſt annos ante diluuiũ preciſe calculare. Nonus fuit quia quidam nihil penitus dixerunt de tempore durationis diluuij qđ vnum annum integrum continebat quem illi obmiſerũt Unde hebrei aliqui ponunt ꝙ annus diluuij fuit.1657. alij ꝙ fuit.1656. ⁊ per conſequens ſm eos fuit annus.3988. reuolutionis mundi. Et iſta differentia poteſt concordari ꝙ minor numerus ſit annus diluuij inchoantis: maior vero annus diluuij finientis. Aliqui autez inceperunt ſecundam etatem a principio diluuij: aliqui vero a fine. Decimus error fuit quia ſol in tẽpore ioſue ſtetit per ſpacium vnius diei: ⁊ ſimiliter in tempore ezechie per ſpacium.10.horarum de quibus non cõmemorat aliquis in calculatione temporum.

Circa premiſſa occurrit quedam opinio merito reprobanda: nã illi qui vt predictũ eſt auferũt a prima etate mundi.1000.annos de numero ioſephi vt eum ↄcordent cũ hebreis pro ſua opiniõe: hanc precipue allegant cauſam: quia vt dicunt prima habitatio hominum fuit ſub equinoxiali circulo vel prope tanq̃ȝ ſub loco temperatiſſimo reddente terram fertiliſſimaȝ vbi duo ſunt yma ſolſticia ⁊ duo alta: ideo hñt duas eſtates ⁊ duas hyemes q̃re de vno noſtrorũ annorum fecerunt duos: ⁊ ſic ille millenarius ioſephi in prima etate ſuperfluit Sed iſta ratio poteſt rationabiliter improbari: naȝ dicitur Gen̄.iij. ꝙ miſit deꝰ adam de paradiſo voluptatis vt operaretur terraȝ de qua aſſumptus eſt.i. ſm magiſtrum hyſtoriarum in agro damaſceno de quo ſumptus fuerat: et in quo caym fratrem ſuum abel occiderat: et iuxta quem adam et eua ſepulti ſunt in ſpelunca duplici. Hic vero ager eſt in valle mambre iuxta ebron ad orientez ſic dictus a damaſco ſeruo abrahe: ſicut ſcribunt coſmographi. Unde non eſt ille ager prope ciuitatem illam magnam damaſcum qui caput eſt ſirie: ſed ab illo loco diſtat fere per.5.dietas. Conſtat aũt ꝙ ebron verſus ſeptentrionẽ circiter

quem ponunt Euſebius ꝛ Oroſius ꝛ alij ſequētes eos multū accedunt veritati videlicet.5199.ꝛ.70.non diſcrepant ab eo numero niſi ꝙ ponūt.3.ānos minꝰ ꝛ in dicto numero Euſebij concordant Oroſius Beda Marcus Martinus ꝛ Gildas in cronicis ſuis:quorum cōcordantia magnum dat argumentū ꝙ iſte numerus multum appropinquat veritati:ſed aſtronomi qui preciſius calculāt tēpora ab iſto numero aliqualr diſcordant:nam ſm Albumaſar ꝛ Alfonſum ponunt duo numeri ſupraſcripti iuxta duplicem calculatoꝝ qui non diſcordāt niſi in.10.diebus.Et ſunt anni integri abſqꝫ fractionibus.5328.vt ſupra patet ꝛ iſti numero etiā ſatis prope ꝯcordat ille numerus qui colligitur ab ipſis.70. ꝛ ab Alfonſo videlicet.5343.ꝛ dies.318.et ſimiliter concordant multum cum numeris poſitis ab aſtronomis:numerus collectus ab Auguſtio et Alfonſo: videlicet.5363.ꝛ dieſ.318.ꝛ maxime ꝯcordat multū cum numerꝭ aſtronomoꝝ numerus ille quem aſſignant ſm opinionem.70.interpretum videlicet.5330. et ille numerus examinatur per omnes etates:ꝛ ideo cōcluditur ꝙ iſti numeri vltimo poſiti ſunt ſeruandi inter omnes alios ꝛ alij ſunt reijciendi.Utrum aūt aliquis iſtoꝝ ſit preciſus incertum eſt:veriſimilius tñ videtur ꝙ illi numeri ab aſtronomis collecti multum inuitantur preciſioni.Quibus autē plus dubium relinqtur:nec hoc aliqs ſcire poteſt vt dicit quidā doctor niſi ei fuerit inſpiratū et hoc cauſa eſt magni erroris in aſtronomia:qa ꝓpter hoc vt idem ait q̄ſi impoſſibile eſt ſcire in quo orbe magno ſumꝰ a mundi creatione qđ tñ ſcire valde neceſſarium eſt ad aſtronomoꝝ iudicia vt poſtea tanget̄.Nec iſta incertitudo annoꝝ mūdi ſolū eſt cauſa erroris in aſtronomia:ſed etiā ſcandali in theologia vt in dicto tractatu notaui.Utrum autē de hoc naturaliter hr̄i poſſit certitudo per viam quā ibi tetigi dubium reputaui:de qua re magis inferius apparebit.

Capitulum.7.

Occaſione tante varietatis opinionū predictarū in computando annos mundi quidā aſſignauerūt.10.errores ſeu cauſas quare plures errauerūt in calculatione tempoꝝ.Primo qa quantitatē anni diuerſi diuerſimode ſumpſerunt nec vera anni q̄ntitate vſi ſunt:ꝛ de hoc Augꝰ.xv.de ci.dei ca.xij.et Solinꝰ circa principiū libri ſui ſicut alibi declaraui.et ſpecialiter de hoc dixi in tractatu predicto verbo.6.ꝛ duobus ſequentibus.Secundo quia ſuppoſito ꝙ omnes quantitatem qua vtitur eccleſia poſuiſſent adhuc non bene preciſe ꝓceſſiſſent.nam illa non eſt preciſa vt declaraui in tractatu de correctione kalendarij.Et licet hic error ſit modicus ꝛ paruꝫ fecerit ad propoſitum quantum ad annos integros tamē bene fecit quantum ad dies ꝛ dierū fractiones.Tercius error quia diuerſimode incipiunt annū:ideo non eſt mirum ſi in computatione annorum non concordarunt.Quartus quia multi cum acciderūt fractiones annorum eas computauerunt pro anno integro ſicut.70.frequenter fecerunt.

SUper verbo. 10. ⁊ duobus ſequentibus: ⁊ ſuper finali ꝯcluſione
preallegati tractatus addam hic breuem recollectionē variarū
opinionum de annis ab origine mundi vſq; ad natiuitatem xp̄i
Sciendū eſt igitur ꝙ iuxta hebraicā veritatē a mundi creatione
vſq; ad natiuitatē xp̄i fuerūt anni. 3971. ⁊ ſm mgr̄m hyſtoriarū
vſq; ad annuz tyberij. 15. quo xp̄s fuerat baptiſatus computant̄
ab adā ſm computationez hebraicā anni. 4000. ⁊ in hoc ꝯcordat Beda ſeq̄ns
Euſebiū: ānotando ꝙ. 16. āno tyberij fuerat principiū. 81. iubilei ſm hebreos
Ex quibus patet ꝙ a natiuitate xp̄i vſq; ad. 15. tyberij fuerunt. 29. āni cōpleti:
tn̄ ſicut dicit Bacon in ep̄la ad clementē papā ſm hebraicā veritatez vt Beda
recitat fuerūt anni ab adam vſq; ad xp̄m. 3952. ⁊ iſte numer⁹ examinat̄ diſcur
rendo per oēs etates ſm hebraicā veritatē: ſed hanc hebreoꝝ computationez
non ſequunt̄ plurimi ſicut. 70. interp̄tes Joſeph⁹ Euſebius Oroſius Yſidorus
Beda ⁊ alij multi ſicut diffuſe in dicto tractatu declaraui qui omnes maiorez
annorū numerū poſuerunt: licet inter eos ſit diſcrepantia que maxime ꝓuenit
ex varia cōputatione prime etatis de qua iam dictū eſt. Et licet quidaz dicant
ꝙ cōputatio hebreoꝝ qui poſuerunt vſq; ad diluuium annos. 1656. in quibus
87. cicli ⁊. 3. anni magis ſit ſeq̄nda: tn̄ Aug⁹ videt̄ ſentire ꝙ. 70. verius compu-
tauērūt vt patet. xv. de ciui. dei ca. xj. vnde maior pars autoꝝ illos inſequēdo
computat. 2242. annos vſq; ad diluuium vt Yſidor⁹ Euſebius Beda ⁊ plures
alij: ⁊ Aug⁹ ab iſto numero non multū variat qui ponit. 2262. nec multū diſcor
dat Albumaſar qui dicit libro. j. de magnis ꝯiunctionibus differētia. j. ꝙ iam
narrauit Belenus vel Bemen⁹ ⁊ alij extra eum ꝙ inter creationē ade ⁊ noctē
diei veneris qua fuit diluuium fuerūt anni. 2224. vel. 2226. menſis vnus dies
13. hore. 4. idem Albumaſar eodez libro in fine tractatus quarti refert ꝙ indi
plura annoꝝ milia eſtimauerunt. Ex p̄miſſis probabiliter ꝯcluditur ꝙ omnes
opiniones de ānis mundi vſq; ad xp̄m reijciende ſunt que non ſe extendūt ad
5000. annoꝝ: ⁊ recipiendi ſunt numeri annoꝝ quos ponunt Euſebius ⁊ Beda
⁊ eorū ſequaces vſq;. 5199. ⁊. 5196. ſm. 70. prout dicit magiſter hyſtoriarū: vel
5330. vt dicit Odnithon: ſil'r. 5210. ſm Yſidoꝝ ſicut quidam allegant ⁊. 5500.
ſm grecos vt aliqui dicunt ⁊. 5530. ſm quoſdam codices ⁊. 5326. anni. 3. dies
16. hore. 30. minuta ſm Albumaſar ⁊ Alfonſum ſequendo vnaz calculationē
vel. 5328. anni dies. 6. hore. 8. minuta. 30. ſequendo aliam calculationem ſup-
ponendo ſcz ꝙ coniunctio ſignificans diluuium preceſſit ipſum per. 279. ānos
vt dicit Aomar quem ſequuntur alij aſtronomi preter Albumaſar vt predictū
eſt. Item ſi addant̄ illi anni quos ponit Aug⁹ ab adā vſq; ad diluuiū videlicet
2263. annis poſitiſ ab Alfonſo a diluuio vſq; ad xp̄m videlicet. 3101. cū dieb⁹
3.18. fient anni. 5363. et dies. 378. Iſti ergo ſunt numeri qui excedunt. 5000.
annoꝝ: ⁊ tn̄ inter illos eſt magna diſcordia: vnde veriſimile eſt ꝙ ille numerus

SUper verbo nono vbi dixi de etatū mundi diſtinctiōe hic breuez earum recapitulationez ſubijciam. Dico ergo ꝙ cum prima etas incepit ab adam vſ ad diluuium de hac eſt maior diſcordātia. nam Aug⁹. xv. de ciui. dei ca. ij. dicit ꝙ in hac computantur āni 2262. ſm codices noſtros: ſed ſm. 70. interptes cum quibus concordant Euſebius ⁊ Beda in libro de temporibus ac alij omnes cōmuniter: hec prima etas continet annos. 2242. ſed ſm Hieronimū hec etas non plene ꝯtinet. 2000. ſed Albumaſar dicit ꝙ inter creationem ade ⁊ diluuiū fuerunt anni. 2226. menſis vnus dies. 13. hore. 4. In hac aūt materia hebrei a 70. interpretibus diſcordant vt patebit: ſed magis a Joſepho: quia ipſe primo antiquitatū ca. iij. ponit ꝙ pluuia diluuij incepit. 27. die aprilis: ⁊ vſ ad hanc diem ab adam fuerunt anni. 2656. quod quidem tempus vt ait idem in ſacris libris conſcriptum multa integritate ſignificatum eſt: ſed ſm hebreos hec etas ſolum continet annos. 1656. Et hanc diſcordiam quidam nituntur ꝯcordare per hoc ꝙ de vno annorum noſtrorum Joſeph⁹ fecit duos: ⁊ ſic ſuperfluit ille millenarius ſuperadditus hebraice veritati. Unde cōmemorant Joſephus et Beda ꝙ antiquorū vita tam diurna apud modernos eſt inopinabilis niſi per viam iſtam ſcꝫ ꝙ vnus annus computetur pro duob⁹ vel pro quatuor: ſed huic dicto ꝯtrariatur Aug⁹ vt in tractatu predicto declaraui. Secunda etas ꝯtinet ſm Joſephum ⁊ Hieronimū ⁊ hebreos ānos. 292. ſm vero. 70. ⁊ Aug[illegible]. 1072. ſm Bedam ⁊ Mariannum. 522. ſm Euſebium. 942. ⁊ Euſebius ⁊ ſui ſequaces computant ſm annos ſolares: ſed. 70. ſm annos lunares quibus etiam vtunt̄ hebrei. Tercia etas ab ortu abrahe vſ ad regez dauid habuit ānos. 942. per generationes. 14. ſm vtranq editionem: ⁊ hoc idem dicit Rabanus. Quarta etas ſm hebreos ꝯtinet annos. 473. menſes. 6. dies. 10. vt dicit ibidē Raban⁹ ſed ſm aliquos continet. 474. integros: ⁊ in hoc ꝯcordat Beda: ⁊ hec etas fuit a principio regni dauid vſ ad tranſmigrationez babilonis. Quinta etas fuit a dicta tranſmigratione vſ ad natiuitatez chriſti: hoc eſt vt quidam dicunt a marcio ante combuſtionem templi in autumno factam vſ ad kal' aprilis vel marcij: vnde hebrei incipiunt annuz: ⁊ continet hec etas ſm Rabanum ānos 589. ſed ſm veriſſimam traditionem vt quidam dicunt ſunt anni. 591. Sexta etas incipit a xpi natiuitate qui ſm magiſtrum hyſtoriarum natus eſt in nocte dominice diei anno ab vrbe condita. 752. octauo kal' ianuarij. Et ea die qua dixit. Fiat lux: viſitauit nos oriens ex alto. Quidam autem conſiderationem habentes ad quatuor etates hominis ⁊ ad quatuor ſigna principalia que diſtinguunt quatuor quartas zodiaci: iuxta hoc dixerunt q̄tuor mundi tempora vel etates videlicet vt patet infra capitulo. xxxiiij.

Capitulum. 6.

planete ſimul cum ſtellis fixis vniuerſis ad loca que in prima origine mundi tenuerunt reuertuntur: de quo Joſephus vbi loquitur de longeuitate antiquoꝝ ponit ꝙ in .60000. annorum circulo magnus annus completur: ſed premiſſa opinio de .15000. annorū cōmunior eſt: vnde verſus. Milia ter quinqꝫ mundꝰ complectitur annos. Ut plato teſtatur magnum quos nuncupat annum: huic tñ vulgari opinioni non eſt fides adhibenda: naꝫ vt dicunt experti aſtronomi ſtelle ideo fixe dicuntur in celo: quia motus earum vix comprehēditur: de hoc motu ſtellarum fixarum: ⁊ de huius magni anni quantitate vide plenius infra ca. 36. in figura motus octaue ſpere poſt finem huius tractatus. Centum enim annoꝝ curricula perlabuntur dum tantuꝫ .1. gradū pertranſeunt cum qdlibet ſignum .30. gradus contineat. Et cum conſtet .12. eſſe ſigna ſequitur ſtellas in 36000. annorum curſum ſuum perficere. et hic eſt magnus ānus philoſophoꝝ de quo Plato ⁊ Ariſtotiles ac alij loquuntur: ſed an talis ſit futurus incertum eſt ſm fidem catholicorum.

Capitulum .4.

SUper verbo ſeptimo vbi pro confirmatiōe opinionis ſm Auguſtinum de longeuitate āntiquorum dixi de annis fridaricis ſm Alkabicium: hic deſcribam eorundem annorū tabulam ſm Albumaſar ſeptimo libro maioris introductorij differētia octaua.

Planete.	Anni fridarici.	Añi maximi.	Añi maiores.	Añi medij.	Añi minores
Sol	10	1461	120	39½	19
Luna	9	520	108	39½	25
Saturnus	11	465	57	43½	30
Jupiter	12	427	79	45½	12
Mars	7	284	66	40½	15
Venus	8	1151	82	42	8
Mercurius	13	480	76	48	20
Caput	3	0	0	0	0
Cauda	2	0	0	0	0

¶ Hic autem notandum eſt ꝙ ſicut quidam dixerunt quantitas temporis vite erit ſm quantitatem annorum dictorum a planetis ſignificantibus ānos vite. Et ſunt illi anni eorum maximi anni. Inſuper ſm aliquos vita hominis vltra 80. annū eſt cōmuniter quaſi mors: propter hoc vt dicūt ꝙ circa hunc terminū anni iouiales deficiunt videlicet āni iouis maiores qui ſunt .79. Unde iupiter eſt planeta humanus adeo beniuolus ⁊ vitalis vt de eo dicat Julius fermicus ꝙ homines eſſent immortales ſi nunqꝫ in genituris hominis iouis benignitas vinceretur a malorum poteſtate ſcilicet a ſaturno ⁊ marte.

Capitulum .5.

Hic aũt notandũ est ꝙ circa hanc figurã natiuitatis xp̄i ꝛ eius ſignificationez in. 34. capitulo huius tractatus aliqua narrabunt̃ que probabiliter videntur xp̄iane legis excellentiã ꝛ quandã theologie ꝛ astronomie conſonantiã ſuade re: ſed nec eſt hic pretermittendũ ꝙ ſm aliquos circa figuram natiuitatis xp̄i Albertus magnus errauit in ſuo ſpeculo: quia ut dicunt nõ fuit virgo nec aliqua facies virginis in aſcendente natiuitatis ihesu. Sed fuit aſcendens libra vt aliorũ etiam quorũdam prophetarum. Nam aſcendens natiuitatis xp̄i ſm aliquos fuit. 2. gra. 51. mi. 26. ſecunda libre. Et ſic natus fuiſſet quaſi per terciam partem hore ante mediã noctem ſed ponẽdo aſcendens. 8. gra. virginis natus fuiſſet circiter per duas horas ante mediũ noctis. Tamen virgo fuit in aſcendente ↄiunctionis ſignificantis natiuitatẽ xp̄i q̃ p̄ceſſit forte p. 6. annos vel circiter cuius preciſam calculationẽ peritioribus relinquo. Superaddit tñ Albumaſar in ſuo maiori introductorio tractatu. 6. differentia prima in capitulo de aſcenſionibus imaginũ que aſcendunt cum virgine. Aſcendit in prima facie illius ſcilꝫ virginis virgo pulchra ꝛ honeſta atqꝫ munda prolixi capilli ꝛ pulchra facie habens in manu ſua duas ſpicas ꝛ ipſa ſedet ſuper ſedem ſtratã ꝛ nutrit puerum dans ei ad comedẽdũ conſiſtẽs in loco qui vocat̃ abrie ꝛ vocat ipſum puerũ quedam gens ihesum. Et aſcẽdit cum ea vir ſedẽs ſuper ipſaꝫ ſedem: ꝛ aſcẽdit cum ea ſtella virginis. Et dicit Albertus in ſuo ſpeculo. Iam ſcimus ꝙ ſub aſcendẽte einſdem partis celi ſcilicet virginis natus fuit dñs noſter ihesus xp̄s: cũ hoc ꝙ equatio motus octaue ſpere in tempore eiuſdez fuit 8. gra. ꝛ. 30. minutoꝝ ꝛ. 2. ſecũdoꝝ ſm calculationẽ certiſſimã. Et ꝙ ipſa erat tũc minuẽda de locis planetarũ inuẽtis per canones. Non quia ſubiacet ſtellarũ motui aut earũ iudicio natorũ deſideratiſſimus qui creauerat ipſas ſtellas: ſed quia cũ extẽderet celum ſicut pellem formãs librũ vniuerſitatis noluit litteris eiuſdẽ deeſſe ex eis que ſm prouidẽtiam ſuam in libro eternitatis ſunt ſcripta etiã illud elõgantiſſimũ a natura ꝙ de virgine naſceret̃ vt profecto per hoc innueret̃ homo carnalis ꝛ verus qui non naturaliter naſcebatur. Non ꝙ celi figura cauſa eſſet quare naſceret̃: ſed potius ſignificatio immo ꝛ vero verius ipſe erat cauſa quare modus admirãde ſue natiuitatis ſignificaret̃ per celum: ꝛ hec Albertus.

Cap. 3.

Super verbo ſexto tractatus predicti vbi diſtinctionem poſui de varia anni acceptione hic de magno anno aliquid declarabo quod ibidem pretermiſi. Notãdum igit̃ ꝙ de magno anno varie fuerunt opiniones de ipſo enim loquit̃ Plato in thimeo libro ſecũdo ſuper quo ſcribit Calcidius ſed nõ ponit quantitatez huius temporis. Quidam aũt alius expoſitor ponit illũ continere. 15000. annoꝝ ꝛ in hoc concordat Macrobius: ſed Johannes de ſacrobuſco in compoto ſuo dicit ꝙ magnus annus eſt ſpacium temporis in quo oẽs

Circa ſecūdum exemplū ſupra notatū videlicet de figura natiui-
tatis xp̄i ſciendum eſt q̄ hec figura ſubſcripta valet in dicta nati
uitate aſcendēte.8.gra.virginis vel circa ſecundū q̄ dicit Albu-
maſar differentia prima tractatus.6.in capitulo de aſcenſioni-
bus imaginū prout hoc allegat Albertus magnus vnde dicit al
bumaſar. Et aſcendet in prima facie virginis puella. Et ſubiun-
git Albertus. Et iam ſcimus q̄ aſcendente eadem parte celi natus fuit domi-
nus ihesus xp̄s ꝛc̄. De huius vero figure ſignificatiōe ad aſtronomoꝝ iudicia
remitto ſalua tamen illa modeſtia atq̄ reuerentia quam in predicto tractatu
notaui.

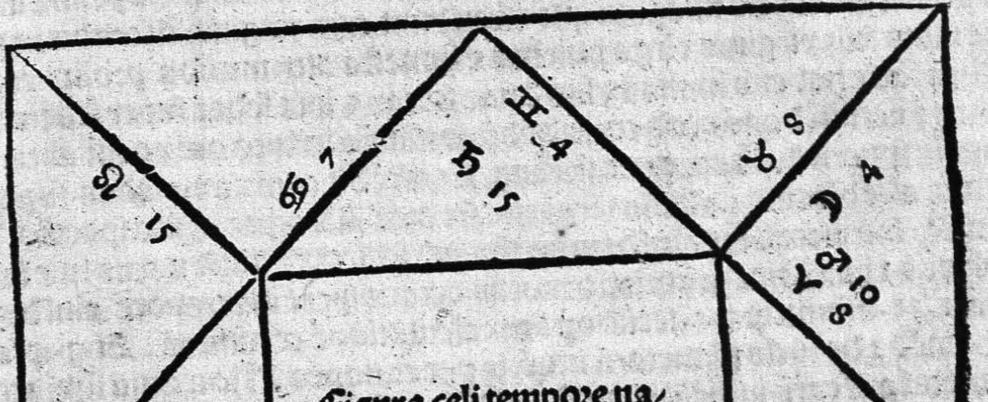

Fignra celi tempore na-
tiuitatis chriſti

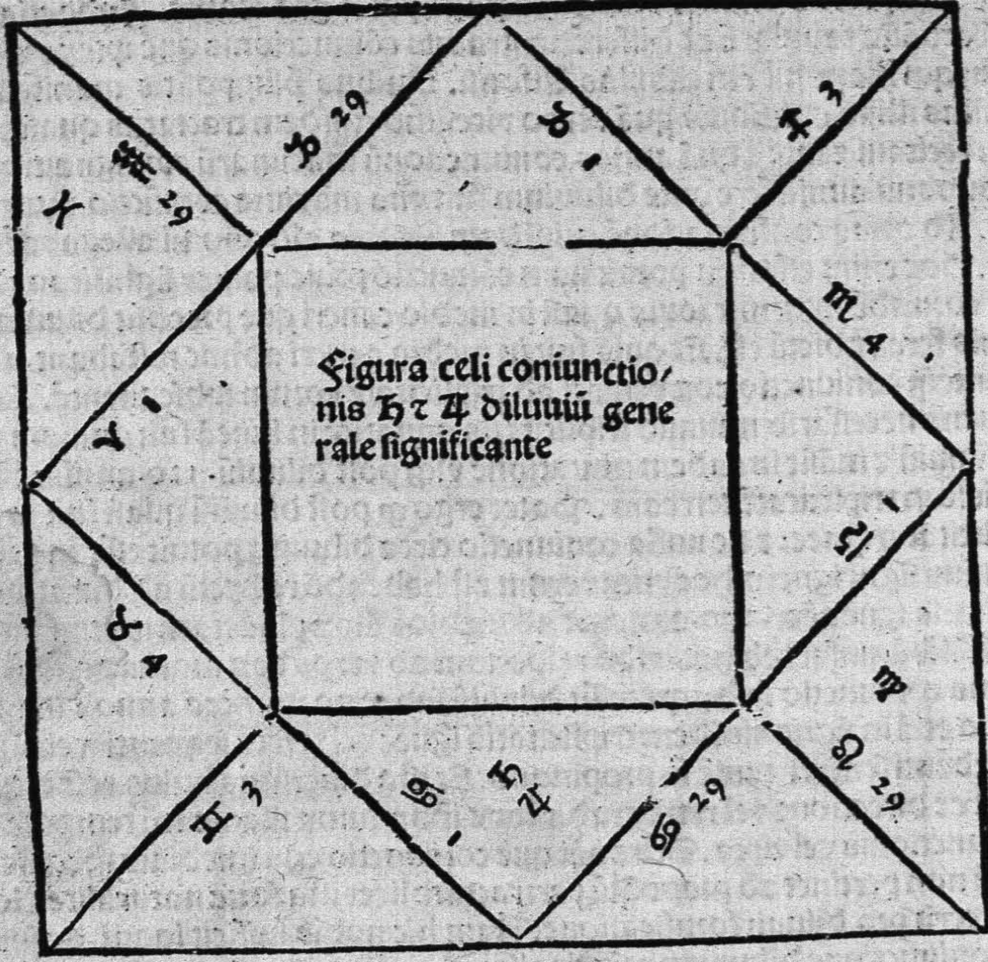

Figura ſequēs eſt ad latitudinē.32.gra.ſ.hieruſalem. Tamē ſm aliquos aſcē dens natiuitatis xpi fuit.2.gra.51.mi.26.ſecunda libre: ⁊ ſic natus fuiſſet per terciā partem hore ante mediam noctem ſed ponendo.8.gra. virginis natus fuiſſet circiter per duas horas ante mediā noctem vt patet.

taliter reſpectu coniunctionis circa principiũ·4·gra·leonis. Inde etiam patet
diſcordãtia tabularũ ex differẽtia gradus cõiunctionis quẽ ipſe ponit ad gra
dum qui hic ponit̃ ſm tabulas Alfonſi. Quibus p̄ſuppoſitis manifeſte patet
falſitas illius opinionis quã verbo viceſimo eiuſdem tractatus quaſi probabi
lem recitaui ⁊ ſupra quã annos coniunctionũ maximarũ conſignaui videlicet
ꝙ duobus annis fere ante diluuium fuit vna maxima coniũctio ſaturni ⁊ io-
uis. Ad cuius confirmationẽ cuiuſdam Arabis aſtronomi allegabat̃ auctori
tas. Hoc enim eſſe non potuit nam cõiunctio principaliter ſignificans diluuiũ
fuit eorundẽ ſaturni ⁊ iouis quaſi in medio cancri que preceſſit diluuiũ·279·
annis fere vt dictũ eſt. Et quia fuit in medio cancri adhuc reſtabant·120·an-
ni, anteq̃ coniunctio eoꝝ veniret ad triplicitatẽ eorum ſubſequentẽ. Et per cõ
ſequens neceſſario mutatio triplicitatis aquatice in igneã fuit annis·159·an-
te diluuiũ ⁊ mãſit in eadem mutatione vſq̃ poſt diluuiũ·120·annis: ⁊ tũc mu
tauit ſe in triplicitatẽ terream. Patet ergo ꝙ poſt diluuiũ quaſi fuit in medio
triplicitatis ignee: ⁊ ſic nulla coniunctio circa diluuiũ potuit eſſe in principio
alicuius ſigni ignei: ⁊ hoc vtiq̃ verum eſt habendo reſpectũ ad durationẽ tri-
plicitatis ignee per·240·annos: ⁊ ad medios illoꝝ planetarũ motus ſm ꝙ p-
ceſſit Albumaſar: ſed habendo reſpectum ad veros eoꝝ motus poſſibile eſt ꝙ
aliqua coniunctio ipſoꝝ preceſſit diluuiũ ſub certo numero annoꝝ magno vl'
paruo etiã in ſigno eiuſdem triplicitatis ignee vel terree ſequenti vel aquatice
precedenti ſemper tamẽ in propinquo. Et iſta diuerſitas huius reſpectus pro
uenit ex directione vel retrogradatione ipoꝝ duoꝝ planetarũ tempore huius
coniunctionis vel circa. Scire aũt que coniunctio eoꝝ imediate preceſſerit di-
luuiũ non pertinet ad propoſitũ pertractare licet iſta forte naturaliter loquen
do fecerit pro diluuij fortificatione. Nam hic nobis ſufficit loqui de ſupradi-
cta coniunctione diluuium principaliter ſignificante. Cuius figura ſequitur
aſcendente primo gradu Arietis ſm omnes actores.

hic aliqua ſpeciali⁹ dicenda ſunt. Sciēdum eſt ergo circa primuꝫ ꝙ ſicut dicit
Aomar in fine libri ſui de natiuitatibus ante iniciū annoꝝ diluuij per. 279. an
nos fuit coniūctio ſignificans diluuiū. Et hoc idē aſſerit Albumaſar primo li
bro de cōiunctionibus magnis differentia prima niſi ꝙ ipſe ponit illam coniun
ctionē ſignificantē diluuiū ipſum ꝓceſſiſſe per. 287. annos tamē per priorē nu
merū quaſi omnes aſtronomi operant̄ vnde oēs fere actores in hoc cōcordāt
ꝙ illa coniūctio principaliter diluuiū ſignificans nō fuit de maximis coniun-
ctionibus que fiunt in capite arietis videlicet ſaturni ⁊ iouis ſed fuit ipſoꝝ con
iunctio in. 14. cancri ⁊ illa preceſſit diluuiū. 279. annis romanis cum. 248. die-
bus ⁊. 8. horis fere. Et hec fere fuit ante xp̄m. 3381. annis ſolaribus. 200. die-
bus ⁊. 9. horis ſicut hec patent practicanti eorūdem planetarū motus ſm ra-
dices doctrine Alfonſi. Unde nota ꝙ de hac coniunctione henricus de mach
linia magnus alberti magni diſcipulus ſupra librū magnarū cōiunctionū: al-
bumaſar differentia prima ita ſcribit Inueni per tabulas machlinien̄. vltimo
verificatas annū coniunctionis ſignificantis diluuiū. 3382. annis ante annuꝫ
incarnationis dn̄ice. In illo eni anno inueni mutationē triplicitatis per cōiū-
ctionē iouis cum ſaturno circa. 5. gradū cancri in mēſe iunio illius anni ⁊ hoc
iuxta motus ordinatos ſm nonam ſperam ratione cuius etiam imago nauis
que archam Noe ſignificare poterat in directo loci coniunctionis illius erat:
hec igit̄ coniunctio per mutationē triplicitatis ad ſigna aquea ⁊ precipue ad ſi
gnū mundi quod eſt cancer cōuenienter diluuiū ſignificare poterat ⁊ deſtru-
ctionē per cathacliſinū. Item idem ſic ait mirabilē aūt moduꝫ coniunctionis
inueni in fine quidem menſis ſeptimi. Inueni coniunctionē iouis cum ſatur-
no circa principiū. 4. gra. leonis ⁊ ex hoc proceſſerunt ambo cōtinue quouſqꝫ
peruenit iupiter ad. 9. gradum leonis ⁊ ſaturnus poſt ipſum in. 3. gradu ⁊ ibi
erat ſtatio. Poſtea vero retrogradati ſunt ambo ita ꝙ in reuolutione anni ſe
quentis cum ſol intraret arietem per annos. 3381. ante incarnationē dn̄i per
retrogradationē coniuncti ſunt circa finem. 28. gra. cancri ⁊ paucis diebus
poſt erat ſtatio deinde vero inceperunt dirigi ⁊ ſic perpendi ꝙ per annū ⁊ am-
plius erant infra terminos coniunctionis. Et quid mirū ſi talis cōiunctio ſup
rem maximam ſignificauit tum per duplicationē coniunctionis in ſignis con
trarijs in fine cōtrarietatis ⁊ maxime talibus vt ſunt leo ⁊ cancer tum etiam ꝓ
pter imagines alias que ſunt in directo finis cācri ⁊ principij leonis vt eſt ima
go nauis per quam archa Noe ſignificat̄ ⁊ propter alia multa liquide paten-
tia intelligenti hec ille: hoc aūt quod ait hanc cōiunctionē fuiſſe per mutatio-
nem triplicitatis ſimpliciter loquēdo non potuit eſſe ſm veros motus quia ſic
illa non fuit prima in hac triplicitate aquea ſed forte potuit eſſe ſm motus me
dios ſm quos etiā intelligit̄ fuiſſe illa coniunctio circa. 5. gra. cancri vel forte
intellexit hanc coniunctionē triplicitatis non ſimpliciter ſed ſm quid ⁊ accidē

Octauū de cuiuſdam opinionis reprobatione.
Nonum de triū planetarū ſupiorum varia coniunctione.
Decimū de plurium magnarū cōiunctionū annotatione.
Undecimū de quarundā aliarū magnarū coniunctionū ſpāli deſignatione.
Duodecimū de quarundā maximaꝝ coniunctioonū veraꝝ calculatione.
Decimūterciū de cuiuſdam obiectionis vtili ſolutione.
Decimūquartū de varia mundi principij opinione.
Decimūquintū de cōmuniori ꝛ probabiliori circa hoc eſtimatione.
Decimūſextū de multiplici circa figuram celi prima dubitatione.
Decimūſeptimū de cuiuſdā falſe opinionis improbatione.
Decimūoctauū de incerta. 10. ſaturnaliū reuolutionū inchoatione
Decimūnonū de magnoꝝ orbiū reuolutione.
Viceſimū de cuiuſdā opinionis impugnatione.
Viceſimūprimū de quadā circa hec dubia queſtione.
Viceſimūſecundū de magni orbis nūc currētis inueſtigatione.
Viceſimūterciū de magnoꝝ orbiū enumeratione.
Viceſimū quartū de magnaꝝ cōiunctionū ſignificatione.
Viceſimūquintū de maximarū coniunctionū ꝛ mediarū vera calculatione.
Viceſimūſextū de. 8. earundē cōſignatione.
Viceſimūſeptimū de triplici ante diluuiū prima cōiunctione.
Viceſimūoctauū de prime figure celi vera deſcriptione.
Viceſimūnonū de. 8. cōiunctionū maximarū applicatione.
Triceſimū de cōiunctione regni iſrahel ꝛ legē moyſi ſignificante.
Triceſimūprimū de pluriū ſequētiū cōiūctionū annotatione.
Triceſimūſecundū de radice ſumenda pro minoꝝ cōiunctionū inuētione.
Triceſimūterciū de tabula maioꝝ cōiunctionū ꝛ eaꝝ enumeratione.
Triceſimūquartū de aduētus antixpi ꝛ fine mūdi cōiectura pronoſticatione.
Triceſimūquintū de varia circa anni ſolaris quātitatē opinione.
Triceſimūſextū de opiniōis thebith circa motū octaue ſpere explanatione.
Triceſimūſeptimū de quātitatis anni ſolaris inequalitate.
Triceſimūoctauū de varia annoꝝ ſolariū cōnotatione.
Triceſimūnonū de multiplici menſis lunaris acceptione.
Quadrageſimū de cōſumatione operis ꝛ autoris excuſatione.

Cap. j.

Exordiar igit̃ ab elucidatione eoꝛuꝫ que ſcripſi in tractatu de cōcordia theologie ꝛ aſtronomie incipiēs a verbo quinto vbi dixi ꝙ de theologicis ꝓphetijs quibus aſtronomica iudicia poſſunt cōuenient̃ aptari aliq̃ expedit exēpla particularit̃ annotari vnuꝫ de veteri aliud de nouo teſtamēto. Primū de generalis diluuij ꝓſignatione. Secundū de natiuitatis xpi figuratione de quibus

Incipit elucidariū aſtronomice cōcordie cū theologica ꝛ hiſtorica veritate.

Ibi diligētius pſcrutanti aſtronomoꝝ dicta
clari⁹ innotuit veritas ſup aliquib⁹ que ſcripſi
i tractatu pmo de ꝯcordia theologie ꝛ aſtro-
nomie ac etiā i tractatu ſecūdo quē illi ſupad
didi de cōcordantia aſtronomice veritatis ꝛ
narrationis hiſtorice. Et ideo ad illoꝝ decla
rationē hūc terciū tractatū quē elucidarium
aſtronomice ꝯcordie cū theologica ꝛ hiſtori-
ca veritate in titulo illis cōiūgere dignū duxi
tāq̄ neceſſariū ad pfectū eoꝝ complementū.
Nec verebor in re taz ardua fateri me ibi ali-
qua minus pfecte minuſq̄ cōplete ſcripſiſſe q̄
hic op⁹ eſt elucidare pfecti⁹ ꝛ cōpleti⁹ explica-
re. Nā ſilr inuenio viris peritiſſimis cōtigiſſe
Multi ſiqdē magni aſtronomi multa de tēperie aeris ꝛ de his que eueniūt in
mūdo ſcripſerūt ſed in ſuis libris ſemp aliqua omittūt. Ptholome⁹ eni in qua-
dripartito multa ſcribit vtilia ſʒ docet regulas generales pnoſticādi p eclypſes
luminariū deinde pnoſticādi primo p quartas anni ꝛ poſtea p cōiunctiones ꝛ
oppoſitiones luminariū ꝛ deinde p eoꝝ quadraturas ſed de cōiūctionib⁹ ma-
gnis videlʒ triū ſupiorū planetarū ꝛ de reuolutionib⁹ annoꝝ mūdi nihil deter
minat Albumaſar i maiori introductorio multas dicit regulas notabiles eas
tn̄ nō ponit in ordine ꝛ lʒ de cōiunctionib⁹ magnis ptractet de eclypſib⁹ tn̄ lu-
minariū nō multū loquit̄ nec eoꝝ iudicia manifeſtat. Alkindi⁹ vero int̄ oēs rō
nabiliter pcedit nihil tn̄ loquit̄ de cōiūctionib⁹ magnis nec de eclypſib⁹ Meſſa
hala tn̄ quaſi totaliter de magnis effectib⁹ ptractat. Sed dorotheus ꝛ aomar
ꝛ ſergi⁹ paucas regulas ſed notabiles ponūt: de eclypſib⁹ vero ꝛ magnis cōiū-
ctionib⁹ nihil dicūt. Linconieñ. etiā ꝛ alij moderni ſm dignitates planetarum
eſſentiales ꝛ accidētales ſolū de aeris mutatione iudicāt. Et ſic diſcurrēdo p
oēs nullus de tēperie aeris ſufficient̄ loquit̄. Quid ergo mirū ſi min⁹ mihi peri
to illud accidit cui⁹ ſilr taz peritis aſtronomis eueniſſe cognoſcit̄ ſed hec hacte
nus de plogo. Iā ad tractatū accedo q quadragita capitula cōtinebit.

Primū capitulū de generalis diluuij preſignatione.
Secundū de natiuitatis xp̄i figuratione.
Terciū de magni anni declaratione.
Quartū de annoꝝ fridaricoꝝ diſtinctione.
Quintū de etatum mundi breui recapitulatione.
Sextum de annoꝝ mundi varia numeratione.
Septimū de cauſis erroꝝ in annoꝝ mundi computatione.

ab eis. Poſt ebdomadā vero tp̄is q̄n cōprehenderint ciuitatē Joppem: mittet dn̄s vnum ex principibus milicie ſue: ⁊ percutiet eos in vno momento tp̄is Octauū p̄ambulū erit q̄ poſtea deſcendet rex romanoꝝ ⁊ morabit̄ i irl'm ſeptimana tp̄is ⁊ dimidia qđ eſt. 10. annis ⁊ dimidio: ⁊ tūc appebit fili⁹ p̄ditionis.

De antixp̄i ortu ⁊ fine ⁊ cōſumatione ſeculi.

Hic aūt antixp̄s p̄ditionis filius: vt ibidem Methodius ſubdit naſcet̄ in Coroſani: ⁊ nutriet̄ in bethſayda: ⁊ regnabit in capharnaum. Cum vero apparuerit antixp̄s. aſcendet rex romanorum ad locū vbi pro nobis xp̄s mortē ſuſtinuit: ⁊ tollet coronā de capite ſuo: ⁊ ponet eam ſuper crucem: ⁊ tradet regnū xp̄ianoꝝ deo patri. Et cum exaltabit̄ crux in celum ſurſū: tradet ↄtinuo ſpūm ſuum rex romanoꝝ. Et tunc deſtruet̄ omnis principatus ⁊ poteſtas: vt maniſeſtius appareat filius p̄ditionis. Erit aūt hic de tribu dan ſm̄ prophetiā iacob patriarche ſicut ⁊ iudas tradito: dn̄i de eadem tribu fuit. Faciet aūt ille fantaſtica ⁊ mendacia ſigna ⁊ prodigia multa ſuper terram. Et is ſeducet (ſi fieri pōt) etiā electos: ſicut dn̄s explicauit. Ingrediet̄ hic ad iheroſolimā: ⁊ ſedebit in templo dei ſicut deus cum ſit homo carnalis. Cūq̄ʒ multiplicata fuerit tribulatio dierum: non ſinet diuinitas filiū p̄ditionis aſpicere perditionem generis humani: ſed mittet famulos ſuos Helyam ⁊ Enoch ad arguendū inimicum ⁊ oſtendendū eum mendacem in conſpectu omniū gentium: quos in furore ⁊ ira interficiet. Tunc apparebit ſignū aduentus filij hominis ⁊ veniet in nubibus celi cum gloria. Et interficiet eū dn̄s ſpiritu oris ſui ſm̄ expoſitionē apoſtolicā. Tunc fulgebūt iuſti ſicut ſtelle. Impij aūt proijcient̄ in infernū. A quo nos eripiat: qui eſt benedictus deus in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Explicit tractatus de cōcordia aſtronomice veritatis ⁊ narrationis hiſtorice a dn̄o Petro cardinali Cameraceñ. completus in ciuitate Baſilieñ. anno xp̄i 1414: menſis Maij die decima.

SEd quia de aduentu antixp̄i ſum⁹ locuti. Sciendū ꝙ methodi⁹
martir de quo in libro illuſtrium virorum meminit Hieronimus
de pricipio ⁊ cõſūmatione ſeculi multa ſcripſit que diuina reue-
latione accepiſſe dicitur: inter que aliqua cõmemorat que erunt
p̄ambula aduent⁹ antexp̄i Quoꝝ primū eſt diſceſſio al's diſſenſio
de qua in ſcđa ad Theſſalonicē. ep̄la dicit Paul⁹. Niſi venerit
diſceſſio primū ⁊c̄. ſed de hac iam breuiter aliquid tetigimus. Secundum pre-
ambulum quod poſtq̃ abſorpta fuerint plurima regna que aduerſuſ regnum
romanoꝝ confluxerant: conſurgent pro illis aduerſus romanū imperium filij
iſrahel: filij agar: de quibus Daniel predixit. Et hoc erit in ſeptimo millenario
annoꝝ mundi eo ꝙ appropinquabit cõſūmatio ſeculi: ⁊ non erit longitudo
amplius tp̄m. Hic tñ attende ꝙ ſicut dicit hyſtoria ſcolaſtica Methodius poſt
200. annos ab adam cyliades. i. etates ſeculi per millenaria annoꝝ annotauit
Tercium preambulū eſt ꝙ terrā promiſſionis propter pctā inhabitantiū in ea
obtinebūt filij iſmahel. i. ſarraceni q̃ deberet eſſe terra xp̄ianoꝝ: ⁊ hec euenient
propter iniquitates varias: ſpecialiter propter peccata ſodomie: multaq; mala
enumerat que ſuper diuerſis regnis ⁊ regionib⁹ ventura predixit. ⁊ ad hoc ap-
plicat illud ap̄li. Niſi venerit diſceſſio primū ⁊c̄. dicens ꝙ diſceſſio eſt diſciplina
vel correptio qua corripient vniuerſi habitatores t̄re: de qua diffuſe proſeqtur
Quartū preambulū eſt qđ in predicto tp̄e diſceſſionis. i. diſcipline ⁊ correctiōis
minuetur ſpiritus perfectoꝝ: ⁊ multi abnegabunt veram fidem: etiam ſine aliq̃
vi tormenti aut flagelli: ⁊ aſſociabunt transgreſſorib⁹: ſicut de his predixit ap̄ls
Et hec oīa fient vt per tribulationes probentur ⁊ manifeſtentur electi. Quintū
preambulū eſt ꝙ poſt tribulationez que fiet a filijs iſmahel ipſi iocundantes in
victorijs eoꝝ glorianteſq;: quia deſolauerunt perſidā ⁊ romaniā ciliciaz quoq;
⁊ ſiriam capadociā ⁊ yſauriam: africam quoq; vel ſciliciam ⁊ eos qui inhabitāt
proxime romaz ⁊ inſulas: ⁊ blaſphemantes dicent. Nequaq; habebunt xp̄iani
ereptionē de manibus nr̄is. Tunc ſubito exurget ſuper eos tribulatio: ⁊ exiliet
rex grecoꝝ ſiue romanoꝝ in furore magno a mari ethiopie ſuper promiſſionis
terram habitantes. Et erit rex romanorū imponens iugū ſuper eos ſepties tm̄
quantum erat iugum eorum ſuper terraz. Sextum preambulum erit ꝙ poſtq̃
indignatiō ⁊ furor regis romanorū exarſerit ſuper eos qui abnegauerunt xp̄m
erit pax ⁊ tranquillitas ſuper terraz: qualis nondum eſt facta: ſed neq; fiet filijs
vlla eo ꝙ nouiſſima eſt ⁊ in fine ſeculoꝝ: ⁊ hec eſt illa quam apoſtolus expoſuit
quia cum dixerint pax ⁊ ſecuritas: tūc eis ſuperueniet ſubitus interitus: de qua
etiam xp̄s loquitur in euangelio. Sicut in diebus noe ⁊c̄. ita erit ⁊ ī nouiſſimo
die. Septimū preambulū erit poſt illam pacē tunc reſerabunt porte aquilonis
⁊ egredientur virtutes gentium illarū quas cōcluſit intus alexander. ⁊ cōcutiet
oīs terra a conſpectu eoꝝ: ⁊ varijs crudelitatibus corrumpet: ⁊ cōtaminabitur

vnde iterū patet ꝙ ab hoc anno xp̄i. 1414. vſqꝫ ad ſtatū octaue ſpere erunt ãni 253. pfecti. His itaqꝫ pſuppotis dicim⁹ ꝙ ſi mundus vſqꝫ ad illa tp̄a durauerit qd̄ ſolus deus nouit: multe tunc et magne et mirabiles alterationes mundi et mutationes future ſunt: ⁊ maxime circa leges ⁊ ſectas: nam cū predicta coniunctione ⁊ illis reuolutionib⁹ ſaturni ad B concurret reuolutio ſeu reuerſio ſuperioris orbis id eſt octaue ſpere ꝑ quã ⁊ ꝑ alia p̄miſſa cognoſcit̄ ſectaꝝ mutatio vt in pricipio huius tractatus notatū eſt. Et plenius notauit Albumaſar libro de magnis coniunctionibus tractatu .ij. differentia vltima circa finem.

¶ De aduentu antixp̄i ⁊ eius ſecta Capitulum .lxi.

VNde ex his probab iliter concluditur ꝙ forte circa illa tp̄a veniet antexp̄s cū lege ſua vl' ſecta damnabili que maxime aduerſa erit ⁊ contraria legi xp̄i: nam licet de aduentu ſui determiato tp̄e vel momento hr̄i non poſſit humanitus certitudo: ſicut alibi declarauim⁹: tn̄ indeterminate loq̄ndo qd̄ circa illa tp̄a ventur⁹ ſit: pōt hr̄i probabilis ↄiectura ⁊ veriſil'is ſuſpitio per aſtronomica iudicia. Cum enim dictum ſit ẜm aſtronomos circa illa tp̄a fieri mutationē ſectarū: ⁊ ẜm eos poſt machometū erit aliqs potens qui legeꝫ fedam ⁊ magicā ↄſtituet. Ideo veriſil'i ꝓbabilitate credi pōt qd̄ p⁹ ſectā machometi nulla ſecta veniet niſi lex antixp̄i

¶ De ſex ſectis principalibus Capitulum .lxij.

IAm ſicut notauim⁹ in tractatu de legibus ⁊ ſectis ẜm aſtronomos: ſex ſecte principales diſtinguunt̄ ex ↄiunctione ⁊ applicatione iouis ad alios ſex planetas: quia ſi cōinngatur iupiter ſatn̄o de ſectis ſig̃t iudaicā: ſi marti ſig̃t ſuper legeꝫ caldaicā que docet adorare ignem cuius nat̄e mars eſt. ſi aūt ſoli ſig̃tur lex egiptiaca que colit militiaꝫ celi cuius princeps eſt ſol. ſi veneri ſig̃re dr̄ ſuper legeꝫ ſarracenoꝝ que tota eſt venerea. ſi vero iupiter ↄiungat̄ mercurio tunc eſt lex mercurial'r: ⁊ hanc quidã dicunt eſſe xp̄ianoꝝ. Alij aūt dicunt xp̄ianam legem eſſe ſolis. Si aūt ↄiungat̄ iupiter lune tunc erit vltima quã attribuunt antixp̄o. Utrum aūt iſta ſolidam veritatē ↄtineant non eſt p̄ntis opis diſcutere: ſed tn̄ iſta principal'r fundantur in dictis Albumaſar libro de magnis ↄiunctionibus dr̄a q̃rta tractat⁹ p̄mi: in quo tractatu q̃tuor ſunt dr̄e in quib⁹ principal'r docet qual'r aſpicitur ex parte coniunctionū apparitio prophetarū ⁊ eoꝝ qui ꝓphetiſant̄ ſucceſſorūqꝫ eorum. Huius aūt tanti aſtronomi doctrinā poſſent in hac materia reddere ſuſpectaꝫ ea que ſcribit eodē libro dr̄a vltia tractat⁹ .xxj. vbi ipſe qui erat de ſecta machometi dicit moraꝫ durationis huius eſſe .584. annoꝝ vltra qd̄ tpus eam ſatis diu duraſſe cognoſcim⁹. Et adhuc manifeſtius erraſſe videt̄: quia dicit morā legis romanoꝝ id eſt xp̄ianorum eſſe. 1460. annoꝝ qui ſunt maximi anni ſolis vltra quod tempus iam tunc multo amplius durauerat.

¶ De octo preambulis aduentus antixp̄i Capitulum .lxiij.

inter alexandrum ſecundum ⁊ cadulum epiſcopum parmeñ. Sedecimuꝫ inter gregorium ſeptimũ ⁊ anthonium vel gimbertum raueñ. qui clemens dictus eſt Decimumſeptimum fuit tempore paſcalis ſcdi. Decimumoctauũ inter gelaſiũ ſecundũ ⁊ burdinum hiſpanum. Decimumnonum inter innocentium ſecundũ ⁊ petrum leonis. Uiceſimum inter alexandrum tercium ⁊ quartũ ſciſmaticos. Uiceſimũprimũ fuit tempore ludouici de bauaria qui contra iohannem papã viceſimumſecundum antipapam petrum de corbario ordinis minoꝛuꝫ a quo ſuſcepit coronam imperij. Uiceſimũſecundũ eſt preſens ſciſma quod peius eſt ⁊ magis induratũ quolibet ꝑcedente: nullumqꝫ tamdiu ꝑſeueraſſe legitur.

¶ De magno eccleſie ſciſmate Capitulum. lix.

SEd mirandũ ſtupendũqꝫ nimis eſt ꝙ ad huius exterminationẽ ſciſmatis ſepe ⁊ multum multifarie multiſqꝫ modis laboratũ eſt et tandem licet tarde propter hoc celebratum in ciuitate piſana ſolẽne conciliuꝫ generale: nec tñ adhuc iſtud monſtruꝫ extirpari voluit. Quapropter iterum decretum hoc anno ſacrũ concilium congregandum in ciuitate conſtancieñ prouincie maguntineñ. vbi rex romanoꝝ: ⁊ vngarie rex promiſit intereſſe. Et nihilominus ſm aliquos aſtronomos prenoſticatũ eſt ex figura celi anni p̃ſentis ꝙ retrogradatio iouis in principio anni in prima domo ſignificat deſtructionẽ religionis: ⁊ pacem in eccleſia adhuc non firmari. Sed deus eſt ille vere ſapiens qui ſolus dominatꝛ aſtris: cuius ſingulari auxilio huic malo conueniens poterit adhiberi remediũ alioquin formidandum eſt ne iſtud ſit illud magnum ſciſma qđ eſſe debet preambulum aduentus antexp̄i: de quo multa ſcripſerunt ſancta Hildegardis et venerabilis abbas Joachim ⁊ quidam alij qui futura mala eccleſie quaſi prophetice preuiderũt: de quo ſciſmate ipſe apl's Paulus vbi de aduentu antexp̄i loquitur ante prophetaſſe videtur: dicens illum non eſſe venturum niſi venerit diſceſſio primum ⁊c. Quod exponunt ſapientes de diſceſſione id eſt ſciſmatica diuiſione vel ſubtractione obedientie romane eccleſie ſeu romani imperij: ſed de his iſta ſufficiant.

¶ De octaua coniunctione maxima Capitulum. lx.

TAm vero de octaua ꝯiunctione maxima loquamur quam futuram eſſe diximus: ſi deus voluerit anno ab inicio mđi. 7040 a diluuio. 4798. a xp̄i incarnatione. 1693. vel circiter. Et poſt illam erit complementum. 10. reuolutionũ ſaturnalium anno xp̄i. 1789. ⁊ hoc erit poſt dictam coniunctionem per annos. 97 vel prope: ⁊ inter dictam coniunctionem ⁊ illud complementũ dictarum. 10. reuolutionuꝫ erit ſtatus octaue ſpere circiter per annos. 25. qđ ſic patet: quia ſtatus octaue ſpere erit anno. 444. poſt ſitũ augiũ que ſm tabulas aſtronomicas ſunt adequate ad annum xp̄i. 1320. perfectum Et iđ anno xp̄i. 1764. quibꝰ annis ſi addas. 25. ſunt ãni. 1789. quos prediximꝰ

¶De his que ante complementum decem aliarum reuolutionum geſta ꝛ facta ſunt Capitulum.lvij.

SEd res alias mirabiles ac miſerabiles hic omittim⁹ q̄s eueniſſe cõſtat vſq̧ ad preſentez annum chriſti. 1414. ante complementū aliarum decem reuolutionum: quod erit anno chriſti. 1489. vel circiter. Solum enim contenti ſumus aliquid dicere de his que noſtro tempore hucuſq̧ facta referentur: maxime a tp̄e cuiuſdā maxime coniunctionis trium ſuperiorū planetarū ſaturni iouis ꝛ martis: de qua in alio tractatu diximus: quod fuit anno xp̄i. 1345. die marcij 24. in. 19. gradu aquarij vel prope: cui proxime fuerunt alie due coniunctiões ſaturni ꝛ mart[is]: vna poſt: ꝛ alia ante. vna fuit anno xp̄i. 1327. die menſis april' 31. in cancro gradu. 6. minuto. 8. Alia fuit. 1357. die menſis iunij. 2. in cancro gradu. 15. minuto. 24. He coniunctiones ſm aſtronomos magnos habuerūt effectus ꝛ precipue illa trium ſuperiorum que ſm eos ſignificauit aquarū diminutionem: ꝛ victualium defectum: et ex conſequenti peſtilentiam: ſicut poſtea docuit experientia: vnde poſt eam ſecuta eſt mortalitas quaſi vbiq̧ terrarum: que per excellentiam magna vocatur: q2 nulla tanta vix eſſe legitur. ipſa quoq̧ multorum aliorum malorū cauſa fuit quorum hucuſq̧ remanet veſtigia. Ego ſiquidez per. 5. circiter annos poſt dictam coniunctionez natus ſum: nec huius noſtri temporis mala enarrare ſufficerem peſtes: clades: prelia: ſeditiones: mirandoſq̧ ac miſerandos caſus: non ſolum ciuitatum et populorum: ſed etiam regum ꝛ principum: inter mala non eſt ſilendum hoc horrendum ſciſma quod ab annis. 36. vſq̧ hodie perſeuerat.

¶De vigintiduobus ſciſmatibus eccleſie Capitulum.lviij.

CUius aūt occaſione ſciſmatis: de alijs etiam ſciſmatibus eccleſie breuiter aliquid dicendum eſt: vnde a quibuſdam. 22. ſciſmata fuiſſe numerantur preter alias intruſiones ab imperatoribus et populo romanis factas: expulſis de roma veris pontificibus ſūmis. Primum itaq̧ ſciſma fuit inter cornelium ꝛ nouacianum. Secundum fuit inter liberium ꝛ felicem. Tercium fuit inter damaſum primū ꝛ vrſinum. Quartū inter bonifacium primū ꝛ elialium preſbiterꝫ Quintum inter ſymachū primum ꝛ laurentium. Sextum inter ſiſimū ꝛ diſcorū Septimum inter ſtephanum tercium ꝛ conſtantinum: qđ ſciſma ſi bene conſideretur multum ſimile preſenti ſciſmati reperitur Octauum fuit inter gregoriū ſecundum ꝛ ſiſimum. Nonum inter leonem quintum ꝛ chriſtoferum preſbiterꝫ Decimum inter iohannez duodecimum nobilem romanum ꝛ leonem octauū Undecimum inter gregorium quintum ꝛ iohannez placentinum. Duodecimū inter benedictum quintum ꝛ leonem predicum. Tredecimum fuerat tempore benedicti octaui. Decimumquartum tempore benedicti noni. Quindecimum

in italia: quidã tñ in alamania impabant vſq3 ad ottonem primũ qui vtrobiq3 imperare cepit.

¶ De alijs decem reuolutionib⁹ ſaturnalibus ⁊ poſtea geſtis Capitulũ.lvj.

Poſt predictas. 10. reuolutiotiones ſaturni ſecute ſunt alie. 10. et complete anno xp̄i. 1189. vel circiter: circa qd̄ tp̄s Innocentius tercius multis bonis operibus glorioſus digne cathedraʒ petri tenebat: cuius tp̄e a franc̄ ⁊ venetis capta eſt conſtantinopolis ſimiliter innumerabilis ſarracenoꝝ multitudo contra hiſpanos veniens ad patriam ſuã confuſa redijt. His diebus liuonia pro magna parte ↄuerſa eſt ad fidẽ. Anno vero pontificat⁹ ſui. 17. rome celebratũ eſt gñale ↄcilium pro ſubſidio terre ſancte: vbi etiaʒ pro ſtatu vniuerſalis eccl'ie multa vtilia ſtatuta fuerunt: vbi etiam abbatis ioachim libellum quem contra magiſtrum petrum lombardi compoſuit: damnauit. Inſuper etiam almaricũ cum ſua heretica doctrina: non tñ damnata eſt doctrina dicti abbat̄ ioachim qui in calabria floruit: plureſq3 libros vtiles ſcripſit. qui a regibus ⁊ principibus requirentibus ab ipſo de peregrinatione quam faciebant ad terram ſanctam: predixit ꝙ parum proficeret eo ꝙ nonduʒ tempus proficiendi aduenisset. hoc tp̄e impabat fridericus primus qui largus ſtrenuus ⁊ facund⁹ in oĩbus gl'oſus fuit. Tũc rex alapie cepit ediſſam ciuitatẽ que in geñ. dicitur arachi: francoſq3 ibidem captos aut morte aut ſeruitute damnauit: xp̄ianoſq3 multipl'r afflixit. His temporib⁹ ſol diu obſcuratus eſt: fameſq3 valida fuit. Eodem anno captũ eſt ſepulcrũ dñi ⁊ eius crux: ⁊ a ſalhadino ſub hoc imperatore ſanctus thomas cantuarieñ. in eccleſia ſua occiditur: ſuper cuius morte heinricus rex anglicoꝝ poſteą apd̄ papã alexandꝝ ſe excuſauit: excuſationẽq3 ſuã iuramẽto firmauit. Eodem tempore petrus comeſtor qui hyſtoriam ſcolaſticaʒ compoſuit. huius pape innocentij tp̄e inceperunt duo ordines mendicantium videlicet fratrum ſancti dominici ⁊ fratrũ ſancti franciſci. Poſt quos alij mendicantiuʒ ordines multiplicati ſunt que res magna ⁊ miranda fuit in eccleſia xp̄iana in qua prius nec mendica religio: nec religioſa mẽdicitas fuerat approbata: nec admiratõe caret: quod circa idem tempus ſub heinrico. 50. imperatore traditur tartaroꝝ dominium inicium habuiſſe: qui ſub montibuſ indie in regione que dr̄ tartara quaſi ſub aliarum vicinarum gentium ſeruitute conſtituti regeʒ fecerunt. cuius poteſtas miro et quaſi miracl'oſo modo breui tp̄e maxima facta eſt vt patet in hyſtoria tartarorum: vnde factuʒ eſt ꝙ cito poſt ſub friderico ſcd̄o imperatore qui ab auguſto primo. 95. fuit. Gens iſta tartarorum occupatis orientalibus ⁊ crudeliter ſubactis: in duo agmina ſe diuidens vngariam ⁊ poloniam intrauit vbi nobilibuſq3 vulgaribuſq3 tam viris q̄ꝫ mulierib⁹ in ore gladij exterminatis ſic terras illas maxime vngariam redegerunt in ſolitudinẽ vt pre fame valida humaniſ carnib⁹ veſcerentꝰ: ⁊ pleriq3 puluere cuiuſdã mont̄ pro farina vterenꝰ

coniunctionem maximam circiter per annos. 154. ꝛ ſic iſta coniunctio fuit qſi
media inter. 10. reuolutiones predictas.

¶De geſtis circa ſupradictam coniunctionem Capitulum. liiij.

CIrca coniunctionis tpa vltra que generaliter promiſim⁹ aliqua
ꝯtigerunt que ſpecialiter ſunt notanda: nam anno xpi. 707. tpe
ſiſinij pape maximũ ſciſma fuit. poſtea papa cõſtantin⁹ philippũ
imperatorez denunciauit hereticum: eo ꝙ ſanctorum imagines
deleuerat. deinde tpe gregorij ſcdi bonifacius epiſcopus gentez
romanoꝝ ad xpm ꝯuertit. huius tpe karol⁹ pater pipini ſaxones
debellat: alamanos ꝛ ſueuos atqꝫ barbaros vſqꝫ ad danubium ſubegit: etiã ꝛ
friſones burgundiã ꝛ lothoringiaz: ſarracenos quoqꝫ de tranſmarinis partib⁹
cum inumerabili multitudine in prouinciam venientes deleuit. Tpe leonis im
peratoris conſtantinopoli. 300000. hominũ peſtilentia perierũt. Eo tpe gens
ſarracenoꝝ totam hiſpaniã occupauit: ꝛ cum poſtea etiaz aquitaniã occupare
voluiſſet: karolus marcellus plus ꝙ̃. 300000. deleuit. Poſt dictã vero coniun-
ctionem circa annum. 738. conſtantinus quintus filius leonis imperatoris qui
contra imagines dei ꝛ ſanctoꝝ bellum indixerat: paternam pietatem ſecutus:
conſentiente ſic anaſtaſio conſtantinopolitano falſi nois patriarcha: vocata
ſinodo omnes imagines xpi ꝛ ſanctorum mandauit deponi: ꝛ ſic eccleſiaz dei
perſequitur: vt etiam veſaniam dyocleciani tranſcendere videret. His tpibus
imperator conſtantinopolitanus fere ſolo nomie imperabat: quia in oriente ꝛ
meridie quaſi totum principes ſarracenorum occupauerant: a quibus xpiani
multam perſecutionem ſuſtinebant.

¶De geſtis poſt dictas reuolutiones Capitulum. lv.

SEd ꝛ alijs omiſſis que poſt dictã ꝯiunctionez ſecuta ſunt: de his
proſeqmur que cõpletis. 10. pmiſſis reuolutionib⁹ ſaturnalibus
contigerunt. Igitur circa annũ. 889. ſub formoſo papa magnũ
ſciſma multaqꝫ eccleſie alteratio fuit ex eius pmotione ſubſecuta
Circa hoc tps gens vngarorum a ſicilia egreſſa in pannoniam
primitus venit: ꝛ inde reiectis incolis ibi vſqꝫ hodie pmanſit hec
gens illo tpe adeo inculta fuiſſe narratur vt carnibus crudis ad cibũ: humano
vero ſanguine vteretur ad potũ: quemadmodũ phalangi faciunt. His tpibus
arnolphus impator normanos qui gallia vaſta a lothoringiam ꝛ dardamam
inuadebant incredibili plaga pſtrauit. tunc cepit iugum normanoꝝ et dacorũ
ceſſare: qui. 40. annis galliam vaſtauerunt. demũ idem arnolphus longa infir
mitate tabefactus: nulla medicinali arte potuit adiuuari quin a pediculis ꝯſu
meretur: cui ſucceſſit filius eius ludouicus: ſed ad coronaz imperij non ꝑuenit
vnde ipſe fuit finis imperij quantũ ad poſterioritatẽ karoli culpis exigentibus
quia ecclas ꝙs pres eoꝝ ꝯſtruxerant nõ fouebãt ſed potius diſſipabãt. poſtea
erepto imperio a francis italici cepert impare: diuiſuqꝫ fuit imperiũ: qꝛ quidã tñ

autem que circa hoc tps contigerūt: narrant hyſtorie ꝙ phocas qui imperauit anno xp̄i.652.grauiſſima bella aduerſus regez perſarū exercuit:quib⁹ romani fortiter debellati plurimas prouincias ⁊ ipſam iheroſolimā diuiſerūt. Poſtea etiam anno xp̄i.663.anno imperij eraclij coſdroe rex perſarum multā partez R.P.romane cepit:deuaſtauitq̃ iheroſolimaz:⁊ venerabilia loca incendit:et multos captiuos in perſidez duxit cum p̄cioſo ſancte crucis ligno. Sed anno eiuſdez eraclij.12.coſdroe ab eo interemptus eſt:⁊ populus xp̄ianus cū ſancta cruce a captiuitate reuocatus. Circa idem tempus machometus propheta ſarracenorum ſurrexit:⁊ ſectam ſuam pernicioſiſſimam introduxit. Sarracenos vero ⁊ arabes qui hactenus ſub regno perſarum fuerant:eraclius deuictos romano ſubiecit imperio:multa quoq̃ magna ⁊ miranda poſt huius ſecte introductionem contigerunt de quibus tranſeo gratia breuitatis.

¶ De ſeptima coniunctione Capitulum.lij.

Iam vero de ſeptima coniunctiōe maxima tractandū eſt quaz diximus fuiſſe anno mundi.6080.a diluuio.3838.vel circiter Et hoc anno poſt incarnationem xp̄i.735.vel prope:⁊ ante eā circiter per.100.annos incepit ſecta machometi ꝑ quā poſtea multa populo xp̄iano peruenerunt detrimenta:de quibus ad hyſtorias remititmus. Circa huius ꝯiunctionis tempora poſt illas ſupradictas decem aliaſq̃ plures imperatorum ⁊ regum paganorum in xp̄ianos ꝑſecutiones ſecute ſunt alie periculoſiores hereticoꝝ plurimorum ⁊ maxime arianorum:ex qua ariana hereſi predicta machometi ſecta tanq̃ ex radice ramus preceſſit ſicut docent hyſtorie: de quib⁹ hereſibus xviij. de ciuit. dei li. ita ſcribit beatus Aug⁹. Uidens autem dyabolus templa demonum deſeri ⁊ in nomen liberantis mediatoris currere genus humanum hereticos mouit qui ſub vocabulo xp̄iano doctrine reſiſterent xp̄iane:⁊ poſtea ſubdit. Inimici enim eccleſie quolibet errore cēſentur:vel malicia deprauent̄: ſi accipiunt poteſtatem corporaliter affligendi:exercent eius patientiam:ſi tantūmodo male ſentiendo aduerſantur exercent eius ſapientiam. Et multa no/notanda ſubiungit que hic inſerere huius operis breuitas non permittit.

¶ De decem reuolutionibus a tempore machometi Capitulum.liij.

Sed ſicut ſupra promiſimus iam ab illo pſeudo propheta machometo vſq̃ ad nr̄a tempora per ſupradictas ſaturni reuolutiones computabimus ⁊ eis notabiliora hyſtoriarum geſta que illoruz temporibus contigerunt applicare curabim⁹. Sciendum eſt igit̄ ꝙ completis.10.reuolutionibus ſupradictis que fere.33.annis ante aduentū machometi terminate ſunt vt premiſſum eſt cōputando pro earum complemento pro alijs.10.reuolutionibus ſequētibus.300 annos manifeſte patet ꝙ anno xp̄i.889.vel circiter he.10.reuolutiōes cōplete ſunt:⁊ hoc fuit poſt aduentū machometi per ānos.267.vel prope:⁊ poſt dictā

Et a xpi incarnatione vſq; ad dyoclecianum fuerunt anni.283.menſes.7.dies 29.⁊ ita per ãnos circiter.5.ante complementũ aliarum.10.reuolutionũ venit dyoclecianus a quo poſtea lex vel ſecta paganorũ q̃d annis roborata et quaſi renouata eſt per legis xpianorum perſecutionez que ab ipſo dyocleciano facta eſſe dr̃:nam ſicut recitat Aug⁹.xviij.li.de ciui.dei.Quidam primã pſecutionez computant que facta eſt a nerone:ſecundam a domiciano:terciam a troiano: quartam ab anthonio:a ſeuero quintam:ſextam a maximo: a decio ſeptimaz octauam a valeriano:ab aurelio nonam:decimã a dyocleciano ⁊ maximiano veruntñ ibidem oſtendit beatus Aug⁹ q̃ ante neronem ⁊ in xpo ⁊ in ſuis aplis et diſcipulis graues perſecutiones preceſſerunt que inter alias decem minime numerant̃. Poſtea inſuper iulianus adeo eccleſiam perſecutus eſt q̃ xpianos liberales lr̃as docere vel diſcere vetuit.ſed etiaz valens ſupradicti valentiniani frater arrianus magna pſecutione per orientis pr̃es catholicã vaſtauit eccl'am Preterea rex gothoruz in ipſa gothia perſecutus eſt xpianos crudelitate mirabili:ideo Aug⁹ improbat illorum opinionem qui dixerunt poſt illam decimaz perſecutionem dyocleciani non amplius eccleſiam paſſurã perſecutiones vſq; ad tempus antixpi:vnde concludit q̃ non videtur eſſe diffiniendus numerus perſecutionum quibus exerceri oportet eccleſiam: inter has tñ perſecutiones: merito fuit numeranda illa dyocleciani perſecutio quaz in xpianos crudeliter exercuit:⁊ forte tunc inualuit illa lex vel ſecta quam eſſe apud paganos Albumaſar ſuperius deſignauit.

De ſecta ſarracenorum Capitulum.lj.

SEd adhuc cõſiderare conuenit:quia ſicut idem ait. Poſt illam ſectam completis alijs decez reuolutionibus venit machomet⁹ videlicet poſt dyoclecianũ per ãnos.338.vel circiter: cuius ſectã non ſolum deſignauer̃t reuolutiones predicte:ſed etiam quedã precedens cõiunctio:de qua dicit Alkabicius differẽtia quarta q̃ inter annum coniunctionis que ſignificauit ſectã ſarracenoꝝ ⁊ inter annum alhegera.i.ſeditionis vel ſeductionis machometi qui fuit prim⁹ annus annoruz arabum:fuerunt.52.anni ſolares ⁊.57.dies: ⁊ fuit aſcendens anni cõiunctionis predicte ſecte ſignum geminoꝝ: ⁊ peruenit profectio eiuſdẽ ad virginem. Primus ergo annus machometi:ſiue primus annus arabum: ⁊ ante annos arabũ trãſierunt anni xpi.621.menſes.6.dies.15.ſicut in tractatu de vero tytulo lunari notauimus:⁊ in hoc ↄcordãt tabule alfoncij:vnde ex his ⁊ alijs ſupradictis patet cuilibet legittime calculanti q̃ poſt.10.reuolutiones p̄dictas venit machometus poſt ãnos circiter.33.⁊ huic ↄcordant ere dyocleciani:⁊ ere arabũ que ſunt anni.337.menſes.10.dies.16.ſm alfonciũ:a quib⁹ ſubtrahas.5.annos quibus ante complementũ.10.reuolutionũ dyoclecianuz veniſſe diximus:remanent.32.ãni perfecti ⁊ vnus annus incompletus.De his

De lege xpianorum. Caplm. xlix.

Sed prius cõſiderandũ eſt id quod ſupra recitauimꝰ poſt alexandrũ circiter alijs. 10. reuolutionibꝰ cõpletis apparuiſſe ihm xpm filiũ marie cũ ꝑmutatione ſecte. Hoc eni poſt dictas reuolutiones cõpletas factũ fuiſſe poſt annos circiter. 11. Manifeſte patet qꝛ ſm Alfontium ere alexandri magni ꝛ incarnationis xpi ſunt anni. 3 11. menſes. 3. dies. 2. vnde clare ſequitur ꝙ albumaſar libro p̄allegato vbi de his reuolutiõibꝰ loquit̃ errauit in hoc ꝙ inter alexãdrũ ꝛ xp̄m bis. 10. reuolutiones numerauit: dicens ꝙ poſt apparitionẽ alexãdri cõpletis. 10. reuolutionibꝰ apparuit acelaſer filius belquẽ qui reddit vim perſis: ꝛ poſt alias decẽ reuolutiones apparuit iheſus filiꝰ marie. Nec tamẽ ex hoc exiſtimãdũ eſt ꝙ lex xpi ex hmõi reuolutionibꝰ aut alijs legibus aſtrorum dependeat quo ad ea que diuine ꝛ miraculoſe virtutis ſũt ꝛ oĩno nature vires excedunt. Sed iſta ad ſanũ intellectũ referenda exiſtunt: ſicut in tractatibꝰ de legibus ꝛ ſectis. Et de cõcordantia theologie ꝛ aſtronomie pleniꝰ declarauimus. Nec eſt ſub ſilentio tranſeunduz ꝙ circa huiꝰ benedicte incarnationis ꝛ xpiane legis tp̄a multa notãda cõtigerũt: ad q̃ p̄dicte cõiunctiones ꝛ reuolutiones habere potuerũt aſpectũ. Nã romanũ imperiũ qđ pauloante iulij ceſaris tempꝰ inceꝑat: tũc octauiani auguſti ſuccedẽte imperio incrementũ accepit fuitq; in maxima ꝓſperitate ꝛ pace: iuxta illud euãgelij. Exijt edictum a ceſare auguſto vt deſcriberet̃ vniuerſus orbis. Sed ꝛ nõ multo poſt tp̄e aduerſarioꝝ xpi. i. iudeoꝝ. Sub veſpaſiano ꝛ tyto facta eſt mira ſubuerſio. Et priꝰ ſub nerone: poſtea vero ſub pluribus alijs imꝑatoribꝰ fuit xpianoꝝ horrenda ꝑſecutio que tñ quãto maior fuit tanto xpiane legi maiora p̄buit incremẽta.

De diocleciano ꝛ ꝑſecutionibꝰ xpianoꝝ. Caplm. l.

Adhuc aũt cõſideratione dignũ eſt: ad quod de alijs. 10. reuolutionibꝰ ſuccedẽtibus addidit albumaſar videlicet ꝙ quãdo ille cõplete ſunt veniet lex que eſt inter paganos ꝛ nazarenos. Sane que ſit illa lex vel ſecta ex noſtris hiſtorijs ꝛ cronicis nõ plene intelligo. Cũ inter paganos quo ad dei cultuz nulla proprie ſit lex vera ſed ſola erranea ſecta idolatrie. Que longe ante p̄ceſſit verũ eſt tamen ꝙ Iſidorus. viij. li. ethimo. ca. v. vbi quot ſunt ſecte hereticorũ: ꝛ vnde nomina acceperũt determinat. De nazarenis ſeu nazareis ita ſcribit. Nazarei dicti ſunt quia xpm dñm qui nazarenus dictus eſt: filium dei confitentur omnia tamẽ veteris legis cuſtodiũt. Poſſumus ergo dicere ꝙ forte hãc ſectaz aliqui ex paganis ſecuti ſunr: vel ꝙ inter paganos aliquis eam ſeruandaz eſſe ſuaſit. Utrum aũt hoc verum ſit vel quo tp̄e fuerit: id ex ſcripturis certis nõ habemꝰ. Ideo circa hec nihil affirmare p̄ſumimꝰ. Sed ſciendũ eſt ꝙ expletis ab alexnadro. 10. reuolutionibꝰ poſt annos. 11. menſes. 3. dies. 2. venit chriſtus.

regni perſarum: ⁊ circiter poſt alios. 10. reuolutiones completas apparuit iheſus filius marie cū ꝑmutatione ſecte. Et quando cōplete ſunt. 10. alie: venit meni cū lege que eſt inter nazarenos ⁊ paganos. Et poſt decē alias venit machometus. Et illud forte eſt ante complementū. 10. vt in reuolutione nona vł poſt in vndecima. Et illud eſt ſm quātitatē eius quod exigunt coniunctiones ꝑmiſſe que ſunt fortiores iſtis reuolutionib⁹. Et ſilr mutat̃ hoc citius vel tardius ſm proprietates planetarū dominantiū regnis diuerſis: vt Saturn⁹ dominatur indie: iupiter babilonie: mars thracie: ſol romanis ⁊ imperio: mercuri⁹ egypto: luna aſſyrijs.

De declaratione ꝑmiſſoꝝ. Cap. xlviij.

AD declarationē p̄dictarū reuolutionū ſciendū eſt ꝙ reuolutio ſaturni eſt ei⁹ circuitus ab vno puncto incipiens: ⁊ ad idem punctū reditio. Et iſte curſus eius vel circuitus pficit̃ quaſi in. 30. annis vt ſupra dictū eſt. Unde patet ꝙ premiſſe. 10. reuolutiones ſaturni fiunt in. 300. annis vel circiter. Sed in ꝑmiſſis triplex occurrit dubiū: primū a quo puncto celi hmōi reuolutiones incipiūt. Secūdū quare plus ab vno ꝗ̄ ab alio puncto celi incipere debeant. Terciū cur. 10. tales reuolutiones pluſꝗ̄. 9. vel. 11. aut. 12. talem effectū aut ſignificationē habeant. Hoꝝ dubioꝝ ſolutio nō eſt clara: nec tamē hic ſed alibi declaranda: quia iſta nō ſunt p̄ntis inquiſitionis. Sed p̄dictis hic preſuppoſitis manifeſte patet ꝙ ſemꝑ inter tales. 10. reuolutiones ad minus eſt vna coniūctio maior ſaturni ⁊ iouis. 240. ānoꝝ plures etiā cōiunctiones ſaturni ⁊ martis 30. annoꝝ ⁊ alie plurime de quibus ſupradictū eſt. Et iſte ſuos habent effect⁹ Et poſſunt dictarū reuolutionū ſignificationes citius aut tardius compleri vł debilius vel fortius ſm exigentiā hmōi cōiūctionū: vt ex dictis patet. Sciendū eſt inſuꝑ ꝙ ſicut ab alexandro magno vſqꝫ ad machometū note ſunt hmōi reuolutiones: ita ab alexandro retrorſuz ſuperius cōputando. 300. annos ꝑ. 10. reuolutionib⁹. Et ab illis iterū. 300. ⁊ ſic vltra vſqꝫ ad principiū mūdi. Et maxime vſqꝫ ad diluuiū. A quo vſqꝫ ad alexandrū fuerūt anni circiter. 2799. Scdm Alfonſiū poſſent notari poſt hmōi reuolutiones hiſtorie ⁊ cronice. Et vt plurimū circa hmōi tp̄a in ꝑmutationibus ſectaꝝ aut regnoꝝ reperiret̃ aliqd notabile cōtigiſſe. Sicut pōt patere diligenter cōſideranti ⁊ veraciter calculanti: ea que ex hiſtorijs ⁊ cronicis ſuperi⁹ ſunt notata. Ex quib⁹ vnū pōt poni exemplū Nā cōpletis. 10. reuolutionib⁹ an̄ illas. 10. que p̄ceſſerūt alexandrū magnum cito poſt ſecuta eſt captiuitas iudeoꝝ ſub. 47. olimpiade. Qn̄ nabuchodonoſor rex caldeoꝝ irl̄mis captis templū incēdit: ⁊ iudeoꝝ regnū defecit vt pleni⁹ ſupradictum eſt. Silr etiā a machometo citra cōputando vſqꝫ ad p̄ns tempus poſſent huiuſmodi reuolutiones conſignari. Et ea que ſm hiſtorias ⁊ cronicas magis notanda ſecuta ſunt eiſdem reuolutionibus applicari: quod inferius facere proponimus.

De recapitulatione quatuor principaliū regnoꝝ. Capl'm. xlvj.

SCiendū eſt igiť ꝙ ſm quatuor partes orbis fuerunt principalia regna quatuor de quib⁹ daniel ꝓphetauit. Sed ⁊ de his antea ionichus predixerat ſicut ſupra tactū eſt. Primū ab oriente fuit regnū babylonicū quod incepit a Nino tꝑe Abrahe. Ninus eni exceptis indis prim⁹ omniū aſye impauit. Hoc aūt regnū aſſirioruꝫ in ſardonopalo mutilatū: qꝛ preter medos durauit vſqꝫ ad tyrū. Omnes vo anni regis aſſyrioꝝ a primo anno Nini computanť. 1240. Et inde aſſyrioꝝ regnū in medos tranſlatū eſt. Secūdū a meridie fuit regnū carthaginenſe quod incepit tꝑe iudicū: quādo carthago condita eſt: videlꝫ anno 143. poſt troianū bellū. Terciū a ſeptētrione fuit regnū macedonicū: quod nō incepit ab alexandro: vt quidā dicunt: ſed diu ante ſm Euſebiū. Nā quando aſſyriorū regnū ad medos trāſlatū eſt: tūc macedonū regnū ſumpſit exordiuꝫ ab alexādro tā recepit augmētū: a quo regnū alexādrinū iniciū ⁊ nomē accepit. Quartū ab occidente fuit latinoꝝ quod diu poſtea a romulo romanū vocatū eſt ſm Euſebiū. Et ſicut dicit oraſius ab vrbe condita. i. a romulo nuncupata vſqꝫ ad mundi creationē numeranť anni. 4484. Et ab ea vſqꝫ ad xp̄i aduentū anni. 5199. quā cōputationē ſequiť Beda. Et eādē prius poſuiſſe videtur Euſebius. Sed ab eo diſcordat Alfontius vt ī alio tractatu notū eſt. Hec aūt quatuor regna hic notata ſunt: non ſm ordinē originis: ſed iuxta ordineꝫ partiū orbis videlꝫ orientis meridiei ſeptentrionalis ⁊ occidētalis. Nā de eorum ortu ⁊ occaſu varia ꝑmutatione ex ſuperius dictis pōt clarius apparere. Hic aūt notandū eſt quod ait Aug⁹. 18. libro de ciui. dei. Inter plurima ingt regna terrarū duo cernim⁹ longe ceteris proueniſſe clariora aſſyrioꝝ primum deinde romanoꝝ. Illud prius in oriente: hoc poſteri⁹ in occidente ſurrexit deniqꝫ in illi⁹ fine: hui⁹ iniciū cōfeſtim fuit: regna cetera ceteroſqꝫ reges quaſi appendices iſtoꝝ dixerim.

Tractatus ſeptim⁹. De diſtinctione reuolutionū ſaturnaliū. Capl'm. xlvij.

QUia vero ad ꝑmutationes regnoꝝ ⁊ ſectarū nō ſolū habent reſpectū coniūctiones ſaturni ⁊ iouis de quibus dictū eſt. Sꝫ etiā reuolutiones ſaturni de quibus loquiť albumaſar libro de magnis coniūctionib⁹ tractatu ſecūdo: differentia octaua. Ideo de his dicere ꝓpono: antequā ad cōiunctionē ſeptimā vltra progrediar: docet ergo ꝙ mora ſecte ⁊ regni ⁊ earū ꝑmutatio accidunt ſm quātitatē. 10. reuolutionū ſaturnaliū. Et ꝑcipue ſi ſaturno cōueniat mutatio ad ſigna mobilia que ſunt cancer: libra: capricorn⁹: aries. Dūmodo iupiter fuerit cadēs ab eo. Sed ſi iupiter fuerit cū eo: aut aſpiciat eū: minuit multū de malo ꝓpter eius bonitatē. Qñ enim fuerūt cmoplete. 10. reuolutiones ſaturni In diebus darij regis perſarum fuit apparitio alexandri magni ⁊ deſtructio

cōputationē Bede ⁊ cōputationē Alfoncij de annis ab Adam vſqꝫ ad xp̄m: de qua in alio tractatu ſatis diximus. A ſalomone vero vſqꝫ ad inſtauratiōeȝ templi: que ſub dario rege perſarū facta eſt: colligunt̄ anni. 512. A dario vſqꝫ ad predicationē xp̄i ⁊. 15. annum Tiberij explent̄ anni. 548. Itaqꝫ fiunt ſimul ab Abrahā vſqꝫ ad q̄ndecimū tyberij annū: anni. 2044. Similiter a Nino ⁊ ſemiramide vſqꝫ ad moyſen ⁊ cytropē anni. 505. Et a citrope vſqꝫ ad primā captiuitatē troie anni. 329. A captiuitate troie vſqꝫ ad primā olimpiadem anni. 406. A prima olimpiade vſqꝫ ad ſecūdū darij annū ⁊ inſtaurationē templi anni. 256. A ſecūdo darij anno vſqꝫ ad q̄ndecimū tiberij anni. 548. fiunt ſimul a Nino vſqꝫ ad ſedecimū tiberij totidē anni quot prius ab abrahā vſqꝫ ad tiberiū numerauim⁹. Et hoc ſm̄ Euſebiū.

De recollectione annoꝝ ſm̄ Hieronymū. Caplm̄. xlv.

HJeronymus vero qui euſebij cronicā de greco in latinū tranſtulit: ⁊ eam vſqꝫ ad temp⁹ ſuū cōtinuauit. In fine cronice ſue annorū recollectionē breuius concludit ita ſcribēs. Ab vrbe condita vſqꝫ ad extremuȝ huius operis anni fiunt. 1131. hoc modo ſub regib⁹ anni. 240. ſub cōſulib⁹ anni. 464. ſub auguſtis ceſaribus anni. 427. colligunt̄ omnes anni vſqꝫ ad p̄ſens tempus ita a tiberij anno. 15. ⁊ p̄dicatione xp̄i anni. 351. A ſecundo anno darij quo templū reſtauratū eſt anni. 898. Ab olympiade prima qua etate apud hebreos yſaias ꝓphetabat anni. 1161. A ſalomone ⁊ prima edificatione templi anni. 1412. A captiuitate troie quo t̄pe ſampſon apud hebreos fuit anni. 1561. A moyſe ⁊ citrope primo rege actice anni. 1890. Sic igit̄ finaliter concludunt̄ ab abrahā ⁊ rege Nini ⁊ ſemiramidis anni. 2395. Ab abrahā vſqꝫ ad diluuiū anni. 942. Ab adam vero vſqꝫ ad diluuiū anni. 2242. quibus oībus ſimul collectis fiunt ab adam vſqꝫ ad. 14. annū valētis ⁊ valētiani iunioꝝ iterū omnes anni. 5579. Cuȝ igit̄ (vt dictū eſt) a tiberij anno. 15. vſqꝫ ad. 14. annū valentis quo interijt numerent̄ anni. 351. Et inde vſqꝫ ad abraham anni. 2044. Conſequens eſt vt fiant oēs anni hiſtorie Euſebij ⁊ Hieronymi. 2395. Nos vero qui vſqꝫ ad hoc temp⁹ valētis nō ꝓſecuti ſumus cronicā Euſebij ſed ſolū vſqꝫ ad Veſpaſiani tēpus (vt p̄miſſuȝ eſt) deinceps ſequimur cōes cronicas que omiſſa cōputatione per decadas ⁊ olimpiades a xp̄o ⁊ eius vicario petro ꝑ ſucceſſiones ſūmorum pontificū annoꝝ numerū notauerūt. Nec hiſtoricis narrationib⁹ inſiſtemus: niſi quātū potuerint applicari ad tempora maximarū ⁊ maioꝝ cōiunctionū ac etiā reuolutionū ſaturnaliū de quibus infra dicem⁹. Ideoqꝫ longā narrationeȝ quā de varijs regnis ſupra fecimus ad breuē recapitulationē regnoꝝ pricipaliū reducemus. Non quia ad alia nō ſit habenda conſideratio: ſed ad iſta maxime.

Colligit aũt omne tempus in ſecũdũ annũ veſpaſiani ⁊ nouiſſimã euerſionem
iheroſolimoꝝ a· 15·anno tiberij ⁊ p̄dicatione xp̄i anni·42·a captiuitate quam
ab anthiocho ꝑpeſſi ſunt anni·238·a darij ſecundo anno ſub quo rurſum tem
plũ edificatũ eſt anno·590·a prima edificatione ſub ſalomone vſq̃ ad nouiſſi
mã eius ruinã ſub veſpaſiano anno·1102·

De recollectione annoꝝ ſm Euſebiũ: Capl'm·xliiij·

Nunc expedit aliarũ rerũ geſtaꝝ tp̄a breui recapitulatione colli-
gere· Igit̃ ſm Euſebiũ in prologo ſue cronice anno ·42· imperij
auguſti xp̄s natus eſt· Et anno·15·tiberij p̄dicare orſus eſt· Si
quis aũt retrorſum cõputet reperiet a tiberio vſq̃ ad annũ darij
(ſub quo templũ reſtauratũ eſt) annos·548· Naz darij ſecũdus
annus·65·olimpiadis ãno prim o fuit. Et tiberij·15·in·201·illã
olimpiadẽ incurrit: fuerunt ergo inter darium ⁊ tyberiũ olimpiades·137·an-
ni·548·quadriennio in vnaquaq̃ olimpiade computato. Deinde ſecũdo da-
rij anno ſeptuageſim⁹ deſolationis annus explet̃. A quo vſq̃ ad primam olim
piadẽ retrorſuz numerant̃·64·olimpiades· In·256·annis qui ſilr computant̃
a predicte deſolationis templi anno vſq̃ ad q̄nquageſimũ Oſie regis medoꝝ
ſub quo yſaias ⁊ oſee fuerũt. Ita prima olimpias· Et in yſaie ⁊ reliquoꝝ q cũ
eo ꝓphetarũt incurrit etatẽ· Rurſum ſi a prima olimpiade ad ſupiora vſq̃ ad
captiuitatẽ troie proueharis· Inuenies annos·406·ſicut curioſiſſima grecorũ
hiſtoria cõſcribit· Itẽ apud hebreos a ſupradicto oſie anno ⁊ tp̄ibus yſaie p-
phete vſq̃ ad ſampſon ⁊ terciũ annũ labdon iudicis computabis annos·406·
Poſt hoc iteꝝ ad ſupiora cõuertere ⁊ cũ·329·annos retractos impleueris gre
coꝝ cytropẽ ⁊ moyſen inuenies hebreoꝝ· Nã ab anno cytropis·45·vſq̃ ad ca-
ptiuitatez troie· Et ab·80·etatis moyſi in quo populũ iſrahel de egypto eduxit
vſq̃ ad labdon ⁊ ſampſon computant̃ anni·329· Itaq̃ ſine vlla ambiguitate
moyſes ⁊ cytrops qui prim⁹ athenienſiũ rex fuit iiſdẽ fere tp̄ibus fuere· Ab·80·
vero anno moyſi ⁊ egreſſu iſrl' ex egypto vſq̃ ad primũ annũ abrahe repies an
nos·505·quos ſimiliter a·65·anno cytropis vſq̃ ad ninũ ⁊ ſemiramidẽ aſſy-
rioꝝ principes cõputabis· Iterũ a natiuitate abrahe vſq̃ ad totius orbis dilu
uiũ inuenies retrorſuz annos·942· Itẽ a diluuio vſq̃ ad Adam·2242·annos
in quib⁹ nulla penitus nec greca nec barbara nec gẽtilis reperit̃ hiſtoria· Nũc
etiaz ſupeſt vt hebreoꝝ annos ab abraham vſq̃ ad moyſen· A moyſe vſq̃ ad
primã edificationẽ templi: ⁊ ab ea vſq̃ ad ſecundam eius inſtaurationẽ ⁊ vſq̃
ad aduentũ xp̄i videam⁹· A natiuitate aũt abrahe vſq̃ ad moyſen ⁊ egreſſum
ex egypto cõputant̃ anni·505· A moyſe vſq̃ ad ſalomonẽ ⁊ primã edificatio-
nẽ templi anni·479· Secundũ tñ minorẽ numerũ quẽ terci⁹ liber regnoꝝ cõti-
net· Nã iuxta volumen iudicũ cõputant̃ anni·600· Circa quã computationis
dr̄am diligeñ attẽde, An forte in ea fundari poſſit diſcrepantia que eſt inter

De nerone ⁊ eius crudelitate. Capl'm. xlij.

Sextus romanoꝝ Nero regnauit annis. 13. menſibꝰ. 7. diebꝰ. 28 Cuiꝰ auũculus fuit Caius caligula. Sub quo paulus romã mittit̃. Jacobꝰ frater dñi quẽ oẽs iuſtũ appellabant a iudeis lapidibus opprimit̃: in cuius locũ ſymeon uel ſymon ſecũdus aſſumit̃. Poſt marcũ euãgeliſtã primus alexandrie eps̃ ordinat̃ anianꝰ anthiochie ſecundus eps̃ ordinat̃. Ignatius ante menſaꝫ Neronis fulmie cecidit: terremotus rome factus eſt. In aſia tres vrbẽs terremotu cõciderũt. Nero rome in citthariſtarũ agone cõtendẽs cunctos ſupat. Statius in gallia rethoricã docet. Lucanꝰ corduben̄. poeta morit̃. Seneca corduben̄. p̃ceptor neronis: ⁊ patruus lucani poete inciſiõe venarũ ⁊ veneni hauſtu perijt. Nero vero agrippinã matrẽ ⁊ ſororẽ patris interfecit. Ipſe quoqꝫ cum ceteris viris inſignibꝰ: etiã octauiã vxorẽ ſuã interemit. Sed ⁊ plurimã parteꝫ rome vrbis incendit: vt ſil'itudinẽ troie ardentis inſpiceret. Inſup vltra oia ſcelera ſua: primus etiã in xp̃ianos pſecutionẽ fecit. In qua petrus ⁊ paulus glorioſe occubuerũt: poſt petrũ primꝰ romã eccl'iaꝫ tenuit linus. Cõtra iudeos rebellantes veſpaſianꝰ magiſter militie a nerone mittit̃. Qui plurimas vrbes iudee capit. Joſephus ſcriptor hiſtoricus dux belli iudeoꝝ: cũ a romanis interficiẽdus eſſet: veſpaſiano p̃nũciat de morte neronis ⁊ eiꝰ imperio. Nero v̊o cum a ſenatu quereret̃ ad penã ſeip̃m interfecit atqꝫ in eo oẽs auguſti familia conſumpta eſt. Poſt quẽ galba in hibernia. Uitellus in germania: otto rome imperiũ tenuerũt. Galba ſeptimo menſe imperij ſuj in medio vrbis foro truncat̃. Otto tercio regni ſui menſe ppria manu occubuit. Uitellus a veſpiani ducibꝰ occiſus in tiberim proijcit̃.

De Ueſpaſiano ⁊ iudeoꝝ deſtructione. Capl'm. xliij.

Septimꝰ romanoꝝ Ueſpaſianꝰ regnat annis. 9. menſibꝰ. 11. diebus. 22. Titus ab eo miſſus: iudea capta ⁊ iheruſolymis ſubuerſis. 600000. viroꝝ interfecit. Joſephus dicit vndecies centena milia fame ⁊ gladio perijſſe ⁊ alia. 100000. captiuoꝝ venũdata vt aũt tãta multitudo ibi reperiret̃ cãm azimoꝝ fuiſſe refert: ob q̃ ex omni gẽte iudea ad templũ cõfluẽtes i vrbe quaſi carcere ſũt recluſi. Oportuit eni his diebꝰ paſce eos interfici: in quibꝰ ſaluatorẽ crucifixerunt. Sic igit̃ regnũ iudeoꝝ finitũ atqꝫ deſtructũ eſt. Tũc lues rhome facta eſt ita vt p multos dies fere. 10000. hoim mortuoꝝ referent̃. Tres ciuitates cipri terremotu corruerunt. Ueſpaſianus. 69. etatis ſue anno morit̃. Cui ſucceſſit Titus romanoꝝ octauꝰ in vtraqꝫ lingua diſertiſſimꝰ magne bonitat ⁊ bñficẽtie. Sꝫ de eo ſuiſqꝫ ſucceſſoribꝰ nõ vlteriꝰ pſequit̃. Nã ſufficit nobis ad eos puenisse: ſub qbꝰ xp̃s natꝰ eſt: p̃dicauit ⁊ occiſus ẽ ſuiqꝫ crucifixores iudei ꝯuerſi ſũt

deoꝝ gentē oppreſſerint. Pilatus poſt ꝑdictā ſeditionē que ob ceſaris imagines fuerat cōcitata ſacrū theſaurū quē iudei corbanā vocant in aque ductum irl'imoꝝ expendēs ſecunde ſeditionis ꝑbuit ſeminaꝛ. Seian⁹ prefectus tyberij qui apud eū plurimū poterat inſtantiſſime cohartaꝛ: vt gentem iudeoꝝ deleat philo meminit in libro legationis ſecūdo: pilato de xp̄ianoꝝ dogmate ad tiberiū referente tiberius detulit ad ſenatū: vt inter cetera ſacra reciperetꝛ: verū cū ex conſulto patrū xp̄ianos vrbe eliminari placuiſſet. Tiberi⁹ per edictū accuſatoribus xp̄ianoꝝ cōminatus eſt mortē. Scribit terculian⁹ i apologetico Tiberius in campania moritꝛ.

De Caio. Capl'm. xl.

ROmanoꝝ quartus Caius regnauit annis tribus menſibus. 10. Qui cognominatꝰ eſt caligula. Hic agrippā a vinculis liberatū regem iudee facit. Factus prefectus egypti: multos iudeos premit cōſentiēte alexandrie populo: ⁊ crebrū aduerſus eos clamoribus perſonante. Synagogas quoq; eoꝝ imaginibus ſtatuis aris ⁊ victimis polluit. Ponti⁹ pilatus in multas incidēs calamitates: propria ſe manu interfecit: vt ſcribunt romanoꝝ hiſtorici. Caius qui ſemetipm̄ in deos intulerat: ꝑcepit ſyrie ꝑfecto vt in irl'imis ſtatuā ſuā ſub noīe iouis maximi poneret: totoq; orbe romano ſicut philo ſcribit ⁊ ioſephus in ſynagogis iudeoꝝ ſtatue ⁊ imagines ceſaris cōſecrate ponebantꝛ. Hic caius pluribus nobilib⁹ interfectis etiā ſorores ſuas: quibus ſtuprum intulerat: inſularū exilio cōdēnauit ⁊ oēs exules iuſſit interfici. Tandē a protectoribus ſuis in palatio occiditꝛ anno etatis ſue. 29.

De Claudio ⁊ Petro apl'o. Capl'm. xlj.

QVintus romanoꝝ regnauit Claudius annis. 13. mēſib⁹. 8. diebus. 28. Petrus vō cū primū anthiocenā eccl'iam fundaſſet: romā mittitꝛ vbi euāgeliū predicās. 25. annis eiuſdē vrbis ep̄s perſeuerat. Marcus euāgeliſta interpres petri egypto ⁊ alexādrie xp̄m annūciat. Prim⁹ anthiochie ep̄s, poſt petrū ordinatꝛ Enodius Agrippa rex iudeoꝝ annis. 7. imperās moritꝛ. Cui ſucceſſit filius agrippa a claudio ſubſtitutus. Prophetia agabi (quā in actib⁹ apl'orum de fame in toto orbe terrarū futurā ꝑdixerat) ſub claudio expletꝛ. Claudi⁹ de britanijs triumphat ⁊ orcadas inſulas imperio adiecit romano. Deſcriptione rome facta inuēta ſunt romanoꝝ ciuiū ſexagies nonies centena ⁊ quadragintatria. 6943000. Tracia hucuſq; regnata in ꝓuinciā redigitꝛ Iheroſolimis diebus azimoꝝ orta ſeditione. 30000. iudeoꝝ perierūt. Claudi⁹ felicē ꝓcuratorē iudee mittit: apud quē paulus apl's accuſatus in ſui defenſionē perorat. Claudius moritꝛ anno etatis ſue. 64.

geſſerat etiã hoc addidit virum ſororis ſue ſalome interfecit: ⁊ cũ eam alij tradidiſſet vxorez etiaȝ hunc necat. Scribas quoqȝ ⁊ interp̄tes diuine legis ſimiliter ſcelere interfecit. Qui etiã cito poſt cũ xp̄i natiuitatē magoꝝ iudicio cognouiſſet vniuerſos bethleem paruulos iuſſit interfici: hic morbo intercutis ⁊ ſcatentibus toto coꝛpoꝛe vermibus miſerabiliter moꝛit̄.

Tractatus ſextus De xp̄i natiuitate. Capl'm. xxxvij.

Iheſus xp̄s filius dei in bethleem iude naſcit̄ anno .42. Octauiani nocte diei dn̄ice ⁊ anno. 15. tiberij p̄dicare oꝛſus eſt: vixitqȝ annis. 32. mēſibus trib⁹ iuxta illud euãgelij. Erat iheſus incipiens quaſi annoꝝ. 30. Criſoſtom⁹ tamē dicit ꝙ xp̄s vixit plenarie. 33. annis ⁊ tm̄ ſupra quãtum eſt a ntitate xp̄i vſqȝ ad paſca. et ſic vixit ſm eũ. 33. ãnis ⁊ dimidio. Moꝛtu⁹ eſt aũt ſm euſebiũ anno tiberij. 18. quo tp̄e ſicut in ethnicoꝝ cōmētarijs reperit̄ multa mirãda cōtigerũt ſicut in alio tractatu notauim⁹. Parũ aũt hoc tempus auguſtus cũ filio ſuo tyberio cenſum rome agitans inuenit hoim nonagies ter centena ⁊. 70. milia. 9370000. quo tp̄e defectio ſolis facta Auguſt⁹ 76. etatis ſue anno moꝛit̄.

De Tiberio ceſare. Capl'm. xxxviij.

Poſt quē tiberi⁹ terci⁹ impauit. Et iudeoꝝ pꝛincipatũ obtinuit herodes tetrarcha. Ouidi⁹ poeta in exilio moꝛit̄. 13. vrbes terremotu coꝛruerũt: Epheſus: magna Syra Sardis Moſcene Aege: Hyero: Ceſarcha: phliadelphia: Thelomuſtem⁹: Cume Smirna: Appollonia: Dyahircania. Pilatus a tiberio procuratoꝛ iudee miſſus fuerat. Johannes filius zacharie in deſerto iuxta ioꝛdanē fluuiũ predicans: filiũ dei in medio adeſſe teſtat̄. Ipſe quoqȝ dn̄s ih̄s ſignis ⁊ virtutibus vera eſſe compꝛobans: que dixerat mirabilia q̄ in euãgelijs ſcripta ſunt: fecit diſcipulis ſuis: vt cōuerſionē gentiũ ad deũ annuncient: imperauit ſm pphetias que de eo fuerãt p̄locute. Computant̄ aũt vſqȝ ad. 15. annũ Tyberij ceſaris a ſecundo anno inſtauratione tēpli: que facta eſt ſub altero anno darij perſarũ anni. 548. A ſalomone autez ⁊ pꝛima edificatione templi anni. 1060. A moyſe ⁊ egreſſu filioꝝ iſrahel. ex egypto anni. 1539. Ab abꝛaham ⁊ regno Nini anni. 2044. A diluuio anni. 2986. ab adam anni. 5228.

De incidētibus circa hec tp̄a. Cap̄. xxxix.

Scribit aũt ioſephus inter alia mira que anno paſſionis xp̄i notauit ꝙ pilatus p̄ſes ſecreto noctis imagines ceſaris in tēplo ſtatuerit. Et hec pꝛima ſeditiōis ⁊ turbatiōis iudeis cauſa extiterit Eccleſie iheroſolimoꝝ pꝛimus ep̄s ab apl'is oꝛdinat̄ iacobus frater dn̄i. Et ex hoc loco conſiderandũ quãte deinceps calamitates iu

de femoribus eius donec veniat cui repoſitũ eſt:ꝛ ipſe erit expectatio gentium:
In hoc etiam loco impletur prophetia Danielis. nam vſqꝫ ad herodem xp̄i.i.
ſacerdotes erant principes iudeoꝝ:qui imperare ceperunt a.65.olympiade:et
ab inſtauratione tēpli ſub dario vſqꝫ ad hircanũ:ꝛ.185.olympiade annis.483
in medio tranſact̃ quos Daniel ſiguit per ebdomadas.69.que p̄dictos ānos
efficiunt vt declarat Euſebius. Filij quoqꝫ herodis poſt eũ regnauerũt vſqꝫ ad
nouiſſimã iheroſolimoꝝ captiuitatē nequaqꝫ ex ſucceſſiōe ſacerdotalis gener̃
pontificibus ↄſtitutis:neqꝫ ꝑpetuitate vite:ſed ſm legem moyſi ſeruientibꝰ deo
Ignobiles vero quidã ꝛ alio tp̄e alij ꝛ nōnulli vnius āni ſiue modico amplius
a romanis principibꝰ ſacerdotiũ emebant:que oīa etiam Daniel vaticinatꝰ eſt

¶ De deſtructione regni Egipti Capitulum.xxxv.

POſt auguſti ꝛ anthonij tercia diſſenſio exordiũ ſumpſit: quia re-
pudiata ſorore ceſaris cleopatrã duxiſſet vxorem: acciacũ bellũ
exortum eſt. Cleopatra quoqꝫ ꝛ anthonius ſemet interfecerũt:ꝛ
egipti regnũ qđ fuit in alexandria deſtructũ eſt:in quo ptolomei
qui vocabanť lagide vſqꝫ ad cleopatrã regnauerunt annis.295
Defuncta ergo cleopatra: egiptus fit romana prouincia: quam
primus tenuit cornelius gallus:de quo ſcribit Uirgilius in buccolicis. Quidã
ab hoc loco auguſti monarchie primũ annum cōputant: a quo ſextilis menſis
auguſti nomē accepit:qui romanis plurimas leges ſtatuit. cenſu rome agitato
inuenta ſunt hoīm ciuium romanorũ.4164000.id eſt quadries ſemel centena
ſexagintaqtuor milia. Thebe egipti vſqꝫ ad ſoluꝫ dirute ſunt. Terentius varro
nonagenarius moritur. Auguſtus calabriã ꝛ gallos vectigales facit. Auguſto
dum monarchia deferretur:renuit. Tyberius ab auguſto miſſus occupauit ar-
meniam. Uirgilius brundiſij moritur:oſſa eius neapolim tranſlata tytulo hꝰ-
modi ſupraſcripto:queꝫ ipſe moriens dictauerat. Mantua me genuit:calabri
rapuere: tenet nunc parthenope. Cecini paſcua rura duces: auguſtus caium:
agrippam adoptat in filium. Ipſe quoqꝫ auguſtus a ſenatu pontifex maximꝰ
appellatꝰ. Tyberius de captiuis pãnonijs triumphat. Oratius rome moritur.
52.etatis ſue anno. Tyberius vaſtata germania imperator appellatur.

¶ De herode ꝛ eius crudelitate Capitulum.xxxvj.

HErodes ceſareã in noīe ceſaris cōdidit que prius turris ſtracōis
vocabatur. ipſe quoqꝫ antiochiam condidit ꝛ antipatridaꝫ atqꝫ
herodionem in honorē patris ſui antipatris ꝛ ſuum extruxit. in-
numerabilia quoqꝫ opera in ſingulis ſiriarũ vrbibus. ipſe quoqꝫ
hircanum qui olim ſacerdoſ iudeoꝝ fuerat a captiuitate partica
regreſſuꝫ ꝛ filium eius qui ſacerdotio patri ſucceſſerat:interfecit.
ſororem quoqꝫ eius et vxorem ſuam cum duobus ſuis filijs iam adoleſcentibꝰ
ꝛ matrem vxoris ſcꝫ ſocrum ſuam crudeliſſime necat. Et ad hoc que crudeliter

¶ De perſecutione iudeorum a romanis Capitulum.xxxj.

Poſtea iudei romanoꝝ vectigales effecti ſunt: ꝛ pontificatū apud eos ſuſcepit hircan⁹. ipſe vero ꝛ ariſtobolus filij alexandri cōtra ſe de imperio dimicantes occaſionē prebuere romanis vt iudeā inuaderent. Itaqꝫ pompeius iheroſolimam veniens capta vrbe ꝛ reſerato templo vſqꝫ ad ſanctaſanctoꝝ accedit: ariſtobolū ſecū vinctū adducit: pontificatū cōfirmat hircano: deinde antipatreꝫ procuratorē paleſtine facit: ꝛ iudeos tributarios effecit. ea que catilina Salu/ſtius ſcribit ꝛ Linius geſta ſunt. hoc tēpore oracius flaccus naſcitur. Uirgilius cremone ſtudijs eruditur. Ceſar rhenum tranſiens germanos vaſtat: ꝛ gallos capit. Hic inicium belli ciuilis ceſaris ꝛ pompeij.

¶ De imperio romanorum ꝛ iulio ceſare Capitulum.xxxij.

Deinde caius iulius ceſar prim⁹ ex romanis ſingulare obtinuit imperium: a quo ceſares romanoꝝ principes appellati. ꝛ imperauit annis.4.menſibus.7. Pompeius prelio victus ꝛ fugiēs a ſpado/nibus: alexādrini regis occiditur ceſar in egipto: cleopatre regnū confirmat ob ſtupri gratiā. Anthonius decreuit quintilē menſeꝫ: iulium debere dici: quia in eo fuiſſet nat⁹ iulius ceſar: qui idib⁹ marcij in curia occiditur: cuius corpus in roſtris ad honorem concrematū eſt: rome tres ſimul exorti ſoles paulatim in eundeꝫ orbem coierunt. in cetera portenta que in toto orbe facta ſunt. Bos ſuburbano rome ad aranteꝫ locutus eſt: fruſtra ſe vrgeri non enim frumenta: ſed homines breui defuturos.

¶ De octauiano auguſto Capitulum.xxxiij.

Romanorum ſcds imperat octauianus auguſtus ceſar ānis.56. menſibus.6. a quo romanorum reges auguſti appellati ſunt: aduerſus eum anthonius bellum mouet. Cicero occiditur.64.etatis ſue anno. Ouidius naſo naſcitur de taberna emitoria tranſtyberim oleum terra erupit: fluxitqꝫ tota die ſine intermiſſione ſignificans chriſti gratiam: ex gentibus anthonium ſuperat auguſtus: ꝛ interueniente ſenatu in amiciciam cum eo regreditur. Secunda ſeceſſio au/guſti ꝛ anthonij facta eſt. Saluſtius obijt quadriēnio ante acciacum bellum.

¶ De deſtructione regni iudeorum Capitulum.xxxiiij.

Antigonus contra iudeos dimicans: tandē occiditur: a quo vſqꝫ in preſens tps iheroſolimorū regnum deſtructum eſt. Siquideꝫ herodes poſt eum a romanis ↄſtitutus eſt princeps alienigena deficiente pontificum principatu: cuius tpe xpi natiuitate vicina regnum ſacerdotū iudee deſtructuꝫ eſt: completa prophetia que per Moyſen ita loqtur. Non deficiet princeps ex iuda neqꝫ dux

MAcedonū regnū defecit. 153. olympiade: nā romani interfecto
rege perſe macedones yllyricos ⁊ galathas liberos eſſe iuſſerūt
apud iudeos: defuncto mathathia: filius eius iudas machabeꝰ
dux fuit: hic duces antiochie de iudea expellēs: ⁊ templum ab
ydolorum imaginibus emundās: patrias leges poſt triēnium
ſuis ciuibus reddidit olympiade. 154. Alchinius alienus a ſa-
cerdotali genere ambicioſe pontificatū inuadit: qui aduerſus iudā machabeū
inimicicias gerens cito poſt dei ira percuſſus interijt: ac ſi cum oīm iudeorum
fauore iude machabeo ſacerdotiuꝫ decernitur: qui dignitate ſuſcepta legatos
romaꝫ mittit: decernitqꝫ ſenatus iudeos amicos ⁊ auxiliatores habendos. Te
rentius comediaꝝ ſcriptor i archadia moritur. iudas aduerſus demetri duces
inito prelio occiditur: tribus annis pontificatu geſto: poſt quem frater eius io
nathas dux iudeoꝝ factus: bachide duce demetriꝰ a iudea expulſo pontificatū
accepit: deſcriptione rome facta inuenta ſunt hominū. 332000. ſub olympiade
158. tunc carthago inditionem romanorum per ſcipionem redigitur: habens
a conditione ſui annos. 668. vel ſm alios: 748. Scipio nūmationes ſubuertit:
ionathas dux iudeorū pariter ⁊ pontifex cum romanis ⁊ ſparciatis amicicias
facit: queꝫ tripho dolo interfecit. Ceterum tercius liber Machabeorum huius
temporis hyſtoriam continet. Johannes dux iudeorum ⁊ pontifex aduerſus
hircanos bellū gerens: hircani nomen accepit: ⁊ cum romanis amicicias con-
traxit: hic ſamariam obſidione captam: ſolo coequauit: quam poſtea herodes
inſtaurans ſebaſten in honorem auguſti appellari voluit: iugurtha contra ro-
manos dimicās capitur: rhodo terremotu concuſſa coloſus ruit: cicero arpini
naſcitur.

De innouatione regni Judeorum Capitulum. xxx.

IUdeorū ariſtobolus filius iohis rex pariter ⁊ pontifex primus
apud iudeos dyadematis ſumpſit inſignia poſt. 48. ānos ba-
bilonie captiuitatis: poſt quem regnauit iāneus cognomiatus
alexander: qui pontificatū adminiſtrans crudeliſſime ciuibus
prefuit. 200000. cymbrorū ceſa ⁊. 80. capta per caium marium
hic quinquieſ conſul eridianum cymbros ſuperat: ⁊ poſt de eis
cum caculo triūphauit: hucuſqꝫ ſiria poſſeſſa per regeſ in roma
nam ditionem ceſſit. deſcriptione rome facta inuenta ſunt hominum. 463000.
Saluſtius criſpꝰ ſcriptor hyſtoricꝰ naſcitur. Silla al's ſibilla athenienſes vaſtat
que deinde romam obtinuit: ⁊ poſt biēnium moritur. Lucius luculus primus
imperator appellatus eſt: victa armenia ⁊ meſopotania. Pompeius vniuerſaꝫ
yberniam ſubiugauit. Virgilius maro non procul a mantua naſcitur. Marcꝰ
porcius cato philoſophus agnoſcitur: antiochia ſirie a romanis capitur.

¶Tractatus quintus. De ſexta coniunctione maxima: ꝛ bellis romanoꝝ
ꝛ carthaginenſium Capitulum. xxviij.

CIrca hec tpa ſextam ꝯiunctionem maximaꝫ ꝯſignauimꝰ:
quam fuiſſe diximus anno mundi. 5120. a diluuio anno
2878. vel prope: ꝛ hec fuit ante xp̄i incarnationem circiter
225. vnde ſub. 137. olympiadis vel prope fuit predicta cō
iunctio: nam ab ea vſq ad olympiadeꝫ ſub qua natus eſt
xp̄s numerantur. 56. olympiades que ſunt anni. 224. vel
forte ꝓpinquius ſignari poſſet dicta coniunctio ſub olym-
piade. 138. Ante hanc aūt ꝛ poſt proximas fuiſſe magnas
ꝛ miras mutatiōes: iam dicta ꝛ infra dicenda manifeſtāt
Romani ſiquidē. 130. olympiades carthaginenſes nauali bello ſupant: ꝛ. 100
libie vrbes capiunt. ſed cito poſt carthaginenſes. 90. romanoꝝ naues in ſilicia
capiunt: metello ꝯſule in fugam verſo: parthis a macedonū impio recedentibꝰ
primū regnauit arſaces vnde ꝛ arſacide dicti ſunt: iudeoꝝ pontifex onias clarꝰ
al's vnus habeť: qui ꝯſueta ptolomeo regi tributa non reddens ad iram eum
impulit. verꝫ ioſephus inter ſuos nobilis legatus a iudeis ad ptolomeū miſſus
cum familiaritatē regis meruiſſet: dux iudee ꝛ vicinarū regionum conſtituitur
iudeorū pontifex ſymon onie filius clarus habetur: ſub quo ieſus filius ſirach
ſapientie librum componens: etiam ſymonis fecit mentionem. Circa id tempꝰ
40000. fere galloꝝ a romanis ceſa ſunt. caria ꝛ rhodus ita terremotu concuſſe
ſunt vt coloſus magnꝰ rueret. alexandrie ꝛ egipti ptolomeꝰ philopator regnat
ſub quo ea que in. ij. libro Machabeoruꝫ ſcripta ſunt: geſta fuerunt. quo victo
antiochus rex ſirie iudeam ſibi ſociat. romani marcello ꝯſule ſiracuſas capiūt
ſubiugantq capuā ꝛ ciciliam. alexandrie ꝛ egipti qntus ptolomeus epiphanes
deſtinato principe militie iudeā capit ꝛ plurimas ſirie ciuitates: ſub. 148. olym
piade ſirie ꝛ aſie ſeleuchꝰ qui ꝛ philopator regnauit: vnde ꝛ. ij. li. Machabeoꝝ
apud iudeos huius tpis ꝯtinet geſta: titus liuius clarus habeť: cū ab antiocho
per legatos hanibal repoſceretur: cui ſe a ſcipione victus ſociauerat: ad regem
bithinie confugit: quem cum rurſus ab eo ſenatus repeteret ꝛ tradendus eſſet:
venenum bibit: ꝛ apud bibiſſam bithinie ſepultus eſt. Hoc tpe ob ſacerdotia ꝛ
pontificatus iudeoꝝ ſeditione orta: ingentia miſeriarū ſemina pullularūt. Anti-
ochus oēm iudeoꝝ prouinciam ad ydolatriam cōpellens: qui parere noluerūt
enecat. poſtea iheroſolimam aſcendens: templum ꝛ vaſa dei vaſtat: in templo
ſimulacrū iouis ponit: in ſamaria ſuper verticem montis iouis delubꝝ edificat
ipſis ſamaritanis vt id faceret precantibus: verum mathathias fultus auxilio
filioꝝ leges patrias vindicat: olympiade. 153. Enniꝰ poeta. 70. āno articulari
morbo periit: ſepultus in ſcipionis monumento via apia.

¶De fine regni Macedonum ꝛ Machabeorum Capitulum. xxix.

De regno alexandri magni Capitulum.xxvj.

A Lexander philippi ⁊ olympiadis filius naſcitur. 106.olympiade
dyoniſius ſiracuſis interimitur: cuius filius ſiracuſis tyrannideꝫ
exercet. Ochus poſtea egiptum tenuit. Neptanabo in ethiopiaꝫ
pulſo:in quo egiptiorum regnum deſtructuꝫ eſt. Romani gallos
ſuꝑant. Plato moritur:poſt quem pſeuſippus achademiā tenuit
poſtea deſcriptiōe rome facta inuēta ſūt ciuiū. 165000.pſeuſippꝰ
moritur: cui ſucceſſit zenocrates ſub olympiade. 110. mecedonum alexander
philippi filius regnauit annis. 12.menſibꝰ.6. Idem capta troia iudeā inuadit
a qua fauorabilr̄ acceptꝰ:deo victimas īmolauit:⁊ pontificeꝫ templi honoribꝰ
plurimis proſequitur:andromaco locoꝝ cuſtode dimiſſo:quem poſtea ſamari
tani interfecerunt: ob quā cauſam ab egipto reuerſus alexander magnus eos
ſupplicijs afficit:⁊ vrbem eorum captam macedonibus ad inhabitandum tra
didit. Alexandria in egipto ab alexandro condita āno.7.regni eius:quo tem
pore etiam latini a romanis perdomiti ſunt.

¶ De deſtructione regis perſarum Capitulum.xxvij.

A Lexander obtinuit babilonem interfecto dario:in quo regnum
perſarum deſtructum eſt:⁊ regnauit aſie āno ſui regni.7.et tenet
oīa regna vſqꝫ in indiam ſibi ſubiecta:hircanos ⁊ mardos capit:
indum amnem trāſgreditur:bellaqꝫ plurima in india ꝓſequitur.
ipſe vero.32.etatis ſue āno in babilone moritur.poſt quem tranſ
lato in multos imperio diuerſi regnauerūt. Naꝫ in egipto apud
alexandriam ptolomeus lagi filius regnauit. macedonibus philippus frater
alexandri.indiam ⁊ thraciam ⁊ heleſpontū liſimachus tenuit.ptolomeus lagi
filius iheroſolimis ⁊ iudea in ditioneꝫ ſuam redactis plurimos captiuorum in
egiptum tranſtulit. Theophraſtus philoſophus agnoſcitur qui a diuinitate lo
quendi vt ait Cicero nomen accepit. Machabeorum hyſtoria hinc grecorum
ſuppotauit regnum. Uerum hi libri inter diuinas ſcripturas nō recipiuntur:vt
ait Euſebius. Seleuchus antiochiam laodiciam ſeleuchiam:apamiā:ediſſam
berocham ⁊ pellam vrbes condidit. ipſe quoqꝫ babiloniaꝫ obtinuit. Circa hec
tempora cenſu rome agitato inuenta ſunt ciuiū romanoꝝ.270000. legati alex
andrini tunc a ptolomeo primum romam miſſi:amicicias impetrauerunt. Se
leuchus in eas vrbes q̄s condidit al's extirpauit ſeu extruxerat. Iudeos tranſ
tulit ⁊ honorauit.ipſeqꝫ in cilicia demetrio ſubiecto ſirie ⁊ aſie pariter imꝑauit.
Ptolomeus philadelphꝰ iudeos qui in egipto erāt liberos eſſe permiſit: et ſub
eleaſtro pontifice diuinas ſcripturas in grecam voceꝫ ex hebrea lingua per.70
interpretes tranſferre curauit quas in alexandria habuit: ⁊ ibi bibliothecaꝫ ex
omni genere literature comparauit.

EGiptiorum dinaſtia.27. regibus egiptijs deficientibus regnum egiptiorum perſis ceſſit: qđ obtinuit cambiſes ⁊ poſteri eius vſqꝫ ad darium filium xerſis annis. 111 .anno vero.2.darij templuꝫ in iheroſolimis extruitur a zorobabel:conſūmaturqꝫ opꝰ ānis.4 quod prius ſub cyro exordium habuit. Cyrum regeꝫ tamiris regina maſſagetarū interfecit:cui ſcđs perſarum ſucceſſit in regno cambiſes filius eius queꝫ nūc ab hebreis ſm nabuchodonoſor vocari:ſub quo iudith hyſtoria conſcribitur ⁊ holofernis.

¶De mutatione regni romanorum Capitulum.xxv.

ROmanorum reges prophetantibus apud hebreos aggeo ⁊ zacharia defecerunt:⁊ ceperunt conſules regere : expulſis vrbe regibꝰ vix tunc vſqꝫ ad. 15.lapidem roma tenebat imperiū. Romanoꝝ Reges.7.a romulo imperauerunt vſqꝫ ad tarquinium ſuperbuꝫ annis.240.vel.243.primum conſules a bruto eſſe cepert:deinde tribuni plebis ac dictatores:⁊ rurſum conſules. R.P. obtinuert fere.464.vſqꝫ ad iulium ceſarem:qui primus ſingulare arripuit imperiū olympiadis.182.cenſu rome agitato inuenta ſunt hominum.120000.tempore quo tribuni plebis rome facti ſunt:conſulibus eiectis:neemias hebreus miniſter vinarius artaxerſis regis ↄcedēte domino ſuo.20.eius anno de babilone venit iudeam:⁊ anno eius.32.muros vrbemqꝫ reſtituit hucuſqꝫ diuine ſcripture annales temporum continēt.Ea vero que poſtea apud eos geſta ſunt proſeqtur Euſebius ex libro machabeorum ⁊ ioſephi ⁊ africani ſcriptis:qui deinceps vniuerſam hyſtoriam vſqꝫ ad romana tempora deſcripſerunt:neemiā qui muros iheruſalem conſtruxit conſūmaſſe opus anno.32. artaxerſis regis perſarum: Eſdras cōmemorat. Si quis autē ab hoc tempore.70.ebdomadas a daniele ſcriptas numeret que faciunt annos.420.comperiet eas in regno neronis expletas:ſub quo iheruſalem obſidetur cepta. Secundo vero poſtea veſpaſiani anno capitur.poſtea circiter per.2.annos egiptus a perſis receſſit:et regnauit in ea amartheus. Cito poſt artaxerſes darij filius perſaruꝫ vndecimꝰ regnauit ſub quo dicitur hyſtoria que in Heſter legitur expleta:nam ab hebreis aſſuerꝰ ⁊ a.70.interpretibus artaxerſes nominat̄. Circa hec tempora ſocrates democritus dyogenes cynicus pſeuſippus inſignes habentur. Galli ſenones romam inuaſerunt:excepto capitalio. Plato inde philoſophus agnoſcitur. Quo tempore tribuni militares rome pro conſulibus eſſe ceperunt. Eo tempore magno terremotu plures vrbes abſorpte ſunt. Poſtea ariſtotiles.18.etatis anno platonis auditor efficitur:camillus gallos qui bellum romanis intulerant:ſupat. Quo tempore dyoniſius ſicilia pellitur. Ochus a podaſmo iudeorum capto:in hyrcaniam accolas tranſlatos iuxta mare caſpium collocauit.

vnde ſamarite nūcupati ſunt quod in latina lingua exprimitur cuſtodes: emulatoreſqꝫ iudee legis facti ſunt. Romulus apud paludez capue nuſqꝫ compuit: ꝛ ſuadēte iulio proculo quirini nomine apud ſuos conſecratus eſt: cui ſucceſſit numa pompilius qui duos menſes anno addidit ianuarium ꝛ februarium. capitolium quoqꝫ a fundamentꝭ edificauit. hic nullum cum finitimis bellū geſſit cuius tempore ſibilla ſamia inſignis habebatur. Manaſſes quoqꝫ hebreoꝝ rex yſaiam prophetaz interfecit, ſtatuamqꝫ ſuam in templo poſuit. poſtea ānis circiter. 32. athenienſium reges ꝛ principes defecerūt. poſt quos athenis ānui principes conſtituti ſunt. ꝛ nouem ex nobilioribus electi prefuerunt. Poſt hec tempora hieremias prophetabat ꝛ ſophonias.

¶ De captiuitate iudeorum Capitulum. xxiij.

ANno. 30. ioachim regis iuda nabuchodonoſor rex babilonie iudeam cepit: ꝛ in ditionē ſuam redactis plurimis iudeorum: cum etiam partem vaſorum templi inuaſiſſet: ꝛ tributarium feciſſet ioachim: victor ad patriā reuertitur. Tunc in babilone daniel: ananias: azarias: miſael clari habentur. poſt ioachim regnauit ſedechias quem rex babilonie captum in babiloniaz duxit: oculoſqꝫ eius eruit: prophetabant tunc ieremias ꝛ baruch: poſtea conſūmata eſt captiuitas iudeorum. Siquidem nabuchodonoſor rex caldeoꝝ iheroſolimis captꝭ templum incendit: quod ab inicio edificatione ſue manſerat annis. 442. ꝛ perſeuerauit deſolatio templi. 70. annis vſqꝫ ad. 2. annum darij. Sic ergo iheroſolima capta ab aſſirijs: iudeorum regnum defecit. Ex premiſſis autez patet ꝙ a diluuio fuerunt anni. 1927. vſqꝫ ad primam templi edificationē: a qua vſqꝫ ad eius deſtructionem vt dictum eſt fuerunt anni. 442. qui ſimul ſunt anni. 2369. cui computationi ꝯcordant ere Alfoncij qui ponit a diluuio vſqꝫ ad nabuchodonoſor annos. 2355. in menſibus nihil: dies. 10. ꝛ ſic non differt a dicta computatione niſi de. 14. annis qui interuenire potuerunt a principio regni nabuchodonoſor vſqꝫ ad dictam deſtructionem templi Mortuo nabuchodonoſor babiloniorū rege vno intermedio: ſucceſſit frater eiꝰ balthaſar: ſub quo daniel ſcripturam que in pariete apparuerat interpretatus eſt: ſignificantē imperium caldeorum in medos ꝛ perſas tranſferendum. Cito poſt hoc cyrus medorum rex deſtruxit imperium caldeorum: qui hebreorum captiuitate laxata. 50000. hominū fere regredi fecit in iudeam: qui conſtructo altari fundamenta templi iecerant. ſed impedientibus vicinis gentibus imperfectum opus vſqꝫ ad dariū permanſit. Colligitur autez omne tempus captiuitatis iudeorum anni. 70. qui ſm quoſdam a. 30. anno ioachim vſqꝫ ad. 20. annum cyri regis perſarum computantur. prophetabant tunc apud iudeos aggeus ꝛ zacharias.

¶ De regno perſarum ꝛ reedificatione templi Capitulum. xxiiij.

¶De diuiſione regni Hebreorum Capitulum.xxj.

POſt mortem ſalomonis ſeditione orta in gente iudeorũ:ꝛ regno diuiſo roboam filius ſalomonis regnauit annis. 17. in iheruſalẽ duabus tribubꝰ ſibi ſubiectis que vocabant̃ iuda ob reges iudeorum qui ex iude ſtirpe deſcenderant. Decem aũt tribubus que in ſamaria erãt ꝛ vocabant̃ iſrahel regnauit primꝰ roboam ãnis 22. quo tpe rex egipti contra iudeos dimicans:templũ ſpoliauit poſtea ãnis circit̃. 64. regnãte apd iudos. 12. ãnis ieroboã ſardana pallꝰ tharſũ atq; archialem vrbes condidit:ꝛ in prelio victus ab arcemedo ſeipm incendio concremauit. ꝛ in eo regnum aſſiriorum deletum eſt vſq; ad id tps fuiſſe reges aſſiriorum hyſtoria refert:ꝛ fiunt ſimul anni regni aſſiriorum a primo ãno nini 1240. Arbates vero medus aſſirioꝝ impio deſtructo:regnũ in medos trãſtulit medorũ quoq; regnum hic ſumit exordium: in quo primus caranus regnauit Circa hoc tps prophetabant apud hebreos oſee:amos:yſaias:ionas. Ligurgi leges in lacedemoneñ hac etate ſucepte ſũt. Hoc tpe munitor pce ſuperioriorꝝ latinoꝝ regꝭ maior filiꝰ a fratre amulio regno pulſus:in agro ſuo vixit cuiꝰ filia adimendi ptus grauis virgo veſtalꝭ effecta:que cum gemios edidiſſet infantes iuxta legez in terrã viua defoſſa eſt:verũ puulos iuxta ripam tyberis expoſitos fauſtulꝰ paſtor vxori ſue detulit: que ꝓpter pulcritudinez ꝛ capacitatem corpis queſtuoſi:lupa a vicinis appellabatur:vnde ad noſtram memoriam meretricũ cellule lupanaria dicuntur. Pueri autez cum adoleuiſſent collecta paſtorum ꝛ latronum manu interfecto apud albam amulio anum in regnum reſtituunt. Cito poſt lyndorum regnũ exordiuz capit in quo primus regnauit lyachis: hic lacedemoniorũ reges defecerunt: ꝛ hucuſq; Euſebij cronica per decadas. 124 digeſta eſt: abhinc per olympiades diſtincta. A captiuitate vero troie vſq; ad primam olympiadez fiunt anni. 405. qua etate ioathan regnabat in iheruſalẽ ꝛ prophetabant oſee:iohel:yſaias:obeth.

¶De regno romanorum Capitulum.xxij.

PRope hoc tempus roma condita eſt:anno mundi. 4484. in qua primus romulus regnauit. Sabine rapte ſunt ãno ab vrbe condita. 30. ꝛ hic regnũ romanoꝝ ſumpſit exordiuz:qḋ priꝰ latinoꝝ nomẽ habuit. nam vbi nunc roma eſt latini reges edificauerũt ciuitatez:ſed eam ampliauit romulus ꝛ muris cinxit:de quibus Lucanus. Fraterno primi maduerunt ſanguine muri: quia ibi remus interfectus frater romuli. hoc tpe romuli vltimus regũ iſrahel fuit oſee in quo regnũ defecit:ꝛ captiuitas primo facta eſt. Decem nanq; tribus gentis iudee que vocabant̃ iſrahel: ꝛ erant in partes ſamarie victe a ſalmanazar rege caldeoꝝ tranſlate ſunt in montes medoꝝ:regnauerũtq; in ſamaria annis. 250 Predictꝰ aũt rex caldeoꝝ ad cuſtodiendũ regionẽ iudeã accolas miſit aſſirios

exordiũ poniť apud quos eneas a troia profugus: ⁊ italiã pet ens: poſt terciũ
annũ captiuitatis troie: ſiue (vt q̄dã volũt) poſt octauũ regnauit annis tribus
cũ ante eũ regnaſſet ibi: Janus: Saturn⁹: Pic⁹: Lamin⁹: Latin⁹ annis circiter
150. poſt labdon iudicẽ hebreoꝝ: eos inditionẽ redigũt alienigene .40. annis
qui copľant annis iudicũ posterioꝝ ſm iudeoꝝ traditiones. Poſt hebreoꝝ iu-
dex ſampſon p̄fuit annis .20. qui fortiſſim⁹ oĩm fuit: ita vt a q̄buſdã facta eius
cũ geſtis herculis comparaŕ. Poſt ſampſon p̄fuit populo hebreoꝝ: Hely ſacer-
dos annis .40. ſm hebreos. Hoc tp̄e Aſcani⁹ derelicto lauine nouerce ſue lau-
nij albã cõdidit: q̄ iuliũ filiũ procreauit: a quo familia iulioꝝ orta eſt. Et ꝓpter
etatẽ paruuli qui nondũ regendis ciuibus idoneus erat. Siluij poſthumũ fra-
trẽ ſuũ regni reliquit heredẽ. Hic q̄r poſt mortẽ enee patris ſui editus rure fue-
rat educatus ⁊ ſiluij poſthumi nomẽ accepit: a quo oẽs albananoꝝ reges ſil-
uij vocati ſunt. Hic ſicionioꝝ reges defecerũt qui regnauerũt annis .962. poſt
quos ſacerdotes carini cõſtituti ſunt: q̄ p̄fuerũt annis .33. Defecit etiã regnum
athenienſiũ: quoꝝ omne temp⁹ inuenit annoꝝ .424. Ex quibus manifeſte patz
circa hec tp̄a quintã cõiũctionẽ maximã fuiſſe.

Tractat⁹ quartus de quinta cõiunctione maxima ⁊ regno hebreoꝝ. Cap̄. xx.

Hanc igiť cõiunctionẽ fuiſſe diximus circiter anno a p̄cipio mũ-
di .4160. A diluuio vero anno .1918. vel prope. Ante hanc autẽ
quintã cõiunctionẽ ⁊ prope eam magnas iam regnoꝝ mutatio-
nes preceſſiſſe notauimus. Et poſt eam magnas ſubſequi inferi⁹
dicenda manifeſtant. Mortuo eni hely ſacerdote de quo ſupra
arca teſtamẽti ab alienigenis poſſideť. Poſtea ſamuel propheta
et ſaul primus rex hebreorum preſunt populo annis .40. Hic exordium regni
lacedemoniorum. In quo primus regnauit Euriſteus. Et chorinthiorum in
quo primu s regnauit aletes: homerus quoq̄ his fuiſſe temporibus indicatur
De quo apud veteres magna diſſonantia fuit. Poſtea hebreorum rex primus
ex tribu iuda. Dauid regnauit annis .40. Quo tempore ꝓphetabant Gad: Na-
than: Aſaph. Deinde carthago condita eſt: vt quidã volunt a carthedone ty-
rio: vt vero alij a didone filio eius anno .143. poſt troianum bellum. Poſt hoc
annis circiter .20. hebreoꝝ. Rex ſalomon filius dauid regnauit annis .40. qui
templum in hieroſolymis edificare cepit: cõſũmauitq̄ opus anno .9. Colligiť
autem omne tempus a moyſe ⁊ egreſſu filiorum iſrahel ex egypto vſq̄ ad pre-
ſentem annum .80: vt regnorum liber tercius teſtatur. A diluuio vero vſq̄ ad
moyſen .1447. Ab adam vſq̄ ad diluuium anni .2242. fuerunt ſimul omnes
anni .4169.

De morte moyſi ꝛ circa hoc temp⁹ geſtis. Caplm̃. xviij.

Adhuc viuente moyſe lacedemon condit̃ a lacedemone ſemele fi
lio erictonius vulcani ꝛ minerue filius qui ab homero erictheus
vocat̃: his tp̃ibus fuit archas etiã fili⁹ iouis. Et caliſto pelaſgis
in ditionẽ redactis regionẽ eoꝝ archadiã nominauit egypt⁹ pri
mus acria dicebat̃ ab egypto: tunc ſibi regnante nomẽ accepit
Cui datũ eſt regnũ eiecto danao. Eiſdem tp̃ibus dardanus io/
uis fili⁹ cõdidit dardaniã: quo tp̃e moyſes obijt cum. 120. eſſet annoꝝ. Circa
idem tempus argis regnauit gelan⁹: quẽ cũ argini de imperio pepuliſſent: re/
gnũ danao tradiderunt. Ita ſibi argos danaus vendicauit: expulſus egypto
hucuſq; quinq; libri moyſi continent geſta annoꝝ. 3730. ſm. 70. ſenioꝝ interp̃/
tationẽ hebreoꝝ. Poſt moyſen conſtituit̃ iheſus: ꝛ eodem tempore apud eos
eleaſar ſuſcepit pontificatum. Et poſt eum alij quos ſacra cõmemorat hiſto/
ria ad quam nos de his remittim⁹. Notandum tamen ꝙ poſt aoch hebrei ab
alienis in ditione redacti ſunt annis. 20. quibus cõiungunt̃ tp̃ibus delbore ꝛ
barach ſm iudeorum traditionẽ. Circa id tempus mida regnauit in frigia in
dardania quoq; regnauit ylus filius troy: a quo yliũ nuncupatum. Tunc ar/
ginoꝝ reges defecerũt. Qui imperauerunt annis. 544. in micenas arginorum
tranſlato imperio. Cui primus prefuit euriſteus hebreoꝝ iudice abimelech fi/
lio gedeonis annis tribus ſucceſſit ei thola annis. 22. Circa id tempus hercu/
les antheũ interfecit: ylium vaſtauit. Porro in dardania poſt laomedontẽ re/
gnauit priamus. Theſeus helenam rapuit. Hercules cũ in morbum peſtilentẽ
ob remediũ doloris ſe iecit in flammas anno ſue etatis. 52. Imperante mice/
nis agomenone. Menelao vero in lacedemonia quo tempore hebreoꝝ iudex
eſebon prefuit annis. 7. quẽ preceſſit iepte annis. 6. qui in libro Iudicũ ab eta
te moyſi vſq; ad ſemetipſum ait ſupputari annos. 300.

De Troie captiuitate ꝛ poſtea geſtis. Caplm̃. xix.

Anno. 15. regni Menelai capta eſt troia. Nam rapta helena
troianum bellum decennale ſurrexit cauſa mali quod trium
mulierum de pulchritudine certantiũ premium fuit. Hoc tẽ/
pore hebreoꝝ iudex labdon. 8. annis prefuit. Tunc vͦ troia
poſt decennalem certationem ꝛ cedes infinitas ad vltimum
proditione ciuium capta ꝛ deſtructa eſt: a cuius captiuitate
vſq; ad natiuitatem moyſi colliguntur anni. 410. vſq; vero
ad vltimam Nini etatẽ numerant̃ anni. 834. circa quod tẽpus nat⁹ eſt abrahã
vnde pꝫ ꝙ troie captiuitas centũ annis ꝛ ampli⁹ quintaꝫ maximã cõiunctionẽ
preceſſit. Abhinc vero regni latinorum (qui poſtea romani nuncupati ſunt)

immolans:ionē appellauit:⁊ cytropia regio ab eo noīata eſt.

De quibuſdam hic incidentibꝰ. Caplm. xvij.

Hic aūt ſignanter aduerte ꝙ Euſebius in prologo ſue cronice cō
tra porphiriū impium quarto operis ſui libro diffuſe proſequit̄
oſtendere:cytropem(vt dictum eſt)moyſi coetaneū fuiſſe: ⁊ an-
tecedere troianum bellum. 320. annis. Ideo moyſes omnibus
(quos grecos antiquiſſimos putauit)ſenior dep̄hendit̄:homero
videlicet ⁊ herodoto troianoqȝ bello: ac multuȝ ſupior hercule:
muſeo:lino:tyrone:orpheo:caſtore:polluce:eſculapio:libero:mercurio:apolli-
ne ⁊ ceteris dijs gentiū:ſacriſqȝ vatibus ipſiꝰ quoqȝ iouis geſtis:quem grecia in
arte diuinitatis collocauit. Nam hic citrops primꝰ(ſicut dictum eſt)iouem ap
pellauit:ſimulacra repperit:aram ſtatuit:victīas imolauit:nequaq̄ȝ iſtiuſmodi
rebus in grecia vnquā viſis. Cetera quoqȝ que apud grecos mira iactant̄ po-
ſteriora cytropis annis deprehendunt̄. Et cōſequēt̄ moyſi qui cū eodē fuit.
Poſt hunc enim deſcribit̄ diluuiū ſub deucalione. Incendiū ſub phetonte eri
thonio vulcani ⁊ terre filius dardanuſqȝ qui dardaniā condidit: de quo ho-
merus. Quē primū genuit celeſti. Jupiter arte liberi quoqȝ raptus. Et europe
ſacra. Ceter⁊ atqȝ yſidis delubrū in eleuſina frumēta triptolemi regnum trois
cuius dij natum geminēdē ad ſidera raptum vina ioui magnis voluerunt fun
dere menſis. Quo tēpore tantulus ⁊ cythios fuerunt ⁊ apollo natus eſt. Poſt
quos cathinus thebeas venit:qui ſemelem genuit:de qua pulcherrima proles
liber condignā partu tulit editam frugē. Porro liber linus ⁊ zetus ⁊ amphion
muſeus:orpheus:aninos: perſeus:eſculapiꝰ geminiꝰ caſtoris: hercules cū quo
apollo ſeruiuit ad meto. Poſt. 200. annos cytropis fuerunt. Poſt quos facta
eſt troiane vrbis euerſio quā homerus longo proſequit̄ interuallo. Homerus
autem ſolone ⁊ thalete mileſio ceteriſqȝ qui cum his ſeptem ſapientes appella
ti ſunt:multo prior reperit̄. Deinde vero pitagoras qui ſe non ſapientē vt prio
res ſed philoſophū id eſt amatorē ſapientie dici voluit. Quem ſecutus eſt ſo-
crates qui platonem erudiuit:a quo famoſa in partes philoſophia diuiſa eſt.
Hos autem ſingulos in ſuis Euſebius locis inſerit ſm ordinem hiſtorie. Ad
multa igit̄ de his mirabilibus mundi que hic incidentaliter tetigimus: pluri-
rimaqȝ alia:de quibus ſacra narrat hiſtoria:que hic gratia breuitatis ſubtice-
mus concurrere potuerunt alique cōiunctiones maiores:reuolutioneſqȝ ſatur
ni:que a quarta vſqȝ ad quintam maximā coniunctionē interuenerunt. Quas
etiam veriſimile eſt euerſionis troiane partiales cauſas fuiſſe. Quam preceſſe-
runt diluuia ſub deucalion̄. in theſſalia. Et incendiuȝ ſub phetonte. In ethio-
pia quoqȝ multe peſtilētie locales(vt plato cōmemorat)p̄fuerunt.

Post quā ꝯiunctionē insignia abꝛahe geſta innotuerūt. Nā abꝛaham cū.75.eſſet annoꝝ diuino dign⁹ habebat̄ alloquio: ⁊ ea repꝛomiſſione que ad eum facta eſt: a qua repꝛomiſſione oꝛiginē traxit oīs lex ſeu ſecta diuina: tam moſayca q̃ xpiana. Nā a dicto anno abꝛahe vſq; ad moyſen ⁊ egreſſū de egypto gentis hebꝛeoꝝ ſupputant̄ anni.430. Quoꝝ paulus apl's meminit. Ipſe quoq; moyſes in exodo hac videlicet rōne: q꞉ lex moſaica ab iſta repꝛomiſſione oꝛtū ſumpſit. Qd etiam de lege xpiana ex dictis Euſebij declarat̄. Qui ait. Pꝛimo oīm pphetarū abꝛahe cū verbū dei in figura apparuiſſet humana vocationē gentiū pollicet̄: quā in nr̄o tpe ſermo xpi deduxit ad finē p euāgelicam in oēs gentes pdicationē.

De generationibus Abꝛahe. Caplm. 14.

Abꝛahā aūt cū eſſet.86.annoꝝ ante dictā repꝛomiſſionē ex ancilla agar genuit yſmahel: a quo yſmahelitarum genus qui poſtea agareni ⁊ ad poſtremū ſarraceni falſo noīe dicti ſūt. Poſt dictā vero repꝛomiſſionē abꝛahā cū eſſet cētenarius: genuit ex libera yſaac: cui⁹ natiuitati ſupuixit.75.annis. Yſaac autē ſexagenario naſcunt̄ filij gemini: pꝛim⁹ eſau qui ⁊ edom: a quo gen⁹ ydumeorū: ſecūdus iacob qui poſtea iſrahel a quo iſrahelite qui nūc iudei. Cuius anni numerant̄ vſq; ad pꝛincipatū filij ſui ioſeph.121. Huius tpibus regnū arginorū ſumpſit exoꝛdiū. Quoꝝ pꝛim⁹ ynachus apud argos regnauit: quoꝝ inuenit omne tempus annoꝝ.382.

De moꝛte abꝛahe ⁊ yſaac. Caplm. 15.

Abꝛahā vero.175.annos habēs moꝛit̄ repꝛomiſſiōis ad ſe facte āno.100. āno quoq; yſaac.75. Quo tpe apis i egypto pꝛimū de⁹ deputatus eſt. Quē quidē ſerapin vocauerunt. Anno aūt.150. yſaac. Anno vō.92. iacob natus eſt ioſeph. Poſtea yſaac.181. annoꝝ moꝛit̄ relinquēs filiū iacob habētē annos.120. Ioſeph aūt dux egypti cōſtitutus cum eſſet annoꝝ.30. rexit eam annis 80. Cui⁹ pater cū ſcdo anno famis ingreſſus eſſet egyptū. Interrogat⁹ de pharaone quotū annū ageret: rn̄dit ſe eē annoꝝ.130. Et hic attēde aliquā circa h tēpus fuiſſe cōiūctionē: q̄ hui⁹ famis ſeu ſterilitatis cauſa eſſe potuit.

De moyſe ⁊ poſt eum geſtis. Caplm. 16.

Sed iam ad moyſi tempoꝛa tranſeamus qui (vt dictū eſt) a repromiſſione facta abꝛahe de egypto egreſſus eſt anno.430. Cuius tempoꝛe regnum athenienſium ſumpſit exoꝛdium. In acta que nunc attica dicit̄. In qua pꝛimus regnauit citrops quo regnante pꝛimū in arca oliua nata eſt. Et ex minerue nomine (que grece dicta eſt athena) athene nūcupata eſt. Ipſe quoq; prim⁹ bouē

la qꝛ mortuo belo:i ſolatiũ doloris imaginẽ patrꝭ fecit ſibi: cui tãtã exhibebat reuerẽtiã vt oibꝰ reis ꝗ ad eã cõfugiſſent parceret. Ideo hoĩes regni ſui diui-nos honores imagini ceperũt impendere. Cuiꝰ exẽplo hic error in plures na-tiones ĩualuit. Hic aũt aduerte ꝙ circa idẽ tẽpus magica ⁊ idolatria vicinũ or-tũ habuerũt. Et hꝫ fuit modicũ ante quartã cõiũctionẽ maximã vt patebit infra

Caplm vndecimũ de generationibꝰ Sem.

SEd de generationibꝰ Sem aliqd dicẽdũ eſt: vt veniamꝰ ad abra-ham. Sem igit̃. 100. annoꝝ erat qñ genuit Arfaxat qui ſale: qui heber a quo hebrei dicti ſunt ſm Joſephũ. Licet Augꝰ dicat me-rito q̃ri: vtrũ ab heber dicti ſint hebrei vel ab abrahã quaſi abra-hei. Heber aũt genuit phaleg: qui interp̃tat̃ diuiſio. Quia in die-bus eiꝰ ꝑ diuiſionẽ linguarũ diuiſe ſunt gentes. Et diuiſio terra-rũ facta eſt. Sed ſub iſto p̃cipue dicit̃ facta: qꝛ in iſto ⁊ in filijs eiꝰ remanẽte an-tiqua lingua videlꝫ hebraica ante diuiſionẽ earũ linguarũ nõ dicebat̃ hebrai-ca ſed hũana ſimplicit̃. Quia ea oẽs hoĩes cõiter vtebant̃. Phaleg aũt genuit ren vel ragan: qui ſaruch: qui nachor: qui thare: in quo terminata eſt ſcda etas que tñ vſqꝫ ad natiuitatẽ abrahe extendit̃. Thare vero genuit abraham: ⁊ hic natus eſt ꝓpe tempꝰ quarte cõiũctionis maxĩe vt ſequẽtia declarabũt.

Tractatus terciꝰ. Caplm. 12. de quarta cõiũctione maxima ⁊ de abraham.

QUartã cõiũctionẽ maximã fuiſſe diximꝰ anno a principio mũdi. 3200. A diluuio vo anno. 958. vel circiter. Sciendũ aũt ꝙ euſe-bius cronicã ſuã incepit a primo anno abrahe: quã deinceps in ſequi ꝓponimꝰ. qui a natiuitate abrahe ſicut in prologo cronice patet: vſqꝫ ad totiꝰ orbis diluuiũ numerat annos. 942. ſm quaꝫ cõputationẽ patet ꝙ abrahã ante quartã cõiunctionẽ dictã na-tus eſt circiter annos. 16. Inſuꝑ ante eam ſatis ꝓpe magne regnoꝝ mutatio-nes facte ſunt. Quia primꝰ oĩm Aſye: exceptis indis: regnauit Ninꝰ Beli filius Cuiꝰ nini tꝑibus zoroaſtes magnꝰ rex bactrianoꝝ clarus habitꝰ eſt. Aduerſus quẽ idem ninus dimicauit. In huius nini imperio apud hebreos naſcit̃ abra-ham. Cuius erat annus primꝰ cum imperij nini erat annus. 43. Eodem nino regnãte apud aſſyrios in grecia: ſecũdus in ſycionijs imꝑauit europs. Cuius regni anno. 22. natus eſt abrahã apud egyptios aũt. 16. ptãs erat quã vocant dianaſtiã: quo tꝑe regnabãt Thebei qui prefuerũt egptijs 190. annis. Poſtea vero aſſyrijs imperauit ſemiramis vxor Nini: de qua innumerabilia narrant̃. Que ⁊ſi aſiam tenuit: plurima babilonie vrbis reſtaurãs. Cuius tempore poſt dictam cõiunctionem abraham natione caldeus apud hebreos vnam etateꝫ texuit.

Caplm. 13. de notabilioribus geſtis abrahe.

qui cepit eſſe in terra primus potens ꝛ robuſtus venator hominū .i. extinctor ꝛ oppreſſor amore dominandi. Et cogebat homines ignem adorare. Quare vero primus inceperit regnare oſtendit Methodius: agens de quodam filio ſuo Noe: qui. 1000. anno tercie cycliadis ei natus eſt: ꝛ dicit eum yonicū. Cui 300. anno dedit Noe dominationes: ꝛ diuiſit eum in terram etham: ꝛ intrauit vſq; ad ſolis regionem. Hic accepit a deo donum ſapientie: ꝛ inuenit aſtronomiā a quo nemroth. 10. cubitoꝝ gigas eruditus eſt. Et accepit ab eo conſiliū in quibus regnare poſſet. Iſte enim yonicus quoſdam futuros euentus preuidit: ꝛ maxime de ortu regnorum quatuor ꝛ occaſu eorum per ſucceſſionem. Quod etiā prophetauit Daniel. Et predixit qui primi regnarent de Cham de quo Belus deſcendit: poſt de Sem: medi perſei ꝛ greci: poſt de iaphet romani Ideo nemroth ſollicitauit alios ad dominādū. Cui acquieuit Cham ꝛ regnauit inter eos in babylone.

De terre babel ꝛ diuiſione linguarū. Capl'm. viij.

POſt obitum Noe ab oriente conuenerūt duces in vnū campum ſennaar: ꝛ timentes diluuiū conſilio nemroth volentis regnare ceperunt edificare turrim que pertingeret vſq; ad celos. Angeli aūt iuſſu dei euerterunt turrim: ꝛ uocem propriam vnicuiq; partiti ſunt. Propterea babilonem contigit vocari ciuitatem babel id eſt confuſionis. De hac turri meminit ſibilla ꝛ de campo ſennaar eſicius.

De regno aſſyrioꝝ. Capl'm. x.

ISte vero nemroth vi expulit Aſſur de terra ſennaar: ꝛ de turri que eius erat iure hereditario. Regem equidem habuerunt babilonij qui de ſemine erat nemroth vſq; ad quartam cyliadem. Unde Belus nemrothides rex babylonie intrauit aſſyriam: ſed parum obtinuit in ea. Quo mortuo filius eius ninus eam totam poſſedit. Et ciuitatem in qua erat caput regni: itinere trium dierum ampliauit ꝛ a ſuo nomine eaꝫ niniuen dixit Inde eſt ꝙ quedam hiſtorie dicunt regnum Aſſyriorum cepiſſe ab antiquo Belo. Quod verum eſt quantum ad initium. Alij vt Euſebius dicunt cepiſſe a nino quod verū eſt quātū ad regni ampliationē. Ninus aūt vicit Cham: qui adhuc viuebat ꝛ regnabat in bactria ꝛ dicebat̄ zoroaſtes inuētor artiū magice q ꝛ ſeptē liberales artes i q̄tuordecim calūnis ſcripſit: ſeptē eneis, ꝛ ſeptē latericeis: cōtra vtrūq; diluuiū Ninꝰ vō libros eiꝰ ɔbuſſit. Ab h aūt nino orta ſūt ido

Caplm.vij.de archa Noe ꝛ diluuio.

Noe igit̃ fabricata archa iuxta ꝑceptū dn̄i.600.anno vite ſue. In
greſſus eſt cū omnib⁹ aīalibus que dixerat ei dn̄s. Que angeloꝝ
miniſterio adducta ſunt mēſe.2.die.17.qui ab hebreis niſan di
cit̃:a latinis maius. Moyſes enī in legitimis niſan id eſt aprilē
primū menſem cōſtituit ſm Joſephū. In alijs vo vſualiū men
ſiū ordinē ſeruauit. Ingreſſo aūt Noe archā pluit ſuꝑ terrā.40.
dieb⁹ ꝛ.40.noctib⁹: ꝛ excreuit aqua ſuꝑ oēs montes.15.cubitis. Et ita exalta
te ſunt ſuꝑ terrā.150.diebus:ꝛ poſtea ceperūt aque minui menſe.7. Ita ꝙ.27
die menſis requieuit archa ſuꝑ montes armenie vbi adhuc ei⁹ reliquie oſten
dunt̃. Hui⁹ aūt diluuij ꝛ arche vt ait Joſephus memoriā faciūt etiā q in barba
roꝝ hiſtorias cōſcripſerūt. Sicut veroſus calde⁹ ꝛ egypti⁹ hiſtoricus:manaſſes
quoqꝫ damaſcen⁹. Igit̃.601.anno vite Noe menſe ſcdo.27.die mēſis: ꝑcepto
dn̄i egreſſus eſt cū filijs ſuis de archa eadē die q̄ ingreſſus fuerat reuoluto an
no ſm hiſtoriā ſcolaſticā. Et vt ioſephus refert pepegit cū eo deus qđ vltra nō
fieret diluuiū. Et in ſignū hui⁹ federis poſuit ſignū ſuū in nubib⁹. Cepitqꝫ Noe
exercere terrā:plātauitqꝫ vineā bibens vinū:ſed ignorās vim eius: inebriatus
eſt:ꝛ obdormiens denudatus. Et cū vidiſſet Cham verenda patris irridens
nūciauit hoc fratribus ſuis;ꝓpter qđ Noe maledixit eum: non in ſe ſed in filio
ſuo ꝛ eius ſemine:nec oēs de ſemine: ſed qui de chanaan quia ꝓphetice preui
dit eos in cultu vnius dei non eſſe ꝑmanſuros. Poſtea impleti ſunt dies Noe
950.anni ꝛ mortuus. Dicit aūt Joſephus ꝙ nemo putet falſa que de longeui
tate ſcripta ſunt:quia ꝓpter virtutes ꝛ glorioſas vtilitates quas iugiter ſcruta
bant̃ id eſt geometriā ꝛ aſtrologiā deus amplius ſpaciū cōdonauit:que diſce
re non potuiſſent:niſi.600.viuerēt annos. Unde patet ab antiquis ſanctis pa
tribus aſtronomie ſciam ad poſteros deriuatā.

Caplm.viij.de diſperſione filioꝝ Noe.

Recapitulatis aūt generationibus Noe texunt̃. Ex his.72.gene
rationes.15.de Japhet.30.de Cham.27.de Sem. Hi tres diſ
ſeminati ſunt in tribus partib⁹ orbis ſm Alcuniū. Sem Aſyam:
Cham Africā:Japhet Europā ſortitus eſt. Joſephus aūt hāc
diuiſionē terrarū expreſſius aſſignat. Et Iſidorus.9.li.ethimo.
gentes.72.a quibus diuiſa eſt terra:totidemqꝫ linguas particu
lariter vtiliterqꝫ diſtinxit. Narrant aliqui ꝙ ex tribus filijs Noe adhuc eo vi
uente nati ſunt vltra.2400.viroꝝ extra mulieres ꝛ paruulos:habentes ſe ſicut
tres duces quos prediximus. Sed de his tranſeuntes dicemus de Nemroth

CEterũ de generationib⁹ Seth breuiter dicēdũ eſt. Hic itaq̃ genuit Enos q caynan: q malaleel: q iares: q enoch: q mathuſalez q lamech: q noe. Sicut igit̃ in generatione malarũ ſeptimus lamech peſſim⁹ fuit. Ita in generatione pioꝝ ſeptimus fuit enoch: quē trãſtulit dñs in locũ voluptatis: vt in fine tempoꝝ cuz helya cõuertat corda patrũ in filios. Iudei tñ dicũt cãm hui⁹ trãſlationis attribuē dã numero ſeptenario poti⁹ q̃ ſanctitati ei⁹: qꝛ plures legunt̃ ſanctiores eo quoꝝ nullus trãſlatus eſt. Quia aiunt deũ oĩa ſub ſeptenario numero diſpoſuiſſe: de annis aũt mathuſalē diuerſe ſunt opiniones. Nã ſm cõputationē. 70. interp̃tũ. 14. annis poſt diluuiũ vixit. Quod nõ videt̃ verũ: qꝛ nõ legit̃ in arc ha fuiſſe: nec trãſlatus vt enoch. Quidã dicũt ꝙ mortuus fuit ante diluuiũ. 7. annis. Hieronym⁹ vero aſſerit ꝙ anno quo fuit diluuiũ. Tñ oēs ĩ numero annoꝝ vite ei⁹ cõueniunt videlicet in. 999. Unde patet ſm p̃miſſa ꝙ ipſe modicũ ante ſcdaz cõiunctionē maximã natus fuit ⁊ poſt terciã mortuus ſm Hieronymũ.

Tractatus ſecũdus Et caplm ſextũ in ordine de generationibus Noe ⁊ cauſa diluuij.

NOe vero cũ eſſet. 500. annoꝝ ſem: cham ⁊ iaphet genuit. Moyſes aũt dicturus de diluuio p̃miſit cãm ei⁹. Quia cũ cepiſſent homines multiplicari ſup terrã: viderũt filij dei. i. filij ſeth religioſi: filias hoim. i. de ſtirpe Caym: ⁊ victi ꝯcupiſcētia acceperũt de eis vxores: ⁊ nati ſunt inde gigantes. Qñ aũt hoc factũ fuerit vtruz ſub Noe vel ante nõ determinat. Joſephus aũt dicit ꝙ vſq̃ ad ſeptimã generationē boni mãſerũt filij ſeth: poſt ad malũ prolapſi ſunt. Et iõ deũ cõtra ſe irritauerũt. Nã multi angeli dei. i. demones incubi: mulierib⁹ coeuntes iniurioſos filios genuerũt. Qui ꝑpter cõfidētiã fortitudinis a grecis gigantes dicti ſunt. Methodi⁹ aũt cãm diluuij. ſ. hoĩm peccata diffuſius ꝓſequit̃ ⁊ tp̃a per cyliades deſignat: vt patet in hiſtoria ſcolaſtica. Poſt diluuiũ vo nati ſunt alij gigantes in ebron ⁊ poſt fuerũt in titana ciuitate egypti a qua dicti ſunt titanes de quoꝝ ſtirpe fuit Elyachim. Cuius filij habitauerũt in ebron de quib⁹ ortus eſt Golias: ⁊ quidã alij. Iratus itaq̃ dñs pro peccatis hominum dixit. Penitet me feciſſe hominē. Et ad Noe ait. Finis vniuerſe carnis venit ad me. Deditq̃ dñs tempus ad penitendũ videlz. 120. annoꝝ. Et hec dixit dominus per. 20. annos anteq̃ archa inciperet fieri ſm Hieronymũ. Que facta legit̃. 100. annis. vnde patet ꝙ circa hoc tempus facta eſt ante diluuiuz tercia coniũctio maxima: qu ã mirabiles mũdi alterationes ſecute ſunt. Inter quas precipua fuit diluuij inundatio. Cuius dictã cõiũctionē parcialē cãm extitiſſe annotauimus.

¶ De generationibus Ade Capitulum.iij.

Dicimus ergo ſequentes ſcolaſticaꝫ hyſtoriam ꝙ adam ⁊ eua ſm Methodiuꝫ virgines egreſſi ſunt de paradiſo. Et in āno vite ade 15. natus eſt caym: licet adam factꝰ fuerit q̄ſi in etate. 30. annorū ⁊ potuit ante caym multos genuiſſe qui tacentur. Poſt alios aūt 15. annos natus eſt abel. Anno aūt ade. 130. caym occidit abel. ⁊ tunc natus eſt ei ſeth. 30. āno prime cyliadis ſm Methodium qui diſtinguit ſcl'a.i.etates mōdi ꝑ cyliades. 1000. ānorum: ⁊ inchoat ſcl'a poſt. 200. ānos ade Et in hoc ꝯſonant. 70. interpretes ⁊ Joſephus qui adam. 230. annorū ſcribūt fuiſſe q̄n genuit ſeth: ⁊ forte Moyſes. 100. ānos luctꝰ ade nō ſine miſterio p̄ter miſit. Hic igitur attende in occiſiōe abel mirande ⁊ miſerāde mutatiōis iniciū cui cito poſt ſucceſſit vna maior coniunctio quam ſecuta eſt prima maxima cō iunctio ſupradicta: circa cuius tempora ante et poſtea ſunt notanda: que circa mundi alterationem ſcriptura ſacra cōmemorat.

¶ De generationibus Caym Capitulum.iiij.

Cognouit igitur caym vxoreꝫ ſuā que pepit enoch: a quo noīauit ciuitatē que ab ipſo primo edificatata eſt: vnde patet ꝙ multi iā erant hoīes licet non exprimat̄ eorum generatio: quoſ ꝯuocauit caym: ⁊ eorum auxilio vrbem fecit. ⁊ dicit Joſephus ꝙ rapinis ⁊ violentijs opes ꝯgregans: ſuos ad latrocinia inuitabat ⁊ ſimplicitate vite hoīm adinuentionem menſurarū ponderū ꝑmutauit ⁊ ad calliditatem ⁊ eoꝝ pctm̄ al's corruptionē ꝑduxit. Terminos terre primus poſuit: ciuitates muniuit: ⁊ timens quos ledebat: ob ſecuritatē ſuos in vrbibus colligebat. Porro enoch genuit yrad: qui manuel: qui mathuſael: qui lamech: qui ſeptimꝰ ab adam ⁊ peſſimus: ⁊ primus bigamiaꝫ introduxit: duaſq̄ꝫ vxores accepit. Ex quibus plures ſunt filij procreati diuerſarum artium inuentores: Jabel inuenit tentoria paſtoꝝ: ⁊ plura circa paſcua ordiauit. Tubal al's iubal frater eius fuit pater canentiū in cithara ⁊ organo: non tamen inſtrumentorū inuentor: ſed muſice: quam artem ſcripſit in duabus calumniſ: vna marmorea vt non deleretur diluuio: altera latericia vt nō diſſolueretur incendio: quia de his adam audiuerat propheta ſſe. Tubalcaym primus artem ferrariaꝫ inuenit res bellicas exercuit: ſculpturas in metallis fabricauit: quo fabricāte Tubal in ſono malleorum delectatus: ex ponderibus eorum ⁊ proportione ꝯſonantias excogitauit: quā inuentioneꝫ greci Pitagore attribuunt fabuloſe. Soror vero tubalcaym inuenit artem varie texture.

¶ De generationibus Seth Capitulum.v.

planetarū ſimul. Item etiā inter quaſlibet duas ↄiunctiones maximas eſt ad minus vna reuolutio orbis.i.octaue ſpere in.640.ānis:ꝛ etiam plures reuolutiones magni orbis in.360.ānis. Sunt etiam inſuper plures decē reuolutiōes ſaturni:de quibus loquitur Albumaſar vt infra dicetur:que fiunt in.30.annis que oīa magnam habent ſignificationē in ꝑmutationibus ſectarum ꝛ regnoꝝ ꝛ aliorum magnorū effectuū ſm doctrinam magnorum aſtronomoꝝ. Et ideo non ſolū maximas ꝛ mirabiliſſimas alterationes ꝛ mutatiōes ad quas p̄dicte ↄiunctiones maxime dicunt̄ habere reſpectum:ex hyſtorijs ꝛ cronicis inferius ānotabo.ſed etiam qn̄qꝫ magnas ꝛ notabiles inter medias q̄s alie ↄiunctiōes ꝛ reuolutiones predicte ſignare ꝛ efficere potuerunt.in his tn̄ lectorem cupim⁹ eſſe premonitum:qđ nihil fatali neceſſitati aſcribimus: ſed naturali cauſalitati ꝛ inclinatiōi:cui liberum arbitrium in his que ſue ſubijciuntur facultati:poteſt dei ↄcurrente auxilio reſiſtere. Ipſa quoqꝫ diuina oīpotentia:ſolo voluntatis imperio efficaciter obuiare:de qua licet ſcriptū ſit. Omnia quecūqꝫ voluit:fecit: tn̄ diſpoſuit cum cauſis natural'r operari:niſi vbi miraculoſa operatio interuenerit:quā cito ſine rōnabili auctoritate credere magis eſt temerarie leuitat' q̄ theologice firmitatis vel ḡuitatis. His itaqꝫ p̄miſſis id qđ ꝓpoſitū eſt exeq̄mur

¶ De tribus maximis coniunctionibus ante diluuium Capitulum.ij.

TRes coniunctiones maximas ante diluuium fuiſſe diximus. Et ſub annis inferius ānotatis vel circiter videlicet primam anno a principio mundi.320. Secundā vero.1280. Terciā vero.2240. ꝛ hanc fuiſſe ſicut dixit Arabs aſtronomus per duos annos vel circiter ante diluuium. Licet aūt de ānis mundi vſqꝫ tunc varie fuerunt computationes auctoꝝ vt in dicto tractu notauimus:tn̄ computationē ſm.70.interpretes quam ſequitur eccleſia probabiliorē:ꝛ dict' coniunctionibus magis conformem ↄcluſimus videlicet ꝙ a mundi principio vſqꝫ ad diluuium fuerunt anni.2242.vel circiter:ꝙ ideo circiter dixi:quia anni predicti non fuerunt cum preciſione adequati:ſicut poſt diluuium per tabulas Alfoncij:ſed tn̄ ḡnales ꝛ maiores mundi alterationes ꝛ mutatiōes que p̄cipue per h⁹modi maximas ↄiunctiones ſm ↄcordem aſtronomoꝝ opinionē ſciunt̄ circa tp̄a dictarum ↄiunctionum non diſtincte ꝛ particulariter:ſed ſimul ↄfuſe ꝛ general'r notare volum⁹ ex cauſis ſequentib⁹. Primo ꝓpter diſcordantiam in cōputatione ānoꝝ mundi ꝛ etatū eius vt ſupra dictuꝫ eſt. Scđo quia de geſtis ante diluuiū:nulla eſt hyſtoria vel cronica que ānos determinate al's diſtincte ꝛ ſpecial'r notauerit. ſed de illis ſolū habem⁹ diuine ſcrip̄e ꝛ ꝓphetice videlicet moyſi hyſtoriaꝫ. Tercio:qꝛ ipſe moyſes legiſlator ſicut dicit hyſtoria ſcolaſtica multū breuiter ḡnationes ade tranſit ꝛ multa ſubticet: feſtinās ad tp̄a abrahe patris hebreorū: et ideo a tp̄e abrahe ſm cronicas:magis particulariter loqui poterimus. Hec autem generaliter tranſire ſufficiāt.

fit vt poſt.20.annos iungant̄ in nono ſigno ab eo in quo prius iuncti fuerant: deinde poſt alios.20.ānos in q̄nto a p̄mo:ꝛ poſt tercioſ.20.ānos iteꝝ iungunt̄ in p̄mo:ꝛ hec ab aliquib⁹ vocat̄ magna ꝯiunctio:ꝛ fit in oībus.60.ānis:que dr̄ ſig̃re pluries ſuꝑ ſublimationē regū ꝛ potentū:ꝛ ſuꝑ grauitatez ānone:ſuꝑ ortꝰ ꝓphetarū.Et poſtq̄ȝ in iſta triplicitate totiens ꝯiuncti fuerint vt ad aliā mutent̄ ꝛ ꝯiungantur:vocat̄ ꝯiunctio maioꝛ que fit in oībuſ.240.ānis vel circiter:ꝛ ſig̃t ſuꝑ ſectā ꝛ mutationē eius in aliquib⁹ regionib⁹.ſed qñ fit mutatio iſta de vna triplicitate in aliam vt de fine cancri in principiū arietis:tunc dr̄.maxima ꝓpter reuolutionē ſaturni.32.vicib⁹:ꝛ fit in oībus.960.ānis vel circiter.Et ſignificat ſuꝑ mutatione imperioꝝ ꝛ regnorum:ꝛ ſuꝑ ignitas imp̄ſſiones in aere:ſuper diluuiū:ꝛ ſuꝑ terremotū:ꝛ ſuꝑ grauitatē ānone.De predictis aūt ꝯiunctionib⁹ tratcat Alkabicius differētia q̄rta dicens.ꝙ maioꝛ in oībus ꝯiunctionibus eſt ꝯiunctio ſat̄ni ꝛ iouis in inicio arietiſ:ꝛ hec fit in.960.ānis.Sc̄da eoꝝ ꝯiunctio eſt in inicio vniuſcuiuſq̄ȝ triplicitatis:ꝛ hec fit in.240.annis.iungunt̄ enī in vna quaq̄ȝ triplicitate duodecies.i.faciūt in vnaquaq̄ȝ triplicitate.12.ꝯiunctiones: deinde mutat̄ eoꝝ ꝯiunctio ad triplicitatē que huic ſuccedit.Tercia cōiunctio eſt ſaturni ꝛ martis in inicio cancri que fit in omnibus.30.ānis.Quarta quoq̄ȝ ꝯiunctio eſt ſaturni ꝛ iouis ī vnoquoq̄ȝ ſigno ſemel que fit in oībus.20.ānis ſcƚ vnde patet ꝙ addit terciā coniunctionē ſcȝ ſaturni ꝛ martis in.30.ānis.ſed nō loq̄tur de iſta ꝯiunctione que magna vocata eſt ꝛ fit in.60.ānis:de qua tangit Albumaſar in li.de magnis ꝯiunctionibus tractatu.ij.dr̄a.viij.Nec tñ de iſta locutus eſt leupoldus qui alioꝝ aſtronomoꝝ dicta vtiliter collegit:vnde in.v. tractatu ſui introductorij ita ſcribit.Sp̄ales et maiores mundi alterationes ꝛ mutationes ſciunt̄ per ꝯiunctionez ſaturni ꝛ iouis in capite arietis in.960.ānis per ꝯiunctionez eorundē ſm mutationē de vna triplicitate in aliā in.240.ānis per ꝯiunctionem ſaturni ꝛ martis in omnibus.30.annis per loca planetarū in coniunctinonib⁹ vel preuentionib⁹ introitū ſolis in tropica ſigna precedentib⁹ ꝛ per alia plura q̄ ibi enumerat:ꝛ ſpecialr̄ qd̄ magꝭ ad propoſitū ꝑtinet:ꝯcludit ꝙ per iouē ſcitur ſectarū diſtinctio:ꝛ per mutationē ꝯiunctionū in triplicitatib⁹ ſectarū mutatio.At etiā per ſaturni decē reuolutiōes in.360.ānis:vel vt credo verius dici pōt:per ſat̄ni decē reuolutiōes in.300.ānis ſm Albumaſar ꝑ ānos planetarū maiores:per acceſſum ꝛ receſſuz orbis per.8.grad⁹ in.640.ānis.Ex oībus predictis patet manifeſte ꝙ inter q̄ſlibet duas maximas cōiunctiones ſunt ad min⁹ tres ꝯiunctōes maiores ſat̄ni ꝛ iouis.240.annoꝝ:ꝛ multo plures ſat̄ni ꝛ martis.30.annoꝝ:ꝛ iterū plures alie:de quib⁹ Ptolome⁹ in centilogio verbo.lj.Ne obliuiſcaris.120.cōiunctionū que fiunt in ſtellis erraticis:in illis enim eſt maioꝛ ſcientia eoꝝ que fiunt in hoc mundo:ꝛ ibi diſtinguit Haly earū differentias:quia quedā ſunt binarie.i.duorum planetarū:quedā aȝ ternarie.i. trium:quaternarie q̄tuoꝛ:quinarie quinq̄ȝ:ſenarie ſex:ſeptenarie ſeptem.i.oīm

De incidentibus circa hec tempora. capitulum. xxxix.
De cayo ceſare. capitulum. xl.
De claudio ⁊ petro apoſtolo. capitulum. xlj.
De nerone ⁊ eius crudelitate. capitulum. xlij.
De veſpaſiano ⁊ de iudeorum deſtructione. capitulum. xliij.
De recollectione annorum ſm Euſebium. capitulum. xliiij.
De recollectione annorum ſm Hieronimum. capitulum. xlv.
De recapitulatione quatuor principalium regnorum. capitulum. xlvj.
De diſtinctione reuolutionum ſaturnalium. capitulum. xlvij.
De declaratione premiſſorum. capitulum. xlviij.
De lege chriſtianorum. capitulum. xlix.
De dyocleciano ⁊ chriſtianorum perſecutionibus. capitulum. l.
De ſecta ſarracenorum. capitulum. lj.
De ſeptima coniunctione maxima ⁊ circa eam geſtis. capitulum. lij.
De decem reuolutionibus ſaturni a tempore machometi. capitulum. liij.
De geſtis circa dictam coniunctionem. capitulum. liiij.
De geſtis poſt dictas reuolutiones. capitulum. lv.
De alijs decem reuolutionibus ſaturnalibus ⁊ poſt eas geſtis. capitulum. lvj.
De his que ante complementum aliarum decem geſta ſunt. capitulum. lvij.
De vigintiduobus ſciſmatibus eccleſie. capitulum. lviij.
De magno eccleſie ſciſmate. capitulum. lix.
De octaua maxima coniunctione. capitulum. lx.
De aduentu antexpi ⁊ eius ſecta. capitulum. lxj.
De ſex ſectis principalibus ſm aſtronomos. capitulum. lxij.
De octo preambulis aduentus antexpi ſm Methodium. capitulum. lxiij.
De antexpi ortu ⁊ fine ⁊ de conſumatione ſeculi. capitulum. lxiiij.

¶Breuis recapitulatio de coniunctionibus ſaturni ⁊ iouis Capitulum. j.

Aſtronomie veritatis viam ſeq̄ntes quã ſapientes antiq docuerunt in tractatu p̄miſſo: et in eo quem de legibus ⁊ ſectis intitulamus: aliqua ex eorum dictis collegimus de coniunctionibus planetarũ maxime trium ſuperioꝝ ſatni iouis ⁊ martis: q̃ hic breuiter recapitulare vtile iudicam⁹. ⁊ ſpecialr̄ de ꝯiunctionib⁹ magnis ſaturni ⁊ iouis que ad gñales ſeculi alterationes ⁊ mutationes regnoꝝ legum ⁊ ſectarũ ⁊ aliarum magnarũ rerum precipue hr̄e dicuntur aſpectũ. Dicim⁹ igitur quadruplicẽ eſſe ſaturni ⁊ iouis coniunctionẽ: minorem videlicet magnã: maiorẽ: ⁊ maximã. Minor eſt qua ꝯiunguntur in oĩbus. 20. annis ſemel. Jupiter enĩ ꝑficit curſum ſuũ in. 12. ãnis. Et ſaturn⁹ in. 30. ⁊ ideo

Breuis recapitulatio de coniunctionibus ſaturni ⁊ iouis primi tractatus capitulum primum.

De tribus coniunctionibus maximis.capitulum:ij.
De generationibus ade.capitulum.iij.
De generationibus caym.capitulum.iiij.
De generationibus ſeth.capitulum.v.
De generationibus noe ⁊ cauſis diluuij.capitulum.vj.
De archa noe ⁊ diluuio.capitulum.vij.
De diſperſione filiorum noe poſt diluuium.capitulum.viij.
De turri babel ⁊ diuiſione linguarum.capitulum.ix.
De regno aſſiriorum.capitulum.x.
De generationibus ſem.capitulum.xj.
De quarta coniunctione maxima:⁊ de abraham.capitulum.xij.
De notabilioribus geſtis abrahe.capitulum.xiij.
De generationibus abrahe yſaac ⁊ iacob.capitulum.xiiij.
De morte abrahe ⁊ yſaac ⁊ ortu ioſeph.capitulum.xv.
De moyſe ⁊ poſt eum geſtis.capitulum.xvj.
De quibuſdam hic incidentibus.capitulum.xvij.
De morte moyſi ⁊ circa id tempus geſtis.capitulum.xviij.
De captiuitate troye ⁊ poſtea geſtis.capitulum.xix.
De quinta cōiunctione maxima:⁊ regno hebreoꝝ:⁊ edificatione templi.ca.xx.
De diuiſione regni hebreorum.capitulum.xxj.
De regno romanorum.capitulum.xxij.
De captiuitate iudeorum.capitulum.xxiij.
De regno perſarum:⁊ reedificatione templi.capitulum.xxiiij.
De mutatione regni romanorum.capitulum.xxv.
De regno alexandri magni.capitulum.xxvj.
De deſtructione regni perſarum ab alexandro:⁊ eius morte.capitulum.xxvij.
De coniunctione maxima:⁊ bello romanorum ⁊ carthaginenſium.cap.xxviij.
De fine regni macedonum:⁊ machabeis.capitulum.xxix.
De innouatione regni iudeorum.capitulum.xxx.
De perſecutione iudeorum a romanis.capitulum.xxxj.
De imperio romanorum:⁊ iulio ceſare.capitulum.xxxij.
De octauiano auguſto.capitulum.xxxiij.
De deſtructione regni iudeorum.capitulum.xxxiiij.
De deſtructione egipti.capitulum.xxxv.
De herode ⁊ eius crudelitate.capitulum.xxxvj.
De chriſti natiuitate.capitulum.xxxvij.
De tyberio ceſare.capitulum.xxxviij.

LIcet aūt ſm Leupoldū generales ⁊ maiores mundi alteratões ⁊ mutationes ſciant: non ſolū per pdictas ꝯiunctiones ſaturni ⁊ iouis in capite arietis in.960.ānis: ſed etiam per coniunctiones eorundē ſm mutationē de vna triplicitate in aliā in.240.ānis: ⁊ per ꝯiunctiones ſatni ⁊ martis in oībus.30.ānis: propter qđ de iſtis coniunctionibꝰ ad ꝯfirmationez premiſſoꝝ aliqđ hic dicere vtile videtur: quia conſignatis aliquibꝰ earū a poſteriori retrorſum ꝓcedendo: poteſt conſilr ſicut ſupra per cōiunctiones maximas annoꝝ mundi verificatio reperiri: tñ breuitatis cauſa de his ſupſedimus: ⁊ hunc calculandi laborez alijs relinquimus: nobis requiem ⁊ finem huic operi imponentes.

HEc igit̃ viginti vba ad duo dubia in ꝓlogo huiꝰ opis ꝓpoſita ſat[vt mihi viſum eſt rñſiua non diffinitiue determinādo: ſed diſputatiue ingrendo ꝓpoſuimus: nam tante rei determinatio maius examen reqreret: vnde valde expediens videret̃ ꝙ eccl'a auctoritate cōcilij gñalis vel ſūmi pōtificis plures peritos theologos ⁊ aſtronomos ad hoc cōmitteret vt ex auctoritatiua eccl'e declaratione ⁊ determinatōe in pmiſſis decor ⁊ ꝯfirmatio fidei ſequeret̃ ⁊ tolleretur occaſio ſcandali eoꝝ qui detrahunt catholice veritati ⁊ improperāt diſcordiaz que inter hebreos ⁊.70.interptes ſctōſqꝫ catholicos doctoreſ in annoꝝ mundi cōputatione repitur. Mihi aūt ſufficit ad tante artificij vtilē inuentionis viam alijs pbuiſſe: ⁊ occaſionē dediſſe ſubtilius indagandi: ideo videor mihi debitū huius exigui opis adiuuante dño exoluiſſe. Quibꝰ aūt parū vel quibꝰ nimium eſt mihi ignoſcant. quibꝰ vero ſatis eſt: nō mihi: ſed deo mecū gratias ꝯgratulantes agant: cui ſit honor ⁊ gloria in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Explicit tractatus de concordantia theologie ⁊ aſtronomie a domino. P. cardinali cameraceñ. cōpilatꝰ ⁊ cōpletus in ciuitate Colonienſi āno xpi. 1414.

¶ Prologus ⁊ diuiſio operis ſequentis.

POſt tractatū noſtrū de ꝯcordantia aſtronomie ⁊ theologie hunc ſecundū de ꝯcordia aſtronomice veritatis ⁊ narratione hyſtorice ſupaddere decreuimꝰ. Quia vero ibi generaliter diximus ꝙ maximarū coniunctionū tpa nouerimꝰ ad ea hyſtorias applicantes: inueniemꝰ circa hꝰmodi tpa magnas ⁊ mirandas alteratiões ⁊ mutatiões in hoc ſcl'o eueniſſe. Ideo nunc hoc ſpecialiter ꝓponimus declarare: non quidem hyſtoriā oīmodam texendo: ſed notabiliora hyſtoriarū geſta et cronicarū tpa cōiunctionibus adaptando. Ad euitandum aūt ꝯfuſionem: hoc opus.64.capitul' diſtinguemꝰ.

arietis ſm eos fuit anno a p̄ncipio mundi.320.vel circiter:⁊ hanc ſm figuram
predictā a priori ꝓbare nitunt̄:quia in minori tp̄e iupiter qui eſt ſat̄no velocior
non potuit ad predictā ꝯiunctionem ſat̄ni ꝑuenire vt patet compando eorum
curſus adinuicē.Qđ etiam ꝯfirmant per ꝯſiderationē minoꝝ coniunctionum
⁊ dicūt fuiſſe.16.in numero ꝯiunctiones h⁹modi: quaꝝ primā ponūt in piſcib⁹
ſcđam in ſcorpione:terciā in cancro:quartā prope vltimū arietis gradū:quintā
in ſagittario:ſextā in leone:ſeptimā in thauro:octauā in capricorno: nonam in
virgine:decimā in gemis:vndecimā in aq̄rio:duodecimā in libra:tredecimam
in cancro:decimāquartā in piſcib⁹:quindecimā in ſcorpiōe:ſedecimā in leone:
per q̄s ſm eos ſecuta eſt illa ꝯiunctio in p̄mo gđu arietis vel ꝓpe infra.6.grad⁹
⁊ hec fuit p̄ma maxima ꝯiunctio āno.320.vel circiter:q꞉ tot ānos cōtinent.16.
ꝯiunctiones p̄dicte:cum vnaq̄cꝫ in.20.ānis fiat.Scđa maxima ꝯiunctio fuit a
principio mđi.1280.vel ꝓpe:⁊ hec p̄ſuppoſita illa prima ſicut oēs ſeq̄ntes clare
probāt per additionē.960.annoꝝ ad ꝯiunctionē maximā precedentē.Tercia
ergo fuit āno.2240.vel circiter:⁊ hic ꝯcludo a poſteriori illud qđ Arabs aſtro/
nomus dixiſſe reperitur ante diluuiū per ſpaciū duoꝝ annoꝝ vel circiter fuiſſe
vnā ꝯiunctionem magnaꝫ ſat̄ni ⁊ iouis in ariete:vnde ꝓbabile videt̄ ꝙ hec fuit
ꝑcialis cauſa diluuij inquantū ad talē effectū cauſa nat̄alis ꝯcurrere potuit vt
ſupra dictū eſt.Quarta ꝯiunctio maxima fuit a p̄ncipio mđi āno.3200:diluuio
vno āno.958.vel ꝓpe.Quīta fuit āno mđi.4160.a diluuio āno.1918.vel circit̄.
Sexta fuit āno mundi.5120.a diluuio āno.2878.vel prope:⁊ hec fuit ante xp̄i
incarnationē annis circiter.225.Septīa fuit anno mđi.6080.a diluuio.3838.
vel circiter:⁊ hec fuit āno poſt incarnationē xp̄i.735.vel ꝓpe.Sic ergo in ſūma
fuerunt a p̄ncipio mđi vſcꝫ in pn̄tem annū xp̄i.1414.ſepteꝫ ꝯiunctiones maxie
tres ante ⁊ q̄tuor poſt diluuiū.Octaua vero erit āno mđi.7040.a diluuio.4798
a xp̄i incarnatione.1693.vel circiter: ⁊ hanc non ſolū a priori per viā predictaꝫ
dicunt eſſe probatā:ſed etiā a poſteriori ſufficienter poſſe ꝓbari ex tabulis aſtro
nomicis per calculationē legittimā:⁊ ſic ſm eos ambe vie a priori ſcꝫ ⁊ a poſte/
riori in ſeinuicē concurrunt:⁊ ꝯcorditer ꝯueniunt: quib⁹ p̄ſuppoſitis manifeſte
ꝯcluditur ꝙ ab incio mundi vſcꝫ ad diluuiū fuerunt āni circiter.2242.⁊ in hoc
verificat̄ cōputatio ſm.70.interp̄tes quā ſeq̄tur eccl'ia. A diluuio vero vſcꝫ ad
xp̄m ſm calculationē Alfoncij vt ſupra patet fuerūt āni.3101.menſes.10.dies
12.⁊.30.minuta q̄ ſunt minuta diei ⁊ valent dimidiū dieꝫ: ⁊ in hoc ꝯcordat cū
Albumaſar:⁊ ſic a p̄ncipio mundi vſcꝫ ad xp̄m fuerunt āni.5343.cū vno anno
impfecto ⁊ q̄ſi incōpleto vt ſupra patet:⁊ in hoc nō verificat̄:ſed corrigenda eſt
cōputatio Bede ⁊ alioꝝ quos vulgariter ſeq̄tur eccl'ia in aliquib⁹ particularib⁹
locis : ⁊ in p̄dicta tam a p̄ori q̄ꝫ a poſteriori annoꝝ mundi computatione vſcꝫ
ad xp̄m ꝯcordant maxime ꝯiunctiones p̄miſſe vt patet cuilibet veraciter calcu
lanti: in qua tn̄ calculatione non eſt pretermitendū ꝙ anni p̄dicti ante diluuiū
non fuerunt cum p̄ciſione adequati: ſicut anni poſt diluuium per Alfontium.

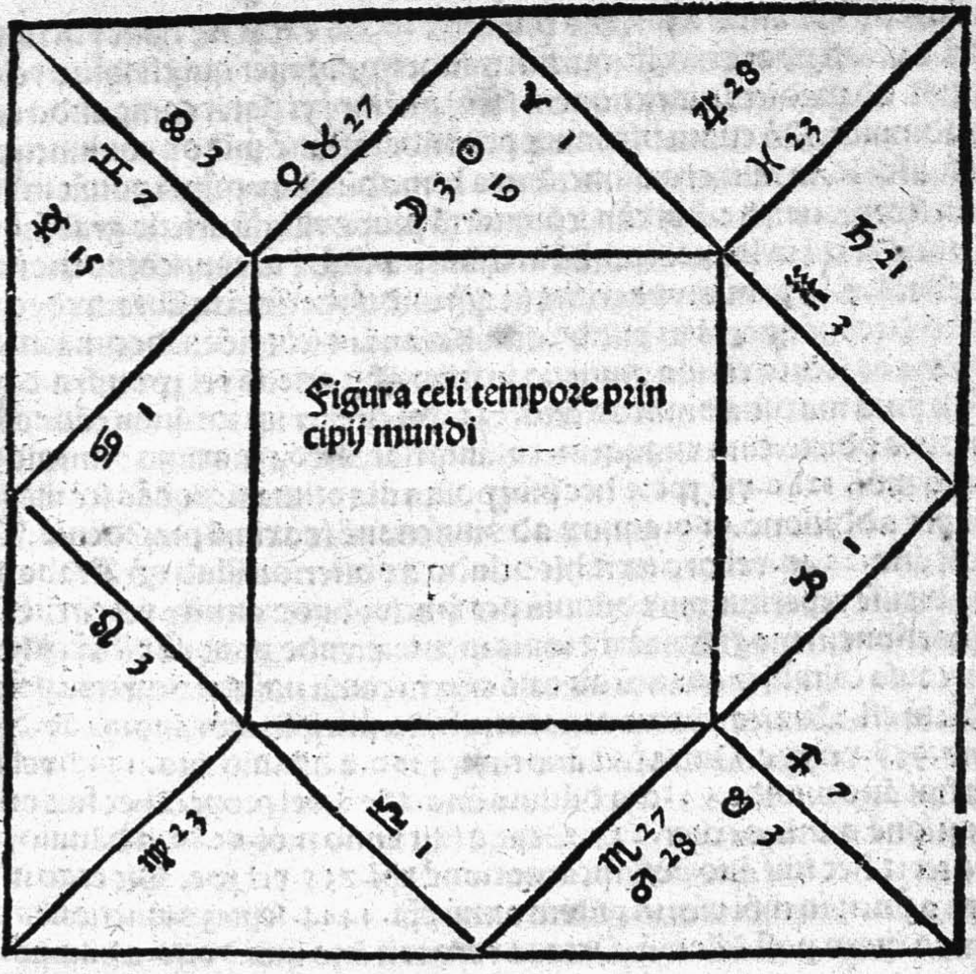

Figura celi tempore prin
cipij mundi

VErbum viceſimū. Suppoſita premiſſa figura celi per eaꝫ a priori poſſumus primam coniunctionem maximam conſignificare: ⁊ a poſteriori per tabulas aſtronomicas vnam aliam cōiunctionem ſimilem inuenire: ⁊ ex eis per aliarum huiuſmodi cōiunctionum calculationem legitimā: verum numerum annoꝝ mundi ſecluſa opinionū variarum diſſonantia certitudinaliter concludere: hoc vltimū verbū tria principaliter contenta continet: quorum tercium facile eſt duobus primis ſuppoſitis: ſed in illis eſt magna difficultas: non vnius hominis: ſed plurimorū peritorum iudicio terminanda: nam ſicut ſupra dictuꝫ eſt: valde difficile videt̄ predictam figuram celi ⁊ per conſequens coniunctiones per eam ꝯſignandas certitudinalr̄ verificare. Et ideo hic nō procedemus ſm̄ calculationeꝫ equatā ⁊ preciſam: ſed veritati propinquam: quorundaꝫ aſtronomoꝝ opinionem ſatis probabileꝫ inſeq̄ntes. Prima igitur ꝯiunctio maxima ſaturni ⁊ iouis in capite

Et hi vocant̄ quatuor cardines: ſeu quatuor domus angulares. Deinde po/
nemꝰ domos ſuccedētes videlꝫ ſcdam vndecimā ꝛ qntā ꝛ octauā. Secūda erit
3. gradꝰ leonis. 11. erit. 27. thauri quinta erit. 27. ſcorpionis. octaua erit. 3. aq̈
ri. Poſtea veniemꝰ ad cadentes que ſunt. 3. 6. 9. 12. 3. erit. 23. virginis. 6. erit
7. ſagittarij. 9. erit. 23. piſciū. 12. 7. geminoꝝ. Poſtremo ponemꝰ planetas i eo/
rū domibꝰ (in quibꝰ creati ſunt) cū gradibꝰ eaꝝ exaltationū. Exceptis ſole ꝛ lu/
na qui in locis earū exaltationū ponēdi ſunt vt ſequēs tabula declarabit. Sa
turnꝰ ponit̄ in aquario in domo ſua: alias in gradu ſue exaltationis. 21. Jupit̄
ponit̄ in ſagittario vel in piſcibꝰ ſm aliquos qui dicūt ꝙ ibi magis gaudet i do
mo ſua in gradu ſue exaltationis. 28. Mars i ſcorpione in domo ſua in gradu
ſue exaltationis. 28. Sol in ariete in gradu arietis ſue exaltationis. 19. Venꝰ
in tauro in domo ſua in gradu ſue exaltationis. 27. Mercuriꝰ in domo ſua in
geminis in gradu ſue exaltationis. 15. Luna in thauro in gradu ſue exaltatio
nis. 3. Caput draconis in geminis in gradu ſue exaltationis. 3. Cauda draco,
in ſagittario. in gradu ſue exaltationis. 3. Ex premiſſis patet primo ꝙ ſol ꝛ lu/
na nō fuerūt creati in coniunctione vel oppoſitione ſeu plenilunio. Sed luna
qu arta vel quaſi. Et ad hoc videt̄ congrua cōueniētia: qꝛ cū de illa luce q̄ pri/
ma die facta eſt: ſol ꝛ luna poſtea quarta die facti dicant̄: veriſimile videtur ꝙ
tūc in eadē habitu dine adinuicē fuerint: in qua fuiſſent ſi prima die in cōiun/
ctione creati extitiſſent. Secundo patet ꝙ venus ꝛ luna erant in eodem ſigno
videlꝫ in thauro. Tercio patet ꝙ luna tranſeundo ꝑ caput draconis cōiunge/
bat̄ mercurio in ſigno geminoꝝ. Et hec fuit prima coniunctio mūdi ſm p̄ſen/
tem figurā: deinde cum alijs planetiꝭ coniungebat̄ vſqꝫ quo applicabat̄ ad ſolē
quod fuit. 27. die vel prope ab ipſoꝝ creatione. Unde ſequit̄ ꝙ hec prima lu/
natio ad ſui ꝑfectionē requirebat illos tres dies precedētes creationē ſolis ꝛ
lune: alias non fuiſſet. 30. dieruꝫ. Quarto patet ꝙ in hac figura nō ponit̄ mer/
curiꝰ in domo ſua in virgine: in qua dicit̄ gratulari ꝛ gaudere: ſicut ponunt̄ alij
planete in ſuis domibus principalibus: ſed in geminis: quia mercuriꝰ non pōt
diſtare a ſole per duo ſigna: cuius oppoſitū dicunt aliqui aſſerentes ipſm crea/
tum in virgine tāqꝫ in domo ſua principali. Et hec que dicta ſunt clarius pate
bunt ex ſubſcripta figura.

ra. Indecens fuiſſet deũ tũc eam imꝑfectã creaſſe. Et ideo ſm qđ ait Auguſtinus. Ipſa tũc facta eſt in plenitudine eſſentie ⁊ plenitudine luminis accidẽtalis quã ſemꝑ habet a ſole quãtũ in ſe eſt quãdo nõ eſt eclypſis: licꝫ qñqꝫ nobis apparet corniculata: Et iõ ꝓbabiliter dicere poſſumꝰ eam nõ fuiſſe creatã plenã illa plenitudine vſitata apud nos. Et ſm hanc viã vt dicit altiſſiodoreñ. patet ſolutio ad obiecta opinionis aduerſe. Quare ↄcedimus ꝙ luna facta eſt in plenitudine ſpeciei: lꝫ nõ in plenitudine luminis accidẽtalis quo ad nos. Nec ſic eſt indecẽs deũ aliqđ imꝑfectũ facere: cũ eiꝰ ſolius ſit imꝑfectio ꝑfectionem addere. Nec etiã obuiat qđ dicit textus lumina facta inde in inchoatione noctis quo tꝑe nõ apparet niſi cũ eſt plena; ꝓpter qđ dicũt eã in plenilunio eſſe factã: Nã ſm eũ qđ dr̃ in inchoatione noctis: ſic eſt intelligendũ. i. in principatu: qđ innuit greca trãſlatio que habet archin vbi habemꝰ inchoationẽ ⁊ interꝑtatur grecum illud principatus. Hec de pñti q̃ſtione ex tantoꝝ theologoꝝ dictis collegi vt noteſcat qđ a ꝓbabiliori eoꝝ ſñia nõ diſcordat cõis aſtronomoꝝ opinio: q̃ ponit lunã nec primã nec factã fuiſſe: ſed quartã vt patebit.

VErbũ decimũnonũ. Preſuppoſita cõi tam theologoꝝ q̃ꝫ aſtronomoꝝ opinione ꝙ mũdus creatꝰ eſt in eqnoctio vernali ſole exiſtente ſub ariete. Et ex hoc ↄſequenť primã alioꝝ planetarũ diſpoſitionẽ (quã vocãt figurã ſeu faciẽ celi) poſſumꝰ deſcribẽ. Pro cuiꝰ figure declaratione p̃mittẽda eſt ſñia Albumaſar ⁊ ſui tranſlatoris hiſpalenſis in introductorio ad ſciam iudicioꝝ aſtroꝝ vbi tractatus. v. in drĩa. vij. ſic ait. Cũqꝫ ſciremꝰ domos in quibus exaltanť planete ⁊ fortitudinẽ vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ in eodẽ ſigno volumꝰ ſcire terminũ gradꝰ exaltatiõis vniuſcuiuſqꝫ planete ĩ ſigno. Rediuimꝰ itaqꝫ ad h̓ qđ dixeramꝰ ĩ tractatu. ij. Qꝛ inceptio ex diuiſione eſſet a ſole: ⁊ ex medio diei ⁊ inicio arietꝭ: ⁊ ex luna eq̃litatꝭ ⁊ ex medio celi: qꝛ ſol aſcẽdit dũ ingrediť arietẽ ⁊ incipit dies augmẽtari ⁊ dies eſt cã noctis: ⁊ mediꝰ dies eſt fortior tꝑibꝰ diei. Nã ⁊ aſcẽſiones ⁊ ortus aſcẽdẽtis mũdi ſuꝑ eos. In loco aũt linee equalitatis ſignoꝝ aſcenſionis ⁊ aſcẽſiones medij celi eoꝝ fiũt motus: ⁊ ꝑ ſilẽm aſcẽſionẽ circuli ſignorꝫ in linea eqnoctiali fit motꝰ ſignoꝝ in medio celi totius mũdi. Et ſil̓r gradꝰ exaltationis planete eſt omnimode ꝑ vnũ eſſe. Ob hanc itaqꝫ cãm facta eſt inceptio diuiſionis ex loco circuli directi: ⁊ ex medio celi ſuꝑ lineã equalitatis. Et iam notauimꝰ ꝙ cũ fuerit primũ minutũ arietis ĩ medio celi ſuꝑ lineã eq̃litatis erit primũ minutũ cancri aſcẽdẽs. Iõqꝫ dixerũt antiq ꝙ cãcer ſit aſcẽdẽs mũdi Et eſt dignũ vt ſit aſcẽdẽs initio incremẽti mũdi gradꝰ: in q̊ cõfortať iupiť ex cancro. hec ille. Ex quibꝰ habemꝰ fundamẽtũ deſcribẽdũ figurã aſtronomicaꝫ ad tempus inceptiõis mũdi In qua ſic procedemꝰ: p̃mo ponemꝰ primũ gradũ cãcri aſcendens mundi. ſcđo p̃mũ gradũ arietis pro medio celi: tercio p̃mum graduꝫ capcorni pro ſeptima domo ⁊ primũ gradum libre pro angulo terre.

in die quarto. Traditᷣ enim ſol quarta die cõditus fuiſſe in oriẽte ꝛ nõ in meri-
die ꝛ luna ĩ occidẽte. Et ſi obijciatᷣ ꝙ pri⁹ ergo debuiſſet ſcriptura dixiſſe: factũ
eſt mane ꝛ poſtea veſpe. Dicendũ ꝙ ſicut tangit magiſter ſnĩaꝝ in diſ. ꝑallega
ta. Mane dicit finẽ ꝑcedẽtis: ꝛ ex hoc dicit quandã obſcuritatẽ: ꝓpter hoc nõ
dicit tñ diei iniciũ: ſed noctis cõſũmationẽ. Et quia in prima lucis formatione
nõ ꝑceſſit nox. Jdeo dr̃ dies illa cepiſſe a plena luce: ac' ſi fuiſſet ĩ meridie. Nõ
ergo dr̃ feciſſe pri⁹ mane: qꝛ nõ ꝑceſſerat nox: ſed pri⁹ veſpere: qđ eſt finis diei: ꝛ
poſtea mane qđ eſt finis noctis: qꝛ pri⁹ fecit diẽ ꝛ poſtea noctẽ. Unde finaliter
cõcludit ꝑdictus doctor ꝙ tam hic mod⁹ dicendi ꝙ̃ ꝑcedẽs ſatis eſt ꝓbabilis.
Nec eſt facile diſcernere quis eoꝝ plus habeat veritatis. Jdeo quicũqꝫ iſtorũ
modoꝝ dicatᷣ nõ eſt facienda magna vis. Sed tñ hec ideo ex varijs doctoꝝ
theologoꝝ ſententijs recitaui vt appareat: qđ ab eis aſtronomoꝝ cõis opinio
nõ diſcrepat: ſed in trib⁹ concordat. Primo in aſtronomica rõne diſtinctionis
diei ꝛ noctis ꝛ. 24. horarũ in motu illi⁹ lucis: q̃ primis trib⁹ diebus ſupplet vicez
ſolis. Scđo ꝙ illa lux ꝛ ſol (q eidẽ ſucceſſit) conditi ſunt in eqnoctio. Tercio ꝙ
ſol cõditus eſt in plena luce. Et ſm aliquos theologos in meridie. Et hec cõis
oĩm aſtronomoꝝ opinio. Jdeo incipiũt diẽ cõputare a meridie: qꝛ tũc eſt ſol ĩ
maiori ṽtute. Alij tñ ex varijs cõſiderationib⁹ dies aliter diſtinguere cõſueue-
rũt: vt greci a mane in mane: qꝛ tũc primo apparet ſol. Hebrei a veſpera qꝛ tũc
incipiũt ſolẽnizare. Xp̃iani a media nocte: qꝛ tunc nat⁹ eſt xp̃s. Verſus. Mane
diẽ greca gens incipit aſtra ſequẽteſ. Jn medio lucis iudei veſpere ſancta. Jn
choat eccl'ia medio ſub tp̃e noctᷓ. ¶ Sed reſtat tercia difficilis q̃ſtio de prime
ua ſolis ꝛ lune diſpoſitione. Utrũ ſcꝫ conditi fuerũt in cõiunctione vel oppoſi-
tione: ꝛ hoc eſt qđ in hoc paſſu querit Auguſtin⁹ vtrũ luna creata fuerit prima
vel plena: quã queſtionẽ ꝓſequitᷣ dictus altiſſiodoreñ. vbi ſupra: ꝛ eandeꝫ tãgit
glo. ibi fiant luminaria ꝛc. vbi allegãs Aug⁹ ita dicit. Luna poſt equinoctium
vernale veſpere plenaqꝫ ꝑcedẽs paſcalẽ terminũ facit. Que regula vſqꝫ hodie
viget de qua cũ queratᷣ an plena vel prima facta fuerit. Reſpondẽdũ eſt deuꝫ
quotacũqꝫ fuerit ꝑfectam feciſſe: qꝛ (vt aiũt) nõ decebat deũ illa die aliqđ imꝑ-
fectũ facẽ. Alij dicũt ꝙ luna prima facta ſit nõ. 4. qꝛ nemo ſic incipit numera-
re. Si tñ deũ aliqđ imꝑfectũ feciſſe dicatᷣ reꝑhẽſibile nõ eſt. Qđ enĩ ab illo in-
choatũ eſt ab illo ꝛ nõ ab alio ꝑfectũ eſt. Creditᷣ etiã ideo plena facta qꝛ verba
70. interꝑtũ ſic habent factũ cũ inchoatione noctis qđ fit cũ plena eſt. Ex qua
glo. patet qđ de hac q̃ſtione duplex fuit opinio ꝛ vtrãqꝫ tetigit Aug⁹. ij. li. de tri
ni. Jbidẽ finalitᷣ ita cõcludẽs. Ego aũt medi⁹ intᷣ iſtos ita ſum vt neutrũ aſſerã
Sed plene dicã ſiue primã ſiue plenã lunã de⁹ fecerit feciſſe ꝑfectã. Pro cuius
q̃ſtionis ampliori declaratione Sciẽdũ eſt ꝙ cũ luna in p̃cipio creata fuerit
ĩ materia informi qñ ſcꝫ facta ſunt celũ ꝛ terra. Jpſa inde quarta die facta eſt ĩ
ſua ꝑfecta ſpecie atqꝫ plenitudine: qꝛ cũ dei perfecta ſint opera: vt dicit ſcriptu-

ꝑceptionē diuinā. Cui⁹ ſiře forte factū eſt in paſſione dñi qñ ſol dicit̃ obſcurat⁹ fuiſſe: nō quidē natura ſed diuino precepto. Et ſic intellexerūt doctores greci fuiſſe in illo primo triduo. Alius eſt mod⁹ dicendi ſm doctores latinos quem Beda ⁊ alij expoſitores cōiter ſequunt̃: qꝛ ſicut dicit bonauētura ſup ſecundū ſniarū diſ. 13. hic mod⁹ videt̃ eſſe rōnabilioꝛ: ⁊ virtuti naturali ꝓximioꝛ: videlꝫ ꝙ lux illa noctē ⁊ diē faciebat ſuo motu ⁊ reuolutiōe: ſicut poſt ea ſol fecit ſua actione. Nā lux illa intelligit̃ facta fuiſſe vbi nūc eſt ſol: ⁊ ex illa formatus credit̃ eſſe ſol: ⁊ ita quodāmodo ſolis ſilitudinē in diſtinctione diei ⁊ noctis habuiſſe eſtimat̃. Et hic mod⁹ ꝓbabili⁹ ſuſtinet̃. Sed hic orit̃ ſecūda queſtio: quia ſi lux illa ꝑ ſuū motū faciebat diē ⁊ noctē cū ipſa fuerit ante ꝓducta tanq̄ mota: ſequit̃ ꝙ ipſa fuerit ꝓducta añ omnē diē: ergo ipſa nō fuit opus prime diei. Si vero dicat̃ ꝙ ſimul cepit eſſe illuminare ⁊ moueri: querit̃ vbi primo incepit: Aut eni ex oriēte: aut ex occidēte: aut ex aliqua alia parte celi. Si ex oriēte ergo videt̃: ꝙ primo fuerit mane ⁊ poſtea veſperū. Et hoc eſt contra ſcripturam q̄ dicit: veſpere ⁊ mane dies vn⁹. Si ex occidēte ḡo videt̃ ꝙ lux cepit in occaſu: qđ eſt incōueniēs. Si in aliq̄ ꝑte alia vt in meridie: tūc videt̃ ꝙ ille dies nō habuerit. 24. horas: qđ eſt cōtra expoſitores. Et iō quō eſt vbi lux illa primo facta fuerit: ⁊ qualiter inde diē ⁊ noctē fecerit. Ad quā q̄ſtionē ibidē rñdet Bonauētura. Qꝛ formatio illi⁹ lucis fuit opus prime diei. Non qꝛ prima dies ipaꝫ lucē ꝓceſſerit: ſed qꝛ ſimul incepit dies cū luce. Quāuis eni motus rei ſequat̃ eē rei ſm nām: tñ duratione pōt ſimul cū mobili incipe. Et querat̃ vbi lux illa inceperat moueri. Rñdet̃ vbi facta fuit. Sed de loco vbi facta eſt due fuerūt opiniones. Quidā eni dixerūt ꝙ lux illa facta eſt in meridie duplici rōne. Prima qꝛ lux illa primo faciebat veſꝑe ⁊ mane ſicut dicit ſcriptura: ergo videt̃ ꝙ pri⁹ tenderet ad occaſum: q̄ꝫ redieret ad ortū: Alia rō eſt: qꝛ dei ꝑfecta ſunt opa. Et ideo diē ⁊ lucē fecit in ſua plenitudine: ⁊ iō in meridie. Et hoc videt̃ ſentire beda ⁊ alij expoſitores qui dicūt primū diē plena luce cepiſſe. Et ſi obijciatur ꝙ tunc a principio diei vſqꝫ ad mane nō fuerūt. 24. hore. Reſpondēt ꝙ ſex hore hui⁹ diei ꝓceſſerant ſucceſſione tpis ꝑtrāſeunte: ꝓpter mutabilitatē ipſi⁹ materie. Et poſtea ſexta hora q̄ eſt in numero ꝑfecto facta eſt lux qđ eſt corp⁹ perfectū in ſui natura in plena ⁊ ꝑfecta irradiatiōe videlicet in meridie. Et cū eēt tūc temp⁹ equinoctiale vſqꝫ ad occaſuꝫ fuerūt ſex hore. Et poſtea vſqꝫ ad ortuꝫ ſequētis diei fuerūt. 12. Et ſex ꝓceſſerāt ante formationē lucis poſt creationē celi ⁊ terre. Et ita fact⁹ eſt dies nālis perfectus ⁊ integer. Alia opinio eſt ꝙ nō fuerit mora tpis interiecta inter creationē ⁊ diſtinctionē: ſed ſtatim poſt creationē celi ⁊ terre ꝓduxit dñs lucē. Ita ꝙ poſteri⁹ nā: ſed ſimul duratione. Sed iſti dicūt ꝙ lux illa cepit in oriēte ⁊ ſua reuolutione ꝑfecta: tendēdo ab eodem puncto in idē fecit diē nālē. Et hoc videt̃ hugo in libro de ſacramētis ſentire. ⁊ iſtud videt̃ ſatis ꝓbabile: vt ibi cepit lux illa in die primo vbi conditus eſt ſol

Erbū sextūdecimū. Per predictā cōiūctionū maiorū calculatio/
nem a poſteriori: nō poſſumus annos ab origine mundi certitu/
dinaliter verificare: nec circa hoc opinionū diſſonantiā cōcorda
re. Hoc manifeſte patet quia ſm peripateticos qui mūduz a pte
ante τ a parte poſt perpetuuz opinant magnarum cōiūctionum
inuētio nihil agit ad mūdi etatem numerādam. Scōm vero eos
qui ponūt mūdum habuiſſe principiū τ finem etiam habiturum: nō poſſunt a
poſteriori calculari anni qui fuerunt a principio mūdi vſq; ad primam cōiun
ctionem maximā: niſi data certa radice pro computationis fundamento: ſicut
ſupra tactū eſt. Utrū aūt a priori poſſit prima cōiūctio inueniri: τ per hoc mūdi
etas a ſuo pricipio calculari τ veraciter certificari: deinceps probabiliter tēta/
re magis q̄ certitudinaliter tractare proponim⁹.

Ecimūſeptimū verbū. Multū videt difficile magnarū cōiunctio
nū calculationē a priori ad annos mūdi certitudinaliter appli/
care. Applicatio enī harū cōiūctionū pōt adhuc dupliciter cōſi/
derari. Unus modus eſt a poſteriori: alius a priori. Prim⁹ proce
dit ab vltima cōiūctione aſcēdēdo ad precedētes. Secūdus aūt
a prima cōiūctione deſcēdēdo ad ſubſequētes. Secūdus aūt
dus eſt facilior vt ex predictis patet. Prim⁹ vero mo/
manifeſtū eſt. Nā iſte modus pcedēdi pſupponit pro fūdamento figurā celi: τ
diſpoſitionē planetarū que fuit i mūdi pricipio: τ inde calculat primā cōiūctio
nē τ ex illa ceteras. Sed illud fundamētū eſt multū incertū: τ maxie qz circa B
magna eſt varietas opinionū. Hebrei nāq; in eqnoctio vernali dicūt mundū
factū eſſe. Arabes vo i ſolſtitio eſtiuali. Egyptij aūt i eqnoctio autūnali. Et ro
mani i ſolſtitio hyemali ſicut superi⁹ notatū eſt: vbi de anni pricipio agebatur.
Difficile ergo eſt certitudinaliter ſcire: que iſtarum opinionū ſit verior. Illā tñ
hic pſequar: q̄ apud aſtronomos cōiter obſeruat. Et hec eſt opinio hebreoꝝ.

Erbū decimūoctauū. Occaſione difficultatis pmiſſe vtile videtur
de creatione luminariū τ eoꝝ primitiua diſpoſitione: opinionem
theologoꝝ τ aſtronomoꝝ diſcutere. Et vt a capite. i. a prima mū
di die ſumamus exordiū. Sciendū eſt q̄ doctores theologi τ ſpe
cialiter Auguſtinus de prima luce: que prima die facta legit. Et
de luminaribus celi (que quarta die facta ſūt) multas mouet queſtiones quas
guilhelmus altiſſiodoreñ. in ſecūda parte ſūme ſue proſequit. Sed de his tres
ſolū tāgere pponim⁹: que magis ad ppoſitū ptinere vident: prima igit queſtio
eſt: qualit illa lux faciebat diē τ noctē. Et hic eſt duplex mod⁹ dicēdi vnus ſm
doctores grecos: videlicet damaſcenū τ baſiliuz. Alius ſm latinos. Illi enim
dixerūt q̄ lux illa ſeu nebula lucida emiſſione τ cōtractione radioꝝ ſuoꝝ diez
τ noctē faciebat: hoc aūt dicebāt eſſe i ptāte ipſi⁹ lucis: nō p virtutē ppriā ſed p

breuitat(. Et q2 iſte magne cõiũ ctiões mag(ad ꝓpoſitũ ꝑtinẽt eo ꝙ mag(poſ
ſũt applicari ad dictamia ꝓphiaꝝ ꝛ mutationes ſectaꝝ ꝛ euẽt' admirãdaꝝ reꝝ
V Erbũ q̃ntũdecimũ. Magnaꝝ ꝯiũctionũ q̃ fuerũt a diluuij tp̃e nu
merũ poſſum' a poſteriori veracit̃ calculare. Hoc eniȝ data certa
radice facilit̃ fieri poterit ꝓſuppoſita vltia ꝯiũctione triũ ſupioꝝ
planetarũ q̃ ſm aſtronomos fuit anno xp̃i. 1345: die marcij. 24.
in. 19. gradu aq̃rij vel ꝓpe: q̃ cõiũctio ſm leopoldũ aq̃s diminuit
ꝛ victualia generat ꝛ ex ꝯſequẽti peſtilẽtiã ſigt̃ maximã vt patuit ꝑ effectũ eua
cuationis gẽtiũ a regnis ꝛ climatib' varijs. Alioꝝq3 plurimũ maloꝝ ſequẽtiuȝ
quoꝝ vſq3 nũc remanẽt veſtigia. Ab hac igit̃ cõiũctiõe poſſum' a poſteriori cõ/
putãdo. ſ. retrorſũ p̃cedẽtes cõiũctiones ſil'es calculare: qd̃ ſic oſtẽdit̃. Nã ſil'iũ
ctis annis a diluuio vſq3 ad xp̃m cũ annis a xp̃o vſq3 ad ꝯiũctionẽ p̃dictã p3 ꝙ
a diluuio ſm alfonſũ vſq3 ad eã fuerit ãni. 4446. mẽſes. 20. dies. 12. mi. 30. vñ
manifeſte ſeq̃t̃ qd̃ ſi hec ꝯiũctio fiat i oib'. 224. ãnis vt aliq̃ dicũt ſequẽtes tabu
las ꝓphacij iudei. Hoc fũdamẽto (exempli grã) ꝓſuppoſito: facile erit calcula
re quot tales ꝯiũctiões vſq3 ad diluuiũ p̃ceſſerũt. Et ꝯſil'r poſſent calculari ille
q̃ fuerũt añ diluuiũ: ꝛ ſignificari ꝑ q̃t annos a pn̄cipio mũdi fuit p̃ma talis cõ/
iũctio: ſi de illoꝝ annoꝝ nũero eẽt nobis certitudo. Sȝ nõ habem' eram certã
ſeu radicẽ iſti' cõputatiõis ꝓpter diſſonãtiã opinionũ de ãnis a p̃ncipio mũdi
vſq3 ad diluuiũ. Sȝ hic diligẽt' aduertẽdũ ẽ ꝙ lȝ ſm aliq̃s aſtronomos moder
nos p̃dicta triũ ſupioꝝ planetarũ cõiũctio dicat̃ maxia ꝓpt̃ planetarũ cõcurrẽ
tiũ pluralitatẽ. Tñ ſm antiq̃s aſtronomos cõiũctio ſaturni ꝛ iouis in pn̄cipio
arietis ſimpl'r dr̃ maxia ꝓpt̃ effectũ (q̃s ſigt̃) magnitudinẽ. Eſt eni maxiaꝝ rerũ
ſignificatia mag(q̃3 alia p̃dicta: ſicut oẽs ꝯcordãt aſtronomi. Vñ reſpectu illi'
maxie i capite arietis q̃ fit i. 960. ãnis. Alie cõiũctiones ſaturni ꝛ iouis dicunt̃
magne: maiores ꝛ medie ſicut notat alkabici' vbi ſup̃. Et vt i p̃allegato tracta
tu de legib' ꝛ ſect(pleni' exp̃ſſuȝ eſt. Quib' ꝯcordat leopoldus q alioꝝ aſtrono
moꝝ ſnĩas cõpẽdioſe recollegit. Nã i q̃nto tractatu ſui introductorij ita ſcribit
Generales ꝛ maiores mũdi alteratiões ꝛ mutatiões ſciunt̃ ꝑ cõiũctiões ſatur/
ni ꝛ iouis i capite ariet(i. 960. ãnis: ꝛ hec ſm eũ in ſupiori tractatu maxia eſt in
mũdo. Et ſigt̃ mutationẽ i ſect(ꝛ i regnis. Secũda eſt cõiũctio eoꝝ in. 240. an/
nis ſm mutationẽ eoꝝ de vna triplicitate i aliã: q̃ etiã magnã alteratiõẽ i mũ
do ſigt̃ Tercia eſt cõiũctio ſaturni ꝛ mart(i. 30. annis i inicio cãcri vbi eſt ſatũi
debilitas ꝛ caſus martis. Quarta eſt cõiũctio ſaturni ꝛ iouis in. 20. annis q̃ fit
duodecies in. 240. annis: hec ille varijs i locis ſcripſit: multaq3 alia q̃ ad ꝓpoſi
tũ poſſent induci. Sȝ iſta ꝓnũc ſufficiãt. Ex q̃bus oib' colligit̃ ꝙ valde videret̃
expediẽs: vnã vltimã ſaturni ꝛ iouis maximã ꝯiũctionẽ i capite arietis calcula
re. Et ab illa ſicut ſupi' tactũ ẽ a poſteriori retrorſuȝ ꝯputãdo p̃cedẽtes ei ſil'es
ꝯiũctiões nũerare. q2 ſi eaꝝ tp̃a notauerim': ꝛ ad ea hiſtorias applicem' iuenie
mus ꝑfecto circa hmõi tp̃a magnas ꝛ mirãdas mutatiões i h̃ ſeculo eueniſſe.

⁊ ſectis: qđ patet etiã ꝑ alkabiciũ dĩa quarta ſui introductorij. vbi dicit ꝙ maior ex omnib⁹ cõiũctionib⁹ eſt cõiũctio ſaturni ⁊ iouis in inicio arietis. Secũda ỽo eoꝝ cõiũctio vt ibidẽ ait: eſt i inicio vniuſcuiuſqꝫ triplicitatꝰ. Et hoc in. 240. ãnis Jungunt̃ eni in vnaqꝫ triplicitate duodecies. i. faciũt ĩ vnaquaqꝫ triplicitate. 12. cõiũctiones. deinde mutat̃ eoꝝ cõiunctio ad triplicitatẽ que hãc ſuccedit. Tercia cõiũctio eſt ſaturni ⁊ martis ĩ inicio cancri: q̃e fit in oĩb⁹. 30. annis. Quarta ỽo cõiũctio ẜm alkabiciũ eſt ſaturni ⁊ iouis in vno quoqꝫ ſigno ſemel que fit in oĩb⁹. 20. annis. Sed q꞉ circa magnas cõiũctiones nr̃a verſat̃ intentio: de medijs ⁊ minorib⁹ cõiũctionib⁹ ſupioꝝ planetarũ de varijs quoqꝫ tã ipſi꞉ ꝗ̃ inferioꝝ planetarũ cõiũctionib⁹: nihil hic ampli⁹ dicturi ſumus: q꞉ illorũ multitudo maiorẽ reqrit tractatũ. Juxta doctrinã ptolomei in centiloquio verbo. 51. vbi ait. Nõ obliuiſcaris. 120. cõiũctionũ que ſunt in ſtellis erraticis Jn illis eni eſt maior ſcia eoꝝ que fiunt in hoc mũdo ⁊c̃. Et ibi haly illarũ cõiũctionũ dĩas breuiter annotauit.

QUartũdecimũ verbũ. Magnarũ cõiũctionũ ſignificationes hic cõueniẽs eſt breuiter explicare. Nã cũ dicat ptolome⁹ vbi ſtatim allegatũ eſt quod in illis. 120. ɔiũctionib⁹ eſt maior ſcia eoꝝ que fiunt in hoc mũdo: tñ magnas cõiũctiones quas ꝑdixim⁹: reperim⁹ maioris efficacie fuiſſe ad maiores mutationes in hoc ſeculo factas. Nã cõiũctiones illoꝝ ſuperioꝝ planetaꝝ. ſicut ait meſſahali ſignificãt res maximas: ⁊ maxime mirandas ꝑpter tarditatẽ mot⁹ eoꝝ Et i hoc cõcordãt oẽs aſtronomi. q꞉ nũqꝫ fuit aliqua iſtarũ cõiũctionũ: ſine aliqua magna ⁊ notabili mutatione ĩ hoc mũdo. Quib⁹ cõcordat ariſtoteles in libro de nã ⁊ ꝓprietatib⁹ elemẽtoꝝ. vbi ait. Qꝫ anni vbertas ⁊ ſterilitas fiunt per ſtellarũ ꝑmutationẽ in ſignis diuerſis ſup climata ſeptẽ. Et mortalitates gentiũ ꝑteritarũ: ⁊ regna vacua fiũt apud cõiũctionẽ ſtellarũ duarũ ſatnĩ ⁊ iouis: ꝑ eoꝝ eni ꝑmutationẽ de triplicitate ad triplicitatẽ accidunt accidẽtia magna Sed in ſpãli loquendo de cõiũctione maxima triũ ſupioꝝ dicũt aſtronomi ꝙ ſi illã aſpexerit ſol: illa ſignificat nouas ſectas ⁊ regnoꝝ mutationes ⁊ deſtructiones aliquoꝝ climatũ ꝑ magna ꝑte ⁊ ſignificat ꝓhiam. Et ſi iſti tres planete cõiũcti fuerint in caſib⁹ ſuis ſignificabit ſiccitatẽ ⁊ ſterilitatẽ niſi ſint fortunati vt innuit Albert⁹ in de natura ⁊ ꝓprietatib⁹ elemẽtoꝝ: Et euenit effect⁹ ẜm cõueniẽtiã fortitudinis eoꝝ: vñ ſi fuerit illa cõiũctio ĩ ſigno igneo ſignificabit terre ſterilitatẽ. Si ĩ ſigno aqueo: pluuiarũ mľtitudinẽ. Si ĩ ſigno aereo: vẽtorum fortitudinẽ. Si ĩ ſigno terreo: frigoris ſupfluitatẽ. Et ſi fuerit cõiũctio in ſignis maſculinis: ſiĝt decremẽtũ aĩaliũ maſculinoꝝ. De cõiũctione ỽo maxima ſaturni cũ ioue ĩ pĩcipio arietis dicũt ꝙ ſiĝt res ſectarũ nouarũ. Et ſi iupit̃ fuerit fortior ſignificabit bonũ. Et ſi ſaturn⁹ fuerit fortior: ſignificabit maximũ decremẽtũ ⁊ tribulationes. Et ſi illa ɔiũctio fuerit ĩ ſignis igneis: ſiĝt terre ſiccitatẽ ⁊ ſterilitatẽ: ⁊ ſil'r fit ĩ ſignis aereis: ſed ĩ ſignis aquaticꝰ ſiĝt inundationẽ aquaꝝ ⁊ peſtilẽtiã niſi fuerit impediti. De ſignificatiõe aũt illaꝝ ɔiũctionũ tranſeo gra

Quia ergo predicti anni perſici minores ſunt annis romanis. Ideo a diluuio vſq ad xp̄m plures numerant q̄ romani: videlz plures de duobus annis vno menſe. 17. dieb⁹ minutis obmiſſis. Qđ ſic patet ſm Alfonſum: quia dr̄a diluuij z regis alfonſi ſunt anni romani. 4353. menſes. 3. dies. 12. minuta. 45. Dr̄a vero incarnationis xp̄i z regis alfonſi ſunt anni romani. 1251. menſes. 5. nihil in dieb⁹ minuta. 15. Et ſic ſubtracto minori de maiori remanēt a diluuio vſq ad xp̄m anni romani. 3101. menſes. 10. dies. 12. minuta. 30. Ex quibus patet ꝙ cum Beda ponit ab adam vſq ad xp̄m. 5200. annos vno minus ſubtractī inde. 2242. annis quos ponunt. 70. vſq ad diluuiū remanēt ſm Bedam a diluuio vſq ad xp̄m anni. 2957. Et ſic diſcordat computatio alfonſi z excedit alfonſus Bedam de annis. 143. vel circiter. Et adhuc minus diſcordant ab alfonſo illi qui vltra computationē Bede ponunt. 11. annos vt Iſidorus vel vt alij. 24. vel. 29. vel. 39. ſicut ex ſupradictis patet. Cum vero Uincentius ponat ab adam vſq ad xp̄m ſm computationē hebraicaz annos. 3963. patet ꝙ ſubtractis inde annis. 1656. quos ponit pro prima etate vſq ad diluuiū remanēt ſm eius computationē a diluuio vſq ad xp̄m anni. 2307. Et ſic diſcordat a cōputatione alfonſi que dictā computationē excedit de annis. 795. vel circiter. Et dixi circiter propter fractiones quas hic omitto exprimere. Unde manifeſte patet ꝙ computatio Bede quā ſequit̄ eccleſia multo magis propinqua eſt computationi alfonſi: videlicet de annis. 654. vel circiter. Quapropter videtur melius eſſe ſequenda q̄ computatio vincentij. Maxime quia facilius poteſt concordari cum computatione alfonſi per modū ſupra tactuz videlicet per ſynodochen: quia Beda annos integros ſine fractionibus numerat. Alfonſus vero annoꝝ fractiones non omittit. Quia ergo aſtronomice conſiderationes que motus z coniunctiones octaue ſpere ſtellarū z planetarū demonſtrant: in talibus computationibus debent (ut videt̄) obtinere principatū. Ideo alfonſi computationē ſequar in ſequētibus cōſiderationibus: que erunt de magnarū cōiunctionū temporibus.

TErciūdecimū verbū. Ad annoꝝ mūdi computationē volētibus magnaꝝ tp̄a cōiunctionū adaptare: opus eſt cōiunctionū dr̄am precognoſcere. Sciendum eſt igit̄ ꝙ ſm aliquoꝝ modernoꝝ aſtronomoꝝ opinionē duplex eſt planetarū coniūctio. Una eſt ſuperior que eſt triū planetarū ſuperioꝝ: Et alia inferior que eſt quatuor inferioꝝ planetaꝝ. Coniūctio vō ſupior eſt quadruplex maxima: maior: minor z media. Cōiunctio maxima eſt quādo cōiūgunt̄ tres planete ſuperiores. ſ. ſaturnus: iupiter z mars. Cōiūctio maior eſt ſaturni cum ioue. Minor iouis cū marte. Media ſaturni cū marte. Magna autē cōiūctio eſt ſaturni z iouis in pricipio arietis que fit i. 960. annis ſemel. Et ſm albumaſar z aſtronomos antiquos dicebat̄ maxima: vt notaui in tractatu de legibus

x Gerson ?

excedit annis. 1236. Poſtea vero ſubiungit Uincentius ꝙ ſi maiorem illum
numerum proſequi volueri mus ⁊ iuxta librum iudicū ab exitu de egipto vſqꝫ
ad edificationeꝫ templi. 600. annos numeramꝰ: ⁊ inſuper in regno Amon regꝭ
iuda. 12. añnos quorum. 10. tantum apud hebreos habentur: computatis his
omnibus inueniemus ab inicio mundi vſqꝫ ad natiuitatem dñi ſm Bedā quē
ſequitur eccleſia. 5199. ānos: vnde verſus. Unum tolle datis ad milia quinqꝫ
ducentis. Naſcenti dño tot dat Beda a prothoplauſto. Nec mirandum eſt ſi
hec Bede computatio adhuc ab eccleſia obſeruetur: qꝛ longe anteqꝫ hebraica
Hieronimi tranſlatio in vſu eccleſie haberetur non ſolum Beda: ⁊ illi hyſtorio
graphi quos xp̄iani vt dictum eſt inſequuntur: ſed oēs catholici doctores tam
greci qꝫ latini iuxta tranſlationem. 70. annorum computationeꝫ obſeruabant:
vnde illam etiam ſequitur Augꝰ. ij. de ciui. dei vbi ait ꝙ ſexti millenarij annoꝝ
mundi poſteriora ſpacia ſuo tp̄e voluebantur: vbi incidenter notandum eſt ꝙ
Augꝰ ibidem non aſſertiue vt quidam crediderunt: ſed ſolum recitatiue ponit
illam opinionem que dicebat ꝙ primeuam creationeꝫ ideo diſtinxit deus per
ſex dies vt ſignificaret ꝙ omnia que per totam durationeꝫ ſeculi huius facere
diſpoſuerat in ſex annoꝝ millenarijs adimpleret hanc ſiquidem opinioneꝫ in
pluribus locis ⁊ ſpecialiter vt ſupra dictum eſt in fine libri de ciuitate dei aſſer
tiue repellit. Aliam quoqꝫ in tytulo pſalmi ſexti illorum videlicet qui aduentū
dñi ad iudicium poſt. 7000. annorū ab adam futurum crediderunt vt ſeptem
milia annorū tanqꝫ ſeptem dies tranſeant: deinde illud tp̄s tanqꝫ dies octaua
adueniat. De talibus aūt coniecturis quid catholice tenendū ſit dudum ſatis
probabiliter explicaui in quodaꝫ ſermone de aduentu dñi ſup verbo. Scitote
quoniam prope eſt regnum dei: ſed his omiſſis ad propoſitum redeamus.

VErbum. 12. ad annoꝝ mundi computationem expedit aſtrono-
micam ꝯſiderationem adaptare. Hoc aūt videtur fieri poſſe per
tabulas aſtronomicas a diluuio circa ſed non ſupra: qꝛ de ſuperi
oribus ānis vt ab Euſebio ⁊ Oroſio predictū eſt nulli gentiles hy
ſtoriographi aliquid tradiderūt: quare nec aſtronomi de illis ta-
bulas ediderunt: ſed illos annos ex ſola diuine hyſtorie reuelatione ſuſcepimꝰ
licet quidam iudei aſſerant tabulā aſtronomicā per quam cōiunctiones ſolis
⁊ lune calculāt Moyſen tradidiſſe. Dico igitur ꝙ a diluuio citra poſſunt aſtro
nomi annos mundi certificare: qa a radice certa ⁊ cra ſumunt ſue ꝓgreſſionis
inicium: nam ſm tabulas Alfonſi differētia diluuij talis fuit ad incarnationē
chriſti ꝙ eam preceſſit per annos. 3103. cum. 11. menſibus ⁊. 29. diebus. Hi
autem ſunt anni ꝑſici qui paulominus minores ſunt annis romanis: quia ꝑſe
ſuum annum ex. 365. diebus pretermiſſa quarta diei parte affirmant cōſtare:
quare manifeſtum eſt non idem inicium ſumi anni in vna temporis parte ſicut
apud latinos ⁊ grecos poteſt inueniri: ſed circulariter per tp̄m deduci ſpacia.
eorum quoqꝫ menſes. 30. continent dies preter octauum qui continet dies. 35

xp̄i ſm̄ libꝛ Oroſij. 5199. vel ſm̄ alios. 227. vl'. 24. Ex quib⁹ patet ꝙ tota diſſo
nantia inter p̄dictos catholicos ſcriptores de annis ab adā vſq ad xp̄m eſt de
29. vel. 30. ānis aut circiter: q̄ videret̄ facil'r poſſe ɔcordari per vnū modū quē
tangit mgr̄ hyſtoriarū in fine li. Regū ad determinandū ɔrietates q̄ emergūt
de colloatione regū iuda ꝛ regum iſrl' videlicet ꝙ h⁹modi varietates ꝛ alie pn̄t
determinari per ſinodochē: hoc eſt qꝛ illi qui plures annos ponunt numerant
partē pro toto ponentes qn̄q annos incōpletos pro annis cōpletis ꝛ ꝑfectis.
Cuius ſignū eſt qꝛ obmittūt annoꝝ fractiōes ſicut dies menſes q̄rtas ꝛ tercias
ac medietates annoꝝ. Ubi aūt eſſet tanta annoꝝ differentia ꝙ per hunc vel ꝑ
alium rōnabilem modū non poſſet ɔuenienter ɔcordari ſicut idē ait hoc vicio
ſcriptoris credendū eſt accidiſſe qui in ꝓprijs noibus ꝛ numeris ſepe falluntur
ꝛ idem docuit Aug⁹. xv. de ciuit̄. dei. Prima inquit diuerſitas numeroꝝ aliter
ſe hn̄tium in codicibus grecis ꝛ latinis aliter in hebreis ſcriptoꝝ tribuat̄ errori
Et poſtea ſubdit ꝙ cū diuerſum aliquid in vtriſq codicib⁹ inuenitur qn̄quidē
ad fidem rerum geſtarū vtrūq eſſe non poteſt verū ei lingue potius credatur:
vnde in aliā per interpretes facta eſt tranſlatio. Hec igitur de latinis ānorum
ſcriptoribus dicta ſufficiant. Sequitur de hebreis.

VErbum. ii. de ānis mōi vtile eſt computatōꝫ hebraicā annotare
hanc computatōꝫ diffuſe ꝓſecutus eſt Uincentius in ſpeculo hy-
ſtoriali cuius dicta breuiter recolligā. Anno igitur. 600. vite noe
inundauer̄t aque diluuij: ab inicio aūt mundi. 1656. ꝛ ibi prima
etas mōi termīata eſt q̄ſi infantia obliuioni data. Anno v̄o ſcōe
etatis. 222. mōi vero. 1878. genuit nachor filiū ſuū thare in quo
terminat̄ ſcōa etaſ que tn̄ vſq ad ortū abrahe extenditur. i. vſq ad annū thare
70. ſic ſcōa etas hūit ānos. 292. ſic ꝙ ab inicio mōi vſq ad ortū abrahe fluxer̄t
anni. 1948. ꝛ hoc ſm̄ veritatē hebraicā: ſm̄ vero. 70. longe plures. Ab abrahā
aūt vſq ad regnū dauid fuit tercia etas hn̄s annos. 940. in cui⁹ principio regni
incepit q̄rta etas: non vt quidā dicunt pro regni iudeoꝝ inicio cū inchoaſſet a
ſaule: ſed pro inouatione ꝓmiſſionis olim plurib⁹ facte de xp̄o ꝛ regno xp̄iano
Siquidē iurauit dn̄s dauid veritatē de fructu ventris tui ponā ſup ſedem tuā
Et habuit hec etas annos. 485. vſq ad vltimā captiuitatem iudeoꝝ: ab adam
vero. 3373. igitur ab inicio captiuitatis que iuxta ꝓphetiam Jeremie. 50. ānis
ꝑſeuerauit etas quinta exordium habuit que ɔtinet annos. 500. ꝛ circiter. 90.
que ad xp̄m terminata eſt. Ex quibus oībus ab adam vſq ad natiuitatem xp̄i
vbi incepit ſecunda etas colliguntur anni. 3963. et hoc ſm̄ Uincentium qui vt
aſſerit ex diuina hyſtoria iuxta beati Hieronimi tranſlationē annoꝝ numerū
computauit: veruntamen vt idem ait. Ante abrahe tempora tam ante diluuiū
q̄ȝ poſt: multo plures in editione. 70. leguntur q̄ȝ in noſtra reperiantur. Et hoc
patet ex ſupra allegatis ab Euſebio Oroſio ꝛ Jſidoro qui antiquam tranſla-
tionem ſecuti ſunt quorum computatio predictam hebraicā computationem

VErbum. 10. diſſonantiaz opinionū de annis mundi vſqꝫ ad xp̄m
expedit recitare: nā vt in .ij. dubio ꝓpoſitū eſt noſtrarū hyſtoriarū
ſeu cronicaruz ſcriptores eos varie deſcripſeunt. Et inter primos
accedat ille famoſus Euſebius ceſarienſis ep̄us: cui ibidem falſe
imponitur ſex annoꝝ milia poſuiſſe: nō enim eſt ita qḋ ex p̄miſſis
manifeſte patet ꝙ ab abrahā ⁊ regno nini a quo ſuam cronicā inchoat ꝓcedit
per decades q̄s. 124. numerat vſqꝫ ad ioathan regem: deinde per olimpiades
vſqꝫ ad xp̄m qui ſm eū. 42. anno imperij auguſti natus eſt: et. 15. anno tyberij
p̄dicare orſus vſqꝫ ad qḋ tp̄s annos recolligēs ita ꝯcludit. Computant̄ inquit
anni in p̄ntem annū .i. 15. tyberij ceſaris a ſcḋo anno inſtauratōis tēpli q̄ facta
eſt ſub altero āno perſarū darij: anni. 548. A ſalomone aūt ⁊ prima edificatiōe
tēpli anni. 1060. a moyſe ex egreſſu iſrl' ⁊ egipto anni. 539. ab abrahā ⁊ regno
nini āni. 2044. a diluuio. 2986. ab adā anni. 5228. ex quib⁹ liquet intentū: ſed
poſtea vnum valde notandū ſubiungit qḋ hic incidenter inſerere dignū duxi.
Jheſus xp̄s inquit mortem paſſus eſt anno tyberij. 18. quo tp̄e etiam in alioꝝ
ethnicoꝝ cōmentarijs hec ad verbū ſcripta reperim⁹ ſolis facta defectio: bithi
nia terremotu ꝯcuſſa: ⁊ ī vrbe nicea edes plurime corruer̄t que oīa his ꝯgruūt
que in paſſiōe ſaluatoris acciderēt. Scribit vero ſup̄ his Flegō qui olimpiadaꝝ
egregius ſuꝓpotator eſt in .xiij. li. ita dicens. Olimpiade inquit. 202. magna et
excellens inter oēs qui ante eaz acciderant defectio ſolis facta diei hora ſexta
ita in tenebroſam noctē verſus vt ſtelle in celo viſe ſint terreqꝫ mot⁹ in bithinia
nicene vrbis multas edes ſubuerteret: hec ſupradict⁹ vir. Argumentū aūt hui⁹
rei ꝙ ſaluator iſto āno paſſus ſit euangeliū prebet in quo ſcribit̄ poſt. 15. annū
tyberij ceſaris tribus annis dn̄m predicaſſe. Joſephus aūt vernaculus iudeoꝝ
ſcriptor circa hec tp̄a die penthecoſtes ſacerdotes primū cōmotionem locorū
etiam quoſdā ſonitus ſenſiſſe teſtat̄: deinde ex addito templi repentinā ſubito
erupiſſe vocē dicentē. Tranſmigrem⁹ ex his ſedib⁹: ſcribit aūt ſupradict⁹ vir ꝙ
anno eodē pilatus preſes ſecreto noctis imagines ceſaris in templo poſuerit ⁊
ſtatuerit: ⁊ hec prima ſeditionis ⁊ turbarū iudeis cauſa extiterit: hec Euſebius
ſub. 202. olimpiade ſignauit. Sed vt ad id qḋ propoſitū eſt redeam⁹ ex p̄miſſis
patet ꝙ cōputatio p̄dicta annoꝝ vſqꝫ ad tp̄s predicationis xp̄i ſatis cōcordat
cū Oroſij cōputatione vſqꝫ ad tp̄s ſue natiuitatis: nam ipſe ad Aug' ſcribēs ita
dicit. A primo hoīe vſqꝫ ad ninū magnū vt dicunt regem qn̄ natus eſt abrahaz
fluxerūt anni. 3184. qui ab oībus hyſtoriographis vel obmiſſi vel ignorati ſunt
Anni aūt ab abrahā vſqꝫ ad ceſarē auguſtū .i. vſqꝫ ad natiuitatem xp̄i que fuit
anno imperij ceſaris. 42. qn̄ bella toto orbe ceſſarūt colligunt̄ anni. 2015. ⁊ ſic
fiunt anni. 5199. ab adam vſqꝫ ad xp̄m ſm Oroſiū: cui ꝯcordat Beda: ſed cum
Oroſi⁹ ⁊ Beda vltra. 5000. ponant. 200. annos min⁹ vno: fuerunt tn̄ qui vltra
200. poſuerūt annos. 24. alij. 28. Jſidorus aūt q̄ſi mediando inter iſtos ponit
ſicut ſupradictū eſt ab adam vſqꝫ ad xp̄m ānos. 5210. ⁊ ne alioꝝ computatiōꝫ
ignorare videat̄ ibidē ſubdit. Jnuenim⁹ ab inicio mundi vſqꝫ ad natiuitatem

pater poſuit in ſua poteſtate. Poſtq̃ tanq̃ in die ſeptimo requieſcet deus id ē nos in ſeipſo faciet quieſcere: et ſic ſeptima erit ſabbatum noſtrū cuius finis nō erit veſpera. De ſex predictis etatibus tractauerunt Yſidorus libro .v. ethimologiarum: et magiſter in hyſtoria ſcolaſtica: et fere omnes catholici cronicarum ſcriptores quorum plures etiã annorum ↄnotationes ānotauerunt. de quibus inter eos mira fuit opinionū varietas. Et quia primi annorum ſūmatores fuerūt .70. interpretes: deinde Joſephus Euſebius Hieronimus Proſper Oroſius Beda Yſidorus: ideo eorum opinionem hic ſcribere decreui. 70. ergo a mundi principio vſq̃ ad diluuium ſm magiſtrum hyſtoriarum .2244. annos poſuerunt. Ipſe vero Methodius .2000. qui tantum per ciliades ſecula diſponit: nec apponit annos ſi ſuperſint: et ideo nihil certum de numero annorū poſuit. Hieronimus autem non plene ponit .2000. ſed Joſephus ſm aliquos poſuit .2656. ſm tamen alios hec litera videtur corrupta iuxta illos verſus. Aurore tempus ad hoc ab adam ioſepho teſte fuerunt anni ſexcenti milia pene duo. Oroſius vero cui concordat Beda ponit in ſūma ab adam vſq̃ ad ninū regem ſub quo natus eſt abraham .3184. annos. Euſebius vero in prefatione cronice ſue quā Hieronimus de greco tranſtulit in latinum ita ſcribit. Cum diuinā ſcripturam diligenter reuolueris a natiuitate abraham vſq̃ ad totius orbis diluuium inuenies retrorſum annos .942. Item a diluuio vſq̃ ad adam .2242. in quibus nulla penitus nec greca nec barbara et vt loquar in cōmuni nulla gentilis inuenitur hyſtoria. Ex quo patet q̃ Euſebius concordat de ānis prime etatis cum .70. interpretibus niſi ſolum de ānis duobus quos vltra poſuit magiſter hyſtoriarum vt patet ſuperius quod forte ex vicio ſcriptoris factum eſt: patet inſuper q̃ cū Euſebio totalr ↄcordat Oroſius: vnde veriſile eſt q̃ ipſi ſuā computatiōẽ a .70. interpretibus receperunt. Hieronimus vero ab hebraica veritate: vnde cum Joſephus hebreus fuerit mirū videtur q̃ computationẽ Hieronimi et vnum aliorum tam abundanter exceſſerit. Ex p̃miſſis igitur manifeſtū eſt q̃ in computatione annorum prime etatis magna fuit apud ſcriptores diſſonantia. De alijs aūt etatibus non tanta: et ideo hic breuitatis cauſa pertranſeo. Contentus Yſidori computationē recitare: ipſe nanq̃ ab adam vſq̃ ad archā edificatā cōputauit annos .2242. in quo ↄcordat cum .70. deinde iungens primā et ſecundā etatẽ ab adam vſq̃ ad abrahā numerat annos .3284. in quo ↄcordat cum Euſebio et cum Oroſio: deinde ab adam vſq̃ ad dauid tres etates cōprehendens computat .4224. deinde quatuor etates vſq̃ ad tranſmigrationē babilonis .4679. deinde vſq̃ ad xp̄m in quo eſt finis q̃nte et iniciū ſexte etatis .5210. et hec de mōdi etatibus ſufficiant de quibus finaliter illud notandum eſt q̃d Euſebius in principio ſue cronice ſignanter expreſſit videlicet in hebreis etiam codicibus diſſonantes etatum annos inueniri pluſq̃ vel minus prout interpretibus viſum eſt legitari ſequendum illud potius quod exemplorum multitudo traxit.

qđ dicit idem Plinius eſſe adhuc gentem vbi .200. ānos viuitur: vnde ɔcludit Si ergo humanarum vitarum diuturnitates quas experti non ſumus hodie hr̄e credunt̄ incognita nobis loca: cur non etiaꝫ habuiſſe credant̄ tpa: an vero credibile eſt alicubi eſſe quod hic non eſt. Et incredibile eſt aliqn̄ fuiſſe quod nunc non eſt. Sed de his iſta ſufficiant: vt id qđ propoſitum eſt exequamur.

VErbum octauū. Ex p̄miſſa anni varietate: variaqꝫ acceptiōe non ꝓcedit appens diſſonātia ſeu ꝟrietas in hebreoꝝ ⁊ .70. interpretū ſentencijs: ſeu in xp̄ianorum hyſtoriographorum cronicis: ſuper computatiōe annorum a mundi origine: hoc manifeſte ſeqtur ex premiſſis: quia licet hebrei vtantur ānis lunarib⁹: ⁊ latini ſolarib⁹ tn̄ lunares ad ſolares reducūtur vt dictum eſt. Nec illorum annoꝝ differentia poteſt illorum auctorū diſſonantiam: que in annorum computatione notatur efficere: ſicut ex dicēdis inferius ɔſideranti clarius apparebit. De diſſonantia vero hebreoꝝ ⁊ .70. interpretū de qua tactū eſt non intendo ſpecialiter ꝓſequi: ſed ſolum contentari in verbo Aug. qui in libro .xv. preallegato ita concludit. Illa inquit numeroꝝ varietas que inter codices hebreoꝝ inuenitur ⁊ noſtros neqꝫ de hac antiquorū longeuitate diſſentit. Et ſi qua ita habet diuerſa vt verū eſſe vtrūqꝫ non poſſit: rerum geſtarum fides ab illa ligua repetenda eſt: ex qua interpretatum eſt qđ habemus: que facultas cum volentibus preſto ſit: non tn̄ vacat: q .70. interp̄tes ī plurimis que diuerſa dicere vident̄ ex hebreis codicib⁹ emendare auſus eſt nemo. Non enim eſt illa diuerſitas puta mendoſitas: nec ego vllo modo putandū exiſtimo: ſed vbi non eſt ſcriptoꝝ error: ad eos diuino ſpiritu: vbi ſenſus eſſet conſentaneus veritati: non interpretantiuꝫ munere: ſed prophetantium libertate aliter dicere maluiſſe credendum eſt. De diſſonantia ergo que inter xp̄ianos ſcriptores reperitur: deinceps ſolum dicturus ſum.

NOnum verbum. Ad explicandū diſſonantiam opinionū variaꝝ in computatione annoꝝ a mundi origine: diſtinctionem etatū mundi conuenit prenotare. De his aūt in plurib⁹ locis tractauit Aug⁹ in libro .iiij. de doctrina xp̄iana: in li. lxxxiij. queſtionū: in li. de cathezizandis rudibus: ⁊ ſpecialr̄ in fine .xxij. li. de ciu. dei. Has etates ſex dieb⁹ mūdane creationis adoptans ita diſtinguit vt prima etas tanqꝫ dies vnus ſit: ab adam vſqꝫ ad diluuium. Scđa inde vſqꝫ ad abraham non equalitate tpis: ſed numero generationū denas quippe hr̄e reputantur. Hinc iam ſicut Matheus euangeliſta determinat tres etates generationum vſqꝫ ad xp̄i ſubſequuntur aduentū que ſingule denis ⁊ quaternis generationibus explicant̄: ab abraham vſqꝫ ad dauid vna: altera a dauid vſqꝫ ad tranſmigrationē in babiloniam: tercia inde vſqꝫ ad xp̄i carnalē natiuitateꝫ fuerunt itaqꝫ omnes quinqꝫ. Sexta nunc agitur generationum nullo numero metienda ꝓpter id qđ dictum eſt. Non eſt veſtrum noſſe tpa vel momenta que

qui fuit antiquiſſim⁹ aſtronom⁹ hebreoꝝ. Concordant etiā canones tabularū Azarchel ⁊ Alfoncij qui docent annos perſarū hebreoꝝ ⁊ arabū ad predictā anni quantitatē reducere. Etſi annus nr̄ adhuc eſſet rectificatuſ qui non plene illā quartā partē diei ꝯtinet vt ſupra dictū ē: preciſior fieret cōputatio ſubtract̃ ſubtrahendis: ⁊ additis addendis. Sed inſuper non eſt hic ptermittenduȝ ꝙ aſtronomia p̄dicte veritati theologice ꝯcordat de longeuitate antiquoꝝ: nam vt docet Alkabicius aſtronomi poſuerūt varios ānos firdarios planetarū qui habent reſpectū ad longeuitateȝ nati videlicet maximos maiores ⁊ medios ⁊ minores. Exēpli grā anni maximi firdarici ſatni ſūt. 465. iouis. 490. mart̃. 264. ſolis. 1410. vener̃. 200. mercurij. 480. lune. 520. Ad iſtos aūt ānos null⁹ pueīt tp̄e noſtro: tn̄ fruſtra ac ſine fundamēto eos poſuiſſent aſtronomi: niſi ad eos qnq̄ȝ aliqui pueniſſent: in quo tn̄ mirum videtur ꝙ tot anni attribuunt̃ ſoli cum li. pallegato dicat Aug⁹ ꝙ plures ad. 900. ānos tranſierint: nemo tn̄ ad. 1000. puenit: ſed eſſe potuit ꝙ aliqui puenerunt quos ſcriptura ſacra minime cōmemorat: ſicut idem Aug⁹ ibidem ait. Non omnes hoīes qui tunc eſſe potuerunt ſcriptorē ſacre huius hyſtorie neceſſe habuiſſe noīare: ſed eos ſolos quos opis ſuſcepti ratio poſtulabat: videlicet eos a quib⁹ per ſucceſſiones ceterarū generationum ex vno hoīe propagatarū perueniret ad abrahaȝ: ac deinde ex eius ſemine ad populū dei ⁊ ciuitatē eius ipſiuſq̄ȝ regem ac conditorem xp̄m. Jam vo adid qđ ppoſitū eſt: de annis firdaricis redeam⁹. Anni ergo maiores ſatni ſunt. 57. iouis. 69. mart̃. 50. ſolis. 120. veneriſ. 82. mercurij. 76. lune. 108. Anni vero medij ſaturni ſunt. 43. cum dimidio: iouis. 45. cum dimidio: martiſ. 40. cū dimidio: ſolis. 69. cum dimidio: vel ſm quoſdam. 39. cum dimidio: veneris. 45 mercurij. 48. lune. 66. cū dimidio. Anni aūt minores ſaturni ſunt. 30. iouis. 12. martis. 15. ſolis. 19. veneris. 8. mercurij. 20. lune. 25. De his ergo ānis firdaric̃ dicunt aſtronomi ꝙ ſi minores aliquis tranſiuerit: ad medios puenire poterit ſed medijs tranſactis: aliqui licet pauci ad maiores ānos pueniunt: ſed poſtea declinant: que ſentencia aſtronomica theologice veritati ꝯcordat: quam libro preallegato idem Aug⁹ ita concludit. Tam magnos inquit ānos vixerunt illi antiqui vſq̄ȝ ad amplius q̄ȝ. 900. quantos poſtea vixit abraham. 170. ⁊ poſtea filius eius yſaac. 180. ⁊ filius eius iacob prope. 150. ⁊ nunc viuūt homines. 70. vel. 80. ⁊ non multo amplius de quibus dictuȝ eſt: ⁊ amplius eis labor ⁊ dolor Ad confirmationem autem ſacre hyſtorie de longeuitate antiquorum ibideȝ allegat Aug⁹ teſtimonia de magnitudinibus corporumque longe ampliores tunc fuerunt q̄ȝ nunc ſunt: vbi inducit Uirgilij auctoritateȝ qua ſignificauit maiora tunc corpora producere ſolem tellurem. Jnducit etiam experientiam de oſſibus gigantium que modū alioꝝ plurimū exceſſert̃: ſicut ipſe ſe vidiſſe teſtat̃ Jnducit pterea plinium ſcđm: q̄nto magis magiſq̄ȝ pterit ſcl'i curſus minora corpa naturā ferre: qđ etiam Homeꝝ poetā notaſſe cōmemorat. poſtea ſubdit

hyſtoricos reperitur egiptios, habuiſſe ānum. 4. menſiū: acarnanas. 6. menſiū: labinios. 13. menſiū: ꝛ ſubdit ꝙ Plinius ſcōs cū cōmemoraſſet relatū fuiſſe in terris aliquez vixiſſe: 152. ānos: alios. 10. amplius: alios. 200. annoꝝ habuiſſe vitam: alios. 300. quoſdam ad. 500. alios. 600. nōnullos ad. 800. etiā gueniſſe hec oīa in ſciētia tpm accidiſſe arbitratus eſt. Alij qppe inqt eſtate determināt annū: ꝛ alij hyeme: alij quadripțitis tpibus ſicut archades quoꝝ anni trimēſes fuerunt. Etiam adiecit qm̄ aliqn̄ egiptios quorum paruos ānos quaternorum menſiū ſupra diximus lune fine limitaſſe annū: itaq3 apud eos inquit. ꝛ ſingula milia annoꝝ vixiſſe produntur. De hac etiam annorum paruitate conformiter loqtur Solinꝰ in principio li. ſui de mirabilibꝰ mundi: ſicut allegaui in tractatu de imagine mundi in ca. de inſula taprobana: vbi per hanc annoꝝ paruitatez concordare niſus ſum quandā eiuſdem Solini hyſtoricā narrationē: cum nr̄e fidei veritate de mundi duratiōe: inſup beatus Augꝰ ibidez recitat: ꝛ reprobat quorundā opinionem qui primeue etatis hoīes tot annis vixiſſe credunt: ſicut ſacra ſcriptura cōmemorat. Sed ad hoc ſaluandum putant aliter annos illis tpibus computatos. i. tāte breuitatis: vt vnus annus noſter. 10. illos habuiſſe credat̄. Quapropter inquiunt: cum audierit quiſq3 vel legerit. 900. ānos quēq3 vixiſſe: debet intelligere. 90. Jlle ergo annus minimꝰ qles. 10. faciunt vnū nr̄m 36. hēbat dies. Ex p̄miſſis itaq3 patet ꝙ diuerſa et aduerſa de āni quantitate fuerit opinio.

SEptimum verbū. Premiſſam anni varietatez: variaſq3 diſtinctiōz oportet ad vniformē ꝛ completā anni ſolaris quantitatē reducē ꝛ in hoc theoloicā veritatez ꝛ aſtronomicā concordare: nam cuz motus ſolis ſit nobis metrum ꝛ menſura alioꝝ motuū celeſtium neceſſe eſt qualitercunq3 computetur annus apud varias gentium nationes ꝙ eoꝝ anni reducant̄ ad menſurā anni ſolaris cōpleti ꝛ pfecti. i. circuitꝰ ſolis ab vno eqnoctio in idem equinoctiū: vel ab vno ſolſticio ad idem ſolſticium: ꝛ ideo Augꝰ p̄allegato li. xv. de ci. dei predictā opinionem de paruitate annoꝝ prime etatis ita cōcludit. Prouide remouet̄ hic error qui coniectura falſa: ita vult aſtruere ſcripturarū noſtrarū fidem vt alibi deſtruat. ꝛ ſubdit. Prorſus ꝛ tantus tunc dies fuit q̄ntus ꝛ nūc eſt: quē. 24. hore diurno circulo nocturnoq3 determinant: tantuſq3 menſis quantus ꝛ nunc eſt: quē luna cepta ꝛ finita concludit. ꝛ hunc menſem lunarē ponit Augꝰ. 30. dierum: vnde videt̄ ꝙ computatio ſacre ſcripture non per menſes ſolares latinorum: ſed per menſes lunares hebreoꝝ debet attendi: cui etiam ꝯcordat computatio aſtro nomicarum tabularū. Poſtea magis ad propoſitū ſubiungit: tantus fuit tunc annus quantus ꝛ nunc eſt: quem menſes lunares: additis ꝓpter curſum ſolarē q̄nq3 diebꝰ ꝛ quadrāte. i. q̄rta diei pte cōſūmāt: ꝛ huic veritati theologice ꝯcor dat antiq̄ aſtronomoꝝ traditio: nā p̄dictā āni ſolaris q̄ntitatē docuit Abrathis.

Et cōmuniter capitur annus lunaris pro. 12. talibus lunationibuſque vocant'
menſes lunares. Hic ergo ānus lunaris minor eſt ſolari de. 11. dieb': ex quib'
creſcentibus pluries replicatis: colligitur vna lunatio: ⁊ ſic conſtituitur annus
lunaris emboliſmalis ſiue excreſcens. 13. lunationes continens. Hebrei vero
⁊ arabes vtunt' anno lunari. 12. menſiū: licet diuerſimode ordinēt ſuos menſes
⁊ varie ſuas diuidant fractiones: ſicut notaui in tractatu de vero ciclo lunari ſm
arabes. De anno aūt ſolari varie fuerunt opiniones: de quibus (vt ad ꝯcordiā
reducantur) ſciendum eſt ꝙ ſcientia de ratione anni prius fuit apud hebreos:
caldeos: ⁊ grecos. Et anteq̄ plene tranſiret ad latinos Romulus prim' rome
vrbis fundator. 10. menſes in anno ꝯſtituit: incipiens a marcio: de quo Ouidi'
in libro de faſcis Tp̄a diſtinxit tunc ꝯditor vrbis in anno Cōſtituit mēſes quoqꝫ
bis eſſe ſuo. Cuius rōnem aſſignat Qd̄ ſatis eſt vtero matr' dum ꝓdeat infans
hoc anno ſtatuit tp̄is eſſe ſatis. Aliam quoqꝫ rationem aſſignat Ouidius: ⁊ de
noībus menſiū diffuſe proſequitur: quibus non inſiſto: quia ſunt extra ꝓpoſitū
Poſtea vero numa (qui ſucceſſit Romulo) huius artis peritior. 10. menſibus
duos addidit: videlicet ianuarium ⁊ februarium: vnde ibidem dicit Ouidius.
At numa nec ianū nec auctas preterit vmbras. menſibus antiquis impoſuitqꝫ
duos. Annus ergo romuli conſtabat ex. 300. diebus: ⁊ quilibet menſis ex. 30.
diebus. Ann' vero nume ex. 354. dieb'. Sed iulius ceſar in aſtronomia edoct'
ſicut notat Lucanus contra quoſdā aſtronomos in egipto: de quantitate āni
ſolaris diſputauit: ⁊ ordinē kalendarij: ſicut ſuo tp̄e fieri potuit: ſtabiliuit: vnde
quia vidit ſolem non poſſe facere curſum ſuum in anno nume: eidem adiunxit
11. dies: et ſic conſtituit annum ex. 365. diebus integris: quibus adiunguntur
ſex hore: que in q̄tuor annis diem faciunt biſextilem: hanc tamē quartam diē
conſtantem ex ſex horis: non ponunt aſtronomi integrū: ſed minorem de ſexta
parte vnius hore ⁊ modico plus vt declaraui in principio dicti tractat' de cor/
rectione kalendarij: ⁊ magis in fine tractatus de legibus ⁊ ſectis: vbi ſatis oſdi
ꝙ p̄ciſa q̄ntitas anni nondū certificata eſt. Et dicunt aliqui periti aſtronomi
ꝙ nunq̄ eſt preciſe equalis: ſed modica differentia quantū ad p̄ſens ꝓpoſitum
pro nihilo habet'. De inicio vero āni ſolaris ſciendū eſt ꝙ ſicut numa: ſic poſtea
romani annum ſuum inceperūt a ſolſticio hyemali: quod tunc fuit in principio
ianuarij: quia tunc ſol incipit aſcendere. Romulus aūt ⁊ hebrei incipiūt annū
ab equinoctio vernali videlicet in marcio: quia in eo mundus factus fuiſſe dr̄
Arabes aūt incipiunt a ſolſticio eſtiuali: quia dicūt ꝙ ſol factus eſt in illo mēſe
Egiptij vero incipiunt ab eqnoctio autūnali: videlicet a ſeptēbri: iuxta auctorē
Geñ. Protulit terra herbam virentem: ⁊ fructum facientem iuxta genus ſuum
Autumnus aūt eſt tp̄s fructuoſum: ideo in eo debuit eſſe anni principium: ſed
non obſtantibus premiſſis: de anni q̄ntitate ⁊ eius inicio multe natiōes longe
aliter vtunt' anno: vnde Aug' de ciuitate dei narrat: ꝙ apud plures ſcriptores

cū virtute naturali virginis matris ei⁹. Et ideo videt rōni naturali cōſonū: nec
xp̄iane legi diſſonū in his poteſtati aſtronomice veritatē theologicam concor
dare. Quia in re expediēs eſſe crederē cōſiderare illā cōiunctionē maiorē: ⁊ ſe
re maximā que fuit. 24. anno Auguſti ceſaris quā dixerūt aſtronomi ſignifi
care ſup legē mecurialē futurā. Et reuoluere motus ſaturni ⁊ iouis ad temp⁹
illud: ⁊ inueniem⁹ eos fuiſſe cōiunctos p medios curſus ſuos ante natiuitatē
xp̄i p. 6. annos. 5. dies ⁊. 3. horas. Et fuit iſta cōiunctio in cancro. Et ſi fuiſſet
propinquior capiti arietis fuiſſet maxima vt dixerunt periti aſtronomi. Sicut
in dicto tractatu pleni⁹ notatū eſt. Deinde attendere cōuenit figurā natiuitatiſ
xp̄i: que poſt dictos. 6. ānos fuit videlicet. 24. āno dicti auguſti ceſaris: die tūc
25. menſis decembris. Currente numero aureo p binariū: hoc eſt in ſecundo
anno cicli decē nouelunis ⁊ in. 21. anno cicli ſolaris ſm cōpotiſtas: qđ tamen
habitū eſt: nō in experientia vel reuelatione: ſed ex tabularū compoſitione: a
poſteriori in aureū numerū reſoluendo. Hora vero dicte natiuitatis fuit circa
mediā noctem ſm vſum eccleſie: cuius p̄ciſa verificatio poteſt ſumi ex media
cōiunctione ſolis ⁊ lune in marcio precedēte die. 13. cōpleta ad meridiē irlm:
vbi puer natus eſt nobis: vt pz per tabulas de medijs cōiunctionibus ordina
tas: p quas concordant aſtronomi antiquas experiētias ⁊ modernas. Unde
ex predictis videt poſſe concludi: quod illi⁹ benedicte natiuitatis aſcēdēs erat
3. gradus libre. Cui⁹ figurā plenius deſcribere peritis aſtronomis relinquo.
In premiſſis aūt hoc notant cōſiderandū eſt: q̄ q̄cūq; inuenta fuerit hui⁹ na
tiuitatis figura: dei ſapia: humanitati xp̄i hypoſtatice vnita: bonitatē cōſtella
tionis augere potuit in meli⁹: ipſiuſq; diſpoſitionē in malū penitus ſuſpendere
maxime q2 ſtelle ⁊ planete naturaliter boni ſunt: ita quātū in eis eſt: bona intē
dunt ⁊ efficiunt: nec ad mala inclināt de per ſe: ſed ſolū per accidēs p ineptitu
dinē ⁊ inabilitatē ſuſcipientis: ſicut in dicto tractatu pleni⁹ expreſſū eſt. Ex his
ergo que dixi circa duo exempla p̄miſſa ſatis innoteſcit: que cōformiter poſſūt
dici circa plurima: que in lege hebraica ⁊ i lege xp̄iana recitant. Ex oibus etiā
ſupra declaratis ſatis patet reſponſio ad primū dubiū principale in principio
hui⁹ operis ppoſitū. Ex dicēdis aūt patebit reſpōſio ad ſecundū.

SExtū verbū. De annis ab origine mūdi nobis volentibus ptractare
diſtinctionē de varia anni acceptione expedit p̄mittere. Nā ſm Iſi
dor. v. ethimo. triplex dicit annus. Eſt enim annus lunaris. 30. die
rū. Ali⁹ ſolſtitialis vel ſolaris. 12. cōtinēs mēſes. Ali⁹ magn⁹ oib⁹ pla
netiſ in eūdē locū cōcurrētib⁹: qđ fit poſt ānos ſolſtitiales plurimos. Et de iſto
anno magno dixi i tractatu de legib⁹ ⁊ ſectis: ſed de ipo loq nō ē p̄ntis ppoſiti.
De anno vo lunari: licet q̄nq; ſumat pro vna lunatione: que eſt. 30. dierū ſm
Iſidor tū vna lunatio min⁹ continet: videlicet. 29. dies ⁊. 31. minuta diei cū
aliquib⁹ minorib⁹ fractionibus ſicut dixi in tractatu de correctione kalendarij

Quintū verbū. De theologicis ꝓphetijs quibus aſtronomica iudi-
cia poſſunt cōuenienter aptari: aliqua expedit exempla particu-
lariter annotari. Nunc vero duo ſufficiat explicare: vnū de veteri
aliud de nouo teſtamento: primū de generalis diluuij ꝑſignatio-
ne: ſecundū de natiuitatis xp̄i figuratiōe. De primo igiť exemplo
aliquid tetigi in predicto tractatu de legibus ⁊ ſectis: vbi allega-
ui Guillerinū pariſieñ. libro de vniuerſo: qui tractās de cataractis celi de quib⁹
ſcribit moyſes loquēs de diluuio ⁊ ponit ꝙ per eas intellexit ꝓpheta ꝑtes illas
celi: que generatiue ſunt pluuiarū ⁊ inundationis aquarum: quales ſunt ſigna
aquatica: vt cancer ⁊ piſces. Siliter pliades ⁊ orion: De planetis ṽo mars ve-
nus ⁊ luna. Unde cōcludit ꝙ cataracte huiuſmodi tunc aperte intelligunť: cū
cauſe huiuſmodi ad iſtas operationes pluuiarū nutu creatoris laxate ſunt: ⁊
etiā confortate. Et ideo lʒ Noe illud diluuiū ꝑcognouerit ꝑ reuelationē ꝓphe-
ticā: tñ ꝓbabile videť ꝙ aliqua cōſtellatio aſtronomica illū effectū ꝑſignauerit
Ad quod etiā cōcurrere potuit ꝯiunctio magna: maior vel maxima que hmōi
diluuiū anteceſſit: vt infra patebit. Nec min⁹ apparet probabile ꝙ aliqua ꝯſtel-
latio illud diluuiū ꝑſignauerit: qꝫ ꝙ arcus celeſtis ſignū ſit: conſilē diluuiū nō
ampli⁹ eſſe venturū: ſicut in geñ. ſcribiť. Arcū meū ponā in nubib⁹: ⁊ erit ſignuʒ
federis inter me ⁊ terrā: cūqꝫ obduxero nubib⁹ celū: apparebit arcus meus in
nubib⁹ ⁊ recordabor federis mei quod pepigi vobiſcum: qđ nō erūt vltra aque
diluuij ad delendā vniuerſam carnē. vbi dicit mgr̄ hiſtoriarū ꝙ noe (q: maxīe
timebat: ne aque diluuij ſuper terrā iteꝝ inundarent) quottidie orabat ne hoc
faceret. Et vt Joſephus refert: pepegit fedus dn̄s: qđ vltra nō faceret diluuiū
Et in ſignū federis hui⁹ poſuit arcū ſuū in nubib⁹. Et eſt ſignū duoꝝ: iudicij ꝑ
aquā ꝑteriti ne timeať: ⁊ futuri per ignem vt expecteť. Inde eſt qđ duos hʒ ca-
lores: ceruleū qui aque⁹ eſt: ⁊ eſt exterior: q: ꝑterijt aqua. Et rubeū qui ē igne⁹
⁊ eſt interior: q: futur⁹ eſt ignis. Deinde ſubdit ⁊ tradūt ſci ꝙ. 40. annis añ iu-
diciū nō videbiť arcus: qđ etiā nālē oſtēdet deſiccationē aeris iā inceptā. Ex q̄
iterū pʒ ꝙ ſicut B nāle ſignū poterit ꝑſignare diluuiū ignis: ita celeſtis ꝯſtella-
tio potuit aque diluuiū ꝑſignare. Qđ aūt dictū ē de arcu federꝭ reſpectu exclu-
ſionis diluuij. Intelligēdū eſt de diluuio gnāli qđ notāt ṽba diuine ſcripture.
Nō erūt inqt aq̄ diluuij vltra ad delēdā vniuerſaʒ carnē. Nā poſtea pluries fa-
ctū ē diluuiū ꝑticlare: vt i thimeo platōis Et alibi legiť de q̄ Iſidor⁹. xiiij. ethi-
mo. in fine. Premiſſe ṽo ſcie theologice pōt ꝯuenienť applicari illa ꝯcluſio per-
ſpectiue: q̄ dicit yridē cathacliſmū excludē: ſʒ applicationē dimitto ne i primo
exēplo ꝓſequēdo: nimiū ꝓlixus exiſtā. De ſecūdo aūt exēplo aliq̄liť tetigi i ꝑal-
legato tractatu: ⁊ iteꝝ ſine temeraria aſſertione: ſʒ cū hūili reuerētia dico ꝙ bñ-
dicta xp̄i icarnatio ⁊ ntitas lʒ i multꝭ fuerat miraculoſa ⁊ ſupnālis: tamē etiaʒ
q̄ ad multa fuit opi deifico ꝯceptionis ⁊ ntitatꝭ nā tāqꝫ famula dn̄o ſuo ⁊ crea-
tori ſubſuiēs dīne oīpotētie coopari potuit: ⁊ i his ꝑ celi ⁊ aſtroꝝ ṽtutē ꝯcurrē

turū que vim nature: ⁊ naturalis rōnis inueſtigationē excedūt: ſicut prophetia ꝙ xp̄s naſciturus erat de virgine ꝙ futurus erat deus ⁊ homo: ꝙ iudicaturus erat viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſic de ſimilibus. De alijs aūt que nō excedunt vim nature fortaſſis nō eſſet inutile theologiā cum aſtronomia concordare ſupnaturalē inſpirationē per naturalē inueſtigationē confirmando: prout aliqualiter tetigi in prememorato tractatu: ſed hec ſequentia latius declarabunt.

QUartum verbū. Reiectis erroribus p̄notatis: alijſq; collateralibus ⁊ connexis: poſtq̄ creuit eccleſia ⁊ fides catholica firmiter fundata eſt: vtile videt̄ theologos aſtrologiā ſtudioſiꝰ indagare ⁊ inter varias vtilitates vna eſſet theologicis prophetijs aſtronomica iudicia reſpectu quorūdam futuroꝝ euentuū coaptare. Cuius rei gratia tria euentuū futuroꝝ genera expedit diſtinguere. Nam quedam ſunt futura que habent cauſam determinatā ⁊ infallibilem vt ſunt aliqua que attendunt̄ circa motum celeſtium corporū in quibus eſt determinatio: ⁊ omnis impedimenti remotio: ſicut coniunctiones planetarum ⁊ ecclypſes ⁊ ſimilia. Et de his nō eſt theologica ꝓphetia: ſ; certa ⁊ euidēs aſtronomica ſcientia. Quedam vero ſunt que habent cauſam determinatā: ſed tamen fallibilem ſicut illa que ſunt ſm̄ inferiorē naturaz: que ideo habet cauſaz determinatā: q; intentio nature mouet determinate ad vnū. Et ideo fallibilē quia multiplex poteſt occurrere impedimentū: vt ſi ager ſit debite ſeminatus: ⁊ terra bona ⁊ bene diſpoſita ⁊ cōueniēs diſpoſitio celeſtiū corporuz affert bonum fructū. Et iſta poteſt aſtronomus aliquo modo ſcire: non tamen ita certitudinaliter ſicut predicta. Unde ſi de huiuſmodi futuris euentibus eſſent alique diuine prophetie: eis quodāmodo adaptari poſſent aſtronomicoꝝ iudiciorū coniecture. Sicut exemplū poteſt poni de prophetia ioſeph ſuper futura ſterilitate. Alia vero ſunt que habent cauſam indeterminatā ⁊ fallibilem: ſicut ſunt ea que procedūt libere ex volūtate humana: que in determinata eſt: quia eſt ad oppoſita: ⁊ eſt fallibilis: quia etiā ei volenti aliquid perficere: multa occurrere poſſunt impedimenta. Et ideo talia non poſſunt certitudinaliter ſciri aſtronomica ſeu alia ſcientia humana: ſed ſolum reuelatione diuina. Unde ſi de talibus ſint alique theologice ꝓphetie: non poſſunt eis aptari aſtronomica iudicia: aliqno modo certitudinaliter: ſed quodāmodo exili coniectura. Inquantū (vt dictū eſt) conſtellatio aliqualiter diſponit ⁊ inclinat humanam voluntatē: cui maxime obediunt homines brutales: qui malis inclinationibus non reſiſtunt per virtutes. Predictis aūt tribus generibus futuroꝝ euentuum que fiunt ſm̄ curſum nature: poteſt addi quartū genꝰ eoꝝ q̄ eueniūt miraculoſe a ſola virtute diuina: que licet habeant cām determinatā ⁊ infallibilē videlz diuinā volūtatē: tn̄ q; illa eſt nobis penitꝰ ignota: niſi ꝑ diuinā reuelationē. Jō ꝓphetijs q̄ ſūt de talibꝰ futuris: aſtronomicas cōſideratiōes adaptare eſt oīno vane ſupſtitiōis ⁊ ſupſtitioſe vanitatis: cū talia excedāt vim natare ⁊ nālis rōnis

VErbū ſecūdū. Verā aſtronomie ſciam: quidā falſi noīs aſtrologi ꝑ varios errores ei adiunctos diffamauerūt: ⁊ eaȝ in pⁱcipio naſcētis eccl'ie ſacris theologis ſuſpectā ⁊ quodāmodo odioſaȝ reddiderūt. Ideo nō mirandū ſi tūc in vtiliorib' occupati: huius ſcie terminos minꝰ amplecti voluerūt. Int̄ ꝑtactos errores tres pñt notari p̄cipui. Primꝰ eſt eoꝝ qui ex aſtr̄ oīa futura neceſſitate fatali euenire ſenſerūt. Secundus eſt eoꝝ q̄ aſtronomicis libris plures ſupſtitiones execrabiles artis magice miſcuerūt. Terciꝰ eoꝝ qui termīos aſtronomice ꝑtātis: reſpectu liberi arbitrij ⁊ quarundā rerū que ſolū ſubſunt diuine ac ſupernaturali ꝑtāti ſupbe ⁊ ſupſtitioſe exceſſerūt.

VErbū terciū. Prefati errores nō ſolū a ſacris theologis: ſed etiaȝ a veris aſtronomis fuerūt reprobati. Cōtra primū errorē Auguſtinꝰ .v. de ciui. dei deſcribēs. Fatū ſm̄ eſtimationē illoꝝ qui vocant fatū vim poſitionis ſiderū ⁊ cōſtellationū ſm̄ quā oīa in his inferioribus neceſſario eueniūt: ſic diffinit: ꝙ fatū nihil ſit. Et hoc ipſe ⁊ alij doctores theologi ſufficient̄ ꝓbauerūt. A quibꝰ nō diſcordat peritiſſimus aſtronomoꝝ Ptolomeꝰ: vbi ait ꝙ vir prudēs dñat̄ aſtris. Cōcordat igit̄ theologia ⁊ aſtronomia: ꝙ aſtroꝝ cōſtellatio varia in inferioribꝰ ad varios effectꝰ: ⁊ in hoībus ad varios mores diſponit ⁊ inclinat nō quidem diſpoſitione ſimpliciter neceſſaria ⁊ ſufficiente: ſed remota ⁊ contingēte: vnde illos mathematicos qui de neceſſitate hominū aliter fata intelligūt: rep̄hēdit Gregorius q̄ cū ipſi dicūt: ꝙ ſi quis ſub ſigno aquarij naſcit̄: piſcatoꝝ miniſteriū ſortietur Cū alicubi aliquē ſub hoc ſigno naſci contingeret: vbi piſcator omnimode nō eſſet. Cū etiā dicūt ꝙ qui ſub ſigno libre naſcunt̄ trapezite futuri ſunt. In multis locis ſub libra multi naſcūt̄ vbi trapezite penitꝰ ignorant̄. Hmōi ergo aſtronomoꝝ dicta intelligēda ſunt ſm̄ inclinationē ⁊ diſpoſitionē cōtingentē: non ſm̄ abſolutā neceſſitatē Contra ſm̄ errorē: multi periti aſtronomi a ſuis libris magicā: tāꝗ̄ artem execrabilē ⁊ abominabilē excluſerunt: ſicut ſe facturū Leupoldus in ſui operis exordio proteſtat̄. Et merito cū ſm̄ leges gentiliū ars magica damnata ſit: vt .viij. de ciui. dei dicit Augꝰ. Unde Albertus magnꝰ ꝓutilē etiā tractatū edidit: in quo vere aſtronomie ⁊ artis magice libros per eorū pricipia ⁊ fines diſtinxit: vt aſtronomicā veritatē ⁊ magicā vanitatē abinuiceȝ ſequeſtraret. Contra tercium errorē tractatulū compoſui: quem de legibus ⁊ ſectis intitulaui. Contra ſupſtitioſos aſtronomos qui legibus legem diuinā ſub eſſe contendūt: cui pro complemēto hoc opuſculū ſuperaddo. ¶ Ad hunc aūt errorem plurimi accedere vident̄: qui generaliter dictamina prophetarū diuinarū que ad ſuperiorē theologiā pertinēt: aſtronomica inquiſitione validare. magnarū coniunctionū ſignificationes: aut alia queuis indicia aſtronomica eis applicādo conant̄. Cum huiuſmōi diuine prophetie plurimū ſint de his fu

Decimumnonū. Preſuppoſita cōi tam theologoꝝ ꝙ̄ aſtronomoꝝ opinione ꝙ mūdus creatus eſt in equoxio vernali ſole exiſtēte ſub ariete: ex hoc cōſequent̄ primā alioꝝ planetaꝝ diſpoſitionē quā vocāt figuram ſeu faciē celi poſſumus deſcribere.

Uiceſimū. Suppoſita ꝑmiſſa figura celi ꝑ eā a priori poſſum⁹ primā ꝯiūctionē maximā cōſignare: ⁊ a poſteriori ꝑ tabulas aſtronomicas vnā aliā cōiūctionē ſimilē inuenire: ⁊ ex eis ꝑ aliarū hmōi cōiūctionū calculationē: legittimā verū numerū annoꝝ ſecluſa opinionū variarū diſſonātia certitudinalit̄ ꝯcludere.

De cōcordia theologie ⁊ aſtronomie aliquid ſcribere ab amico i vtraqꝫ perito trāſmiſſe mihi lr̄e occaſionalit̄ induxerūt. In qb⁹ primo ſe nō prorſus ꝯtentū eſſe dicebat ſcie maioris dignitate notatos ⁊ theologos appellatos aſtronomie quā naturalē theologiā vocat termios nō pleni⁹ amplecti i quo labor vtilis videret̄ ſi ſupior theologia ꝑ futuris ingrēdis ꝓſtitueret̄: ⁊ naturalis de inferiorib⁹ cōpetent̄ igſtitioꝫ validaret aſtronomie iudicijs accedētib⁹ ad dictamina ꝓphetarū magnarū cōiūctionū ſignificationes ꝓphetiarū tenorib⁹ applicādo. Deinde ſe aſſerebat admirari nos fideles ex hebreoꝝ ⁊ ſeptuaginta interpretū ſentētijs apparent̄ diſſonantib⁹ tot in lege noua ꝯtrarietates indeterminatas religſſe vbi inter alia occurrit materia q̄ ab adam vſqꝫ ad xp̄m annoꝝ millenaria hiſtoriographi varie deſcripſerunt vt preter methodiū quē de magnitudine numeri excuſant aliq. 5228. poſuiſſe videant̄ Euſebi⁹ ceſariēſis. 6000. Beda vero numero minori. 5200. min⁹ vno. Que diuerſitas vtiqꝫ in cronicis nō ꝯtigiſſet ſi legū ⁊ cronicarū ſcriptores magnarū tp̄a cōiūctionū in ſignificādis ſcriptis ſuis veridice ſuppoſuiſſent: horū igitur occaſione dubiorum aliqua verba breuia explicabo.

Uerbū primū: q2 ꝑm ph̄m omne verū omni vero conſonat neceſſe eſt verā aſtronomie ſciam ſacre theologie concordare. Quippe cū etiā eidem tāqꝫ dn̄e ancilla debeat pre ceteris ſciētijs ſubſeruire. Cui⁹ rō eſt: q2 teſte ap̄lo. Inuiſibilia dei a creatura mūdi ꝑ ea que facta ſunt intellecta cōſpiciunt̄ ſempiterna quoqꝫ ei⁹ virtus ⁊ diuinitas. Sed inter oēs creaturas viſibiles celeſtia corpora de quibus aſtronomia cōſiderat ſua multitudine ac magnitudine ſuorūqꝫ motuū ⁊ influentiarū mira varietate variaqꝫ virtute i dei cognitionē ⁊ admirationē maxime nos inducūt; ꝓpter qđ merito ait pſalmiſta. Celi enarrāt gloriā dei ⁊ opa manuū ei⁹ annūciat firmamētū. Et iō aſtronomia nō icōuenient̄ naturalis theologia noiat̄ q2 ſicut ſuperior theologia ad dei cognitionē ꝑ ſupnaturalē fidē inducit: ſic iſta tāqꝫ inferior ancilla eidē ſubſeruiēs ad diuine cognitionis introductionē ꝑ naturalē rōnem manuducit.

Uigintiloquiū de ꝯcordia aſtronomice veritatis cum theologia: dñi Petri de Aliaco cardinalis cameraceñ. viginti continēs verba feliciter incipit.

PRimū ſm philoſophū omne verū omni vero cōſonat: neceſſe eſt verā aſtronomie ſciam ſacre theologie cōcordare.

Secundū. Verā aſtronomie ſciam quidā falſi nominis aſtrologi p̱ varios errores ei adiūctos diffamauerūt ⁊ eā i p̄ncipio naſcē tis eccl'ie ſacr' theolog' ſuſpectā ⁊ quodāmō odioſā reddiderūt

Terciū. Prefati errores nō ſolū a ſacris theologis ſed etiā a veris aſtronomis ſunt reprobati.

Quartū. Reiectis errorib⁹ p̄notatis aliiſqꝫ collateralib⁹ ⁊ cōnexis poſtq̄ꝫ creuit eccl'ia ⁊ fides catholica firmit' fundata eſt: vtile videt' theologos aſtrologiam ſtudioſi⁹ indagare ⁊ int' varias vtilitates vna eſſet theologicis prophetiis aſtronomica iudicia reſpectu quorūdā futuroꝝ aduentuū coaptare.

Quintū. De theologicis prophetiis quib⁹ aſtronomica iudicia poſſunt conuenienter aptari aliqua expedit exempla particulariter annotari.

Sextū. De annis ab origine mūdi nobis volētibus ꝑtractare diſtinctionē de varia anni acceptione expedit premittere.

Septimū. Premiſſaꝫ anni varietatē variaqꝫ diſtinctionē ad vniformē ⁊ cōpletā āni ſolar' q̄ntitatē reducē: ⁊ i h̄ theologicā veritatē ⁊ aſtronomicā ꝯcordare

Octauū. Ex p̄miſſa anni varietate variaqꝫ acceptione nō procedit apparēs diſſonātia ſeu cōtrarietas in hebreoꝝ ⁊ ſeptuaginta interp̄tuꝫ ſentētiis ſeu i xp̄ianoꝝ hiſtoriographoꝝ cronicis ſup̱ cōputatione annoꝝ a mūdi origine.

Nonū. Ad explicandū diſſonantiā opinionū variarū in cōputatione annorꝫ a mundi origine diſtinctionē etatū mundi cōuenit p̄notare.

Decimū. Diſſonātiā opinionū de annis mūdi vſqꝫ ad xp̄m expedit recitare.

Undecimū. De annis mūdi vtile eſt cōputationē hebraicā annotare.

Duodecimū. Ad annoꝝ mūdi computationē expedit aſtronomicā conſiderationem adaptare.

Terciūdecimū. Ad annoꝝ mundi cōputationē volētib⁹ magnarū tempora cōiunctionū adaptare: opus eſt cōiunctionū drām p̄cognoſcere.

Quartūdecimū. Magnarū cōiunctionū ſignificationes hic cōueniens eſt breuiter explicare.

Quintūdecimū magnaꝝ cōiūctionū que fuerāt a diluuii t̄pe numerū poſſum⁹ veraciter a poſteriori calculare.

Sextumdecimū. Per predictā coniunctionū maioꝝ calculationē a poſteriori nō poſſum⁹ annos ab origine mundi certitudinaliter verificare nec circa hanc opinionum diſſonantiā cōcordare.

Decimūſeptimū. Multū videt' difficile magnarū cōiūctionū calculationem a priori ad annos mūdi certitudinaliter applicare.

Decimū octauū. Occaſione difficultatis p̄miſſe vtile videt' de creatiōe lumiarū ⁊ eoꝝ primeua diſpoſitione ⁊ opinionē theologoꝝ ⁊ aſtronomoꝝ diſcutere.

Theologus. Aſtronomus.

13/638
54 Bl.

Cõcordãtia aſtronomie cũ theologia. Cõcordãtia aſtronomie cũ hyſtorica narratione. Et elucidariũ duoꝝ precedentium: dñi Petri de Aliaco cardinalis Cameracenſis.

BURG INSTI